20 Poveşti nemuritoare

Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGĂ , BUCUREŞTI , 1977

COPERTA DE CRINA IONESCU

POVESTE ARABĂ

Farizada cu zîmbetul de trandafir

AM AUZIT, o, rege norocos, dăruit cu alese purtări, că în zilele de altădată — e foarte mult de atunci — trăia un rege al Persiei numit Khosru Şah, căruia firea îi hărăzise putere, tine-reţe şi frumuseţe, iar în inimă îi pusese asemenea cumpăt încît, sub domnia lui, tigrul şi căpriorul mergeau umăr la umăr şi se adăpau la acelaşi pîrîu. Şi acest rege, căruia totdeauna îi plăcea să vadă cu ochii lui tot ce se petrecea în cetatea de scaun, avea obiceiul să se preumble noaptea, în strai de neguţător străin, întovărăşit de vizirul său ori de vreunul dintre dregătorii pa-latului.

Pasămite, într-o noapte, pe cînd se afla în cercetare prin-tr-o mahala de oameni sărmani, trecînd pe-o ulicioară, auzi glasuri tinere ce răzbăteau din fund de tot. Şi, împreună cu însoţitorul său, el se apropie de umilul sălaş de unde veneau glasurile şi, lipindu-şi ochiul de o crăpătură a uşii, privi înlăuntru. Şi zări, aşezate pe o rogojină, în jurul unei făclii, trei fete ce stăteau la taifas, după cină. Aceste trei fete semănau, cum se aseamănă trei surori, şi erau desăvîrşit de frumoase. Dar mezina era, vădit şi cu mult, cea mai frumoasă.

Cea dintîi grăia:

— Surioare, dorinţa mea, de vreme ce-i vorba să ne spu-nem o dorinţă, ar fi să mă ia de nevastă plăcintarul sultanului. Ştiţi, doar, cît de mult îmi plac plăcintele, îndeosebi acele minunate şi gingaşe şi preagustoase plăcinţele înfoiate, ce se cheamă „plăcinţelele sultanului”. Şi numai starostele plăcintarilor sultanului izbuteşte să le potrivească la ţanc! Ah! Surioare, cum mă veţi mai

pismui în inima voastră, cînd veţi vedea cît de mult îmi va rotunji trupul, şi-mi va spori nurii, şi-mi va odihni obrazul, traiul ăsta cu plăcinte alese!

Şi cea de-a doua zicea:

— Eu, surioare, nu ţintesc chiar aşa de departe. M-aş mulţumi să mă ia de nevastă bucătarul sultanului. Ah! Cît de mult doresc! Mi-aş îndestula şi eu pofta, că de-atîta amar de vreme o strunesc, rîvnind să gust din bucatele nemaipomenite ce se mănîncă la palat! Între alte lucruri, sînt mai cu seamă acele tipsii cu castraveţi împănaţi şi rumeniţi la cuptor; cînd le văd purtate de slujitori, în zilele ospeţelor date de sultan, inima mi se umple, toată, de tulburare! O! Ce-aş mai mînca din ele! Totuşi, n-aş uita să vă poftesc, din cînd în cînd, dacă soţul meu, bucătarul, îmi va îngădui; dar bănuiesc că nu-mi va îngădui!

Şi, după ce amîndouă surorile îşi rostiră astfel dorinţele, se întoarseră spre mezină, care tăcea, şi o întrebară, luînd-o în răspăr:

— Şi tu, mititico, ce doreşti? Şi de ce laşi ochii în jos şi nu spui nimic? Dar n-ai grijă! Îţi făgăduim că, după ce-om avea bărbaţii pe care ni i-am ales, vom căuta să te măritǎm, ori după vreun grăjdar de-al sultanului, ori după alt dregător de acelaşi cin, ca să fii mereu pe lîngă noi! Grăieşte, ce crezi despre asta?

Şi mezina, tulburată şi îmbujorată, răspunse cu glas dulce ca apa de izvor:

— O, surioare!

Şi nu izbuti să spună mai mult. Şi cele două fete, rîzînd de sfiiciunea ei, o îmbulziră cu întrebări şi glume, într-atît, că o hotărîră să vorbească. Şi, fără a-şi ridica ochii, ea zise: O! Surioare, aş dori să ajung soţia stăpînului nostru, sultanul! Şi-i voi dărui moştenitori binecuvîntaţi. Şi feciorii ce se vor naşte

din însoţirea noastră vor fi vrednici de tatăl lor. Şi fiica pe care mi-ar fi drag s-o am înaintea ochilor ar fi un zîmbet al cerului; părul ei ar fi de aur într-o parte şi de argint în cealaltă; lacrimile ei, cînd ar plînge, ar fi tot atîtea mărgăritare căzătoare; rîsetele ei, cînd ar rîde, ar fi dinari de aur sunători; iar zîmbetele sale, ar fi tot atîţia boboci de trandafir înfloriţi pe buzele sale! Toate astea!

Şi sultanul Khosru Şah şi vizirul său vedeau şi auzeau. Dar, temîndu-se să nu fie băgaţi în seamă, hotărîră să se depărteze, fără a afla mai mult. Şi Khosru Şah, cît se poate de înveselit, simţi născîndu-i în suflet pofta de a îndeplini cele trei dorinţe; şi, fără să mărturisească tovarăşului nimic din gîndul său, îi dădu poruncă să chitească bine casa, spre a veni a doua zi să le ieie pe cele trei fete şi să i le aducă la palat. Şi vizirul răspunse cu ascultare şi supunere, şi, a doua zi, se grăbi să ducă la bun sfîrşit porunca sultanului, aducînd pe cele trei surori dinaintea lui.

Şi sultanul, care era aşezat pe tronul său, le făcu semn din cap şi din ochi să se apropie. Şi ele se apropiară, tremurînd toate, şi împiedicîndu-se în sărăcăcioasele lor straie de pînză; şi sultanul le zise, cu un zîmbet blînd: „Pacea coboare asupră-vă, o, fecioare! Astăzi e ziua ursitei voastre, ziua cînd vi se va împlini dorinţa! Şi dorinţa asta, o, fecioare, o cunosc; căci nimic nu rămîne ascuns regilor! Şi mai întîi tu, cea mai mare, dorinţa ta va fi auzită, şi starostele plăcintarilor mei va fi, chiar azi, soţul tău. Şi tu, cea de a doua, vei avea drept soţ pe marele meu bucătar!” Şi regele, după ce grăi astfel, se opri şi se în-turnă spre cea mai tînără care, cît se poate de tulburată, simţea că inima nu-i mai bate şi era gata, gata să se prăvălească pe covor. Şi el se ridică în picioare, şi, luînd-o de mînă, o aşeză lîngă sine, zicîndu-i:

— Tu eşti regina! Şi palatul acesta este palatul

tău, iar eu sînt soţul tău!

Şi, în adevăr, nunţile celor trei surori se făcură în aceeaşi zi, a sultanei cu o strălucire fără seamăn, iar a soţiei bucăta-rului şi a soţiei plăcintarului potrivit datinilor obişnuite la căsătoriile de rînd. Pentru asta, pisma şi zăcăşala pătrunseră în inima celor două mai mari şi, chiar din clipa aceea, ele urziră pierzania surorii lor mezine. Totuşi, se păziră bine să-şi lase slobode simţirile, şi primiră cu prefăcută mulţumire neconte-nitele dovezi de dragoste ale sultanei, sora lor, care, împotriva pravililor regeşti, le îngăduia în apropierea sa, cu tot cinul lor neînsemnat. Şi, departe de a fi mulţumite de norocul pe care li-l hărăzea soarta, încercau, faţă de norocul mezinei, cele mai crunte chinuri ale urii şi pismei.

Şi nouă luni trecură astfel, la capătul cărora sultana aduse pe lume un făt regesc, frumos cum îi cornul lunii noi. Şi cele două surori mai mari care, la rugămintea sultanei, o ajutau la naştere şi împlineau rostul de moaşe, departe de a fi înduioşate de bunătatea mezinei în privinţă-le, şi de fru-museţea pruncului, găsiră, în sfîrşit, prilejul căutat, ca să frigă inima tinerei mame. Ele luară, deci, copilul, pe cînd mama era încă în dureri, îl puseră într-un coşuleţ de os pe care deocamdată-l ascunseră, şi schimbară pruncul cu un căţel mort; şi-l purtară ele dinaintea tuturor femeilor palatului, dîndu-l drept rodul naşterii. Şi sultanul Khosru Şah, la vestea asta, văzu lumea întunecîndu-se dinaintea feţei sale; şi, la limanul amărăciunii, merse să se închidă în odăile lui, nevoind să audă de treburile domniei. Şi sultana se prăbuşi în întristare, şi sufletul ei fu umilit şi inima sa fu strivită.

Cît despre noul-născut, el fu lepădat de mătuşe, cu coş cu tot, în şuvoiul de apă din iruga ce trecea pe sub zidul palatului. Şi soarta voi ca vechilul grădinilor sultanului, care se preumbla de-a lungul irugii, să zărească coşul ce plutea pe firul apei. Şi el trase coşul

la mal, cu ajutorul unui băţ, îl cercetă, şi dădu de pruncul cel frumos; şi fu el în mare mirare şi mulţumire.

Pasămite, trecuseră ani îndelungaţi de cînd vechilul grădinilor era însurat, şi tînjea să aibă un copil ori doi, ori trei, care i-ar fi binecuvîntat viaţa. Dar zadarnic. Şi mult sufereau, el şi soţia lui, de stearpa însingurare în care vieţuiau. De aceea, cînd vechilul grădinilor găsi copilul, a cărui mîndreţe era fără seamăn, îl luă în coş şi, la limanul bucuriei, alergă pînă la capătul grădinii, unde se afla casa lui, şi intră în odăile femeii sale şi, cu glas tulburat, îi zise:

— Pacea deasupra ta, o, soţie a mea! Iată darul acestei zile binecuvîntate! Copilul pe care ţi-l aduc să fie copilul nostru, aşa cum este copilul triştei.

Şi-i povesti cum îl găsise în coş, plutind pe apa irugii. Şi soţia vechilului grădinilor luă pruncul şi-l iubi. Slavă dar, femeilor sterpe în inima cărora firea a aşezat simţire de mamă...

Pasămite, anul următor, biata mamă, atît de nemilos păgubită de rodul pîntecelui său, născu alt fecior, mai frumos decît cel dintîi. Dar cele două surori vegheau facerea, cu ochi plini de luare-aminte pe dinafară, şi de ură pe dinlăuntru; şi, fără a avea mai multă milă ca întîiaşi dată de sora lor şi de pruncul său, luară în taină copilul, şi, aşa cum făcuseră cu cel mai mare, îl aruncară într-un coş, pe apa irugii. Şi ele purtară dinaintea întregului palat o pisicuţă, strigînd că sultana o născuse chiar atunci. Şi încremenirea puse stăpînire pe toate inimile. Şi sultanul, la limanul ruşinii, s-ar fi lăsat, de bună seamă, dus de supărare şi mînie, dacă sufletul său n-ar fi fost deprins cu virtutea smereniei dinaintea hotărîrilor nepătrunsei dreptăţi. Şi sultana căzu în amărăciune şi pustiire, iar inima sa plînse toate lacrimile durerilor.

Cît despre partea copilului, soarta îl puse sub privirile vechilului ce se preumbla pe irugă. Şi, ca şi întîiaşi dată, vechilul îl izbăvi de ape şi-l duse nevestisi, care-l iubi ca pe copilul său şi-l crescu cu aceleaşi îngrijiri ca şi pe cel dintîi.

Şi sultana născu a treia oară. Dar, de astă dată, o prinţesă. Şi cele două surori, a căror ură, departe de a se domoli, le împinsese să urzească pierzania fără întoarcere a mezinei lor, hărăziră fetiţei aceeaşi soartă. Dar ea fu culeasă de vechilul cel cu inimă milostivă, ca şi cei doi prinţi, fraţii ei, împreună cu care fu îngrijită, hrănită şi îndrăgită.

De astă dată, însă, cînd cele două surori, odată fapta lor împlinită, purtară, în locul pruncului nounăscut, un şoricel chior, sultanul, cu toată mărinimia sa, nu se putu stăpîni şi strigă:

— Mi-e spiţa blestemată din pricina femeii cu care m-am însurat. Am luat o fiară ca să fie mama urmaşilor mei! Numai moartea îmi poate descotorosi sălaşul de dînsa!

Şi rosti împotriva sultanei hotărîrea de moarte, şi porunci spătarului să-şi facă slujba. Dar, cînd o văzu dinaintea lui, prăbuşită în lacrimi şi durere fără margini, pe aceea pe care inima sa o iubise, sultanul simţi că scoboară în el o mare milă. Şi, întorcîndu-şi capul, porunci s-o depărteze şi s-o întemni-ţeze, pe toată viaţa, într-o chilioară, în străfundul palatului. Şi sărmana mamă cunoscu toate durerile pămîntului.

Şi cele două surori cunoscură toate bucuriile urii potolite şi, de atunci încolo, putură gusta, fără tulburare, bucatele şi plăcintele pe care le pregăteau soţii lor.

Şi zilele şi anii trecură, cu aceeaşi iuţeală, peste capul neprihăniţilor şi peste capul vinovaţilor, aducîndu-le şi unora şi celorlalţi urmarea ursitei lor.

Pasămite, cînd cei trei copii de suflet ai vechilului grădinilor ajunseră la feciorie, fură orbitori

pentru priviri. Şi ei se numeau: cel mai mare, Farid; cel de al doilea, Faruz; şi fata, Farizada.

Şi Farizada era un surîs al cerului însuşi. Părul ei era de aur într-o parte şi de argint în cealaltă; lacrimile-i, cînd plîngea, erau mărgăritare ce cădeau; rîsetele-i, cînd rîdea, erau dinari de aur sunători; şi zîmbetele-i, boboci de trandafir înflo-riţi pe buzele sale rumene.

De aceea, toţi cei ce se apropiau de dînsa, ca şi taică-său, maică-sa, şi fraţii săi, nu se puteau opri, cînd o chemau pe nume, zicînd: „Farizada!", să nu adauge: „Cu zîmbetul tran-dafiriu!"; dar cel mai adesea o chemau doar: „Zîmbet de tran-dafir".

Şi toţi se minunau de frumuseţea sa, de cuminţenia sa, de blîndeţea sa, de dibăcia sa cînd încăleca pe cal ca să-şi întovărăşească fraţii la vînătoare, la tras cu arcul şi la aruncat cu băţul ori cu suliţa; de mîndreţea purtărilor sale, de iscusinţa la stihuri, de priceperea în ştiinţele tainice şi de strălucirea cosiţei sale care era de aur într-o parte şi de argint în cealaltă. Şi, văzînd-o atît de frumoasă şi, totodată, atît de desăvîrşită, prietenele mamei sale plîngeau de înduioşare.

Şi, ia aşa, crescură mari pruncii vechilului grădinilor regeşti. Şi el însuşi, prejmuit de dragostea şi cinstea lor, şi cu ochii răcoriţi de frumuseţea lor, nu zăbovi să ajungă la adînci bătrîneţe. Şi soţia sa, după ce-şi trăi traiul, i-o luă curînd înainte în moarte. Şi moartea asta fu pentru ei toţi pricina atîtor păreri de rău şi mîhniri, că vechilul nu se putu hotărî a mai locui multă vreme în casa unde săvîrşita fusese izvorul seninătăţii şi fericirii lor. Şi merse să se arunce la picioarele sultanului şi-l rugă fierbinte să-i fie plăcută slobozirea lui de sarcinile pe care le împlinea de ani îndelungaţi. Şi sultanul, foarte necăjit de depărtarea unui slujitor atît de credincios, nu-i făcu hatîrul decît cu multă părere de rău. Şi nu-l lăsă să plece decît

după ce-i dărui o moşie măreaţă, în apropierea oraşului, cu mari heiuri de ogoare, păduri şi pajişti, cu un palat plin de lucruri scumpe, cu o grădină plănuită cu meşteşug desăvîrşit chiar de vechil, şi cu un pomăt întins, închis între ziduri nalte şi găzduind păsări de toate culorile şi fiare sălbatice şi îm-blînzite.

Şi acolo merse să locuiască, departe de lume, acest om de bună voie, cu copiii săi de suflet. Şi acolo, prejmuit de îngrijirile lor fireşti, îşi dădu el sfîrşitul în pace. Şi fu el plîns de copiii săi de suflet, cum nu fu plîns, nicicînd, tată adevărat. Şi duse cu sine, sub lespedea ce nu se deschide, taina naşterii lor, pe care, de altfel, în viaţă, n-o cunoscuse decît în parte.

Şi pe acea moşie minunată urmară să trăiască cei doi feciori, în tovărăşia tinerei lor surori. Şi, întrucît fuseseră crescuţi în duhul înţelepciunii şi al cumpătării, n-aveau alt vis şi altă rîvnă decît să urmeze a trăi, toată viaţa lor, în însoţirea ceea desăvîrşită şi în fericirea ceea tihnită.

Pasămite, Farid şi Faruz mergeau adesea la vînătoare în pădurile şi pajiştile ce împrejmuiau moşiile lor. Şi Farizadei cu zîmbetul trandafiriu îi plăcea, îndeosebi, să străbată grădinile sale. Şi, într-o zi, cînd, potrivit obiceiului, tocmai se pregătea să se ducă într-acolo, robii veniră să-i spună că o bătrînică cu chip pecetluit de binecuvîntare cerea hatîrul să hodinească un ceas ori două la umbra acelor frumoase grădini. Şi Farizada, a cărei inimă era săritoare la nevoile altuia, după cum frumos îi era sufletul şi mîndru chipul, voi s-o primească chiar dînsa pe bătrînică. Şi-i dădu de mîncat şi de băut, şi-i aduse o tipsie de porţelan gătită cu poame frumoase, cu plăcinte, cu dulceţuri uscate şi cu dulceţuri în zeama lor. După care, o petrecu prin

grădinile sale, ştiind că-i totdeauna prielnic să ţii tovărăşie oamenilor deprinşi cu ale vieţii şi să asculţi vorbele înţelepciunii.

Şi se preumblară ele laolaltă prin grădini. Şi Farizada cu surîs trandafiriu o sprijinea pe bătrînă în mersul ei. Şi, odată ajunse amîndouă sub cel mai frumos copac din grădină, Farizada o pofti să se aşeze la umbra acelui mîndru copac. Şi, din vorbă în vorbă, într-un sfîrşit o întrebă pe bătrînă ce credea despre locul unde se afla, şi dacă-i era pe plac.

Atunci bătrîna, după ce cugetă un ceas de vreme, înălţă capul şi răspunse:

— Ce-i drept, stăpînă, mi-am petrecut viaţa străbătînd pămînturile în lung şi-n larg, şi nu m-am odihnit niciodată într-un loc mai plăcut. Dar, o, stăpînă, după cum tu eşti fără seamăn pe pămînt, iar luna şi soarele pe cer, tot aşa voi să ai în această frumoasă grădină, pentru ca să fie şi ea fără seamăn în felul ei, cele trei lucruri de neasemuit care-i lipsesc!

Şi Farizada cu zîmbetul trandafiriu fu cît se poate de mirată, aflînd că grădinii sale îi lipsesc trei lucruri de nea-semuit, şi-i spuse bătrînei:

— Rogu-te, măicuţă, grăbeşte-te să-mi spui, ca să ştiu,
care-s cele trei lucruri de neasemuit pe care nu le cunosc?

Şi bătrîna răspunse:

— O, stăpînă, ca să-ţi arăt mulţumita pentru ospeţia pe
care, cu inimă atît de milostivă, ai dovedit-o unei biete bătrîne, ţi-oi da în vileag fiinţa celor trei lucruri.

Şi ea mai tăcu o clipă; apoi, zise:

— Află, dar, stăpînă, că cel dintîi dintre cele trei lucruri
de neasemuit, dacă s-ar afla în aceste grădini, toate păsările acestor grădini ar veni să-l privească şi, după ce l-ar

vedea, ar cînta laolaltă. Căci, o, stăpînă, privighetorile şi
cintezoii, ciocirliile şi pitulicile, stigleţii şi turturelele, şi
toate neamurile fără de număr ale păsărilor se închină dinaintea frumuseţii sale, mai presus de toate. Şi-i, o, stăpînă, Bülbül el-Hazar, Pasărea Grăitoare! Cel de al doilea dintre acele lucruri de neasemuit, o, stăpînă, de-ar fi în aceste grădini, boarea ce deşteaptă cîntul copacilor din aceste grădini s-ar opri să-l asculte; şi alăutele şi harpele şi ghitarele acestui sălaş şi-ar vedea corzile sfărîmîndu-se. Căci boarea ce trezeşte cîntul copacilor grădinii, alăutele şi harpele şi ghitarele, o, stăpînă, se închină frumuseţii sale, mai presus de toate. Şi-i Copacul Cîntător! Căci nici boarea în copaci, o, stăpînă, nici alăutele, nici harpele, nici ghitarele nu dau o armonie asemenea viersului miilor de guri nevăzute ce sînt în foile Copacului Cîntător. Şi cel de al treilea dintre acele lucruri de neasemuit, o, stăpînă, de s-ar afla în aceste grădini, toate apele acestor grădini s-ar opri din murmurul rostogolirii lor şi l-ar privi. Căci toate apele, cele ale pămîntului şi ale mării, cele ale izvoarelor şi ale fluviilor, cele ale oraşelor şi ale grădinilor, se închină dinaintea frumuseţii sale, mai presus de toate. Şi-i Apa de Aur la Culoare! Căci, o, stăpînă, o picătură doar din această apă, dacă-i turnată într-un havuz gol, se umflă şi se înalţă, îmbelşugîndu-se în buchete de aur, şi nu conteneşte a ţîşni şi a cădea iar, fără ca havuzul să se reverse vreodată. Şi, din această apă, toată de aur, şi străvezie ca un topaz străveziu, îi place lui Bülbül el-Hazar, Pasărea Grăitoare, să se adape; şi din apa asta, toată de aur şi răcoroasă ca topazul răcoros, le place să se adape miilor de guri nevăzute ale Copacului cu foi cîntătoare!...

Şi, după ce grăi astfel, bătrîna adăugă:

— O, jupîniţă, o, prinţesă, dacă acele lucruri

minunate
s-ar afla în aceste grădini, cît ar fi de slăvită frumuseţea
ta, o, stăpînă a unei cosiţe de strălucire!

Cînd Farizada cu zîmbetul trandafiriu auzi aceste vorbe ale bătrînei, strigă:

— O, chip binecuvîntat, măicuţă, cît de minunate-s
toate acestea! Dar nu mi-ai spus în ce loc se găsesc cele trei lucruri de neasemuit?

Şi bătrîna răspunse, ridicîndu-se să plece:

— Stăpînă, aceste minuni vrednice de ochii tăi se află
într-un loc aşezat către hotarele Indiei. Şi calea ce duce
într-acolo trece taman prin spatele palatului în care stai.
Dacă, dar, voieşti să trimiţi pe careva să ţi le caute, nu vei avea decît să-i spui să urmeze această cale vreme de
douăzeci de zile, şi, a douăzecea zi, să-l întrebe pe cel dintîi trecător pe care-l va întîlni:

— Unde-s Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare?

Şi acel trecător nu va pregeta să-l îndrepte. Răsplătit fie sufletul tău darnic cu stăpînirea acelor lucruri făcute pentru frumuseţea ta. Uasalam[1], o, binefăcătoare, o, binecuvîntată!

Şi, după ce grăi astfel, bătrîna isprăvi de înfăşurat în juru-i mahramele, şi se trase înapoi, murmurînd blagoslovenii.

Pasămite, ea se şi făcuse nevăzută cînd Farizadei, trezite din visarea în care o cufundase aflarea unor lucruri atît de nemaipomenite, îi dădu în gînd s-o cheme înapoi ori să alerge după dînsa, ca să-i ceară desluşiri mai apriate asupra locului ce le

[1] „Şi pace!” era salutul obişnuit al musulmanilor.

ascundea şi asupra mijloacelor de a ajunge la ele. Dar, văzînd că era prea tîrziu, se apucă să-şi amintească, cuvînt cu cuvînt, ca să nu uite nimic, cele cîteva îndreptări pe care le auzise. Şi simţea aşa, că-n suflet îi sporeşte dorul năvalnic de a stăpîni, ori măcar de a vedea, asemenea minuni, deşi se căznea să nu se gîndească la ele. Şi atunci prinse a străbate cărările grădinilor sale şi colţurile obişnuite care-i erau atît de dragi; dar îi părură fără farmec şi pline de urît; şi găsi stingheritoare glasurile păsărilor sale, care-i dădeau bineţe cînd trecea.

Şi Farizada cu zîmbetul de trandafir se întristă cu totul, şi plînse pe cărări. Şi, mergînd aşa, cu lacrimile sale ce cădeau, lăsa ea în urmă-i, pe nisip, picăturile ochilor săi, închegate în mărgăritare.

Între acestea, Farid şi Faruz, fraţii săi, se înapoiară de la vînătoare şi, negăsind-o pe sora lor, Farizada, sub umbrarul de iasomii unde aştepta de obicei întoarcerea lor, fură necăjiţi de lipsa ei de grijă şi se apucară s-o caute. Şi văzură pe nisipul cărărilor mărgăritarele închegate ale ochilor săi, şi-şi spuseră:

— O, ce tristă-i surioara noastră! Şi ce pricină de mîh-
nire i-a pătruns în suflet, ca s-o facă să plîngă aşa?

Şi-i urmară paşii, după mărgăritarele cărărilor, şi o aflară, toată în lacrimi, în fundul tufişurilor. Şi alergară spre dînsa, şi o îmbrăţişară, şi-o desmierdară, ca să ogoiască scumpu-i suflet. Şi-i grăiră:

— O, Farizada, surioară, unde-s trandafirii bucuriei
tale şi aurul veseliei tale? O, surioară, răspunde-ne!

Şi Farizada le zîmbi, căci îi iubea; şi un boboc de trandafir, micuţ de tot, se născu deodată, rumen, pe buzele sale; şi le zise:

— O, fraţii mei! Şi, ruşinată cu totul de întîia-i do-
rinţă, nu cuteză să spuie mai mult.

Şi ei îi grăiră:

— O, Farizada cu zîmbetul trandafiriu, o, surioară, ce tulburări neştiute îţi înnegurează astfel sufletul? Povesteşte-ne grijile tale, dacă nu te îndoieşti de dragostea noastră!

Şi Farizada, hotărîndu-se, în sfîrşit, să vorbească, le spuse:

— O, fraţii mei, nu-mi mai iubesc grădinile! şi izbucni în lacrimi, şi mărgăritarele şiroiră din ochii săi.

Şi, întrucît ei tăceau, îngrijoraţi şi întristaţi de o veste atît de grea, ea le spuse:

— O, nu-mi mai iubesc grădinile! Le lipseşte Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare!

Şi Farizada, lăsîndu-se deodată cuprinsă de focul dorinţei sale, povesti, dintr-o răsuflare, fraţilor ei, cum venise bătrînica, şi le desluşi cu glas cît se poate de aţîţat, în ce stătea bunătatea desăvîrşită a Păsării Grăitoare, a Copacului Cîntător şi a Apei de Aur la Culoare.

Şi fraţii săi, după ce-o ascultară, fură la limanul mirării, şi-i ziseră:

— O, surioară preaiubită, potoleşte-ţi sufletul şi răcoreşte-ţi ochii. Căci fi-vor aceste lucruri pe vîrful de neajuns al muntelui Kaf, şi tot vom merge să le cucerim. Dar, ca să ne înlesneşti căutările, eşti tu în stare să ne spui măcar în ce loc pot fi găsite?

Şi Farizada, îmbujorată toată, pentru că-şi rostise astfel dorinţa-i dintîi, le lămuri ceea ce ştia

despre locul unde trebuiau să se afle cele trei lucruri. Şi adăugă:

— Asta-i tot ce ştiu, şi nimic mai mult!

Şi ei strigară, amîndoi odată:

— O, surioară, vom pleca în căutarea lor!

Dar ea le strigă, spăimîntată:

— Oh, nu! oh, nu! Nu plecaţi!

Şi Farid, cel mai mare, zise:

— Farizada, dorinţa ta îi deasupra capului nostru şi
pe ochii noştri. Dar mie, vîrstnicului, mi se cuvine s-o împlinesc. Calul mi-e încă înşeuat, şi mă va purta fără preget spre hotarele Indiei, acolo unde se află cele trei
minuni pe care ţi le-oi aduce!

Şi se întoarse spre frate-său, şi-i zise:

— Tu, frate, vei rămîne aici, ca s-o veghezi pe sora
noastră, cît voi lipsi eu. Căci nu se cade s-o lăsăm singură acasă!

Şi, chiar în ceasul acela, alergă spre cal, sări în spinarea lui, şi, plecîndu-se, îmbrăţişă pe Faruz, frate-său, şi pe soră-sa, Farizada, care-i spuse, scăldată toată în lacrimi:

— O, vîrstnicul nostru, ai milă! Las-o încolo, călătoria asta plină de primejdii, şi scoboară de pe cal. Decît să sufăr de lipsa ta, mai bine să nu văd niciodată Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare!

Dar Farid îi zise, îmbrăţişînd-o încă o dată:

— O, surioară, alungă-ţi temerile, căci lipsa mea nu
va dura mult, şi nu mi se va întîmpla nimic rău, nici

supărător în timpul acestei călătorii. Şi, de altfel, ca neliniştea să nu te chinuie de-a lungul lipsei mele, iată jungherul acesta pe care ţi-l încredinţez!

Şi trase de la cingătoare un jungher, al cărui mîner era bătut cu cele dintîi mărgăritare căzute din ochii Farizadei cînd era copiliţă, şi i-l dădu, zicînd:

— Farizada, acest jungher îţi va da de ştire asupra stării mele. Din cînd în cînd, îl vei scoate din teacă şi-i vei cerceta tăişul. Dacă-l vei vedea deopotrivă de neted şi lucitor cum e în clipa asta, va fi semn că-s mereu în viaţă şi plin de sănătate; dar, de-l vei vedea tulbure şi ruginit, vei şti că mi s-a întîmplat un necaz mare ori că am căzut în robie; şi, de vei vedea că picură sînge din el, vei avea încredinţarea că nu mă mai număr printre trăitori!

Spuse şi, fără a mai voi să audă nimic, porni în galopul calului pe calea ce ducea către India.

Şi călători el vreme de douăzeci de zile şi douăzeci de nopţi, prin singurătăţi unde nu se afla decît iarba verde. Şi, în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, sosi pe o pajişte, la poala unui munte. Şi pe pajiştea ceea era un copac. Şi sub copac şedea un foarte bătrîn şeik. Şi faţa acelui preabătrîn şeik se ascundea pe de-a-ntregul sub părul său lung, sub tufele sprîn-cenelor sale, şi sub perii unei bărbi care era nemaipomenită şi albă ca lîna proaspăt scărmănată. Braţele şi picioarele sale erau cît se poate de subţiri, iar degetele mîinilor şi picioarelor sale se isprăveau cu nişte unghii de o lungime nemaivăzută. Şi învîrtea el în mîna stîngă un şirag de mătănii, în vreme ce mîna dreaptă o ţinea neclintită, la înălţimea frunţii, cu arătătorul ridicat. Şi era, neîndoielnic, un bătrîn sihastru ple-cat din lume, cine

ştie din ce vremi neştiute?

Şi, întrucît acesta era cel dintîi om pe care-l întîlnea, în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, prinţul Farid puse piciorul în pămînt, şi, ţinînd calul de dîrlog, înaintă pînă la şeik şi-i zise:

— Pacea deasupra ta, sfinte omule!

Şi bătrînul îi înapoie salamlîcul, dar cu glas aşa de înăbuşit de desimea musteţelor sale şi a bărbii sale, că prinţul Farid nu putu desluşi decît vorbe de neînţeles.

Atunci prinţul Farid, care nu se oprise decît ca să afle lămuriri despre ceea ce venea să caute atît de departe de ţara sa, îşi spuse:

— Trebuie negreşit să-l fac să se audă!

Şi scoase din desagă nişte foarfeci, şi-i spuse şeikului:

— O, preacinstite uncheşule, îngăduieşte-mi să-ţi dau
cîteva îngrijiri cu care n-ai vreme să te îndeletniceşti tu însuţi, cufundat cum eşti, fără contenire, în gîndurile sfinţeniei!

Şi, întrucît bătrînul şeik nu arăta împotrivire, nici ne-voinţă, Farid se apucă să reteze, să taie şi să scurteze totodată barba, mustăţile, sprîncenele şi unghiile, atît şi atît, că şeikul ieşi întinerit cu douăzeci de ani, pe puţin. Şi, după ce-i făcu bătrînului această slujbă, îi zise, potrivit obiceiului bărbierilor:

— Să-ţi fie asta o împrospătare şi o desfătare!

Cînd bătrînul şeik se simţi uşurat în chipul acesta de tot ce-i apăsase trupul, se arătă mulţumit cît se poate, şi-i zîmbi călătorului. Apoi, cu glas ce se făcuse mai limpede decît al unui copil, îi zise:

— Scoboare-se asupra ta toate binecuvîntările, fiule,
pentru binefacerea pe care ţi-o datorează bătrînul străvechi care sînt. Dar de asemeni, cinstite călătorule, oricine-ai fi, sînt gata să te ajut cu sfaturile

mele şi cu deprinderea mea!

Şi Farid se grăbi să-i răspundă:

— Vin de foarte departe, în căutarea Păsării Grăitoare, a Copacului Cîntător şi a Apei de Aur la Culoare. Îmi poţi spune, dar, în ce loc le-aş putea găsi? Ori n-ai nimic la ştiinţă în privinţa lor?

Auzind aceste vorbe ale tînărului călător, şeikul conteni să-şi învîrtească mătăniile; într-atîta se află de tulburat. Şi nu răspunse. Şi Farid îl întrebă:

— Uncheşule, de ce nu grăieşti? Grăbeşte-te a-mi spune, ca să nu-mi las calul să se răcească aici, de ştii ceea ce te întreb, ori de nu ştii!

Şi şeikul, într-un sfirşit, îi zise:

— De bună seamă, fiule, cunosc şi locul unde se găsesc cele trei lucruri, şi calea ce duce acolo. Dar slujba pe care mi-ai făcut-o este atît de mare în ochii mei, că nu mă pot hotărî să te las, în schimb, pradă cumplitelor primejdii ale acestei încer-cări!

Apoi adăugă:

— Ah! fiule, grăbeşte-te, mai curînd, să faci cale întoarsă, şi să te înapoiezi în ţara ta! Cîţi feciori, înaintea ta, au trecut pe aici, şi nu i-am mai văzut nicicînd întorcîndu-se!

Dar Farid, plin de bărbăţie, grăi:

— Uncheşule, arată-mi numai calea de urmat, şi nu te îngriji de celelalte. Căci braţele mele ştiu să-şi apere stăpînul!

Şi şeikul, cătinel, întrebă:

— Dar cum te-oi apăra împotriva nevăzutului, copile, îndeosebi cînd cei din Nevăzut sînt mii şi mii?

Şi Farid scutură din cap şi răspunse:

— O, preacinstite şeikule! Soarta mi-i aninată de gît şi, de-oi ocoli-o, ea mă va urmări! Spune-mi dar, de

vreme ce ştii, ce-mi rămîne de făcut! Şi, în chipul acesta, mă vei îndatora!

…Cînd Bătrînul Copacului văzu că nu poate izbuti să-l strămute pe tînărul călător din hotărîrea lui, băgă mîna într-o traistă pe care o avea la cingătoare şi scoase dintr-însa o minge de piatră roşie. Şi-i întinse călătorului mingea ceea, zicîndu-i:

— Te va călăuzi unde trebuie să te călăuzească. Tu, suie pe cal şi arunc-o înaintea ta. Şi ea se va rostogoli, şi tu o vei urma, pînă în locul unde se va opri. Atunci vei descăleca, şi vei lega calul cu frîul de această minge, şi el va rămîne locului, aşteptîndu-ţi întoarcerea. Şi vei urca pe muntele cela al cărui vîrf îl zăreşti de aici. Şi, în toate părţile, pe cale, vei vedea mari bolovani negri, şi vei auzi glasuri care nu vor fi nici glasurile puhoaielor, nici ale vînturilor în adîncuri, ci vor fi glasurile celor Nevăzut. Şi ele vor urla vorbe ce îngheaţă sîngele pămîntenilor. Dar tu să nu le asculţi. Căci de cumva, speriat, vei întoarce capul ca să te uiţi în urma ta, în vreme ce ele te-or chema, cînd de aproape, cînd de departe, vei fi preschimbat, chiar în clipa aceea, într-o stană de piatră neagră, asemănătoare pietrelor negre ale muntelui; dar, dacă, împotrivindu-te acestei chemări, vei ajunge în vîrf, vei găsi acolo o colivie, şi în colivie Pasărea Grăitoare. Şi-i vei spune: „Pacea deasupra ta, o, Bülbül el-Hazar! Unde-i Copacul Cîntător? Unde-i Apa de Aur la Culoare?” Şi Pasărea Grăitoare ţi-a răspunde: „Uassalam!”

Şi, după ce grăi astfel, bătrînul şeik scoase un oftat mare. Şi nimic mai mult.

Atunci, Farid se grăbi să sară pe cal; şi, din toate puterile, aruncă mingea înaintea lui. Şi mingea de piatră roşie se rostogoli, se rostogoli, se rostogoli. Şi

calul lui Farid, un fulger printre alergători, cu greu o urma peste tufişurile pe care le trecea, peste gropile pe care le sărea, şi peste piedicile pe care le ocolea. Şi urmă ea să se rostogolească astfel, cu o iuţeală deloc ostenită, pînă ce se lovi de cele dintîi stînci ale muntelui. Atunci se opri.

Şi prinţul Farid scoborî de pe cal şi înfăşură frîul în jurul mingii de piatră. Şi calul rămase neclintit pe cele patru picioare ale sale, şi nu se urni, mai dihai decît dacă ar fi fost ţintuit.

Şi, pe dată, prinţul Farid începu a urca muntele. Şi mai întîi nu auzi nimic. Dar, pe măsură ce suia, vedea că pămîntul se acoperă de steiuri negre care întruchipau oameni împietriţi. Şi el nu ştia că erau trupurile tinerilor domni care i-o luaseră înainte prin acele locuri de pustiire. Şi, deodată, dintre stînci, se făcu auzit un ţipăt, cum nu auzise el de cînd era, şi care fu curînd urmat, în dreapta şi-n stînga, de alte ţipete ce n-aveau nimic omenesc. Şi nu erau nici vuietele vînturilor sălbatice în singurătăţi, nici mugetele puhoaielor, nici urletele apelor ce se prăvălesc în hăuri, căci erau glasurile celor din Nevăzut. Şi unele spuneau: „Ce vrei? Ce vrei?” Şi altele spuneau: „Puneţi mîna pe el! Omorîţi-l!” Şi altele ziceau: „Împingeţi-l! Rostogoliţi-l!” Şi altele rîdeau de el, strigînd: „Ho! Ho! Micuţul! Micuţul! Ho! Ho! Vino! Vino!”

Dar prinţul Farid, fără să se lase abătut din cale de acele glasuri, urmă să urce cu statornicie şi hotărîre. Şi glasurile se făcură curînd aşa de multe şi aşa de cumplite, şi, uneori, suflarea lor trecea aşa de aproape de faţa lui, şi atît de grozavă ajunsese larma lor, la dreapta ca şi la stînga, înainte ca şi înapoi, şi

atît de ameninţătoare erau, şi atît de grabnică se făcea chemarea lor, că prinţul Farid fu apucat, fără să vrea, de tremur. Şi, uitînd povaţa dată de Bătrînul Copacului, întoarse capul sub suflarea mai puternică a unuia din glasuri. Şi, în aceeaşi clipă, un urlet fioros, scos de mii de glasuri, fu urmat de o mare linişte. Şi prinţul Farid se prefăcu în stană de piatră neagră.

Şi, la poala muntelui, acelaşi lucru se petrecu cu calul, care fu schimbat într-un bolovan fără chip. Şi mingea de roşie apucă iarăşi, de-a rostogolul, calea spre Bătrînul Copacului.

Pasămite, în ziua aceea, prinţesa Farizada scoase, ca de obicei, jungherul din teaca pe care o ţinea mereu la cingătoare. Şi pală şi tremurătoare fu ea, văzînd tăişul, în ajun atît de neted şi lucitor, întunecat cu totul şi ruginit. Şi, prăbuşită în braţele prinţului Faruz, care alergase la chemarea ei, strigă:

— Ah, frate, unde eşti? De ce te-am lăsat să pleci?
Ce-ai ajuns în acele ţări străine? Nefericită ce sînt! O, vinovată Farizada, nu te mai iubesc!

Şi suspinele o înăbuşeau şi-i scuturau pieptul. Şi prinţul Faruz, nu mai puţin zdrobit decît soră-sa, începu s-o ogoiască; apoi îi grăi:

— Ce s-a întîmplat, s-a întîmplat, Farizada, de vreme ce tot ce-i scris trebuie să se-mplinească. Dar acuma-i rîndul meu să mă duc în căutarea fratelui nostru, şi, totodată, să aduc cele trei lucruri care au pricinuit prinderea lui în clipa asta.

Şi Farizada, rugătoare, strigă:

— Nu, nu! ai milă, nu pleca, dacă-i vorba să te duci în căutarea lucrurilor pe care le-a poftit inima-mi lacomă. O,

frate, de ţi se va întîmpla vreo nenorocire, voi muri!

Dar tînguirile şi lacrimile ei nu-l clintiră pe prinţul Faruz din hotărîrea lui. Şi el încălecă şi, după ce-şi luă rămas bun de la soră-sa, îi întinse nişte mătănii de mărgăritare — lacrimile de-al doilea plînse de Farizada cînd era copiliţă — şi-i grăi:

— Surioară, cînd aceste mărgăritare vor conteni să
curgă sub degetele tale, unele după altele, de parcă s-ar lipi, va fi semn că am îndurat aceeaşi soartă ca şi fratele nostru!

Şi Farizada, foarte tristă, zise, îmbrăţişîndu-l:

— Fie, o, preaiubitul meu, să nu se întîmple nimic şi să
te poţi întoarce acasă cu vîrstnicul nostru!

Şi, la rîndu-i, prinţul Faruz apucă pe calea ce ducea spre India.

Şi, în cea de a douăzecea zi a călătoriei sale, îl găsi pe Bătrînul Copacului, care şedea, aşa cum îl văzuse şi prinţul Farid, cu arătătorul mîinii drepte ridicat la înălţimea frunţii. Şi, după salamlîcuri, bătrînul, întrebat, îi dădu de ştire prin-ţului despre soarta fratelui său şi se strădui din toate puterile să-l întoarcă din hotărîrea lui. Dar, văzînd că nu ajunge la nici un capăt cu stăruinţele sale, îi dădu mingea de piatră roşie. Şi ea îl călăuzi la poala muntelui celui fără întoarcere.

Şi prinţul Faruz porni hotărît pe munte, şi glasurile se înălţară pe urmele sale. Dar el nu le asculta. Şi la ocări, ameninţări şi chemări nu răspundea. Şi ajunsese la mijlocul urcuşului, cînd, deodată, auzi un strigăt îndărătul lui:

— Frate, frate! Nu fugi dinaintea mea!

Şi Faruz, uitînd orice chibzuială, se întoarse la glasul acela, şi fu prefăcut, într-o clipă, în stană de piatră neagră.

Şi, în palatul său, Farizada, care nu părăsea

mătăniile de mărgăritare nici zi, nici noapte, şi le învîrtea grăunţii între degete, băgă de seamă, dintr-o dată, că ele nu mai ascultau de dînsa, şi că se lipiseră unele de altele. Şi strigă:

— O, sărmanii mei fraţi, credincioşi toanelor mele, voi merge după voi!

Şi înăbuşi toată durerea în sinea ei, şi, fără a pierde vremea în tînguiri zadarnice, se tiptilă în vestminte de cavaler, se armă, şi porni călare, apucînd aceeaşi cale ca şi fraţii săi.

Şi, în cea de a douăzecea zi, îl întîlni pe bătrînul şeik, aşezat sub copac, la marginea drumului. Şi-i dădu bineţe, cu cinstire, şi-i zise:

— O, sfinte bătrîne, tăicuţule, n-ai văzut trecînd, la douăzeci de zile depărtare, doi domni tineri şi frumoşi care căutau Pasărea Grăitoare, Copacul Cîntător şi Apa de Aur la Culoare?

Şi bătrînul răspunse:

— O, stăpîna mea, Farizada cu zîmbetul trandafiriu, i-am văzut şi i-am povăţuit. Şi, vai, ca atîţia alţii înainte, au fost şi ei opriţi în încercarea lor, de cei din Nevăzut!

Şi Farizada, văzînd că omul cel sfînt o numea cu numele ei, fu la limanul înmărmuririi, iar bătrînul îi zise:

— O, stăpînă a strălucirii, nu te-au amăgit cei ce ţi-au vorbit de cele trei lucruri fără seamăn, în căutarea cărora

au pornit atîţia prinţi şi domni. Dar ei nu ţi-au arătat primejdiile pe care le poartă o încercare atît de ciudată ca aceea pe care o urmăreşti!

Şi-i aduse la cunoştinţă Farizadei tot ce i se poate întîmpla dacă merge în căutarea fraţilor săi şi a celor trei minuni. Şi Farizada îi spuse:

— O, sfinte omule, sufletul meu lăuntric este tulburat tot de vorbele tale, căci îi aşa de lesne să-l înfricoşezi! Dar cum să dau înapoi cînd îi vorba să-mi găsesc fraţii? O, sfinte omule, ascultă rugămintea unei surori iubitoare, şi arată-mi mijloacele ca să-i slobozesc de vrajă!

Şi bătrînul şeik răspunse:

— Farizada, fiică de rege, iată mingea de piatră care te va călăuzi pe urmele lor. Dar nu-i vei putea slobozi decît după ce vei fi stăpînă pe cele trei minuni. Şi, pentru că nu-ţi pui sufletul în primejdie decît din pricina iubirii tale de fraţi, şi nu pentru că eşti mînată de dorinţa de a cuceri necuprinsul, necuprinsul va fi robul tău. Află, dar, că nimeni printre fiii pămîntenilor nu se poate împotrivi chemării Nevăzutului. De aceea, spre a birui Nevăzutul, trebuie să te armezi împotriva lui cu dibăcie, căci El stăpîneşte puterea. Şi dibăcia fiilor omului va birui toate puterile Nevăzutului!

Şi, după ce grăi aşa, Bătrînul Copacului dădu Farizadei mingea de piatră roşie, apoi scoase de la cingătoare un buc de lînă, şi spuse:

— Cu acest uşor buc de lînă, o, Farizada, îi vei birui pe cei din Nevăzut!

Şi adăugă:

— Apleacă spre mine slava capului tău, Farizada!

Şi ea îşi plecă spre Bătrîn capul, ea al cărui păr era de aur într-o parte şi de argint în cealaltă.

Şi bătrînul grăi:

— Fie ca fiica oamenilor, cu acest buc uşor, să izbîndească împotriva puterilor celor din văzduh şi a tuturor capcanelor Nevăzutului!

Şi, despărţind bucul în două părţi, îi puse Farizadei în urechi fiecare parte, şi, cu mîna, îi făcu semn să pornească.

Şi Farizada îl lăsă pe Bătrîn şi, plină de cutezanţă, aruncă mingea către munte.

Şi, cînd ajunse la cele dintîi stînci şi după ce, descăle-cînd, înaintă spre înălţimi, glasurile se ridicară pe urmele sale, dintre bolovanii de piatră neagră, cu un tărăboi înfricoşător. Dar ea n-auzea decît un bîzîit nedesluşit, nu prindea nici o vorbă, nu oblicea nici o chemare şi, prin urmare, nu simţea nici o teamă.

Şi urcă ea fără oprire, deşi era gingaşă, şi cu toate că picioarele sale nu călcaseră pînă atunci decît nisipul mărunt al cărărilor.

Şi ajunse, fără şovăială, în vîrful muntelui, şi zări, în mijlocul podişului din acel vîrf, o colivie de aur dinaintea ei, pe o temelie de aur. Şi în colivie văzu Pasărea Grăitoare.

Şi Farizada alergă, şi puse mîna pe colivie, strigînd:

— Pasăre! Pasăre! Te-am prins! Te-am prins! Şi n-ai să-mi scapi!

Şi, totodată, scoase, aruncînd-o departe, lîna, de-atunci încolo zadarnică, ce o ajutase să fie surdă la chemările şi ameninţările Nevăzutului.

Căci acum amuţiseră toate glasurile Nevăzutului, şi o mare tăcere domnea deasupra muntelui.

...Şi din sînul acelei mari tăceri, în răsunătoarea străvezime, se înălţă glasul Păsării Grăitoare. Şi spunea, cu toate armoniile însoţite într-însa, spunea,

cîntînd în graiul său de pasăre:

„Dar cum, dar cum,
O, Farizada, Farizada,
Cu trandafiriu surîs,
Ah, ah! — Ah, ah!

Cum aş putea,
Ya leili, ya eini[1]
Să mă gîndesc
Să-ţi scap?
Ah, ah! — Ya leili!
Ah, ah! — Ya eini!
Ştiu, da, ştiu:
Decît tine mai bine
Cine eşti, cine eşti,
Farizada, Farizada!
Ah, ah! — Ah, ah!
Ya leini! leili! Ya eini!
Ştiu decît tine mai bine
Cine eşti, cine eşti,
Farizada, Farizada!
Eini! Eini! Eini!
Farizada, Farizada!
Sînt robul tău,
Robul tău credincios,
Farizada, Farizada!”

Astfel cîntă, o, alăute, Pasărea Grăitoare. Şi Farizada, răpită, la limanul răpirii, uită necazurile şi ostenelile; şi, luînd de bune spusele minunatei Păsări care tocmai se socotise robul său, se grăbi să-i zică:

— O, Bülbül el-Hazar, o, minune a văzduhului,

[1] „Ya leili, ya eini” înseamnă „o, noapte, o, ochilor!” Aceste cuvinte însoţesc de obicei, ca un refren, versurile şi cîntecele arăbeşti.

dacă eşti robul meu, dovedeşte-o, dovedeşte-o!

Şi Bülbül, drept răspuns, cîntă:

„Farizada, Farizada,
Dă-ţi porunca, porunca!
Farizada, porunca!
Cînd te-aud, te-aud, te-aud,
Mă supun, mă supun, mă supun!”

Atunci, Farizada îi zise că avea mai multe lucruri de cerut, şi, la început, îl rugă să-i arate mai întîi unde se afla Copacul Cîntător. Şi Bülbül, cu viersul său, îi spuse să se întoarcă spre celălalt povîrniş al muntelui. Şi Farizada se întoarse spre povîrnişul dimpotrivă celui pe care-l urcase, şi privi. Şi, în mijlocul acelui povîrniş, văzu un copac atît de uriaş, că la umbra lui s-ar fi putut adăposti o oaste întreagă. Şi se miră în sufletul său, şi nu ştiu cum ar putea face să dezrădăcineze şi să ia cu sine asemenea copac. Şi Bülbül, care-i vedea încremenirea, îi grăi, cîntînd, că nu era deloc nevoie să dezrădăcineze copacul cel bătrîn, ci că era de ajuns să-i rupă o ramură, cît de mică, şi s-o răsădească oriunde-i va plăcea, ca s-o vadă pe dată cum prinde rădăcini şi se face un copac tot aşa de frumos cît cel pe care-l privea. Farizada se îndreptă spre copac, şi auzi cîntul ce răsufla din el. Şi-şi dete seama că se afla în faţa Copacului Cîntător! Căci nici boarea în grădinile Persiei, nici alăutele indiene, nici harpele Siriei, nici ghitarele Egiptului nu dăduseră vreodată o armonie asemănătoare cu cîntecul miilor de guri nevăzute ce erau în foile acelui Copac muzicant.

Şi, după ce Farizada, trezindu-se din răpirea în care o cufundase acel cînt, culese o ramură din Copacul Cîntător, se întoarse spre Bülbül şi-l rugă să-i arate unde se găseşte Apa de Aur la Culoare. Şi Pasărea Grăitoare îi spuse să se întoarne către asfinţit

şi să meargă să se uite după stînca albastră pe care o va vedea într-acolo. Şi Farizada se înturnă către asfinţit, şi văzu o stîncă ce era de peruzea fragedă. Şi se îndreptă către locul acela, şi, îndărătul stîncii de peruzea fragedă, văzu ţîşnind un pîrîiaş subţire, asemenea aurului topit. Şi apa ceea, toată de aur, a pîrîiaşului zămislit din stînca de peruzea, era încă şi mai minunată, aflîndu-se străvezie şi proaspătă ca apa însăşi a topazelor.

Şi pe stîncă, într-o crăpătură, era pus un ulcior de cleştar. Şi Farizada luă ulciorul şi-l umplu cu apa ceea strălucitoare. Şi se înapoie la Bülbül, cu ulciorul de cleştar pe umăr şi cu creanga cîntătoare în mînă.

Şi, iaca aşa, stăpîni Farizada cu surîs trandafiriu cele trei lucruri de neasemuit.

Şi-i spuse ea lui Bülbül:

— O, tu, cel mai frumos, îmi mai rămîne să-ţi rostesc o rugăminte. Şi ca s-o văd împlinită am venit de la aşa depărtare, în căutarea ta!

Şi, cum Pasărea o pofti să vorbească, ea zise cu glas tremurător:

— Fraţii mei, o, Bülbül, fraţii mei!

Cînd auzi Bülbül aceste vorbe, păru foarte stin-gherit. Căci ştia că nu era în puterea sa să lupte împotriva celor din Nevăzut şi a vrăjilor lor, şi că el însuşi le era supus dintotdeauna. Dar îşi spuse îndată că, de vreme ce soarta i-a adus izbîndă prinţesei, el o putea sluji, de atunci înainte, fără teamă, nemaiţinînd seama de vechii săi stăpîni. Şi, drept răspuns, cîntă:

„Cu picături, picături, picături,
Din Apa Ulciorului de cleştar,
O, Farizada, Farizada!
Cu picături, picături, picături,
Stropeşte, o, trandafirie,trandafirie,
Stropeşte pietrele muntelui,

Cu picături, picături, picături,
O, Farizada, Farizada!"

Şi Farizada luă într-o mînă ulciorul de cleştar şi în cea-laltă colivia de aur a lui Bülbül şi ramura cîntătoare, şi scoborî iar poteca. Şi, de fiece dată cînd întîlnea un bolovan de piatră neagră, îl stropea cu cîteva picături din Apa de Aur la Culoare, şi piatra prindea viaţă şi se schimba în om. Şi Farizada, neuitînd niciuna, îşi găsi în chipul acesta fraţii.

Şi Farid şi Faruz, astfel sloboziţi, alergară să-şi îmbrăţişeze sora. Şi toţi domnii pe care-i dezlegase de somnul lor de piatră, veniră să-i sărute mîna; şi se socotiră robii ei. Şi toţi laolaltă scoborîră spre cîmpie, şi încălecară pe cai, după ce Farizada îi slobozi, deopotrivă, de farmec. Şi apucară spre Copacul Bătrînului.

Dar Bătrînul nu mai era pe pajişte, şi Copacul nu mai era nici el pe pajişte. Şi Bülbül, deoarece Farizada îl întrebă, îi răspunse, cu glas ce se făcu deodată plin de cumpăt:

— De ce voieşti să-l mai vezi pe Bătrîn, Farizada? El i-a dat fiicei oamenilor învăţătura bucului de lînă care biruieşte glasurile rele, glasurile pismaşe, glasurile stingheritoare, şi toate glasurile ce tulbură sufletul lăuntric şi-l împiedică să ajungă pe creste. Şi, după cum măiestrul se şterge dinaintea învăţăturii sale, tot aşa, o, Farizada, Bătrînul Copacului s-a făcut nevăzut, după ce ţi-a trecut înţelepciunea lui! Şi, de acum înainte, relele care-i mîhnesc pe cei mai mulţi dintre oameni nu vor avea nici o putere asupra sufletului tău.

Astfel se rosti Pasărea Grăitoare, pe locul unde odinioară se înălţa Copacul Bătrînului. Şi toţi se minunară de frumuseţea graiului său şi de adîncimea cugetelor sale.

Şi ceata care o însoţea pe Farizada îşi urmă

calea. Dar curînd ea începu să se împuţineze, căci, pe măsură ce se găseau iarăşi pe drumul pe care sosiseră, domnii sloboziţi de vrajă de Farizada veneau, unul după altul, să-i înnoiască rostirea mul-ţumitei lor, şi, sărutîndu-i mîna, se despărţeau de ea şi de fraţii ei. Şi, în seara celei de a douăzecea zile, prinţesa Farizada şi prinţii Farid şi Faruz sosiră, fără primejdii, în sălaşul lor.

Pasămite, cum puse piciorul în pămînt, Farizada se grăbi să agaţe colivia în grădina sa, sub un umbrar. Şi, îndată ce Bülbül aruncă cel dintîi sunet al viersului său, toate păsările alergară să-l privească, şi, după ce-l văzură, îi dădură cu toatele bineţe. Căci privighetorile şi cintezoii, ciocîrliile şi pitulicile, stigleţii şi turturelele şi toate soiurile făr-de număr ale păsă-rilor care locuiesc în grădini recunoscură, într-o clipă, înăl-ţimea de netrecut a frumuseţii sale. Şi, cu glas ascuţit şi cu glas gros, ca nişte almee, însoţiră cu ciripitul lor cîntul său sin-guratic.

Şi Farizada se apropie de un mare havuz de alabastru, unde avea obicei să-şi oglindească cosiţa care era de aur, într-o parte şi de argint în cealaltă, şi turnă în el o picătură din apa cuprinsă în ulciorul de cleştar. Şi picătura de aur se umflă şi se înălţă şi se îmbelşugă în buchete scînteietoare, şi nu conteni să ţîşnească şi să cadă iar, dînd aerului înfocat o răcoare de peş-teră de mare.

Şi Farizada răsădi, cu mîinile ei, ramura din Copacul Cîntător. Şi ramura prinse, pe dată, rădăcini, şi se făcu, în cîte-va clipe, un copac deopotrivă de frumos cu acela din care se trăgea. Şi un cînt răsuflă din el, atît de minunat, că nici boarea în grădinile Persiei, nici alăutele indiene, nici harpele Siriei, nici ghitarele Egiptului nu i-ar fi putut rosti cereasca armonie. Şi, ca să asculte miile de guri nevăzute ale foilor muzicante, rîurile se opriră din mersul lor şopotitor, păsările înşile îşi stăpîniră glasurile, iar

hoinara boare a cărărilor îşi strînse mătăsurile.

Şi, în palat, viaţa îşi depănă iar firul zilelor sale de fericită neschimbare. Şi Farizada îşi urmă preumblările prin grădini, oprindu-se ceasuri lungi să steie de vorbă cu Pasărea Grăitoare, să asculte Copacul Cîntător, şi să se uite la Apa de Aur la Culoare. Şi Farid şi Faruz se dedară iar vînătorilor şi alergărilor de cai.

...Pasămite, într-o zi, pe un hogaş al pădurii, aşa de strîmt că nu se putură da din vreme la o parte, cei doi fraţi se întîlniră cu sultanul care vîna. Şi ei scoborîră în pripă de pe cai, şi i se închinară cu fruntea la pămînt. Şi sultanul, la limanul mirării, văzînd în acea pădure doi cavaleri neştiuţi de dînsul, înveşmîntaţi aşa de bogat, de parcă ar fi fost din alaiul său, voi să le vadă chipul şi le zise să se ridice. Şi cei doi fraţi se sculară cu o înfăţişare în care mîndreţea se însoţea minunat cu cin-stirea şi cumpătul. Şi sultanul fu izbit de frumuseţea lor, şi-i privi încîntat cîtăva vreme, fără vorbă, măsurîndu-i din cap pînă-n picioare. Apoi îi întrebă cine erau şi unde locuiau. Căci inima-i era îmboldită către dînşii, şi se tulburase. Şi ei răs-punseră:

— O, rege al vremii, sîntem fiii săvîrşitului robului tău, fostul vechil al grădinilor. Şi locuim, nu departe de aici, în casa pe care o datorăm mărinimiei tale!

Şi sultanul se bucură foarte să cunoască pe feciorii credinciosului său slujitor; dar se miră că nu se înfăţişaseră la palat pînă în ziua aceea, ca să facă parte din alaiul său. Şi-i întrebă de ce se ţinuseră deoparte? Şi ei răspunseră:

— O, rege al vremii, iartă-ne dacă ne-am ţinut deoparte pînă azi, şi nu ne-am înfăţişat între darnicele tale mîini; dar avem o soră, mezina noastră, care-i pentru noi cea de pe urmă povaţă a tatălui nostru, şi

asupra căreia veghem cu asemenea iubire, că nu ne putem gîndi s-o părăsim!

Şi sultanul fu înduioşat cît se poate de această însoţire frăţească, şi se firitisi din ce în ce mai mult că-i întîlnise, zicîndu-şi:

— N-aş fi crezut niciodată că se află în regatul meu
doi tineri atît de desăvîrşiţi şi totodată atît de lipsiţi de rîvnă deşartă!

Şi-l apucă o dorinţă nestăvilită să-i privească în sălaşul lor, ca să-şi răcorească ochii cu vederea lor. Şi se destăinui pe dată celor doi fraţi, care răspunseră cu ascultare şi supunere, şi se grăbiră să-i facă strajă. Şi prinţul Farid le-o luă înainte, ca să se ducă s-o înştiinţeze pe soră-sa, Farizada, de sosirea sul-tanului.

Şi Farizada, care nu era deloc deprinsă a primi musafiri, nu ştiu de ce să se apuce, spre a da sultanului, cu vrednicie, cinstirea cuvenită. Şi, în această înmărmurire, nu găsi altceva mai bun decît să meargă să se sfătuiască cu prietenul său Bülbül, Pasărea Grăitoare. Şi-i spuse:

— O, Bülbül, sultanul ne face cinstea să vină să ne
vadă casa, şi trebuie să-l ospătăm. Grăbeşte-te, dar, să mă înveţi cum ne vom putea împlini rostul, aşa, ca să plece de la noi mulţumit!

Şi Bülbül răspunse:

— O, stăpînă, nu-i de trebuinţă s-o pui pe bucătăreasă
să gătească tipsii şi tipsii de bucate. Căci numai un fel i
se potriveşte sultanului, şi trebuie să i-l aşezi dinainte. Şi-i
o mîncare de castraveţi împănaţi cu mărgăritare!

Şi Farizada fu mirată, şi, crezînd că Pasărea grăise în dodii, se împotrivi, zicînd:

— Pasăre! Pasăre! Nu te gîndeşti? Castraveţi

împănaţi cu mărgăritare? Dar îi o mîncare nemaiauzită! Dacă regele ne face cinstea să steie la noi la masă, apoi, de bună seamă, el vrea să mănînce, nu să înghită mărgăritare! Voieşti, poate, să spui „o mîncare de castraveţi cu orez”, o, Bülbül!

Dar, pierzîndu-şi răbdarea, Pasărea Grăitoare strigă:

— Deloc! Deloc! Deloc!... O împănătură de mărgăritare, de mărgăritare! Şi nu de orez! Nu de orez! Nu de orez!

Şi Farizada, care avea toată încrederea în minunata Pasăre, se grăbi să deie poruncă bătrînei bucătărese să gătească mîncarea de castraveţi cu mărgăritare. Şi, cum mărgăritarele nu lipseau din casă, nu-i fu deloc greu să le găsească într-o cîtime destul de mare, spre a potrivi mîncarea.

Între acestea, sultanul, însoţit de prinţul Faruz, intră în grădină. Şi Farid, care-l aştepta în prag, îi ţinu scara şi-l ajută să descalece. Şi Farizada cu zîmbetul trandafiriu, învăluită întîi-iaşi dată (căci Bülbül o povăţuise), veni să-i sărute mîna. Şi sultanul fu înduioşat cît se poate de harul ei, de curăţia de iasomie ce se răspîndea din ea, întreagă, şi, cugetînd la bă-trîneţea sa fără urmaşi, plînse. Apoi zise, binecuvîntînd-o:

— Cel ce lasă urmaşi nu moare!

Apoi adăugă, scoborîndu-şi iar privirile asupra Farizadei înclinate:

— Iar tu, fiică a slujitorului meu, o, tulpină înmiresmată, călăuzeşte-ne către vreun preaplăcut umbrar, unde să ne adă-postim de arşiţă!

Şi sultanul, avînd înainte pe tremurătoarea Farizada, şi urmat de cei doi fraţi, porni spre răcoare.

Cel dintîi lucru care izbi privirile sultanului Khosru Şah fu buchetul de apă de culoarea aurului. Şi se opri el o clipă să-l privească cu minunare, şi strigă:

— Apă încîntătoare, ce trezeşti atîta desfătare

vederii!

Şi înaintă, ca s-o cerceteze mai de aproape, şi, deodată, auzi viersul Copacului Cîntător. Şi-şi plecă urechea, răpit, la acea cîntare ce pogora din cer, şi-o ascultă îndelung. Apoi, strigă:

— O, cîntare pe care n-am auzit-o niciodată!

Şi, întrucît, ca s-o vadă mai bine, se duse spre locul unde credea că o află, iată că ea conteni şi o mare tăcere adormi toată grădina.

Şi, din sînul acelei mari tăceri, se înălţă glasul Păsării Grăitoare, într-un cînt singuratic, strălucitor şi pierdut. Şi spunea:

— Fie binevenit sultanul Khosru Şah! Binevenit! Bine-venit! Binevenit!

Şi, cu cel din urmă sunet trimis de acest glas care fermeca văzduhul, toată suflarea păsărilor răspunse, în graiul său: „Binevenit! Binevenit! Binevenit!”

Şi sultanul Khosru Şah fu vrăjit de toate acestea, şi sufletul său, aşa de tulburat de tot ce simţise într-un răstimp atît de scurt, fu la înduioşarea cea de pe urmă. Şi strigă:

— Aici îi casa fericirii. Oh! Mi-aş da puterea şi tronul ca să locuiesc cu voi, fii ai grădinarului meu!

Apoi, cum se pregătea să-i întrebe pe Farizada şi pe fraţii ei de unde veneau acele trei minuni de care nu izbutise să-şi deie seama apriat, ei îi arătară Copacul Cîntător şi Pasărea Grăitoare. Şi Farizada îi zise:

— Cît despre obîrşia acestor minuni, e o istorie pe care o voi povesti stăpînului nostru, sultanul, după ce se va fi odihnit.

Şi-l pofti pe sultan să se aşeze chiar sub

umbrarul ce slujea de adăpost lui Bülbül şi unde bucatele tocmai fuseseră aduse pe o mare tipsie. Şi sultanul se aşează sub umbrar, la locul de cinste. Şi i se dădură castraveţii cu mărgăritare, pe un taler de aur.

Şi sultanul, căruia îi plăceau, ce-i drept, castraveţii împănaţi, cînd îi văzu pe talerul întins de Farizada însăşi, fu simţitor la această grijă pe care nu şi-o putea desluşi. Dar curînd fu la limanul mirării, cînd văzu că, în loc să fie împănaţi, ca de obicei, cu orez şi cu fisticuri, castraveţii erau potriviţi cu mărgăritare. Şi-i zise Farizadei şi fraţilor ei:

— Pe viaţi mea! Ce noutate la potrivirea castraveţilor!
Şi de cînd, mă rog, mărgăritarele ţin loc de orez şi de fisticuri?

Şi Farizada era cît pe ce să lase talerul şi să fugă de ruşine, cînd Pasărea Grăitoare, înălţînd glasul, chemă pe sul-tan pe nume, zicînd:

— O, stăpîne, Khosru Şah!

Şi sultanul ridică fruntea spre Pasăre, care urmă cu glas plin de cumpăt:

— O, stăpînul nostru, Khosru Şah! Şi de cînd copiii unei sultane a Persiei pot fi schimbaţi în jivine la naşterea lor? Dacă, deci, o, rege al vremii, ai crezut odinioară un lucru atît de ciudat, n-ai dreptul să te miri de un lucru aşa de lămurit ca acela de astăzi!

Apoi adăugă:

— Aminteşte-ti, stăpînul nostru, vorbele pe care, acum douăzeci de ani, le-ai auzit într-o seară, într-un sălaş umil! De cumva le-ai uitat, stăpîne, îngăduie robului Farizadei să ţi le rostească încă o dată!

Şi Pasărea, cu glas asemeni dulcelui viers al fecioarelor, grăi:

— O, surioare! Cînd voi fi soţia sultanului, îi voi dărui
o moştenire binecuvîntată! Căci feciorii pe care soarta mă

va face să-i nasc din însoţirea noastră vor fi întru totul vrednici de tatăl lor; şi fata ce ne va răcori ochii, va fi un zîmbet al cerului! Părul său va fi de aur într-o parte şi de argint în cealaltă, lacrimile sale, de va plînge, vor fi mărgăritare, rîsetele sale, dinari de aur, şi zîmbetele sale, boboci de trandafir!

Şi sultanul, la vorbele acestea, îşi ascunse faţa în mîini şi suspină. Şi vechea-i durere se făcu şi mai vie decît în zilele amare ale trecutului. Şi toate gîndurile înăbuşite în fundul sufletului său desnădăjduit puhoiră deodată din inima sa şi-o sfîşiară!

Dar curînd glasul lui Bülbül se înălţă iarăşi, cîntător, de veselie. Şi zicea:

— Dă-ţi vălurile la o parte, o, Farizada, dinaintea părin-telui tău!

Şi Farizada, care nu putea să nu asculte glasul prietenului său, ridică vălurile. Şi, cu ele, căzu diadema ce-i ţinea părul. Şi sultanul văzu asta, şi, cu braţele întinse, se sculă, scoţînd strigăt mare. Şi glasul lui Bülbül îi cuvîntă:

— Fiica ta, rege!

Căci de aur într-o parte era perişorul fecioarei, şi de argint în cealaltă parte; şi două mărgăritare de bucurie erau pe pleoapele sale, şi un boboc de trandafir pe buzele sale.

Şi regele, în aceeaşi clipă, se uită la cei doi fraţi care erau frumoşi. Şi se cunoscu într-înşii. Şi glasul lui Bülbül îi strigă:

— Feciorii tăi, rege!

Şi, pe cînd sultanul Khosru Şah era încă încremenit de tulburare, Pasărea Grăitoare îi povesti iute, ca şi copiilor săi, adevărata lor istorie, de la început pînă la sfîrşit, fără să uite nici un amănunt. Dar nu-i de folos s-o mai spunem o dată.

Şi nici nu isprăvise bine istorisirea, că sultanul şi

copiii săi, uniţi unii în braţele celorlalţi, îşi amestecau lacrimile şi sărutările.

Şi, cînd îşi veniră oleacă în fire din tulburarea lor, sultanul zise:

— O, copiii mei, să mergem în pripă s-o găsim pe mama voastră!

Dar, o, ascultătorii mei, nu mai voim să zugrăvim ceea ce se petrecu cînd sărmana mamă, care trăia singuratică în fundul chiliei sale, îi văzu iar pe sultan, soţul său, şi cînd se cunoscu mama Farizadei cu surîs trandafiriu şi a celor doi strălucitori feciori, fraţii ei. În ziua izbînzii, cele două surori zăcaşe muriră de ciudă, în vreme ce regelui Khosru Şah, sultanei, soţia lui, mîndrului prinţ, Farid, chipeşului prinţ, Faruz, şi frumoasei prinţese Farizada le fu hărăzită viaţa cea mai plină de desfătări pînă la sosirea Despărţitoarei prietenilor şi Nimicitoarei înso-ţirilor.

Aceasta-i minunata istorie a Farizadei cu surîs de trandafir.

Tălmăcire de RADU VASILIU

Piatra lunii

Pe vîrful Zeiţa de Jad sînt sute de temple.
De la poalele Pietrei Lunii izvorăşte Rîul Raţelor.

ACESTE CUVINTE ZUGRĂVESC una din cele mai minunate privelişti de pe muntele Ţin. Povestea spune că vîrful Zeiţa de Jad, care s-ar afla pe muntele Ţin, este neasemuit de înalt, şi pe el sînt o mulţime de temple. Nu departe de acest munte se află un rîuleţ cu apa limpede ca cristalul. E Rîul Raţelor, care izvorăşte de la poalele Pietrei Lunii. Se zice că Piatra Lunii străluceşte şi ziua, dar mai ales noaptea e neîntrecută. În fiecare seară, din ea iese o lună mai rotundă şi mai strălucitoare decît luna de pe cer. Cel mai puternic luceşte Piatra Lunii în zilele de 1 şi 15 ale fiecărei luni, şi, razele ei căzînd asupra Rîului Raţelor, acesta pare de cristal. Atunci, în mijlocul lunii se vede umbra unei fecioare, iar pe apele cristaline ale rîului înoată o pereche de raţe de aur. Dar nimeni nu a văzut limpede cum arată fecioara şi raţele de aur.

Povestea spune că demult, tare demult, într-unul din templele de pe munte trăia un călugăr care zi şi noapte nu avea altă treabă decît să petreacă. La bătrîneţe, călugărul s-a gîndit să-şi caute un urmaş care să-i îngrijească de casă şi să-i facă mîncare. Într-o zi, trecînd prin satul de la poalele muntelui, a văzut un copil de vreo zece ani care, în ciuda hainelor zdrenţuite, era tare arătos. Făcîndu-şi planul, călugărul s-a dus la părinţii copilului şi le-a spus:

— Voi sînteţi săraci, şi e păcat de copilul ăsta aşa frumos şi deştept. Dacă vreţi să trăiască ani mulţi, fericiţi, trimiteţi-l la templu.

Părinţii au plîns ce au plîns, dar, pînă la urmă, şi-au trimis copilul la templu.

La templu, copilul a fost ras în cap, şi i s-a dat o haină preoţească, încît arăta ca un călugăraş în toată regula. Deşi niciodată nu avea voie să intre în biblioteca templului, micul călugăraş învăţase o mulţime de lucruri. Ştiind că are pe cineva acasă, călugărul pleca şi mai des la petreceri.

Micul călugăraş şi-a petrecut în templu cîţiva ani. De cîte ori mergea la pîrîul din pădure să aducă apă, florile parcă se înviorau, iarba de pe malul rîului parcă se făcea şi mai fragedă; iar apa cristalină a rîului oglindea frumuseţea băiatului. Atunci, nu se ştie din ce motive, băiatul ofta. Într-o zi, după ce şi-a umplut găleţile cu apă, şi tocmai voia să plece, a simţit aşa, ca şi cînd cineva l-ar trage de la spate, şi n-a mai putut să înainteze. A privit în jur, dar n-a văzut nimic. A pornit din nou, dar după doi paşi s-a oprit. Nici de data aceasta nu a văzut nimic. Se înfuriase, cînd a auzit un rîset, şi din spatele unui brad a ieşit o fecioară de vreo şaisprezece ani. Avea părul negru, în care erau împletite flori de munte, iar pe faţa-i rotundă străluceau doi ochi de o bunătate nespusă.

Pînă să spună băiatul un cuvînt, fata a şi ridicat una din găleţi, zicînd:

— Tu eşti singur, iar eu mor de plictiseală. Hai să ne
distrăm puţin.

De mult nu mai schimbase băiatul nici o vorbă cu nimeni în singurătatea muntelui şi, deşi se temea puţin, a căzut bu-uros la învoială.

Fata era pricepută la vorbă şi la glumă. Cunoştea numele tuturor ierburilor de leac şi tuturor florilor de pe munte. Cu puteri nebănuite a rostogolit o stîncă care, prăvălindu-se în prăpastie, a bubuit ca un tunet. A apucat o creangă plină de flori, şi florile s-au scuturat ca o ploaie de nea peste ei. Şi ei rîdeau

întruna. Niciodată nu fusese băiatul aşa de vesel de cînd venise pe munte. După ce s-au despărţit, şi călugăraşul s-a înapoiat la templu, s-a simţit aşa, deodată, nespus de fericit.

A doua zi, cum a plecat de acasă călugărul cel bătrîn, băiatul şi-a luat găleţile şi s-a grăbit spre rîu. Fata îl aştepta de mult pe malul apei. Şi au început din nou să zburde. Ajungînd într-o poieniţă, fata a spus:

— Vreau să te învăţ să cînţi.

Şi a început să cînte, îmbiindu-l şi pe băiat. Fata cînta un viers, băiatul cînta după ea, şi au cîntat aşa pînă ce băiatul a învăţat să cînte. Acum alergau împreună prin poieniţă cîntînd. Aşa a mai trecut o zi plină de veselie. De atunci, cum pleca călugărul, băiatul apuca găleţile şi o zbughea în pădure, unde se întîlnea cu fata şi se zbenguiau ziua întreagă.

Într-o zi, ca de obicei, călugărul a plecat la treburile lui. Pe drum şi-a amintit că-şi uitase pocalul de vin, şi s-a întors. Ajungînd pe creasta unui munte învecinat, a auzit două voci cîntînd de te fermecau. Călugărul s-a întrebat mirat, cine poate să cînte atît de frumos în munţii aceia sălbatici! Cu cît se apropia de casă, cu atît cîntul răsuna mai clar, pînă ce şi-a dat seama că viersul vine din împrejurimile templului. A grăbit pasul şi, ajungînd în poieniţă, i-a văzut pe cei doi care cîntau şi se veseleau. Atunci, s-a furişat în pădure şi, apropiindu-se tiptil de tineri, le-a ieşit deodată în faţă strigînd:

— Nu vă mişcaţi! Cum de îndrăzneşti tu, fată, să-mi
ispiteşti discipolul?

Călugăraşul a încremenit, iar fata a zbughit-o în pădure. Călugărul s-a repezit pe urmele ei. Undeva, în adîncimea pă-durii, i s-a părut că vede fusta roşie a fetei; apropiindu-se, însă, a văzut că era un bujor sălbatic, iar de fată nici urmă.

Întorcîndu-se la templu, a început să-l bată şi să-l blesteme pe călugăraş, iscodindu-l ce-i cu fata. Băiatul s-a rugat să-l ierte, jurîndu-se că nu ştie nici de unde venise, nici cum o cheamă. Atunci, călugărul a promis că-l iartă, cu o condiţie: ca a doua zi să înfigă un ac, în care era vîrît capătul unui franjure, în fusta fetei.

Călugăraşul a luat franjurele şi acul, dar în sinea lui îşi făcuse planul să-l păcălească pe călugăr, care, după cum se vedea treaba, nu avea gînduri bune cu fata.

A doua zi, nu plecase bine călugărul, că fata a venit, şi, veselă, a spus:

— Hai să zburdăm! Ce să faci în casă, cînd afară e primăvară, şi au înflorit toate florile?!

Înfricoşat, băiatul i-a spus:

— Surioară, să nu mai vii aici! Călugărul mi-a dat un ac şi un franjure, vrea să te găsească, şi să-ţi facă rău.

Zicînd acestea, vocea-i tremura, gîndindu-se cît de tristă va fi viaţa lui dacă ea nu va mai veni.

Fata i-a smuls franjurele şi acul din mînă, şi, apucînd capătul franjurelui, i-a spus băiatului:

— Nu mai fi trist; vino cu mine!

Au ieşit amîndoi pe poartă, şi fata ţinea de capătul franjurelui. Speriat, băiatul i-a spus tremurînd:

— Aruncă firul, altfel călugărul va fi pe urmele noastre!

Izbucnind în rîs, fata i-a răspuns:

— Nu te teme; vino cu mine!

Au străbătut aşa pădurea, au trecut peste cîţiva munţi, şi au ajuns la Rîul Raţelor cu apa cristalină, unde ea a aruncat franjurele. Apoi a bătut din palme, şi din apa rîului a ieşit o pereche de raţe de aur. Una din ele ţinea în cioc o rămurică verde, de care atîrna un fruct roşu. Călugăraşul a simţit un miros puternic de mere, de parcă se afla într-o livadă. Raţa s-a

apropiat de mal şi a lăsat crenguţa, cu măr cu tot, şi apoi a coborît în fundul rîului.

Fata a luat crenguţa şi, rupînd fructul, l-a îmbiat pe băiat:

— Mănîncă-l tot!

Ascultînd de vorbele fetei, băiatul a mîncat fructul şi s-a minunat de dulceaţa şi parfumul lui. Tot corpul şi l-a simţit mai uşor, şi toată supărarea şi tristeţea au dispărut ca prin farmec.

În timpul ăsta, bătrînul se odihnea pe o piatră de la marginea drumului. S-a ridicat, şi a plecat spre casă gîndindu-se:

— De data asta prind fata în mod sigur. Poate că e
chiar o zînă? Dac-o prind, o să mă îmbogăţesc.

N-a mai mers pe potecuţă, şi a tăiat-o direct printre stînci şi prin pădure. Ajungînd acasă, nu l-a găsit pe băiat şi s-a făcut foc, gîndindu-se că acesta l-a păcălit, plecînd cu fata. Uitîndu-se în jos, a văzut capătul franjurelui, şi s-a înveselit pe loc. A plecat pe urma firului ce se deşirase din franjure şi a străbătut astfel pădurea; a trecut peste munţi, şi deodată a auzit rîsete.

Înainte de a-l vedea, fata ştia că bătrînul e pe urmele lor şi se apropie. Atunci l-a apucat de mînă pe băiat, şi amîndoi s-au ascuns în spatele unei stînci. Călugărul a mers după fir pînă la Rîul Raţelor.

Dar aci nici urmă de tineri.

Obosit şi furios, călugărul tocmai se pregătea să-i caute prin împrejurimi, cînd fata a bătut din palme şi din undele lacului au apărut cele două raţe de aur. Cea de-a doua raţă ţinea în cioc o crenguţă verde de care atîrna un fruct verde. Văzînd călugărul raţa de aur, nu l-a mai interesat nimic. Raţa înota pe lîngă mal în apropierea călugărului. Acesta s-a repezit s-o prindă, dar raţa s-a făcut nevăzută, iar pe mal a rămas crenguţa cu fructul verde. Călugărul a simţit un miros

aromat de fructe. Gîndindu-se că acesta e un fruct vrăjit, l-a mîncat. După cîţiva paşi, şi-a simţit trupul mai uşor. În spatele stîncii, fata i-a şoptit băiatului:

— Ieşi, şi ia-o la fugă! Călugărul te va urmări, dar să
nu te temi. Să fugi mereu spre apus, pînă vei da cu ochii
de mine.

Şi s-a făcut nevăzută.

Cum a ieşit de după stîncă băiatul, călugărul a luat-o la goană după el, înjurîndu-l:

— Nemernicule, te ajung eu, dacă nu ţi-oi rupe pi-cioarele!

Şi aşa a fugit călugărul după băiat, munte după munte. Băiatul se căţăra pe creste de parcă ar fi avut aripi. Călugărul, care-şi simţea trupul uşor, era mereu în urma lui, gata să-l ajungă.

Şi aşa au ajuns ei la o punte foarte îngustă. Speriat, băiatul s-a oprit, dar de partea cealaltă îi făcea semne fata. Atunci, băiatul s-a gîndit:

— Mai bine să alunec şi să mor decît să cad viu în mîinile călugărului.

Şi, cînd a vrut să sară pe punte, a simţit că zboară pe deasupra ei, întocmai ca o rîndunică. Văzînd călugărul că urmaşul lui sare peste punte, a sărit şi el. Dar, la jumătate, puntea s-a rupt cu el, deoarece mîncase fructul vrăjit necopt. A căzut în prăpastie şi a murit.

În aceeaşi zi, tinerii, jumătate mergînd, jumătate zbu-rînd, au părăsit muntele Ţin.

În seara aceea, Piatra Lunii n-a mai strălucit, şi din ea n-a mai ieşit luna. Fata cu care se împrietenise călugăraşul era zîna din Piatra Lunii. Şi de atunci nu s-au mai văzut nici raţele de aur.

Repovestire de EUFROSINA DOROBANŢU

Omul de piatră

PE MUNTELE Ţin erau o mulţime de stînci pe care nu se găsea nici o fărîmă de pămînt, şi nu creştea nici un fir de iarbă, încît din depărtare străluceau de-ţi luau ochii. Dar să nu cre-deţi că acestea erau pietre sterpe. În ele se aflau nenumărate comori. Dacă nu mă credeţi, ascultaţi povestea „Omului de Piatră”.

Cu mulţi ani înainte, de prin părţile de miazăzi a venit aci un bătrîn cam de vreo şaizeci de ani. Unii au văzut cum acesta, cu tîrnăcopul în spinare, s-a căţărat pe stînci, a dat ocol mun-telui Ţin cîteva zile, apoi şi-a luat tîrnăcopul şi a plecat. El n-a rămas să locuiască în satul de lîngă muntele Ţin, şi a trecut mai departe, către un cătun la vreo optzeci de li depărtare. La marginea acestui cătun se afla o căsuţă neîmprejmuită cu zid. Prin fereastră se vedea lumina aprinsă. Bătrînul a bătut la uşă şi a intrat. În casă trăia un flăcău de vreo optsprezece ani, pe nume Li Peng, care-i spuse bătrînului că-i singur pe lume, avînd doar un prieten, pe Pao Iou, care locuieşte în partea de răsărit a rîului.

Bucuros că şi-a găsit un tovarăş, l-a poftit pe bătrîn să rămînă în casa lui. Şi se purta cu el ca şi cînd i-ar fi fost părinte, iar bătrînul nu-l socotea mai prejos decît pe fiul lui. Li Peng o ducea destul de greu, aşa că bătrînul a scos banii din chimir şi i-a dat băiatului să cumpere orez şi carne. Azi aşa, mîine aşa, pînă ce bătrînul şi-a cheltuit toţi banii.

Într-o bună zi, i-a spus lui Li Peng:

— Băiete, azi e vreme frumoasă, şi aş vrea să mă plimb
puţin. Tu rămîi acasă, şi fii cu ochii în patru!

Bătrînul şi-a luat tîrnăcopul şi a plecat,

întorcîndu-se abia a doua zi seara, cu chimirul plin de bani. Zîmbind, i-a spus flăcăului:

— Băiete, avem din nou din ce trăi.

După puţin timp, bătrînul s-a îmbolnăvit. Simţind că i se apropie sfîrşitul, l-a chemat pe Li Peng, şi i-a spus:

— Copile, mă doare capul de-mi plesneşte, şi văd negru
înaintea ochilor. Simt că mi se apropie sfîrşitul. Să ştii că nu am pe nimeni pe lume, aşa că, după ce voi muri, să mă îngropi aici. Şi să mai ştii că pe muntele Ţin, în stîncile strălucitoare, se găseşte...

Zicînd acestea, bătrînul a simţit că i se strînge gîtul şi nu a mai putut continua. A mai arătat numai cu degetul spre chimir, s-a uitat afară, şi a murit.

Îndurerat, Li Peng l-a îngropat pe bătrîn. Apoi, gîn-dindu-se la spusele acestuia înainte de moarte, şi-a căutat prietenul şi i-a povestit tot. Auzind despre ce e vorba, Pao Iou a sărit în sus de bucurie, zicîndu-i lui Li Peng:

— Înseamnă că bătrînul a vrut să-ţi spună că în stîncile
luminoase se află bani mulţi. Să mergem degrabă să-i căutăm!

Li Peng, de asemenea, se gîndea: „Nu ştiu ce se ascunde în aceste stînci, dar se pare că bătrînul a vrut să mă duc pînă acolo”.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, amîndoi prietenii au plecat pe muntele Ţin. Drumul era foarte anevoios, aşa că de abia pe seară au ajuns la locul cu pricina. La lumina lunii, ei au privit cu atenţie, dar li s-a părut că toate stîncile sclipeau la fel. Atunci, unde să caute mai întîi? În care stîncă să fie ascuns argintul? Şi-au adunat puterile, şi s-au căţărat pe prima stîncă. Dar aceasta era o stîncă ca toate stîncile. La amîndoi le-a scăpat un oftat. S-au urcat, cu mare greutate, şi pe stînca ur-mătoare, dar tot n-au găsit nimic. Atunci, s-

au apucat să le cerceteze pe toate la rînd. Noaptea, cîntecul cucuvaei şi urletul lupului făceau munţii şi mai fioroşi. Cei doi au căutat pînă s-a luminat, dar n-au găsit nimic.

La lumina zilei, s-au mai căţărat pe cîteva stînci, dar tot n-au găsit nimic. A căzut iarăşi noaptea. Norii au acoperit faţa lunii, şi s-a stîrnit un vînt de credeai că răstoarnă muntele. Brazii fremătau, şi foşnetul lor răsuna în văi. Înfuriat, Pao Iou bodogănea mereu: „Cine ştie ce mincinos o fi fost boşorogul ăla mort. Ne-a trimis aici cu minciunile lui”. Li Peng a încercat să-l liniştească:

— Bătrînul nu avea de ce să ne păcălească. Înseamnă că nu ştim noi să căutăm.

Îmbufnat, Pao Iou i-a răspuns:

— Dacă nu te-ai săturat, rămîi aci şi caută mai departe. Eu unul, mă lipsesc, şi plec.

Şi s-a dus.

Văzînd că Pao Iou pleacă cu adevărat, Li Peng s-a simţit tare mîhnit. Se tot mira de ce, pentru o vorbă, acesta s-a supărat şi a plecat. Li Peng a rămas peste noapte pe munte, iar a doua zi, la lumina zilei, s-a căţărat pe o stîncă din dreapta lui. Stînd el aşa, a simţit că pietrele de la picioare se mişcă, şi în stîncă a apărut o crăpătură. Uitîndu-se cu băgare de seamă, a văzut că stă pe capacul unei fîntîni, şi s-a mirat cum de se poate găsi o fîntînă în creierul muntelui. A dat încet la o parte capacul şi, uitîndu-se în jos, a văzut înăuntru o lumină. A coborît în fîntînă, unde a găsit un omuleţ de piatră, de vreo 2 ci[1] înălţime. L-a privit cu atenţie, şi a văzut că avea gură, nas, ochi, mîini şi picioare, ca orice om. Tot întorcîndu-l pe o parte şi pe alta, şi tot uitîndu-se la el, l-a îndrăgit nespus. A scos Omul de Piatră din fîntînă, şi a început din nou să caute comoara. Dar n-a găsit nici măcar o urmă de

[1] Ci — unitate de măsură egală cu 33 cm.

argint.

Văzînd aşa, a luat Omul de Piatră în spate şi a coborît de pe munte. Omuleţul era tare greu de cărat şi, după o bucată de drum, l-a lăsat jos să se odihnească. Cu aşa greutate în spate, mergea destul de încet, şi mereu trebuia să se oprească spre a se odihni. A mers aşa toată ziua, pînă s-a înnoptat, cînd, tocmai bine, a ajuns într-un sat. În faţa unei case, stătea un bătrîn. Li Peng l-a întrebat:

— Tăicuţule, sînt un trecător. Ai putea să-mi dai găzduire în noaptea asta?

La care, bătrînul a răspuns:

— Eu chiar că am o cameră liberă, însă, cum se întunecă, se umple de zgomote, încît nimeni nu poate să stea în ea. Mai bine caută în altă parte.

Li Peng nu fusese niciodată fricos, aşa că a spus:

— Tăicuţă, pentru un trecător, un colţ de casă, oricum ar fi ea, care să-l apere de vînt, e de ajuns. Unde să mai caut altă casă liniştită? Nu mi-e frică. Dumă acolo!

Bătrînul l-a trecut printr-o curte, unde crescuse iarbă pînă la brîu, şi a intrat într-o casă cu trei încăperi. Într-una din ele, se aflau o băncuţă şi un pat de lac negru pe care era întinsă o rogojină. Totul era acoperit cu praf, aşa că se cunoştea că nu mai fusese locuită de mult. După ce i-a mai spus cîteva cuvinte, bătrînul a plecat.

Rămînînd singur, Li Peng a ridicat rogojina s-o scuture, şi din ea a ieşit atîta praf că a întunecat toată încăperea. Peste tot era linişte, şi se auzea foarte desluşit foşnetul ierbii din curte. Li Peng a simţit că inima îi bate mai repede. A închis uşa, a tras zăvorul şi a proptit Omul de Piatră în ea. Apoi, liniştit, s-a culcat.

La miezul nopţii, l-a trezit o rafală de vînt. A deschis ochii, şi a văzut că vîntul stinsese lampa de pe masă. Apoi, vîntul s-a înteţit, şi uşa a început să se

zgîlţîie. Li Peng se bucura că i-a dat prin gînd să înţepenească uşa cu Omul de Piatră; altfel, ar fi deschis-o vîntul. N-a apucat să se ridice din pat, că a auzit cum Omul de Piatră spunea:

— Ei, tu, spirit al peştelui, nu mai împinge degeaba!
Înăuntru sînt eu, Omul de Piatră, care-o propteşte!

Apoi, s-a auzit vocea peştelui, de afară:

— Omule de Piatră, lasă-mă să intru!

La care, Omul de Piatră a răspuns:

— Doar n-o să te las să intri, să faci iarăşi o faptă rea.

Atunci, spiritul peştelui, supărat, a început să strige:

— Crezi că eu nu ştiu ce putere ai? E destul să te lovească cineva peste burtă, şi începi să scuipi arginţi; ori să te atingă peste umăr, că tu începi să-ţi mişti mîinile şi, unde ţi se arată să loveşti, acolo loveşti. Cu atîta te lauzi şi tu.

Înfuriat, Omul de Piatră a spus:

— Şi eu ştiu în ce stă puterea ta. Nu eşti în stare decît să scuipi apă şi să stîrneşti vîntul cum se întunecă; şi cu asta vrei să mă sperii?

N-a apucat să spună totul, că peştele, ţipînd şi mai tare, l-a întrerupt:

— Prăpăditule, ce te amesteci tu unde nu trebuie?

Omul de piatră a adăugat:

— Ştiu că n-ai vrea să spun, dar tot am să spun. Tu trăieşti în iazul din spatele casei fecioarei Uang Ciun-ţie din satul Uang Ţia. Boala de care suferă aceasta poate fi vindecată nu-mai cu ficatul tău.

Ascultînd spusele Omului de Piatră, spiritul peştelui a început să-l ocărască şi mai tare, iar Omul de Piatră să ţipe şi mai tare.

Li Peng a ţinut bine minte, şi ce-a spus unul, şi ce-a spus

celălalt. Deodată, s-a auzit cîntecul cocoşului, şi Omul de Piatră a amuţit. Iarba din curte a foşnit din nou, şi iarăşi s-a stîrnit vîntul. După ce a trecut vîntul, afară nu s-a mai auzit nici un zgomot.

Se revărsau zorile. În cameră s-a făcut lumină, şi Li Peng a văzut cum Omul de Piatră stătea proptit în uşă aşa cum îl pusese el de cu seară. Era mirat cum de, în timpul nopţii, Omul de Piatră putuse să vorbească. A coborît din pat, şi s-a apropiat de el, lovindu-l încet peste burtă. Omul de Piatră a deschis gura şi a lepădat un argint alb ca marmura; l-a mai lovit încă o dată, şi a mai lepădat unul. Acum a înţeles Li Peng că ceea ce a vrut să spună bătrînul înainte de moarte s-a împlinit.

Afară se făcuse ziuă. Stăpînul casei, împreună cu cîţiva vecini, au venit înfricoşaţi să vadă dacă băiatul mai trăieşte. Auzind zgomot la uşă, Li Peng a dat la o parte Omul de Piatră, şi le-a deschis. Atunci, toţi au rămas cu ochii holbaţi de mirare. Cei dinaintea lui, care rămăseseră peste noapte în casa aceea, nu mai fuseseră găsiţi vii. Cum de acesta trăieşte? Ştiind că ei nu au auzit discuţia din noaptea trecută, i-a întrebat:

— Aveţi în apropiere un sat Uang Ţia?

Iar aceştia au răspuns:

— Avem, se află la vreo douăzeci li depărtare.

Li Peng a întrebat cum se poate ajunge acolo, şi, cu gîn-dul că trebuie s-o vindece pe acea fecioară bolnavă, şi-a luat Omul de Piatră în spate şi a plecat chiar în aceeaşi zi.

A ajuns în satul Uang Ţia şi, întrebînd pe unul şi pe altul, a dat de casa lui Uang Ciun-ţie. A strigat de afară, dar, neprimind nici un răspuns, a deschis uşa şi a intrat. Tatăl fetei i-a ieşit în întîmpinare, şi, cu răsuflarea tăiată, l-a sfătuit:

— Călătorule, dacă vrei apă, caută în altă parte; dacă vrei hrană, fă la fel. În casa noastră cineva stă să moară, şi nu avem inima să tratăm musafiri.

Li Peng i-a răspuns:

— Tăicuţă, nu am venit nici să beau, nici să mănînc, ci să vindec bolnava din casa voastră.

Bătrînul l-a iscodit pe Li Peng, apoi a spus:

— Proverbul spune că bolnavul trebuie să se caute.

Şi, deşi vedea că acesta nu este nici doctor, nici vraci, l-a îndemnat:

— Dacă zici că poţi s-o vindeci, intră degrabă s-o vezi. Dar să ştii că au trecut pe aici mulţi doctori, şi a luat nu ştiu cîte leacuri, dar boala n-a lăsat-o.

Fără să intre la fată, Li Peng a iscodit:

— În spatele casei voastre se află cumva un iaz?

Bătrînul a răspuns:

— Se află!

În grabă, Li Peng a spus:

— În acest iaz se află un peşte uriaş. Fata ta poate fi vindecată numai cu ficatul de la acest peşte. Du-te şi adună vreo douăzeci de flăcăi puternici.

Bătrînul a găsit flăcăii, şi împreună au mers la marginea iazului. Apa din iaz era neagră ca păcura.

— Apa din iazul acesta n-a fost secată de mulţi ani!

Înarmaţi cu găleţi, Li Peng şi cei douăzeci de flăcăi au muncit toată dimineaţa să sece iazul. Către prînz, nu mai rămăsese decît puţină apă, încît se vedea spinarea peştelui care avea mai bine de trei metri. Peştele a mişcat coada, a ridicat capul şi a scuipat o gură de apă, şi iazul s-a umplut la loc. Flăcăii s-au apucat din nou de treabă, şi pînă la apusul soarelui au golit iarăşi apa din iaz. Dar peştele a scuipat a doua oară, şi iazul s-a umplut iarăşi de apă. Şi aşa au păţit de trei ori. A patra oară, apa n-a mai crescut. Li Peng a coborît în iaz să prindă peştele, care a început să se roage:

— Li Peng, ai milă de mine şi salvează-mi viaţa,

şi-ţi
făgăduiesc că, de azi încolo, n-am să mai fac nici un rău ni-mănui. Pe fată poţi s-o vindeci şi cu doi solzi de pe spinarea mea.

Lui Li Peng i s-a muiat inima, şi a scos doi solzi de pe spinarea peştelui, lăsîndu-i viaţa. După puţin timp, apa din iaz a crescut la loc.

Uang Ciun-ţie a mîncat cei doi solzi, şi boala i-a pierit ca şi cînd i-ar fi luat-o cu mîna. Bucuroşi, părinţii au sfătuit-o pe fată:

— Du-te şi-i mulţumeşte acestui om care te-a vindecat!

Fata a ieşit din cameră, mergînd încet spre Li Peng, cînd,
ridicînd capul, i-a întîlnit privirea şi s-a înroşit toată. Apoi,
şi-a plecat capul, gîndindu-se: „Înainte, cînd părinţii îmi spuneau să cinstesc un musafir, îmi era aşa de neplăcut, iar acum, nu numai că nu mă simt stingherită, dar sînt chiar bucuroasă”. Li Peng, la rîndul lui, a rămas cu ochii pironiţi la ea, zicîndu-şi: „E mai frumoasă decît o zînă”. După ce au schimbat cîteva cuvinte, părinţii i-au spus fetei să intre în casă.

Li Peng şi-a luat Omul de Piatră în spate şi s-a întors acasă. După cîteva zile, a venit şi Pao Iou încărcat cu băutură şi mîncare.

— Frate, de cînd nu te-am văzut, mă apucase dorul de
tine, a spus acesta intrînd pe uşă.

Li Peng s-a bucurat, şi nu i-a amintit nimic de întîmpla-rea de pe muntele Ţin; apoi i-a spus:

— De ce ai adus atîtea lucruri ? Mai bine rămîi cu mine,
şi vei putea mînca tot ce vei dori şi te vei îmbrăca cum vei dori.

Şi, vorbind aşa, au intrat în casă.

Pao Iou a rămas în casa lui Li Peng mai bine de

două săptămîni, şi în acest timp a văzut cum capătă acesta argintul de la Omul de Piatră. Au mai trecut cîteva zile şi, într-o dimineaţă, Li Peng s-a trezit şi fără Pao Iou şi fără Omul de Piatră. El se purtase cum nu se poate mai bine cu Pao Iou, şi acesta îl jefuise. Tocmai cînd era mai supărat, a auzit nişte paşi afară. Uitîndu-se, nu era altcineva decît tatăl fetei. I-a ieşit în întîmpinare, poftindu-l să şadă, întrebîndu-l dacă-i este sete şi dacă a mîncat. Dar bătrînului nu-i era gîndul la mîncare şi băutură, şi, oftînd, a zis:

— Îţi sînt recunoscător că mi-ai vindecat fata, dar acum
te rog să-mi făgăduieşti un lucru.

Văzînd cît e de îngrijorat bătrînul, Li Peng a răspuns pe loc:

— Spune-mi ce doreşti şi, dacă-mi stă-n puteri, îţi voi
îndeplini dorinţa.

Dacă a văzut că băiatul făgăduieşte, bătrînul a spus:

— N-am decît fata pe care o ştii, şi aş face totul pentru
ea. După ce te-a văzut pe tine, am primit peţitori de la răsărit şi de la apus, dar ea parcă n-ar vedea şi n-ar auzi. A întrebat-o maică-sa, şi i-a spus că nu se mărită cu nimeni. Văd că şi tu eşti singur, aşa că poţi să te muţi la noi, să trăim împreună.

Cuvintele bătrînului l-au bucurat aşa de tare pe Li Peng, că nu mai voia nici chiar o sută de oameni de piatră. Încă de cînd o văzuse pe fată îşi pierduse liniştea, şi se gîndea mereu la ea.

Li Peng s-a mutat la Ciun Ţie acasă, au îndeplinit ritualul, şi s-au căsătorit. Se iubeau nespus, şi viaţa lor era mai dulce decît mierea. O clipă n-ar fi stat despărţiţi şi, din cauza asta, Li Peng nici nu prea ieşea la cîmp.

Într-o zi, Ciun Ţie i-a spus:

— Mi-am brodat portretul, să-l porţi cu tine, şi să nu-mi
simţi lipsa.

Şi i-a dăruit portretul ei brodat cu mătase în cinci culori. Portretul semăna cu fata ca două picături de
apă, şi Li Peng l-a luat cu el şi a plecat la cîmp. Cînd se
odihnea, lua portretul şi se uita la el, aşa că nu se simţea
deloc obosit ori singur. Dovlecii care-i semăna el creşteau mari, de să-i tai cu fierăstrăul, ceaiul pe care-l planta
el creştea cît un copac. Într-o zi, pe înserat, Li Peng terminase treaba, şi se pregătea să plece acasă, cînd a luat portretul să se uite la el. Atunci, deodată, s-a stîrnit un vînt care i-a smuls portretul din mînă, şi l-a ridicat în văzduh, ducîndu-l departe. Li Peng a fugit după el o bună bucată, dar, deodată, l-a pierdut din ochi. Se întunecase, şi nu mai avea nici o nădejde să-l găsească, aşa că s-a întors acasă. N-avea inimă să mănînce şi i-a spus lui Ciun Ţie întîmplarea cu portretul. Aceasta nu s-a plîns de el, dar a spus:

— Mi-e teamă să nu iasă vreun bucluc din cauza acestui portret.

Vîntul fusese stîrnit de peştele cel mare, care, deşi nu mai făcea nici un rău nimănui, era supărat foc pe Li Peng. Văzînd portretul la Li Peng, a pus la cale un plan. A stîrnit vîntul care a luat portretul şi l-a dus în vîrtej pînă la uşa noului dregător care era Pao Iou. Acesta, după ce furase Omul de Piatră îl pusese să scuipe cît mai mulţi arginţi cu care cumpărase funcţia de mare dregător. Omul care găsise por-tretul, l-a dăruit lui Pao Iou, şi acesta, la lumina lămpii, a început să-l cerceteze, zicîndu-şi:

— Am tot ce-mi trebuie: bani de la Omul de Piatră,

putere cîtă vreau, numai un lucru îmi lipseşte. Dintre neveste, nici una nu e ca fata din portret. Aş fi cel mai fericit dacă aş găsi fata din portret, şi m-aş însura cu ea.

A doua zi, a tocmit un ghicitor care să-i caute fata. În ziua aceea, Li Peng şi bătrînul se duseseră la cîmp, şi acasă nu rămăseseră decît Ciun Ţie şi mamă-sa. Auzind bătăi în poartă, bătrîna i-a spus fetei:

— Ciun Ţie, a venit domnul ghicitor. Îl poftesc înăuntru,
să ghicească unde ţi-a dus vîntul portretul.

Ciun Ţie era îngrijorată de pierderea portretului, şi a căzut repede la învoială cu maică-sa. L-au poftit înăuntru, şi acesta a întrebat-o pe Ciun Ţie ziua naşterii şi ziua în care a brodat portretul, şi, făcîndu-se că se gîndeşte, după un timp a început să rîdă şi a sărit în picioare:

— Am găsit! Duceţi-vă în grabă, şi căutaţi pe malul
rîului Giuan. Dacă se întunecă, nu-l mai găsiţi.

Fata şi mama n-au mai aşteptat să se întoarcă bărbaţii de la cîmp, şi au plecat, însoţite de ghicitor. Ele fugeau către rîu, şi ghicitorul pe urmele lor. Ajunseseră pe malul apei, cînd ghicitorul a bătut din palme, şi de pe pînza apei s-a desprins o barcă din care au sărit doi oameni care au împins-o pe Ciun Ţie în ea; apoi s-a urcat şi ghicitorul. Mama fetei a rămas pe malul apei, plîngînd, pînă cînd barca nu s-a mai văzut.

Cînd a aflat Li Peng că Ciun Ţie a fost răpită, parcă i s-ar fi stîrnit o furtună în cap şi inima i-ar fi luat foc. Şi, într-o singură noapte, a slăbit de nu-l mai recunoşteai, încît, a doua zi, văzîndu-l soacra şi socrul s-au speriat de moarte.

— Li Peng, ai slăbit de eşti de nerecunoscut! i-au spus
ei.

Auzind aceasta, Li Peng s-a întristat şi mai mult. El se gîndea: „Unde şi-o fi petrecut Ciun Ţie noaptea asta?”

N-a mai putut să stea, şi a plecat s-o caute.

A plecat pe cursul apei şi, după ce a trecut un pod, a ajuns în oraşul unde Pao Iou era mare dregător. Zidurile cenuşii ale oraşului se ridicau în faţa ochilor lui. Li Peng îşi zicea: „Poate că, dacă intru în oraş, aflu ceva de Ciun Ţie”. Şi a intrat. A întrebat paznicii de la poarta oraşului, dar aceştia nu l-au băgat în seamă. I-a întrebat pe negustori, dar nici aceştia nu i-au răspuns. Atunci şi-a zis: „Nu aflu nimic dacă întreb aşa”. S-a întors acasă, şi a luat un dovleac mare, de-l tăiai cu fierăstrăul, şi a plecat la oraş. S-a prefăcut că e negustor, şi a început să-şi strige marfa. Veneau să vadă aşa minunăţie tot felul de oameni, şi, pe unde trecea, peste tot era înconjurat de lume care se îmbulzea şi făcea gălăgie. Ajungînd la poarta dregătorului, oamenii de aci au rămas miraţi de mărimea dovleacului. Ciun Ţie, care era în curte, a auzit şi ea, şi a ştiut că a venit Li Peng. Atunci, l-a chemat pe Pao Iou, şi i-a spus:

— M-ai răpit, dar nu-mi poţi răpi inima.

S-o îmbuneze, Pao Iou a adus în faţa ei Omul de Piatră. Dar Ciun Ţie i-a spus:

— Cu argint ai putut să-ţi cumperi rangul, dar nu şi inima mea.

Auzind că afară cineva strigă dovleac de tăiat cu fie-răstrăul, mai îmbunată, i-a spus lui Pao Iou:

— Vreau să mănînc o felie de dovleac. Cheamă-l pe negustor înăuntru, că vreau să aleg singură.

De cînd fusese adusă aici, nu mîncase nimic, aşa că, plin de bucurie, Pao Iou, auzind că vrea să mănînce, a crezut că s-a îmbunat şi a dat ordin să fie adus negustorul. Văzînd cît a slăbit Li Peng, Ciun Ţie a început să lăcrimeze; Li Peng l-a recunoscut pe Pao

Iou, şi a văzut şi Omul de Piatră. Pao Iou nu şi-a mai recunoscut prietenul. Li Peng s-a apropiat de Omul de Piatră şi, arătînd spre Pao Iou, i-a atins umărul, iar acesta a început să-l lovească pe Pao Iou, şi l-a bătut pînă l-a omorît.

Li Peng a luat-o pe Ciun Ţie şi Omul de Piatră, şi au plecat. Nimeni nu a avut curajul să-i urmărească, pentru că se temeau de Omul de Piatră. Unde-i arăta Li Peng, acolo lovea, şi dobora totul, chiar şi zidurile. Au ieşit din oraş, au trecut podul, şi s-au întors acasă în linişte. În aceeaşi zi, au plecat să caute un loc unde să nu fie nici dregători, nici împăraţi.

Repovestire de EUFROSINA DOROBANŢU

Bujorul de munte

CE FLOARE ÎNFLOREŞTE *în luna februarie, cînd suflă vîntul pe muntele Ţin? Bujorul de munte înfloreşte pe muntele Ţin în luna februarie, în bătaia vîntului.*

Acestea sînt versuri cîntate adesea de păstorii de pe muntele Ţin.

Bujorul de munte are o poveste foarte veche. De mult, tare de mult, la poalele muntelui Ţin se afla un sătuleţ în care trăiau trei copii. În luna februarie, cînd zăpada încă nu se topise pe munte, cînd vîntul de miazănoapte mai sufla cu putere, iar iarba de abia începuse să încolţească, cei trei copii au urcat pe munte şi, căţărîndu-se de pe o creastă pe alta, au ajuns pe culmea cea mai înaltă, unde au întîlnit o fecioară frumoasă ca o zînă. Fata era înconjurată de un cerc roşu strălucitor, aşa cum poartă zînele. Într-o mînă ţinea un evantai din frunză de banan, iar în cealaltă o floare cu petalele ca focul.

Cei trei copii s-au bucurat cînd au văzut zîna, şi cel mai mare a spus:

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roşie, şi o voi duce
cumnatei mele, care-mi va face o pereche de papuci trainici cum nu s-a mai văzut.

Cel de al doilea copil a spus:

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roşie, şi o voi duce cumnatei mele, care-mi va face o pereche de papuci uşori ca fulgul.

Cel de al treilea copil a spus:

— Zînă surioară, dă-mi mie floarea roşie, şi o voi duce cumnatei mele care-mi va face o pereche de

papuci cu flori pe margine.

Zîna le-a răspuns pe îndelete tuturor:

— Care dintre voi îmi va povesti o întîmplare din care
să se vadă cît de isteaţă este cumnata lui, acela va primi
floarea.

Cel mai mare dintre copii s-a repezit:

— Cumnata mea e cea mai isteaţă. Dacă nu mă crezi,
îţi voi povesti o întîmplare de-a ei.

La fel a spus şi cel de al doilea, şi cel de al treilea copil.

Dacă vreţi să ştiţi care dintre cele trei cumnate trebuie să poarte floarea roşie, ascultaţi cu băgare de seamă întîmplările de mai jos.

I

A început băiatul cel mare:

— Într-o zi, fratele meu s-a dus pe munte să cosească iarbă, şi a întîlnit doi învăţăcei, care vorbeau şi gesticulau cu aprindere: unul era îmbrăcat cu o mantie de brocart verde, iar celălalt cu o mantie de brocart roşu. Fratele meu era curios să ştie ce discută ei, aşa de înfierbîntaţi. S-a oprit, şi a auzit cum cel cu mantie verde zicea:

— Am acasă, frăţioare, bani să-i întorci cu lopata, şi orez de-mi putrezeşte în hambare. Cu toate astea, sînt foc de su-părat. Şi să vezi de ce: împărătesei i s-a urît să tot poarte haine de mătase, şi i-a trecut prin gînd să-şi facă o rochie din aripioare de muscă. Împăratul a dat ordin să i se aducă o asemenea rochie, şi a căzut beleaua pe capul meu. Spune şi tu, ce să mă fac?

Cel cu mantia roşie i-a răspuns, rîzînd:

— Asta e uşor, pentru că totuşi muştele au

aripioare. Ce să mă fac eu, că mi-a poruncit împăratul să-i fac o pufoaică vătuită cu cincizeci de kilograme de puf de broască. Da' zi şi tu, are broasca puf? Am acasă lăzi cu aur şi argint, dar nu-mi sînt de nici un folos.

Frate-meu, auzind cum cei doi se întrec cu minciunile, a izbucnit în rîs. Cei doi învăţăcei, auzindu-l, s-au supărat foc, şi au început să-l înjure:

— Sărăntocule, nu meriţi să asculţi ce discutăm noi.

Dar nici frate-meu nu s-a lăsat mai prejos, şi-a pus mîinile în şold, şi a zis:

— Pe cine înjuraţi voi?

Cei doi învăţăcei au răspuns, într-un glas:

— Pe tine, amărîtule de cosaş!

Frate-meu a izbucnit:

— Aşa, amărît cum mă credeţi, dar să ştiţi că am o
cămilă de aur pe care o hrănesc cu iarbă proaspătă.

Auzindu-l, cei doi învăţăcei s-au mirat, şi au început să-l măgulească. Frate-meu s-a îmbunat de îndată, şi a izbucnit în rîs. Învăţăceii nu l-au lăsat pînă nu le-a făgăduit să-i ducă să le arate cămila de aur. Frate-meu n-a avut încotro, i-a luat cu el, şi pe drum se tot gîndea c-a scăpat nişte vorbe nesăbuite la supărare, şi acuma ce se va face, că acasă nu avea nici un măgar. De unde să aibă el o cămilă de aur? Din fericire, la jumătatea drumului au întîlnit-o pe cumnată-mea, care urca muntele după rădăcini de leac, şi aceasta, mirată, a întrebat:

— Unde duci oamenii aceştia?

Luînd-o înaintea lui frate-meu, învăţăceii au răspuns:

— Ne ducem la voi acasă, să vedem cămila de aur!

Uitîndu-se la frate-meu, cumnată-mea a înţeles; apoi, rî-zînd, a spus:

— Ce păcat; bunica lui tocmai a încălecat pe cămilă, şi a plecat să facă o vizită în satul vecin.

Învăţăceii n-au mai zis nimic, şi au plecat.

Zîna a ascultat pînă la sfîrşit, şi l-a lăudat:

— Într-adevăr, cumnată-ta e o femeie deşteaptă.

Dar n-a apucat să termine bine, că cel de al doilea copil a început să povestească:

II

Fratelui meu îi place foarte mult să planteze pomi, şi aşa că a sădit o adevărată livadă în faţa casei: pruni, peri care fac pere galbene ca aurul, meri, viţă de vie. În fiecare an, fructele leagă rod, de se îndoaie crengile. Într-o zi, frate-meu a cules struguri şi s-a dus la tîrg să-i vîndă. După ce i-a vîndut, l-a întîlnît pe Uang Mincinosul, care i-a spus:

— Te prinzi cu mine?

— Ce punem la bătaie? a întrebat frate-meu.

Uang Mincinosul i-a răspuns:

— Tu livada, iar eu cele şaizeci de pogoane de pămînt
roditor. Dacă pierzi, îmi dai livada; dacă cîştigi, îţi dau pămîn-tul.

— Nu mă prind, a spus frate-meu.

Rîzînd, Uang Mincinosul l-a stîrnit:

— Înseamnă că n-ai curaj.

Auzind, frate-meu s-a aprins:

— Mă prind numai în necazul tău.

— Pe ce ne prindem, pe putere sau pe iscusinţă?

— Nici pe putere, nici pe iscusinţă. Uite cum facem: eu am să spun o întîmplare, şi, dacă te îndoieşti, ai pierdut. Şi tu la fel.

Frate-meu s-a gîndit că n-o să se îndoiască de nimic din ce va spune Uang Mincinosul, şi aşa s-a prins cu el. Uang Min-cinosul a început:

— Ieri seară a bătut vîntul aşa de tare că a mutat moara de piatră dintr-un capăt la celălalt al satului.

Văzînd că frate-meu nu spune nimic, Uang Mincinosul a continuat să înşire verzi şi uscate, dar frate-meu parcă uitase de prinsoare. Vorbind de una, de alta, Uang Mincinosul a adus din nou vorba de vînt.

— Azi-noapte a bătut din nou vîntul. Şi a bătut aşa de tare, că a dus fîntîna din răsăritul satului în apusul satului.

— Vorbeşti prostii! Oare poate să mişte vîntul fîntîna? a răspuns frate-meu, şi de abia după aceea şi-a amintit de prin-soare.

Uang Mincinosul l-a bătut pe umeri, şi a zis:

— Băiete, ai pierdut; după masă vin să-mi dai livada.

Frate-meu s-a întors acasă cu coşul gol, şi, cum a intrat în casă, cum a căzut pe gînduri. Cumnată-mea l-a chemat la masă, dar el n-a venit. Dintr-o privire, cumnată-mea şi-a dat seama că s-a întîmplat ceva cu el, şi a zis:

— Soţii nu trebuie să-şi ascundă nimic unul altuia. Tu de ce te ascunzi de mine?

Frate-meu a oftat, apoi i-a povestit în amănunţime cum a făcut prinsoare cu Uang Mincinosul, cum a pierdut, şi cum, după-masă, va veni acesta să-i ia livada.

Cumnată-mea a început să rîdă, şi i-a zis:

— Şi pentru atîta lucru eşti supărat, şi nu mănînci? Ia, şi mănîncă, şi te odihneşte, iar cînd vine Uang Mincinosul, lasă-l pe mîna mea.

Frate-meu a mîncat şi s-a dus să se culce, dar gîndul îi era numai la Uang Mincinosul. Cumnată-mea s-a aşezat la poartă cu lucrul în mînă. După puţin timp, a venit Uang Min-cinosul. Cum a intrat pe strada noastră, l-a strigat pe frate-meu. Atunci, cumnată-mea

a intrat în curte, a încuiat poarta, şi, din curte, i-a spus:

— N-ai cum să-l găseşti, fiindcă, după ce a venit acasă, s-a lovit de o muscă şi a murit.

Uang Mincinosul s-a înfuriat, şi a spus:

— Deschide îndată poarta, să văd dacă e adevărat. Nu cred că o muscă poate omorî un om.

Auzindu-l, frate-meu a sărit de pe kang şi a spus:

— Ai pierdut, Uang Mincinosul. Nu trebuia să te îndoieşti de cele auzite, şi tu te-ai îndoit.

Uang Mincinosul s-a roşit pînă în vîrful urechilor de necaz că s-a lăsat păcălit de o femeie, şi, de teamă că frate-meu îi va cere cele şaizeci de pogoane, a şters-o în grabă.

Auzind întîmplarea, zîna l-a lăudat:

— Cumnata ta, într-adevăr, e o femeie deşteaptă...

Dar n-a apucat să termine ce avea de spus, că al treilea băiat a început să povestească.

III

— Eu am o cumnată şi o soră. Într-o primăvară, cum-nată-mea şi soră-mea, care stăteau la poartă şi croşetau, au auzit, dintr-o dată, aşa, din văzduh, pe cineva zicînd:

— Floare frumoasă de la poartă! Floare frumoasă de la poartă!

Cumnată-mea s-a uitat în sus şi a văzut un vultur, care s-a rotit de cîteva ori în văzduh, apoi a zburat către munţi. După puţin timp, vulturul s-a înapoiat şi a spus din nou:

— Cumnată harnică, de vrei sau nu vrei, eu trebuie să mă însor cu fecioara din casa voastră; apoi a aruncat un fir roşu şi un inel de aur, şi a zburat.

Soră-mea s-a speriat şi a început să plîngă, iar cumnată-mea a înţeles că acesta era un zgripţuroi. Cumnată-mea s-a gîndit ce s-a gîndit, apoi a căutat un petec de pînză şi a făcut din el o punguţă, lăsîndu-i în fund o mică gaură, pe care a umplut-o cu boabe de grîu. Apoi i-a dat-o soră-mi, s-o poarte cu ea, zicîndu-i:

— Surioară, în seara asta va veni să te peţească zgrip-ţuroiul. Dacă te va pofti să te aşezi în caretă, tu să spui că ameţeşti; dacă te va pofti în călească, să spui că te zdruncină. Să nu cumva să uiţi ce ţi-am spus!

Seara, a venit în curtea noastră o caretă împodobită, din care a coborît un tînăr învăţat, cu faţa albă, îmbrăcat cu o mantie roşie.

Amintindu-şi de sfatul cumnată-mi, soră-mea, înecîndu-se de plîns, a spus:

— Îmi vine ameţeală în caretă.

Auzind-o zgripţuroiul, căci el era, a bătut din palme, şi îndată a apărut o caleşca împodobită.

Soră-mea, plîngînd şi mai tare, a spus:

— Caleşca mă zdruncină.

Atunci, zgripţuroiul a spus:

— O să te duc în spate.

Şi, deodată, în cap i-au crescut coame, pe corp păr, iar ochii au început să-i strălucească ca nişte lampioane. A luat-o în spate pe soră-mea, şi ca o furtună a plecat cu ea. Şi, pe unde a trecut el, nu a rămas nici o urmă în afara boabelor care căzuseră una cîte una din săculeţ.

A bătut vîntul de la răsărit şi de la apus, şi boabele s-au împrăştiat şi s-au amestecat. Roua le-a muiat, şi ploaia le-a udat, şi boabele au încolţit şi au început să crească. Cumnată-mea s-a luat după brazda de grîu şi, trecînd peste văi şi dealuri, a ajuns în faţa unui zid de piatră, din care se făcea o peşteră care era astupată la gură de un bolovan.

Cumnată-mea a zis cu voce tare:

— Mergînd pe drumul verde, am venit pînă în inima
muntelui să-mi caut cumnata.

N-a terminat bine, că din peşteră a auzit vocea soră-mi:

— A venit cumnată-mea! Dă la o parte bolovanul din gura peşterii!

După puţin timp, bolovanul s-a mişcat, şi în faţa ei a apărut zgripţuroiul. Făcîndu-şi curaj, cumnată-mea a intrat în peşteră. Văzînd-o pe cumnată-mea, soră-mea a început să plîngă. Cumnată-mea a cercetat cu privirea peştera, şi a dat cu ochii de un borcan mare cu miere. Atunci şi-a făcut, pe loc, un plan, şi i-a zis soră-mi:

— Surioară, de ce plîngi? Văd că nu-ţi lipseşte nimic:
orez ai, făină ai, borcanul ăsta e plin cu miere.

Zgripţuroiul, plin de sine, a început să rîdă:

— Aşa e! N-are de ce să-i pară rău că s-a măritat cu mine.

Cumnată-mea i-a luat vorba din gură:

— Am auzit că ai puteri foarte mari. Nu vrei să-mi
arăţi şi mie ce poţi?

Zgripţuroiul s-a umflat şi mai mult în pene, şi pe loc s-a învoit. S-a mişcat o dată, şi s-a prefăcut într-un tigru fioros. Tigrul şi-a mişcat capul, şi s-a prefăcut într-un leu amenin-ţător. Cît ai clipi din ochi, leul s-a prefăcut într-un şarpe gros cît un butoi; avea capul în peşteră, şi coada, lungă de vreo treizeci de metri, îi ieşea afară. Văzînd aceasta, cumnată-mea a spus:

— Cumnate, văd că poţi să te prefaci numai în animale
mari. N-ai putea să te prefaci într-o muscă care să intre
în borcan să mănînce miere?

Nici n-a terminat bine de spus, că şarpele s-a

prefăcut într-o muscă verde, care, bîzîind, a intrat în borcanul cu miere. Cumnată-mea s-a repezit şi a pus capacul la borcan. Musca a început să se zbată în miere, dar n-a mai putut ieşi.

Cumnată-mea a spus:

— Zgripţuroiule, zgripţuroiule, asta e pedeapsa ce ţi-am pregătit-o.

Apoi a luat-o pe soră-mea de mînă, şi s-au întors acasă. Auzind şi ultima poveste, zîna s-a bucurat, şi a spus:

— Pe muntele Ţin sînt multe femei deştepte. E luna
februarie, şi trebuie să înflorească florile.

Apoi, şi-a mişcat evantaiul, şi tot muntele s-a înroşit de atîtea flori care străluceau de-ţi luau ochii. Cei trei copii s-au minunat văzînd atîtea flori, şi pe crengile uscate, şi-n crăpăturile stîncilor, şi-n pădurea de brazi, peste tot erau numai flori roşii şi proaspete. Şi-a cules fiecare cîte un buchet, şi au plecat, bucuroşi, acasă.

Începînd de atunci, în fiecare an, în luna februarie, cînd zăpada încă nu s-a topit, copacii încă n-au înmugurit, pe muntele Ţin florile înfloresc, colorînd cu roşeaţa lor stîncile şi apa din izvoare. Localnicii au numit aceste flori „bujori de munte”.

Repovestire de EUFROSINA DOROBANŢU

Povestea Scufiţei Albe

A FOST ODATĂ o fetiţă care se îmbrăca numai în alb. Vara purta rochiţe de tulpan alb, şi iarna purta o scufiţă albă, care-i şedea aşa de bine, încît pretutindeni i se spunea „Mica Scufiţă Albă”.

Copila era cea mai frumoasă fetiţă care se putea vedea. Avea faţa albă de crin, ochi de lumină şi un păr atît de bălai, că părea din praf de nea.

Ea locuia într-o ţară foarte friguroasă, unde o mare parte a anului cădea zăpada, cădea şi acoperea pămîntul; astfel, în jurul casei micii Scufiţe Albe, cîmpul era strălucitor de alb, tot aşa cum era faţa ei, rochia şi pantofii.

Într-o zi de iarnă, mama sa o chemă:

— Ia această sticlă de vin alb, acest frumos caltaboş
alb, şi jimbla asta, şi du-le tatălui tău, care lucrează pe deal.

Apoi o sfătui:

— Dar nu întîrzia pe drum, să nu cadă zăpadă multă
şi să nu te cuprindă frigul.

— Da, mamă, promise mica Scufiţă Albă.

Îşi puse îndată mănuşile de lînă albe şi, cum era foarte frig, încălţă cizme care-i treceau de genunchi. Apoi, aşează într-un coş sticla de vin, caltaboşul, pîinea proaspătă, şi se pregăti de plecare. Cîinele Scufiţei, care urmărise cu coada ochiului toate aceste pregătiri, şi se bucura să se plimbe, se repezi spre uşă. Era un dulău alb tot, care se numea Viteaz, căci, pe cît era de bun, tot atît era de curajos.

Dar mica Scufiţa Albă crezu că Viteaz poftise la cîrnat şi, împingînd cîinele, trase fuga uşa după ea şi

ieşi singură.

Era foarte frig. Zăpada acoperea încet pîrtia; dar se mai vedeau încă urme de paşi. De altminteri, niţel mai departe se afla casa doamnei Prună, a doamnei Măr, apoi a doamnei Gos-podină, şi, în fine, şantierul unde lucra tatăl ei.

Deci Scufiţa Albă mergea veselă pe cîmp. Era pretutindeni alb. Cerul, zăpada, şi copila noastră. „Ce frumos este, gîndea fetiţa; cît mi-ar place să mă joc cu zăpada şi să alerg pe cîmpie, decît să mă lupt cu drumul! Ei, da, mama nu mi-a dat voie să întîrzii... Oare aş face vreun rău dacă m-aş juca niţel? Pe urmă o iau repede, să cîştig timpul pierdut...” Şi, cum mica Scufiţă tocmai ocolise dealul şi nu mai putea fi văzută din casă, sări veselă şanţul care mărginea drumul şi se repezi în cîmpia albă. Începu să alerge, arunca zăpada sus în slavă, şi iar o aduna şi o spulbera, în jocul ei minunat.

,,Ce amuzant ar fi, gîndi ea, să fac un om de zăpadă!”

Puse jos coşul şi începu să adune zăpadă. După ce ros-togoli un bulgăre mare, alb, îi puse deasupra un altul, mic, drept cap, şi cu degetul desenă ochii, nasul, gura. Timpul zbura pe nesimţite. Se lăsase tot mai mult frigul, dar Scufiţa Albă ostenise, şi de atîta joc îi era foarte cald. Hotărî să se odih-nească o clipă, şi, mulţumită, se aşează pe coşuleţ, în faţa omului de zăpadă. Niciodată fetiţa nu se luptase cu atîta zăpadă, şi se simţea foarte obosită. Ochii i se închideau fără să vrea, membrele le simţea moi, parcă amorţite de o dulce somnolenţă care-o cuprindea încetul cu încetul.

„Ce bine e, se gîndi ea...” Şi, fără să ştie cum, Scufiţa Albă adormi.

Dar, cît timp o furase somnul, zăpada căzu fără întrerupere.

Mica Scufiţă Albă nu se deşteptă aşa curînd, şi

zăpada, care n-o vedea pe Scufiţă, fiindcă era tot albă, continuă să o acopere. Fulgii coborau din cer în vîrtejuri grăbite. Acoperiră omul de zăpadă, şi pe Scufiţa Albă o scufundară într-un troian adînc. Mai întîi pînă la glezne, apoi pînă la genunchi, apoi pînă la mijloc. Apoi avu zăpadă pînă la bărbie, apoi peste cap... şi biata Scufiţă Albă dormea mereu...

Tocmai atunci, tatăl fetiţei se întoarse acasă. Era foarte supărat.

— De ce nu mi-ai trimis mîncarea? întrebă el pe nevasta sa. Mi-a fost foarte foame, şi pe frigul ăsta nu e bine să stai nemîncat.

— Scufiţa Albă nu ţi-a adus mîncarea? se îngrijoră fe-meia. Este mult de cînd a plecat, şi credeam că se întoarce cu tine.

— Scufiţa Albă? zise tatăl mirat; nici n-am văzut-o.

Deodată, mama simţi o mare îngrijorare.

— Dacă n-ai văzut-o, este că i s-a întîmplat o nenorocire micuţei mele, strigă ea.

Tatăl se simţi tot atît de înspăimîntat.

— Haidem s-o căutăm, spuse el. Nu poate fi departe.

Şi, cum se lăsase noaptea, bieţii părinţi luară fiecare cîte un felinar, şi porniră în căutarea copilei lor. Ajunseră la casa doamnei Prună.

— Toc-toc-toc! Doamnă Prună, nu cumva aţi văzut pe mica Scufiţă Albă?

— Nicidecum, răspunse doamna Prună; poate este la doamna Măr, care are dulceţuri aşa de bune...

Plini de speranţă, părinţii se duseră mai departe.

— Dring-dring-dring! Doamnă Măr, nu aţi văzut pe Scufiţa noastră?

— Nu, prietenilor, răspunse doamna Măr, dar poate s-a refugiat la doamna Gospodina, care are trei pisoiaşi.

Un pic liniştiţi, amărîţi, plecară mai departe.

— Oh! Eh! Ih! Eh, doamnă Gospodina, nu cumva aţi văzut pe mica Scufiţă Albă?

— Nici măcar urmele nu i le-am văzut, a răspuns ea. Poate s-o fi dus în sat să-şi cumpere ceva panglici.

Dar, nici în sat, nici la şantier, nimeni nu o văzuse pe Scufiţa Albă.

De data aceasta, bieţii oameni, neştiind încotro s-o ia, începură să alerge pe cîmp, chemînd din toate puterile:

— Mică Scufiţa Albă, mică Scufiţa Albă, unde eşti?

Dar nici ecoul nu le răspundea, şi noaptea era atît de întunecată că nu se putea vedea nimic.

După ce au chemat şi căutat în zadar, se înapoiară amă-rîţi. Viteaz, care rămăsese acasă, văzu după feţele lor întristate că mica Scufiţă era tot pierdută.

Începu să schelălăie dureros.

— Taci, Viteaz, zise mama.

Dar Viteaz se văicărea şi mai rău, şi trăgea de fusta femeii spre uşă.

— Ce vrei, Viteaz?

Cîinele avu un lătrat hotărît, şi împinse uşa.

— Vrei să ieşi? se miră femeia; pe timpul ăsta?

Dar Viteaz avea ideea lui, şi continua să alerge de la uşă la femeie, trăgînd-o de fustă. Femeia se lăsă dusă afară.

Zăpada cernea deasă, şi vîntul şuiera vijelios, dar Viteaz nu se sinchisea. După ce şovăi asupra direcţiei, o luă pe potecă şi alergă amişunînd.

După ce ocoli dealul, sări şanţul, se repezi în cîmpie şi începu să miroasă iar în dreapta şi în stînga. În sfîrşit, se opri, şi începu să rîcîie zăpada cu labele de dinainte şi să o zvîrle la o parte. Din cînd în cînd, se oprea, lătra ca de veste bună şi relua şi mai cu foc munca. Dădu curînd la iveală o mică scufiţă albă, apoi mănuşile de lînă albă, şi biata fată le apăru îngheţată

şi nemişcată. Degeaba Viteaz îi lingea faţa, Scufiţa nu se încălzea, ci, dimpotrivă, lui Viteaz parcă îi îngheţa limba.

Văzînd aceasta, mama se duse acasă şi aprinse în soba din bucătărie focul. Acolo stătu fetiţa trei zile şi trei nopţi. Abia atunci se topi gheaţa care o înconjura, şi mica Scufiţă Albă strănută, şi astfel mama înţelese că fetiţa ei era vie.

Mica Scufiţă Albă se alese cu un guturai zdravăn, care, de altfel, reveni în fiecare an, fără îndoială ca să-i amintească fetei că neascultarea este întotdeauna pedepsită. Cît despre Viteaz, ca să-l recompenseze pentru agerimea şi curajul său, părinţii îi cumpărară o pulpă de berbec. Fu atît de mulţumit, că o mîncă toată, cu os cu tot!

Repovestire de MARICA DAIA-BĂLĂCEANU

Povestea Scufiţei Verzi

A FOST ODATĂ o fetiţă care era îmbrăcată toată în verde. Avea rochiţă, pantofi, ciorapi verzi, dar mai ales o fru-museţe de boneţel verde, care-i şedea aşa de bine, încît, pe unde se ducea, i se spunea „Scufiţa Verde”.

Ea locuia într-o ţară unde erau o mulţime de păşuni verzi, mulţi copaci verzi, şi o mare întinsă verde, care înainta şi se retrăgea după fluxul şi refluxul ei.

În fiecare zi, mica Scufiţă Verde se ducea să se joace la marginea mării. Ea purta un coşulet legat de gît cu o panglică verde, şi se distra strîngînd în el scoici.

Dar, într-o zi, se plictisi de acest joc şi-i veni poftă să meargă să pescuiască peşte de pe stînca plină de muşchi verde care ieşea din mare.

Mămica ei nu-i dăduse voie să se caţere pe stîncă, fiind un lucru primejdios.

Cînd era marea retrasă, se putea ajunge pînă acolo pe jos, dar cînd fluxul aducea marea, apa înconjura stînca din toate părţile, ba chiar adesea o şi acoperea în întregime.

Deci Scufiţa Verde nu avea voie să se ducă acolo, numai că Scufiţa noastră, fiind foarte întreprinzătoare, nu era nici fricoasă, nici sfioasă.

„N-am decît să-mi scot pantofii şi şosetele, ca să nu le ud”, gîndi ea, „şi o să trec uşor pînă acolo”. Aşa făcu, precum spusese. Dar, cînd fu să coboare apoi de pe stîncă, băgă de seamă că marea înaintase mai mult decît se gîndise ea, şi apa în acel loc devenise foarte adîncă.

„O să încerc pe partea cealaltă”, îşi spuse fetiţa,

care nu se zăpăci pentru atîta lucru. Într-adevăr, în partea aceea apa nu-i ajungea decît pînă la jumătatea picioarelor. Dar, pe mă-sură ce înainta, pămîntul se scufunda, parcă şi apa creştea. Fetiţa fu nevoită să se întoarcă pe stîncă.

Mai încercă şi pe altă latură, dar tot fără succes. În ăst timp, marea creştea, creştea, şi nici gînd să se mai întoarcă biata Scufiţă Verde pe plajă. Plină de necaz, îşi spuse: „Ce lipsită de noroc sînt! Iată-mă aci prizonieră. Trebuie acu să aştept să scadă marea. N-o să ajung acasă pentru cină. Vai, ce prostie! Da, ce prostie am făcut!...”

Şi mica Scufiţă Verde privea cu năduf peştii argintii care se jucau în jurul stîncii. Nu-i mai găsea deloc frumoşi. Cu cît marea creştea, fetiţa urca tot mai sus pe stîncă, şi, pînă la urmă, ajunse pe vîrful ei...

Dar marea creştea, creştea mereu.

„Desigur că nu e aşa grav, murmură Scufiţa Verde speriată... Ba nu... Totuşi marea ar trebui să se retragă, căci nu acoperă această stîncă decît în zilele cu flux foarte mare.”

Şi copila începu să tremure... Nu era oare septembrie, în plin echinox?... Şi atunci o cuprinse frica. Începu să fluture braţele cît mai sus, şi strigă: „Ajutor!” Iar zgomotul valurilor îi acoperi glasul... De altminteri, nici o barcă nu se afla în împre-jurimi, ca să-i vină în ajutor, şi nimeni n-o putea zări de pe plajă: costumul ei verde se confunda cu stîncile acoperite de muşchi verde şi marea verzuie.

Striga mereu: „Ajutor! Ajutor!”

Ţipă multă, multă vreme, pînă cînd apa îi ajunse pînă la genunchi.

Atunci, un val o şterse de pe stîncă şi o aruncă în mare, cu rochia sa verde, cu mica ei scufiţă verde, cu ghetuţele şi ciorăpeii ei verzi.

Îndată ce copila căzu în apă, se transformă într-

un în-cîntător peşte, la fel ca aceia care înotau în jurul stîncii, dar, în loc să fie argintiu, era verde, verde ca marea şi ca smaraldul.

Se povesteşte, de atunci, că cine se duce la miez de noapte pe acea stîncă, atunci cînd e lună plină, zăreşte un mic peşte verde care rătăceşte fără încetare prin valuri.

MARICA DAIA-BĂLĂCEANU

Legenda chihlimbarului

ÎN VREMEA DE DEMULT, Marea părea împreunată cu cerul, aşa fel încît, din afund albastru, spuma valurilor suia către înalt — făcînd boltă şi nori.

Bărbaţii de pe întinderea ţărmurilor se îndeletniceau cu pescuitul. În bărci, care lunecau ca suveicile, ei călăreau peste valurile înalte, îşi aruncau năvoadele şi se osteneau trăgîndu-le la mal, aşa cum se îngreuiau de peşte. Tare le era dragă marea, şi, nopţile, cînd trebuia să mîie în case, li se părea că aco-perişurile îi apasă pe creştete. Lăsau anume uşile deschise ca să privească frămîntarea apei, şi să asculte foşnetul, care le făcea somnul plăcut şi legănat.

Pescarii aceştia, cu femeile şi copiii lor, nu rîvneau straie bogate, şi nici nu aveau vreun îndemn către traiul în huzur. Găseau îndestulare pentru ochii şi inimile lor în boarea mării şi în nisipul presărat cu flori felurite, toate cu frunzele groase, pufoase şi înmiresmate.

În mulţimea oamenilor, între pescarii vestiţi, se afla unul care în tinereţele lui atît de iscusit fusese încît se scorniseră despre el fel şi fel de poveşti. Acum, dacă trecuseră ani şi puterea prinsese a-i scăpăta, trăia pe lîngă casă, îndemnînd cu priceperea şi sfatul pe cei doi feciori voinici şi isteţi. Bătrînul mormăia deseori nemulţumit. Nu putea înţelege cum feciorii lui, care crescuseră în leagănul bărcii, se îndepărtaseră de apă şi de îndeletnicirea pescuitului.

Merseseră ei de cîteva ori la tîrgurile depărtate, să vîndă peştele ce prisosea, şi pe negîndite gîndurile şi inimile le fuse-seră prinse de lăcomia banului, de jind după bogăţie şi trai le-nevos.

Se dovedeau iscusiţi să se tîrguiască, să se tocmească, şi, cînd veneau cu cîştigul, parcă se îngrăşau numărînd banii.

Bătrînul nu-şi ascundea înciudarea, dar era prea tîrziu ca să-şi abată feciorii de la calea negoţului pe care porniseră ei cu tot dinadinsul.

Bătrînul şi puţintica lui soaţă, pe care acelaşi venin al supărării o făcea să scadă-n putere, se înviorau de bucurie numai privind-o pe Egly — singura lor fată, mezina. Băgau de seamă cum sub ochii lor ea înflorea şi se învolta.

Egly era floarea de care se minunau, şi nu le venea a crede. Umbletul ei era ca o plutire, iar cîntecul, cu care îşi însoţea paşii, ca ţipătul de bucurie al pescăruşilor. Le plăcea părinţilor şi felul de a fi al codanei. Era neînfricată şi neîn-duplecată în vrerile ei. Semăna bătrînului ei tată, se arăta dîrză şi se vădea îndrăgostită de apă. Ca o zvîrlugă se arunca în valuri şi chiar pe furtună îi plăcea să se bată cu vîrtejurile şi cu duruitoarele cele înalte.

S-au bucurat bătrînii cînd au aflat că merge vestea des-pre frumuseţea Eglyei şi despre felul ei de a fi, şi anume că nimeni nu i-ar putea porunci dacă ei nu-i pe plac.

Fraţii se arătau însă înciudaţi de faima ce-o dobîndea mezina. Căutau s-o dojenească şi s-o îndrume, după cum soco-teau ei că ar fi înţelept şi bine.

Egly se încumeta să se ridice împotriva lor.

— Nu vezi că ai să ajungi de rîsul lumii! spunea cel mai vîrstnic. Tu nu te porţi ca celelalte fete, care stau la treburile casei şi aşteaptă un noroc să se mărite.

— Te cred oamenii o sălbăticiune, o sărită din minţi. Ai peţitori care vin de departe, vin cu avere, iară tu fugi şi te ascunzi.

— Nu vreau să mă mărit decît cu acela pe care-l

voi alege eu!

— Lăsaţi-o, băieţi, grăia tatăl ori mama. Copila îi prea tînără, vrea să zburde. Are să se mărite ea cînd i-o fi careva drag.

— Ce, trebuie să-i fie drag? La avere nu se gîndeşte? Traiului îmbelşugat, îi dă ea cu piciorul? se supărară ei.

— Da, aşa e! Aş vrea să fiu băiat şi să mă asemăn cu tata. Eu nu fac negustorie!

Ca să n-o chelfănească fraţii, dîndu-i ghionturi sau zmulgîndu-i cozile lungi ca nişte frîie, Egly fugea şi nu găsea loc mai bun să se ascundă decît după valurile cele înalte ale apei.

La puţinii ani pe care-i avea fata, pricepea care ar fi planul fraţilor ei. Îi şi auzise vorbind:

— Nu trebuie s-o lăsăm să-şi facă mendrele.

— Cu ea nu merge decît dacă folosim un şiretlic. Dacă facem tîrgul cu un mare bogătan, i-o dăm şi ne căpătuim şi noi. Să ne prefacem aşa cît o fi trebuinţă, s-o lăsăm să zburde; nici să nu ne bănuiască planurile.

— Egly, se gudurară ei, nu vrei, surioară scumpă, să te luăm la o plimbare, să vezi şi tu tîrgul?

— Nu vreau! Nu mă ademeniţi! Nu poate fi mai frumos ca aici la noi; nu pot trăi departe de mare.

Se dumiriră fraţii că nici cu binele şi cu dulceaţa vorbelor nu ies la capăt cu Egly, şi se prefăcură că n-o mai iau în seamă.

Înciudarea lor însă crescu astfel încît întrecu răbdarea ce voiau să i-o arate.

Se înteţeau peţitorii, care de care mai înţoliţi şi mai poleiţi, arătînd că vor s-o aibă mireasă pe Egly, primind-o de la fraţii ei, chiar de ar fi fost să le-o plătească în bani grei de aur.

Părinţii ţineau partea fetei, dar se mirau cum de nu-i pe placul ei nici un fecior din cei ce veneau şi plecau bosumflaţi.

— Egly, fata noastră, ai îndrăgit poate vreun năz-

drăvan ?

— N-am îndrăgit pe nimeni, dar eu am să mi-l aleg pe cel căruia să-i fiu soţie. Nu vreau să mă vîndă ca peştele ce-l descarcă ei din năvoade.

Rîzînd îmbujorată, de-i făcea şi pe bătrîni să zîmbească, văzînd-o atît de năstruşnică, drept ca mînzocii ce nu cunosc hamul, o priveau cum fuge către marea care-i era atîta de dragă.

Ca floarea cea înrourată se înviora cînd venea boarea spre ea.

Îşi zvîrlea straiele pe nisipul cel cald, şi ca o mreană de aur ţîşnea, spărgînd valurile.

În una din zile, după ce tocmai aşa vorbise, şi aşa se purtase cu părinţii pe care-i iubea, fugise la mare. A înotat, s-a lăsat dusă ca pe braţe şi s-a simţit legănată.

Numai o înviforare de vînturi a scos-o pe mal... A dat Egly fuga la straiele ei şi, cînd să le ia, a rămas stană de piatră, cuprinsă de uluire şi de mirare.

Pe straiele ei stătea încolăcit un şarpe uriaş, un şarpe cu solzi şi cu ochi albaştri ca ai florilor de pe întinsele nisipuri.

— Şarpe frumos, dă-mi straiele! se rugă Egly, ruşinată de goliciunea trupului ei.

— Egly, priveşte-mă bine, te am dragă de multă vreme!

— Un şarpe îndrăgostit? rîse Egly.

— Am luat chip de şarpe, că numai aşa pot ieşi pe pă-mînt. Sînt stăpînul adîncului mării.

— Dă-mi straiele! stăruia Egly, cu privirile furate de lu-minile albastre ale ochilor şarpelui.

— Îţi dau straiele dacă îmi făgăduieşti că ai să te măriţi cu mine.

— Să mă mărit cu tine? îngăimă fata, şi deodată în inima ei pîlpîi o simţire ciudată.

Îi era drag şarpele? Ce se întîmplase? Altă fată s-ar fi temut, s-ar fi îndepărtat.

Ea acum, cînd aflase că şarpele era stăpînul mării, ştia că dintotdeauna iubise apa şi îl iubise pe el fără să-i vadă înfă-ţişarea.

— Egly, cînd vom intra în apă, voi lepăda îmbrăcămintea de şarpe, şi vom fi fericiţi amîndoi. Ca să nu crezi că te silesc, îţi dau răgaz de gîndire un an.

— Nu! Nu! hotărî Egly. Un an e prea mult. Acum e pri-măvară... Cînd va fi cea mai lungă zi de vară, voi veni aici şi-ţi voi da răspuns.

De la această întîmplare, Egly se arăta furată de gînduri. Fără de vrere rămînea dusă cu ochii spre depărtări, şi se putea ghici că este vreo întîmplare la mijloc.

Părinţilor nu le putea spune. Ar fi crezut-o cu mintea zburată, şi tare s-ar fi întristat. De fraţi se temea ca şi cum ar fi stat în puterea lor să ghicească ascunzişul inimii ei.

Se pomenea gîndindu-se mereu la adîncul acelor ochi albaştri ca piatra cea scumpă, şi se întreba cum o fi oare chipul lui cel adevărat, cînd se vor afla în adîncul apei? Şi palatul oare unde-i era? Cum arăta? Are s-o poarte în preumblare mereu printre dealurile şi vîlcelele deschise de valuri?

Se ducea Egly în fiecare zi la mare, intra spintecînd ţesutul cel străveziu al apei şi părea să-l caute pe acel stăpîn, care-i spusese că o îndrăgise de multă vreme. Stătea apoi cuibărită în nisipul cel cald şi se lăsa în voia gîndurilor. Ştia că plecările şi întoarcerile ei acasă erau privegheate de cei doi fraţi; se cutremura, presimţind că ei uneltesc ceva.

Chiar în preziua care era hotărîtă ca Egly să meargă şi să-l aştepte pe ţărm pe acela pe care şi-l alesese, se pomeni că, dis-de-dimineaţă, fraţii ei, cînd au dat să iasă din casă, au răsucit cheia în uşă şi au închis-o pe Egly alături de taică-su şi maică-sa.

Se întîmplase să fie chiar ziua pe care ei o aleseseră să împlinească ceea ce purtau în planurile lor haine, şi anume tîrgul în care s-o precupeţească chiar pe sora lor, Egly.

Bănuiau că sora lor urzeşte oarecare taină şi ca să n-o scape din ghearele lor, grăbiseră sorocul unui tîrg nelegiuit.

Căruţa şi caii, gătiţi cu cordele şi flori, în toi de noapte, aveau s-o ducă pe Egly, care, înfăşurată în pînzeturi, oricît se va zbate, nu le va scăpa, şi, oricît ar striga, nu va fi auzită, palmele lor mari acoperindu-i gura.

Egly, neînfricata Egly bănui îndată că o aşteaptă primejdie mare. Nu ştia de pregătirile ce le făceau fraţii ei, ca s-o ducă plocon unui negustor pîntecos, care se lăudase că are s-o plătească fraţilor, cîntărind-o în aur. Dacă încuiaseră uşa, şi-o zălogiseră, nu era de-a bună.

Se zbătea ca pasărea-n colivie, bătea cu pumnii în uşă şi-n pereţi, plîngea şi se văicărea. Pe de o parte se gîndea că fraţii vor da-o cui nu-i va place, şi pe de altă parte ştia că stăpînul mării va aştepta-o şi că, dacă ea nu va fi pe ţărm, nu-l va mai vedea niciodată.

Părinţii ştiau şi nu ştiau pricina durerii care-o nimicea, dar, bănuind că nu degeaba se sfarmă aşa, se zbăteau şi plîn-geau alături de ea. Numai într-un tîrziu, cînd credeau că nimica nu-i de făcut, bătrînul se pomeni fript de o aducere a-minte. Cîndva, demult, el dosise o cheie, singura care se potrivea lacătului mare cît o lopată, gîndind că odată şi odată i-ar putea fi de folosinţă. Acum scociora cu gîndul să afle unde-o pusese. S-a luminat de bucurie cînd şi-a amintit unde-o puse-se. Îngropase cheia la piciorul patului. În pămînt bine bătă-torit.

— Egly, ia un cuţit şi caută unde-ţi arăt.

Nu pricepea ce voia taică-su, dar ştia că-i dorea binele şi începu cu zor mare să desfunde pămîntul

întărit ca piatra.

Cînd găsi cheia, înflori de bucurie, şi, mergînd de la maică-sa la taică-su, le spuse:

— Rămîneţi cu sănătate, şi să ştiţi că am să mă întorc
să vă văd.

Ea o zbughi pe uşă, şi bătrînii clătinau capetele temători să nu dea de vreun amar şi de vreo hainie.

Egly, negătită, cu cozile neîmpletite cu flori cum ar fi vrut, cu lacrimile neuscate pe obraji, a dat fuga către ţărm, că venise ceasul să-i dea răspuns stăpînului mării.

Soarele era în cumpăna cerului, şi Egly a aşezat, într-un loc însemnat, sub o piatră pe care o ştia bine înţinată, cheia pe care uitase s-o lase acasă. Inima îi bătea încă speriată şi ostenită.

Îndată s-a ivit între valuri un fecior prea mîndru la înfăţişare, care după ochii albaştri strălucitori îi aducea aminte de şarpele cu care vorbise, care-i spusese că o are dragă şi că aşteaptă să-i audă răspunsul.

— Bine ai venit, Egly! De ce eşti plînsă şi tristă? Chiar de-mi dai veste de supărare nu vei avea nici un rău de la mine.

— Nu... Tu eşti cu adevărat stăpînul mării?

— Aşa precum ţi-am spus.

— Nu-ţi dau veste de supărare; am venit ca să-ţi fiu mi-reasă.

— Vino către mine, o chemă el.

Fata se aruncă în valuri, şi ţinea ochii aţintiţi către feciorul care-i grăia atîta de blînd, gîndind că el luase chip de şarpe numai ca să-i încerce neînfricarea şi să-i cunoască tăria dragostei pentru împărăţia apei.

A pornit Egly, ţinută de mîna voinicului, şi treceau amîn-doi prin apă ca printr-o perdea ce se desfăcea. Au ajuns la un palat prea strălucitor, şi uşile lui s-au deschis îndată. Cu-prindea palatul toată

întinderea străfundului mării. Avea pereţii din cleştar care uneori strălucea auriu ca fagurele încărcat de miere şi alteori părea să cuprindă, în miezul lui, roşul, verdele şi galbenul frunzişului pădurilor din toamne tîrzii. Prin străveziul cleştar se vedeau toate minunăţiile cu-prinse în apă şi se vedeau corăbiile care treceau ca norii în depărtare de zare.

În preajma palatului se aflau grădini cu flori neînchipuit de frumoase, şi se aflau păduri care semănau cu cele pe care Egly, în copilărie, le văzuse, departe de ţărmul unde locuiau ei, dar colindase cu taică-su care-o ducea cu barca pînă acolo.

Copacii din pădurile de pe fundul apei îşi mişcau ramurile ca degetele de la mîinile oamenilor, şi florile se închi-deau şi deschideau ca şi cum ar fi vrut să vorbească.

Treceau uşor anii, şi, alături de soţul ei, Egly zburda şi se bucura, întrecîndu-se în rîs, la cîntec şi la fugă cu cei trei copii pe care-i avea. Parcă nici ei nu-i venea a crede cînd îşi vedea băieţii mai răsăriţi, sprinteni şi isteţi, şi pe fata, mezina, frumoasă ca o zînă, dar încă mititică.

Cu gîndul la pădurile unde se plimbase cînd era de-o şchioapă, Egly îşi numise băieţii: pe cel mare de tot Stejărel, pe al doilea Frasin, iar fetei îi spunea Brăduţa.

În inima Eglyei rămăsese ca un strop de rană amintirea lumii în care trăise. Se pomenea deseori gîndindu-se la toate ale lumii care-i păreau că le văzuse într-o visare, de parcă nici nu fuseseră aievea.

— Ce se petrece oare acolo, sus? se pomenea ea între-bîndu-se. Oare pescarii tot aşa merg cu bărcile, petrecuţi de pe val pe val? Dar bătrînii mei părinţi?

Nu găsea răspuns la întrebările ei şi, după ce mai trecu iar o bucată de timp, parcă n-o mai bucura peste măsuri plimbările ei, unele prin palat, altele prin apă, cu alai de peşti zburători, care făceau fel şi chip de

năzdrăvănii s-o vadă rîzînd, s-o audă cîntînd.

Nu mai părea Egly atît de înveselită, nici de zvăpăiată, copiilor ei, care se lăudau între ei că scoicile le lăsau în palme mărgăritare care de care mai frumoase.

Norul de întristare al Eglyei nu putea să nu fie băgat în seamă de soţul, care-o îndrăgea tot mai tare.

— Ei, ce ai Egly? Ce nour acoperă frumosul tău chip? Nu mai ciripeşti a necurmată bucurie, aşa precum obişnuieşti!

— Cum să-ţi spun, iubitul meu soţ? Teamă am că te voi supăra.

— Care ţi-e dorinţa? Spune-mi adevărul şi eu n-am să mă supăr.

— Poate că n-ai să mă crezi, dară m-a cuprins un dor şi un alean. Un dor şi un alean după lumea în care am trăit, pînă ţi-am devenit soţie şi împărătească a apei. Mă gîndesc tot mai des la bătrînii mei părinţi. Aş vrea să-i mai văd. Le-am făgăduit că am să mă întorc într-o bună zi, ca să nu se prăpădească fără a şti că eu sînt fericită. Vreau să-mi vadă şi pruncii.

— Egly, părinţii tăi trăiesc. Nu ţi-am spus că ei vin
adesea pe ţărm, şi parcă te caută şi te aşteaptă. M-am ferit
să afli că şi ei te doresc, de teamă să nu te cuprindă şi pe
tine aleanul. Acum însă, dacă dorinţa aceasta te încinge
şi nu-ţi iasă tihna, eu îţi voi împlini-o. Să ştii însă că întoarcerea ta în lume e însoţită de primejdii...

Au hotărît ziua în care Egly şi cu cei trei copii să se întoarcă între oameni. Au făcut pregătiri ca pentru un drum lung, şi au pus în cutii pietre nestemate pe care să le ducă în dar părinţilor, şi au ales cele mai mîndre straie pentru copii şi pentru Egly.

Seara, înainte de plecarea ce trebuia să înceapă-

n zori, stăpînul mării a tăinuit îndelung cu soţia lui.

— Egly, nu te temi de fraţii care ţi-au vrut răul?

— Nu mă mai tem acum, cred că au altă minte şi că nu au îmbătrînit degeaba.

— N-au îmbătrinit, sînt în puterea vîrstei.

— Cum să mă tem de ei, cînd eu sînt împărăteasa mării şi tu atît de puternic şi atîta de viteaz?

— A venit ceasul să mă destăinui, Egly. Puterea şi vitejia mi-o pot dovedi numai în împărăţia apei. Dacă ies pe ţărm trebuie să iau chip de şarpe şi puterea mea e mai prejos decît a oamenilor.

— Nu, nu se poate. Nu voi întîmpina nici-o primejdie.

— Poate! se arătă înduplecat stăpînul mării. Şi, de se va întîmpla totuşi să te afli în vreo primejdie, aleargă către mare, strigă-mă de trei ori. Numele meu, necunoscut de oameni, este Juraky... Mă strigi de trei ori, cu numele pe care să nu-l spui nimănui, şi, cu pruncii noştri, să te arunci în valuri. Eu voi veni într-o clipă.

...S-au despărţit Egly cu copiii de soţul ei, şi tatăl lor, avînd inimile strînse de durere, pe care şi-o ascundeau cu atîta mai mult cu cît ştiau că se vor revedea în mare grabă.

Bucurie şi petrecere a stîrnit întoarcerea Eglyei cu cei trei copii printre oameni. Părinţii lăcrimau de fericire; fraţii, ca şi alţii, păreau uluiţi mai ales de bogăţia vestmintelor şi de frumuseţea şi scumpetea darurilor ce le adusese Egly şi pe care le împărţea cu dărnicie.

Egly era frumoasă şi tînără ca în ziua în care plecase, iar copiii să te tot uiţi la ei.

De-o întrebau unii sau alţii pe Egly care-i e soţul, căuta să schimbe vorba, şi se grăbea ea să întrebe de una sau alta.

Copiii însă spuneau că locuiesc în palat de cleştar şi tatăl lor este împărat. Mai mult nu aflau, cei

iscoditori, nici de la ei.

Egly socotea că ceea ce vorbise ea în taină cu soţul ei copiii nici nu ştiau. De unde să bănuiască că neadormiţii prunci ştiau toată taina...

Egly zăbovea pe lîngă părinţi, şi, ca să-i facă să uite lunga despărţire le cînta, le povestea fel de fel şi rîdeau împreună.

Fraţii ei, oameni în putere, o încercau cu vorbe dulcege:

— Egly, rămîi cu noi. Să vie şi soţul tău... Dacă-i bogat, să facem laolaltă negustorie...

— Soţul meu nu poate face negustorie.

— Te înduri tu să pleci, şi să-ţi laşi părinţii? Uite copiii, cît de bucuroşi sînt! Rîd şi aleargă. În ţara unde locuieşti tu nu sînt fluturi şi păsări care să zboare? De ce-s atîta de uimiţi şi de jinduiţi după joacă?

— În ţara noastră sînt minunăţii mai multe, mai neobişnuite, dar aşa sînt copiii. Îi las să zburde, că mai mult de trei zile nu putem zăbovi.

Părinţii lăcrimau, dar nu se arătau atîta de întristaţi văzînd-o pe Egly fericită şi cu copii atît de frumoşi.

Fraţii ridicau din umeri şi mormăiau că n-au înţelegere pentru o astfel de purtare.

— Vom veni mereu să vă vedem.

— Ei, tot mai bine ar fi să ne strîngem laolaltă! grăiau cu un fel de părere de bine ticluită, ca să ascundă sămînţa răului pe care o cloceau, fraţii.

Fraţii Eglyei altfel vorbeau între ei:

— Ascunde, ticăloasa, o taină. Ea îi bogată, împărătească, şi nouă ne scoate ochii cu cîteva daruri.

— Să-i aflăm taina, asta-i!

— Cum o fi împăratul? Dacă-l junghiem, Egly, vrînd-
nevrînd, are să vie aici cu toate bogăţiile.

— Cum să-l ucidem, dacă nu-l ştim şi nu-i cunoaştem puterea?

— Să ispitim copiii?

— Că bine zici, ei n-or fi atîta de şireţi.

— Numai să aibă ce să ne spuie.

Trei zile aveau răgaz, şi-n cele trei zile ei se hotărîseră să afle taina.

Îndată au mers la Egly.

— Soră dragă, lasă-l pe băiatul cel mare, pe Stejărel, să meargă cu noi la scos năvoadele din apă.

— Lasă-mă, mamă! se ruga şi băiatul.

Egly n-a vrut să strice plăcerea copilului, şi s-a învoit.

Unchiaşii se întreceau, mîngîindu-l şi răsfăţîndu-l. Îi făgăduiau fluturi asemănători florilor şi păsări asemeni flutu-rilor, dar mai cu seamă căutau să-l ispitească.

— Pari un băiat puternic, viteaz... aşa e şi taică-tu?

— Tata e mai viteaz şi mai neînfricat!

— Apoi, bine, te credem, dară ce ne mai spui despre el?

— Ce să vă spun?

— Are oştire? Unde vă întîlniţi cu el, ca să mergeţi către împărăţia ce ziceaţi c-o aveţi?

— Mama noastră ştie; eu vreau să văd mrejele cu peşte.

— Altădată! se îmbufnară unchiaşii, şi se întoarseră cu băiatul acasă.

— Mîine îl plimbăm pe Frasin! spuseră ei. Ieri am aflat că năvoadele erau goale, şi ne-am întors; acu au să fie pline. Are ce vedea băiatul.

La preumblarea cu Frasin, au început cu vorbele lor mincinoase:

— Tu, Frasin, eşti mai deştept decît fratele tău. Ţie o să-ţi dăm un vilog să prinzi singur peşte.

— Ce bine-mi pare! se bucură băiatul, şi, văzînd, unchii începură să-l încerce cu vorba.

— Care-i numele tatălui tău, măi băiete... Uite că

maică-ta a uitat să ne spuie...

— Tata e împăratul Mării şi alt nume n-are.

— Cum o să-i daţi de ştire că vă întoarceţi?

— Are tata putere să afle...

— Hm, nu eşti deştept cum te credeam; ce să mai fac atîta cale degeaba; ne întoarcem acasă.

Băieţii erau încă fragezi, cu puţintei ani, dar cu mintea bogată. Auziseră ei taina pe care tatăl lor o spusese mamei lor, dar cum era să-l dea de sminteală şi să-i primejduiască viaţa? Înţelegeau că unchii aceia poartă un gînd ascuns şi-o vrăjmă-şie.

Egly îşi dădu îndată seama că fraţii ei uneltesc ceva. Pînă şi din privirile băieţilor văzu că-i ispitise şi că-i ademenise.

Se bizuia ea că pruncii nu cunosc taina, şi bucuria de a-şi vedea părinţii şi de a reveni pe ţărmul pe care copilărise de acum se întuneca şi se risipea. Îi bătea inima, împinsă de-o teamă, şi abia aştepta să se întoarcă la soţul ei, în împărăţia apei.

A treia zi, dis-de-dimineaţă, unul dintre unchi a luat-o pe Brăduţa în cîrcă şi a început să se joace.

— Vrei să mergi să vezi un cuib de pasăre cu puişori mici? O pasăre care cîntă şi are ochi de nestemate?

— Vreau!

Jucîndu-se, şi vorbind vrute-nevrute, se îndepărtă el cu fetiţa în spinare.

Celălalt unchi se prefăcu că fuge ca să-i ajungă.

— Brăduţa, să-ţi facem o coroniţă din flori?

— Da, vreau!

— Brăduţa, în nisipul de pe malul mării se află pasărea cu puii cei mărunţei!

— Mergem! Mergem! striga copila, care nu ştia ce-i bine şi ce-i rău.

— Nu ţi-e dor de taică-tu?

— Ba da!

— Ce folos, dacă nu ştii cum îl cheamă!

— Ba ştiu... ştiu... el i-a spus mamei... şi Brăduţa le povesti toate cele auzite, dar tot, fără să fi uitat nimic.

În vremea asta, Egly afla de la Stejărel şi Frasin, cei doi băieţi, cum îi ispitiseră unchii şi cum ei nu spuseseră ceea ce ştiau.

— Ce ştiţi voi?

— Ştim că l-am auzit pe tata ce-ţi spunea, dar noi n-am dezvăluit taina.

Egly oftă bucuroasă, şi în aceeaşi clipită se spăimîntă.

— Brăduţa...

Îşi luă băieţii de mînă şi alergă înspre ţărm, acolo unde îi spuseseră copiii că porniseră unchii.

Fugea Egly, fugea plîngînd şi hohotind.

Unchii, dacă au aflat ceea ce au voit să ştie, s-au dosit după o barcă şi au început să cheme cu glas schimbat, glas îndulcit şi subţire.

— Juraky!... Juraky!... Juraky!...

De trei ori au strigat, şi stăpînul mării, văzîndu-şi copila între cei doi bărbaţi încruntaţi, n-a mai ţinut seama de nici o primejdie şi a ieşit pe ţărm prefăcut în şarpe.

N-a fost luptă înverşunată, luptă vitejească.

Juraky nu avea putere, aflîndu-se pe pămînt, şi cei doi răi îndată l-au căsăpit.

Cînd a ajuns Egly, soţul ei era prefăcut în bucăţi, iară sîngele şiroia, înroşind nisipul.

S-a repezit Egly, a cules trupul lui Juraky, şi aşa, cu cei trei prunci, s-a aruncat în valuri. Egly bocea de huiau întinderile; ţipau şi copiii. Valurile se ridicau ca turbate, şi plînsul şi ţipătul îl adunau în muget şi hăuire. Sălta apa cum saltă nisipul într-o sită. Era atîta zdruncin, atîta mînie, şi atîta durere, încît apa părea că-şi sparge matca şi-şi rupe pînzele străvezii.

Egly îşi pierduse soţul, pruncii nu mai aveau

părinte. Marea îşi pierduse stăpînul. Nu se mai pomenise atîta durere şi atîta răvăşire.

Deodată, palatul de cleştar, palatul ce cuprindea întinsul străfundului mării, trozni din toate încheieturile, împroşcînd în mii de cioburi aurii ca mierea din fagure şi verzi-ruginii ca frunzarul toamnei. Spre maluri veneau bucăţi din nemai-văzutul palat. Soarele se aprindea în cioburi, făcîndu-le lucii ca oglinzile din împărăţia lui Juraky.

Oamenii au cules atunci, demult tare, şi culeg şi astăzi cleştarul cald, plin de lumini şi-şi fac minunate găteli.

Purtînd aceste podoabe, fetele şi femeile îşi spun povestea Eglyei şi a lui Juraky.

Ca să nu-i uite nici pe prunci, oamenii dau arborilor nume de pe ţărmurile acelei mări şi copiilor lor dau aceleaşi nume. Pe fete le cheamă Brăduţa, şi pe băieţi Frasin sau Ste-jărel.

Repovestire de ELENA MATASĂ

Legenda castelului Trakaj

LEGENDA ne dă veste despre cele ce s-au întîmplat în străvechi timpuri, învăluite-n ceaţă.

Pe vremea aceea, pămîntul bălţilor se întindea, făr' de hotare, de-a lungul ţărmului mării, şi stăpîn peste ţară era Ge-deminas. Mîndru şi încă-n floarea vîrstei, voievodul era văduv, că îi murise soaţa, lăsîndu-l cu un copilandru — cu Jury — ce se vestea că va ajunge mare viteaz şi mîndria supuşilor.

Voievodul Gedeminas, muşcat de tristeţe şi singurătate, găsea plăcere să cutreiere prin întinsa lui ţară, să privească fru-museţea locurilor presărate cu lacuri, ca şi cum oglinzi cereşti ar fi fost sparte, şi cioburile împrăştiate ici-colo, unde nici nu se aştepta.

În una din preumblări, voievodul Gedeminas s-a despărţit de alaiul ce-l însoţea şi s-a pomenit dus de galopul ca-lului într-un hăţiş de luncă. A sunat din corn, ca să dea de ştire unde se află, şi n-a primit nici un răspuns. Atîta s-a învîrtit, şi s-a răsucit să iasă la cale bună, încît murgul i s-a înspumat, iară el, ostenit, a descălecat. A lăsat calul să pască, şi Gede-minas s-a aşezat pe frunzarul gros, sprijinit cu spatele de un buştean acoperit cu muşchi, ca o perină.

Poate să fi adormit preţ de o noapte, că s-a trezit numai cînd l-a gîdilat lumina soarelui pe gene, şi cînd a prins să-i necheze calul. Nu deschise bine ochii, şi prin faţa lui trecu, dănţuind şi cîntînd, o fată, atîta de frumoasă că nu mai văzuse alta la fel pînă la anii ce-i avea. Hotărît era Gedeminas să nu se mai însoare, mai ales că pruncul se făcuse aproape flăcăiaş. Dar inima lui se opri îndată, şi îşi dădu seama că nu fusese o nălucă ori o vedenie, ci o fecioară, sub paşii căreia fîşîia frun-zarul şi trozneau uşor vreascurile codrului.

Alaiul curtenilor, după îndelungată căutare, îl găsi pe voievodul Gedeminas, cu privirea şi chipul schimbate.

Viteazul voievod nu se feri să le spună adevărul, vorbin-du-le cu înflăcărare:

— Am văzut o făptură cum nu credeam că se poate afla pe pământ. Frumuseţea lumii din creştetul ei se desfăşura, cu-prinzîndu-o toată.

— Măria Ta, ai întîlnit fata pădurii; stă cu bunicul ei în tainele codrilor, dar bine nu ştim nici noi unde. Rar se arată copila oamenilor.

— Trebuie s-o caut şi s-o găsesc, spuse Gedeminas. Altă mireasă nu mi-am dorit pînă acum. Voi căuta-o pe frumoasa fată a pădurii, oricît de departe s-ar afla şi ori unde se ascunde. Nici nu cred că e departe... A trecut, dănţuind şi cîntînd, atît de aproape de mine, încît i-am desluşit chipul, privirea, boiul prea mîndru. Mi s-a părut că mi-a atins straiul.

Gedeminas, cuprins de focul iubirii, a bătut potecile, pînă a ajuns acolo unde l-au îndreptat cei ce ştiau locul fetei. Îi spuseseră ei să meargă pîn-o ajunge la cel mai bătrîn copac, ocrotitor al copilei şi străbun de-al ei.

A ajuns Gedeminas la copacul pe care l-a cunoscut îndată, că avea crengi ca şerpii, iară rădăcinile păreau alte crengi zvîrcolite ca nişte gheare, drept crengi înfipte-n pămînt.

Pe fată aflase el că o cheamă Nereis, şi că-şi avea culcuş chiar în trunchiul cel gros, care se închidea şi se deschidea ca o scoică.

S-a aplecat Gedeminas, cu adîncă închinare, în faţa copacului, şi i-a vorbit ca unui om în carne şi oase:

— Stăpîn al pădurilor, eu sînt voievodul

pămîntului băl-ţilor, ţară atîta de mare că n-am ajuns încă a-i bate hotarele. Ce folos, de puterea ce-o am, şi de vitejia ce mi-o cîntă supuşii, dacă de cînd am văzut-o pe Nereis mă simt pierit de vlagă şi de plăcerea vieţii? Dă-mi-o, unchiaşule, să-mi fie soţie, şi te-oi cinsti, preamărindu-ţi anii şi semeţia, iar pe Nereis voi face-o fericită.

— Te ştiu, Gedeminas, că te-am văzut... te-am văzut cu ochii frunzarului meu, de cîte ori treceai cu alaiul spre pădurile şi codrii ce-i stăpînesc. Mă aflu la grea cumpănă ca să-ţi dau vreun răspuns. Îţi voi destăinui totuşi o taină, atît cît se poate spune dintr-o taină. Nereis, neastîmpărată şi copilăroasă în pornirile ei, împinsă de dorinţa de a afla ceea ce eu îngrădisem fără a-i spune de ce, s-a avîntat, nu de mult, în afara pădurii şi a mers către ţinutul mlaştinilor, unde se ţin lanţ bălţile şi lacurile mai mari. Acolo i-a ieşit în cale o urîciune de făptură, stăpîna zmîrcurilor şi a glodurilor. Nereis zburda, dornică să vadă florile şi vietăţile mîlului şi ale mlaştinilor; ea, urîciunea, dădea însă poruncă să se afunde şi să se înglodeze, să fie suptă sub glodurile cele grele. S-a rugat copila de iertare, şi hîda stăpînă s-a învoit, punînd-o să se lege că n-are să se mărite, că are să fugă de oameni, şi că are să trăiască numai lîngă mine, unchiaş care mi-am uitat anii şi sînt morăcănos. Nu-i dau alta copilei decît singurătatea, adăpost în trunchiul meu şi mărunta bucurie de a alerga prin codri, unde mai am şi eu o putere. Întoarce-ţi paşii, Gedeminas. Nu vei izbuti să sfarămi legă-mîntul. Oricum, să nu zici că nu ţi-s binevoitor, iaca, acu' pe cer luna e cît unghia şi tu să vii cînd o fi luna cît pîinea rotundă şi coaptă, că atunci stăpîna zmîrcurilor stă şi unelteşte, temătoare de lumină. Atunci să vii, şi are să-ţi grăiască Nereis...

Gedeminas a mulţumit unchiaşului binevoitor, şi i s-au părul zilele cît săptămînile şi nopţile cît anii pînă a văzut luna rotundă şi dolofană ca obrajii rumeni şi

bucălaţi ai unui copil.

În vremea care trecea, urnindu-se la fel de greoi, un-chiaşul o ispiti pe Nereis, căutînd să afle o scăpare din lanţul cu care o legase zgripţuroaica.

— Ţi-au venit peţitori, spuse, ca şi cum ar fi făcut-o în glumă, bătrînul.

Nereis îl privi lung, şi în ochii ei lucea o bucurie care se schimbă îndată în undă de mîhnire.

— Ştiu, bunicule. A venit Gedeminas. L-am văzut dor-mind cu capul pe un buştean, şi m-am veselit. M-am apropiat să-l privesc mai pe îndelete. E om zdravăn, voinic. Pe buzele lui trecea un zîmbet, şi mi-am zis că visează. Cînd a deschis ochii, eu am fugit. M-am dosit şi i-am auzit vorbele. Mă căuta, mă striga... Voia să mă vadă. El a venit, unchiaşule?

— Da, Voievodul Gedeminas!...

— Îmi place voievodul Gedeminas, îmi place... Nu!... Nu se poate! N-am voie! Stăpîna zmîrcurilor mă va sorbi în adînc dacă află...

— Mergi înspre ţinuturile ei, o sfătui unchiaşul, dar nu te apropia prea tare de mlaştinile şi de nămolul în care te poate afunda. Strigă — într-un fel — şi întreab-o care e preţul ca să te dezlege de legămînt.

A alergat Nereis spre locul unde ştia că se află ţinutul cu zmîrcuri şi mlaştini.

Vedea, mergînd prin luciul apei, năframe de pămînt acoperite de ierburi înalte, şi ştia că, dacă va păşi acolo, se va afunda, ţarina fiind doar o amăgire de uscat pe tipsia de ape.

— Stăpînă a mlaştinilor şi a lacurilor! strigă fata către cele patru părţi ale lumii. Stăpînă!

Şi, nici nu-şi mîntui strigarea, că o şi auzi

chicotind chiar în spatele ei.

— Care ţi-e vrerea? o întrebă urîta făptură, scălîmbăindu-se şi rotind ochii înfricoşători.

— Mi-e drag Gedeminas... a venit să mă peţească la copacul străbun.

— Ţi-ai pierdut minţile...!

— Te-aş ruga... legămîntul...

Ar fi vrut să vorbească Nereis, dar, îndată, sub picioarele ei pămîntul prinse a se mocirli, iară picioarele ei se afundară şi se înglodară.

Scufundarea ei spre adînc o opri Izma cea rea, cu o fîl-fîire a mîinilor ciolănoase.

Se prefăcuse numai că vrea s-o amistuie în adînc pe Nereis. Îşi avea planurile ei, şi voise numai s-o sperie. Legă-mîntul ce-l făcuse cu frumoasa fată a pădurii era începutul unui plan, începutul de care se agăţa, ca să scape chiar ea, urîcioasa, de ceea ce o vestise cu ani, cu mulţi ani în urmă, o broască rîioasă. Broasca îi spusese: „Dacă n-ai să scapi de feciorul lui Gedeminas, el are să ajungă viteaz mare şi are să-ţi nimicească puterea. Zmîrcurile şi tina cleioasă se vor preface în pămînt tare, în pămînt bun pentru oameni!”

Oprind-o prin legămînt pe Nereis să se mărite, îşi pusese în gînd să-l aprindă de iubire pe Gedeminas. Să picure apoi şi-n sufletul fetei iubirea, aşa fel încît ochii lor să fie întunecaţi, şi privirile nestăvilite. Avea să-i subjuge şi să-i joace după voie, folosind ea focul inimilor, încît să le ceară jertfă chiar pe tine-relul care era singurul fiu al lui Gedeminas.

— Să nu crezi că sînt neînţelegătoare, vorbi ea către Nereis, care stătea împlîntată-n pămînt ca şi cum s-ar fi aflat legată de butuci. Dacă vrei să te dezleg, cere-i lui Gedeminas dovadă de iubire.

— Ce să-i cer?

— Spune-i că-i vei fi soţie dacă-ţi ridică un palat-cetate, cum nu s-a mai văzut aici, în împărăţia mea. Vezi insula de colo?

— O văd! Nu e pământ. Îi numai o amăgire cu stufăriş, jivine, broaşte şi şerpi. Acolo nu calcă picior de om.

— Ce-ţi pasă ţie? Poate că te duc chiar pe tine acolo, între jivine. Dacă ţine cu tot dinadinsul să-i fii mireasă, să-ţi facă un castel-cetate. Să-l facă aicea, pe lacurile mele, pe Glave, chiar în mijloc. Ţi-am arătat insula...

— Am să-i cer să-mi facă palatul, se hotărî Nereis.

Zgripţuroaica o slobozi, atunci, pe fată din lutul care se făcea tot mai greu pe picioarele ei.

Nereis fugi la unchiaş, şi-i spuse cu de-amănuntul, iar acesta-i răspunse:

— Ţi-a cerut ceea ce nu va putea face nici o putere
omenească.

Nereis se întristă. Încruntat şi îngîndurat, bătrînul pădurilor îşi foşnea frunzişul înviforat de durerea copilei.

Cînd veni Gedeminas, şi auzi ce-i cere Nereis, i se păru prea puţin şi prea uşor faţă de vîlvătaia inimii lui.

Porunci, deci, Gedeminas să vie meşteri mari de pe întreaga întindere a ţării bălţilor.

Cu bărci uşoare, se osteneau oamenii să ridice din lemn şi din piatră temelie pentru castelul ce aveau să-l înalţe. Erau hotărîţi să-i spună Trakaj, „Castelul de pe apă”.

Trudeau, şi îşi frămîntau minţile, meşterii cei mari, cum să ridice castel-fortăreaţă pe un pământ care nu era decît o plămadă de glod şi de buruieni putrezite?

Aşezau grinzi, lespezi, cărau pământ, şi-l bătătoreau zadarnic.

Se luptau cu puteri duşmănoase, şi ceea ce încropeau, peste zi, noaptea se afunda şi pierea ca şi

cum n-ar fi fost.

Voievodul Gedeminas, împovărat de greul peste care dă-duse, şi pe care nu-l putea doborî cu vitejia şi cu priceperea ce-o avea, o chemase pe Nereis să vadă cu ochii ei cum se frămîntă el şi cei iscusiţi în meşteşugul ridicării de ziduri şi de cetăţi, şi cum nu izbuteau să iasă la capăt şi să prindă sub ochi vreun spor.

Cum stăteau împietriţi de spaima neputinţei, scociorînd cu minţile şi inimile cam ce ar mai putea face, deodată se abătu peste mulţime un nor de lăcuste, şi una din capul şirului, mai mare şi mai urîcioasă, deschise fălcile şi grăi, c-o înţeleseră şi oamenii.

În graiul ei prefăcut, clefăit şi fornăit, Nereis se temu ca nu cumva să fie ascunsă zgripţuroaica zmîrcurilor, şi prinse a tremura.

Se temea să nu se abată cu vreun rău asupra lui Gede-minas, ori să pice pe capul ei. Nici nu bănuia ura ce i-o purta lui Jury.

Abia se înţelegea ce mîrîia, ascunsă-n negura stolului de lăcuste. Părea să fiarbă cazanul răutăţii în vorbele ei.

— Degeaba v-aţi bucurat, neputincioşilor. Gedeminas,
n-ai să ridici palatul-cetate. N-ai putere! Eşti un bicisnic!
Nereis nu-ţi va fi mireasă. Numai eu ştiu taina. Numai eu!
Zidurile cer sînge de om. Om tînăr de viu să fie îngropat
la temelie!

Se depărta afurisitul glas, ca huruirea furtunii ce cade pe văi pustii.

Rămase însă pecetea celor spuse, scrisă în minţile şi inimile celor ce auziseră. Gedeminas pusese bărbia în piept, gîndindu-se la felul în care-l

înfruntase glasul acela atîta de rău şi hain. „Vor zidurile trup tînăr îngropat de viu şi dat jertfă? Oare numai aşa voi izbuti?” se întreba el.

Se plecă înaintea lui Gedeminas mai marele meşterilor, şi grăi răspicat:

— Măria Ta, noi am muncit făr-de răgaz, făr-de cruţare; vrem să vedem castelul-cetate, vrem să-l vedem. Să-i dăm temeliei preţul cerut. Hotărăşte-te, măria ta, ca să nu rămînem de ocară.

— Să vină fecioarele din palate şi din colibe, să vie gătite, ca şi cum ar fi mirese. În braţe să ducă flori, şi pe creştete coroane.

S-a făcut şirag lung din cele mai mîndre fecioare, şi, împodobite, privind ca ciutele speriate, trecură pe sub turnul unde ţintaşi anume puşi trebuiau să nimerească pe cea sortită morţii, ciupindu-i trupul cu o săgeată.

Zbîrnîiră săgeţile, păsări negre, prevestitoare de moarte, dar, spre mare mirare, ele nimeriră în buchetele de flori.

— Să treacă feciorii! se auziră strigînd glasurile.

Gedeminas dădu poruncă să se afle între, cei ce se în-şiruiau mîndri ca stejarii cei tineri, chiar Jury, singurul lui fiu.

Zbîrnîiră iarăşi săgeţile ţintaşilor, şi se făcu murmur ma-re de spaimă şi de durere. Săgeata se înfipsese în umărul lui Jury.

Jury — feciorul cel mîndru, feciorul care nu ajunsese la anii meniţi să-şi arate iscusinţa şi vitejia — trebuia zidit la temelia cetăţii.

Gedeminas îşi ştergea lacrimile, dar înapoi nu putea da. Pierită la suflet se afla şi Nereis, care ştia că la mijloc se află uneltirea stăpînei zmîrcurilor, urîciunea glodului şi a mocirlei.

O şi văzură cei din gloată, cum vine, îndată, luînd înfăţişarea de hîdă zgripţuroaică, să-l ia în stăpînire pe Jury. Hohotea şi chicotea: „Zmîrcurile sînt ale

mele! Lacul Glave, cu ostroavele lui, se află sub stăpînirea mea! Jury e preţul, preţ scump, Gedeminas!”, şi rîdea hîda, şi se bucura.

Tînăr şi fraged era Jury, dar deodată simţi în el val de curaj şi de vitejie.

Era tulburat de puterea care-i vuia în sînge, şi de dorinţa de a o înfrunta pe zgripţuroaică.

Ieşi Jury din şiragul feciorilor, se feri de căngile mîinilor celei ce stăpînea zmîrcurile şi mlaştinile, şi strigă el cu glas tare:

— Înainte de a merge la moarte, îngăduiţi-mi să grăiesc mamelor, surorilor şi fecioarelor ce se află de faţă. Trei sînt întrebările mele, să mi se spună: Ce este mai uşor, ce este mai dulce şi ce este mai tare pe lume?

Strigară, laolaltă, cele întrebate:

— Uşor este fulgul! Dulce e mierea! Tare e piatra!

— Eu altfel gîndesc, îndrăzni Jury. Uşor e pruncul ce-l poartă mama pe braţe. Dulce e laptele ce-l ia pruncul de la sînul celei ce-l hrăneşte. Mai tare ca piatra sînt inimile celor ce lasă un tînăr să fie zidit la temelia unei cetăţi, preţ pentru învoirea cu o zgripţuroaică.

— Aşa e! Aşa!... şi glasurile se prefăcură în vuire. Jury are dreptate!

— Jury să nu mai fie sortit morţii!

— Nu ţi-l dau pe Jury! strigă puternic Gedeminas. Nu ţi-l dau, şi ieşi să se împotrivească voievodul, care se deştepta ca dintr-o toropire şi amorţire.

Zgripţuroaica se şi repezise asupra lui Jury.

Fragedul tinerel, ajuns deodată la puterea celor viteji, puse mîna pe paloş.

Ochii zgripţuroaicei se făcură talere de cărbuni aprinşi, iar trupul ei începu să se şerpuiască drept ca al unei jivine.

Neînfricat, Jury se avînta la luptă. Din balaur,

zgripţu-roaica izbită de paloş se prefăcu în sălămîzdră. O tăie Jury în bucăţi. Fărîmele se prindeau laolaltă, şi se întregeau, făcînd-o iarăşi întreagă. Jury îi zdrobi capul şi îi pisă trupul, spulberîndu-le cu suflarea lui fierbinte.

Nu rămaseră din zgripţuroaică decît nişte zdrenţe şi nişte bălţi de venin.

Oamenii auziră cu toţii glasul broaştei rîioase, care-i prevestise zgripţuroaicei moartea din tăişul săbiei lui Jury:

— S-a împlinit sorocul! Ai pierit, stăpînă a zmîrcurilor
şi a mocirlelor!

Pe vîrful paloşului, Jury ridică zdrenţele rămase din trupul zgripţuroaicei.

— Pieliţele acesteia să le îngropăm la temelia castelului! strigară meşterii mari şi calfele.

Au mers cu alai Gedeminas, cu Nereis şi Jury, şi au îngropat în ostrovul de pe lacul Glave ceea ce mai rămăsese din urîcioasa stăpînă.

Îndată, ca prin minune, apa băltită s-a retras în adînc; zmîrcurile s-au zbicit, glodurile s-au netezit.

Ostrovul mocirlos se prefăcea în grădină minunată. Meşterii cei mari, ajutaţi de mulţimea calfelor, îndată au aşezat temelia castelului.

N-au zăbovit nici cu ridicarea zidurilor înalte. Prindeau aripi pentru strădania de a ridica palatul-cetate, cum nu se afla altul pe lume.

Şi, aşa, ca o minune, ce pare zugrăvită pe cer, se arătă ochilor palatul-fortăreaţă, cu numele Trakaj, „Castelul de pe apă”.

Trakajul zidit de Gedeminas pentru Nereis nu s-ar fi ridicat fără de vitejia şi iscusinţa frumosului prinţ Jury, Jury cu pletele de aur.

Privesc spre Trakaj oamenii, şi nu le vine a crede că ar putea fi un palat fortăreaţă, şi nu o corabie, plutind pe apa neclintită a lacului Glave.

În apă se oglindeşte de jur împrejur această uriaşă corabie, iară foişoarele, turlele, crenelurile par întocmite din pînzele urcate pe catarge, pînze care-s rotunjite şi unduite de vînt, murmurînd neîncetat legenda castelului Trakaj.

Repovestire de ELENA MATASĂ

Ciobanul şi cele trei zîne

ÎN TIMP CE-ŞI PĂŞTEA oile într-un luminiş de pădure, lîngă un rîu, un tînăr cioban văzu trei fete frumoase scăldîndu-se în undele limpezi şi mîngîietoare.

Ochii păstorului rămaseră aţintiţi la frumuseţea fără de seamăn a celor trei fete.

„Ah, de ce nu sînt mai aproape," îşi zise el, „mai aproape de rîu, să pot fura pe una din frumoasele astea..."

Se scăldară fetele cît se scăldară, apoi se îmbrăcară şi apucară poteca pădurii, iar flăcăul se uită în urma lor pînă le pierdu din privire.

A doua zi, cu noaptea-n cap, ciobanul îşi aduse mioarele pe-aproape, iar el se ascunse după un tufiş, ca să le poată privi în voie cum se scaldă. Nici nu răsări bine soarele, şi cele trei codane iar veniră la scăldat. Şi, nu ştiu cum se făcu, dar flăcăul nostru nici de data asta nu găsi mijlocul şi locul cel mai pri-elnic să fure vreuna. Tot i se părea că se află prea departe şi prea lăturalnic de ele. Aşa că se alese doar cu un fluierat a pagubă.

A treia zi, însă, ciobanul se ascunse chiar în tufişul de lîn-gă scăldătoare, hotărît să nu mai dea greş. Cum răsări soarele, cum se arătară şi cele trei frumoase — vesele, puse pe rîs şi hîrjoană. Îşi scot nerăbdătoare rochiile, şi intră în apă, să se scalde, în timp ce păstorul stă pitit şi se tot socoate cum să pună mîna pe una din ele. Dar, oricît îşi bate el capul, nu poate să născocească ceva mai acătării. În cele din urmă se lu-minează la faţă: o să le ia hainele şi, lăsîndu-le aşa, goale, s-ar putea să tragă un folos din toată treaba asta. Numai să vină şi să se roage de el, ştie el ce are de făcut!

Şi, cît ai clipi, se repezi şi le înşfăcă hainele. Cînd văzură fetele una ca asta, se făcură roşii ca para focului, şi, din mijlocul rîului, unde se aflau, începură să se roage de el să le înapoieze rochiile, că i-or face un mare bine în schimb. Atît a aşteptat ciobanul.

— Vă dau hainele, le zise el, numai dacă una din voi mă ia de bărbat. Altfel, să ştiţi că le dau foc, şi n-aveţi decît să mergeţi goale acasă.

— Vrei cu tot dinadinsul ca una din noi să-ţi fie nevastă. Bine, flăcăule, fie şi-aşa, dar află că noi nu sîntem pamîntene; noi sîntem zîne, trei zîne surori. De aceea nu se cuvine una ca asta; şi-apoi să ştii că nu-i nici-o pricopseală să iei de nevastă pe vreuna din noi, îi ziseră ele.

— Orice-aţi fi voi, nu-mi pasă de fel. Numai aşa vă dau hainele.

Văzînd că n-o scot la capăt cu el, îi ziseră:

— Bine, băiete, alege-ţi pe una dintre noi şi dă-ne rochiile să mergem acasă, că tare departe mai stăm.

Cînd auzi acest răspuns, ciobanul o alese pe cea mai mică. Atunci, surorile mai mari îl luară de-o parte şi, la despărţire, îi spuseră să nu-i mai dea rochia, că altfel va rămîne fără nevastă, fiindcă în ea e toată puterea zînei. Să-i dea altă rochie. Flăcăul nostru băgă la cap vorbele astea, îna-poie rochiile celor două surori mai mari, şi acestea se mistuiră ca aburul din faţa ochilor săi. Apoi o prinse de mînă pe sora cea mică, o duse acasă la el, o primeni în haine lumeşti şi se alese, astfel, cu-o nevastă-zînă, cea mai frumoasă dintre toate frumoasele lumii!

Şi a trăit ciobanul în bună înţelegere cu zîna aproape un an încheiat, pînă cînd le veni rîndul să meargă la o nuntă. Aci se prinseră în horă toate nevestele satului. Doar zîna şedea singuratecă, de o parte. Oamenii ar fi vrut s-o vadă şi pe ea prinsă în horă, dar zîna nu putea chipurile să joace decît în rochia sa de zînă. Şi, atunci, la rugăminţile tuturor,

ciobanul nu mai avu încotro, îşi călcă pe inimă şi se duse acasă, luă rochia de unde era ascunsă şi o aduse la nuntă. Înainte de a o da nevesti-si, omul avu grijă să închidă toate uşile şi ferestrele.

Cînd se prinse zîna în joc, şi cînd începu să învîrtească „hora zînelor", toată lumea, cu mic, cu mare, rămase cu gura căscată! Nimeni nu mai văzuse aşa ceva. Iar cînd îşi încheie jocul, veni în faţa bărbatului său, îi întinse mîna şi-i zise:

— Rămîi cu bine, gospodarule!

Apoi se mistui prin hornul casei!

Cînd văzu una ca asta, bietul om strigă în urma ei:

— Te credeam nevastă de treabă! Spune-mi, baremi, unde să te caut, măcar o dată să te mai văd!

— Să mă cauţi, gospodare, îi răspunse ea prin horn, în satul Kuşkundalevo, dacă ţii să mă afli.

Şi-şi văzu de drum prin nori.

Într-o bună zi, omul nostru o porni la drum lung. Trecu prin sate şi oraşe nenumărate, întrebînd în dreapta şi-n stînga de satul Kuşkundalevo. Dar, pe oricine întreba, se minuna de numele ăsta ciudat, şi nimeni nu era în stare să-i spună unde se află satul acela. Bătu omul nostru toate drumurile, toate satele şi oraşele, trecu munţi şi dealuri, străbătu deşerturi, doar-doar o găsi satul cu pricina. Într-o zi, în timp ce urca un vîrf de munte, dădu de un moşneag rezemat de trunchiul unui fag.

— Încotro, nepoate? îl întrebă el pe cioban. Ce cauţi tu în pustietatea asta, unde niciodată n-a cîntat cocoşul şi unde n-a călcat picior de om?

— Mă mînă necazul, moşule, îi răspunse păstorul. Te-aş ruga pe dumneata să-mi spui, dacă ştii, poate că ai auzit de-un sat căruia i se spune Kuşkundalevo.

— Trăiesc de două sute de ani, dar de un sat cu numele ăsta n-am auzit. Şi nici nu cred să fie în ţara

asta. Dar ce cauţi tu în satul ăsta, băiete?

— Cu un an în urmă, moşule, în timp ce-mi păşteam mioarele lîngă un rîu, am zărit trei codane scăldîndu-se. Le-am pîndit o zi, două, şi a treia zi, dimineaţa, le-am înşfăcat hainele şi le-am înapoiat numai după ce a mică s-a învoit să mă ia de bărbat. Toate bune pînă aci, dar codanele astea nu erau fete ca toate fetele, ci zîne. Şi celelalte surori mi-au spus să nu-i dau niciodată rochia, că o să fugă, fiindcă în rochiile astea e toată puterea lor. Eu le-am dat crezare, ce-i drept, şi am ţinut as-cunsă rochia, aproape un an încheiat, adică pînă alaltăieri, cînd, ca să le fac pe plac femeilor din satul meu, i-am dat-o nevesti-mi, zînei, de, s-o îmbrace şi să se prindă în horă la nunta ceea, la care ne aflam. Toate uşile şi ferestrele le în-chisesem eu bine, şi din vreme, ca nu cumva să fugă, numai că uitasem de blestematul ăla de horn. Şi, cum nu-l astupasem, după ce şi-a încheiat jocul, a zburat prin el! Şi dusă a fost. Întrebînd-o unde s-o caut, mi-a zis că o pot găsi în satul Kuşkundalevo. Uite, ăsta mi-e necazul, moşule, dacă ştii ceva, spune-mi!

— De satul ăsta n-am auzit, nepoate, de ce să te mint?
Da’ uite ce zic eu, mai mergi aşa preţ de-o lună şi-o să dai de un alt moşneag. Du-i multă sănătate din partea mea, că-i mai bătrîn ca mine, are trei sute de ani şi mi-i
frate. E împărat peste toate sălbăticiunile pădurii. El ar
putea să-ţi spună ceva despre satul ăsta, îi zise bătrînul,
petrecîndu-l cu privirea.

Merse ciobanul cale de-o lună, şi iată că întîlni un alt moşneag care şedea lîngă un izvor. Îi dădu bineţe şi intră în vorbă cu el, înşirîndu-i toată povestea.

— Şezi, fătul meu, îi zise bătrînul, pînă-mi adun săl-băticiunile. De la ele o să aflăm de satul pe care-l cauţi
cu atîta sîrg.

Curînd veniră toate animalele pădurii să se adape, şi se opriră la izvor în faţa uncheşului.

— Ascultaţi, voi, leilor, şi voi, urşilor, şi voi, lupilor, şi voi, vulpilor, şi voi, toate celelalte sălbăticiuni, ce vă întreb eu: Voi umblaţi mult, pînă prin preajma satelor şi oraşelor. Spu-neţi-mi, nu cumva aţi auzit de un sat care se cheamă Kuş-kundalevo?

— N-am auzit, luminate împărate, n-am auzit de numele ăsta, îi răspunseră toate fiarele într-un singur glas.

— Vezi, nepoate? Nu se află pe pămîntul nostru sat
cu numele ăsta! Dar, dacă nu ţi s-a urît de atîta drum, uite ce zic eu: mai mergi aşa cale de o lună şi o să dai de fratele meu mai mare, care-i împărat peste toate păsările văzduhului, şi poate că el a auzit de satul acela...

Porni ciobanul din nou la drum, şi peste vreo lună întîlni în cale pe-al treilea moşneag. Era bătrîn, bătrîn de tot. Acesta era împăratul păsărilor. După ce-i dădu bineţe, şi-i aduse urări de sănătate şi viaţă lungă de la fratele său, îi povesti pe îndelete toată tărăşenia. Uncheşul trimise pe loc vestitori în cele patru zări, după toţi vulturii, şoimii, corbii şi toate celelalte păsări, să se înfăţişeze, neîntîrziat la el. Nici nu amurgi bine, şi tot ce era păsăret se adună în faţa împăratului, aşteptînd poruncile aces-tuia.

— Ascultaţi, voi, vulturilor, voi, şoimilor, voi, corbilor, şi voi, păsări mărunte, nu cumva aţi auzit de un sat care se cheamă Kuşkundalevo?

— N-am auzit pînă astăzi de un nume ca ăsta, luminate împărate!

— Eh, se vede treaba că nu se află nicăieri... auzişi cu urechile tale, nepoate. Nici vulturii şi nici celelalte păsări n-au aflat vreodată de el. Eu ce să mai zic? Am aproape patru sute de ani, şi tot n-am auzit de satul ăsta, adăugă bătrînul.

Dar nici nu-şi încheie bine vorba, că o coţofană şchioapă veni spre împărat. Cum o văzu, acesta o întrebă pe loc:

— Dar tu unde-ai zăbovit atîta, coţofano?

— Am zăbovit, luminate împărate, pentru că mai întîi de toate am şchiopat, în al doilea rînd pentru că stau foarte departe cu casa — tooocmai lîngă satul Kuşkundalevo, în care trăiesc zînele. Cînd mi-ai dat de ştire să vin încoace, tocmai eram înhămată şi le treeram nişte mei. Tot atunci o nenorocită de zînă m-a lovit peste picior, şi, din pricina durerii n-am mai putut zbura iute ca să mă pot înfăţişa la vreme în faţa Măriei Tale! răspunse coţofana, gîfîind.

— Ei, nepoate, auzişi ce-a zis coţofana? Hai, pregăteşte-te de drum. Poţi să te duci, de vrei, cu coţofana. Şi o să-ţi mai dau şi un vultur, pe care să-l încaleci, că e cale lungă pînă acolo.

— Dacă-mi faci binele ăsta, cinstite împărate, îi zise cio-banul, nu te voi uita toată viaţa!

Împăratul porunci pe loc celui mai mare vultur din cîţi avea să-l ia pe cioban pe aripile sale. Coţofana porni înainte, urmată de vultur, şi astfel ajunseră în zori la marginea satului cu pricina. Spre norocul lor, prima casă în care intrară se nimeri a fi chiar cea pe care o căutau. Nici nu intră bine păstorul pe uşă, şi cele două surori începură să-l căineze.

— Aoleu, leică, bietul cumnat! S-a sleit, tot umblînd şi întrebînd în dreapta şi în stînga pînă a ajuns aici ca să o găsească pe nevrednica sa de nevastă. La atîta chin cît a îndurat bietul om, trebuie să i-o legăm de şaua zburătoare şi astfel s-o ducă omul la casa lui.

Tare se mai minunară cele două surori cînd aflară de la cumnatul lor cum dăduse rochia mezinei. Şi cum aceasta zburase pe horn. Le apucase mila, văzîndu-l în ce hal ajunsese.

— Să nu-ţi faci griji, cumnate, îi ziseră ele, am chibzuit
noi bine lucrurile. Acuşica ţi-o legăm de o şa în care te vei urca şi dumneata. Să ştii că şaua asta o să zboare ca gîndul peste cei trei munţi care-ţi stau în cale. Odată trecuţi, să nu-ţi mai pese de nimic. Acu' vino în casă, s-o legăm de şa cît timp mai doarme şi nu te simte. Aşa o să poţi fugi mai bine. Cînd se va trezi, va ţipa cît o vor ţine bojogii, ca s-o audă calul ei. Acesta va veni mîncînd pămîntul ca s-o scape, dar va fi prea tîrziu, fiindcă dumneata vei fi dincolo de cei trei munţi, şi nu mai are ce-ţi face. Dar ia aminte, dacă nu te grăbeşti, să ştii că te prinde calul din urmă, te face praf şi-ţi ia şi nevasta înapoi.

Nici nu apucară să-şi spună bine vorba cele două zîne, şi ciobanul nostru încălecă pe şa şi zbură împreună cu soaţa sa frumoasă, purtat de vînturile puternice stîrnite din senin. Tocmai cînd treceau cel de-al treilea munte, zîna se trezi din somn şi începu să ţipe din răsputeri. În aceeaşi clipă, calul auzi chemarea stăpînei sale şi, scoţînd flăcări pe nări, se repezi, cu gîndul să-l piarză pe omul nostru. Dar pînă aci îi fuse puterea, pentru că şaua apucase între timp să treacă şi de ultima culme. Şi, astfel, ciobanul ajunse viu şi nevătămat acasă, împreună cu nevastă-sa, zîna cea mezină. Fără să mai stea mult pe gînduri, el aruncă în foc rochia buclucaşă, nu de alta, dar ca să doarmă omul liniştit de-aci-ncolo. Şi trăi ani mulţi în pace şi bună înţelegere cu nevastă-sa, care-i făcu o mulţime de fete, tot una şi una.

Şi, de-atunci şi pînă-n zilele noastre, din fiicele astea ale lor se născură şi continuară să se nască cele mai frumoase fete din lume.

În românește de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

Meşterul Michiduţă şi învăţăcelul său

A FOST ODATĂ O MAMĂ. Şi avea sărmana de ea un copil, un singur copil, şi-acela orfan de tată. Îl dădea la şcoală, el fugea; îl dădea la meserie — iar fugea! Într-o bună zi, mer-gînd cu el pe drum, şi simţindu-se ostenită, femeia se aşează pe un pietroi să-şi mai tragă oleacă sufletul.

— Of, săraca de mine! Ce să mă fac? se vaită mama.

În aceeaşi clipă, în faţa ei apăru un om, care o întrebă:

— De ce oftezi, femeie? Ce necazuri ai pe suflet? Spune-mi şi mie! Poate ţi-oi da o mînă de ajutor...

— Ce să am?! Uite, îmi amărăsc zilele cu copilul ăsta. L-am dat de atîtea ori, ba la şcoală, ba la meserie, dar degeaba. Nimic nu se prinde de el, de fiecare dată fuge!... Nu ştiu ce să mă mai fac cu el!

— Dă-mi-l mie, zise omul, eu sînt meşter iscusit, şi într-un singur an îl învăţ toate meseriile.

— Bine, meştere, zise femeia, mulţumită că, în sfîrşit, i se adună odrasla de pe drumuri. Dar cum te cheamă, omule, şi cînd să viu să-l iau?

— Mă cheamă OF, răspunse el, iar copilul să vii să ţi-l iei la anul, chiar în ziua în care ne aflăm azi. Strigi o dată OF, şi eu vin numaidecît.

Ce era să facă femeia? Lăsă copilul în seama străinului, şi îşi văzu de drum. Meşterul luă copilul de mînă, îl duse acasă, şi începu să-l înveţe tot felul de chiţibuşuri. În odaia sa, pe lîngă mulţimea de troace, era şi o grămadă de tigve, tot din alea mărunte. Într-o zi, nevastă-sa, rămînînd singură cu băiatul, îi zise:

— Ia seama la ce-ţi spun eu acum, băiete! Tot ce te învaţă omul meu, să bagi bine la cap, dar în faţa lui

să te faci că nu pricepi nimic. Ai înţeles? Că, de nu, vezi tigvele astea? Sînt ale băietanilor care au fost aici înaintea ta. Le-a făcut de petre-canie la toţi, fiindcă n-au ştiut să ascundă ce-au învăţat. Tu să faci pe prostul, dar să fii cu ochii în patru! Să-i furi meseria fă-ră să te simtă. De nu faci aşa, e vai de capul tău!

Copilul a fost numai ochi şi urechi, iar cînd s-a împlinit anul, maică-sa a venit în acelaşi loc, s-a aşezat pe pietroi şi a strigat:

— OF, unde eşti?

Cît ai zice peşte, omul apăru în faţa femeii, cu băiatul de mînă, şi-i zise:

— Ai avut dreptate, nimic nu se prinde de el. E greu de cap...

În drum spre casa lor, copilul zise:

— Mamă, să ştii că eu am învăţat o mulţime de năzdrăvănii, dar m-am prefăcut că nu pricep nimic. Şi să ştii că meşterul ăsta nu e om, ci Michiduţă în carne şi oase!

Acu' eu o să mă prefac într-un taur de toată frumuseţea. Dumneata să mă vinzi, şi scăpăm numaidecît de sărăcie, înţelegi? Să ţii însă la preţ, şi să ai grijă să păstrezi funia, fiindcă altfel nu mă mai vezi niciodată!

Zis şi făcut. Maică-sa îl vîndu în tîrgul de vite, şi luă un preţ bun, iar băiatul într-o clipă se prefăcu din nou în om.

Şi tot aşa făcură, de cîteva ori, pînă ce adunară paralele trebuincioase.

Odată, cînd tocmai se prefăcuse într-un cal, un cal cum nu se mai pomenise prin partea locului, se apropie de ei un om îmbrăcat în straie scumpe. Acesta le dădu bani mulţi, dar cu-o învoială: să i se dea şi căpăstrul calului. Dar cum femeia nu voia să-l dea cu

nici un chip, omul i-l smulse cu de-a sila. Băiatul, înţelegînd că are de-a face cu Necuratul, se prefăcu în iepure. Atunci Michiduţă prefăcu în copoi şi se repezi pe urmele lui, dar, tocmai cînd era să-l înhaţe, iepurele se prefăcu în hulub. Atunci copoiul se prefăcu în şoim. Hulubul zbură pînă ajunse în dreptul unei case, îşi dete drumul pe horn în jos, şi se strecură în odaia cea mare, prefăcîndu-se într-un măr roşu, înmiresmat. Înăuntru erau oameni mulţi. Aceştia se minunară şi începură să-l miroasă. Dar mărul pe loc se prefăcu în boabe de mei care se rostogoliră pe podele. În aceeaşi clipă, Necuratul se prefăcu într-o cloşcă cu doisprezece pui şi începu să înghită boabele de zor. Dar sub poala unei băbuţe mai rămaseră două-trei boabe. Acestea se prefăcură în vulpe, şi cumătra vulpe gîtui pe loc puii cu cloşcă cu tot.

Şi, uite-aşa, învăţăcelul se dovedi mai afurisit şi mai meşter decît meşterul Michiduţă.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

POVESTE ORIENTALĂ de GRIGORE BĂJENARU

Cadiul şi califul

ERA ÎN VREMEA preaputernicului şi înţeleptului Calif Harun al Raşid. Într-o zi, califul îl chemă pe credinciosul său, marele vizir Giafar, şi îi spuse:

— Preaiubite Giafar, îţi este bine cunoscut obiceiul meu de a pleca prin ţară, însoţit de tine, spre a afla cum trăiesc locuitorii împărăţiei mele.

— Un obicei foarte bun, înălţimea ta, pe care ar trebui să-l aibă toţi stăpînitorii de popoare, răspunse vizirul.

— De astă dată, continuă califul, voi pleca de unul singur, îmbrăcat ca un om din popor, şi voi merge călare. Am să lip-sesc, poate, mai multe zile. În această vreme, te las pe tine să vezi de treburile împărăţiei.

— La voia strălucirii tale, preamărite şi înţelepte stăpîne! grăi Giafar.

— Aşa că rămîi sănătos, continuă califul. Veghează cum ştii tu mai bine, şi, orice mi s-ar întîmpla, nu te amesteca pînă nu primeşti încuviinţarea sau cererea mea pentru aceasta.

— Am înţeles, înălţimea ta, fii liniştit!

Şi vizirul Giafar sărută cu smerenie mîna califului.

După vreo zece zile de preumblare prin ţară, Harun al Raşid se înapoia, mulţumit de ce aflase prin sate şi cetăţi. Mergea, la pas domol, pe calul său ţărănesc, puternic şi vioi, avînd o şa obişnuită, într-adins alese toate, astfel, ca să nu dea de bănuit, cumva, acelora ce l-ar vedea.

În călătoria sa, califul, îmbrăcat ca un simplu negustor hrănise, ţesălase şi adăpase singur calul, care se împrietenise cu el, şi-l iubea cît nu se poate

spune de mult.

Bucuros că se înapoiază acasă, califul îngăima un cîntec care-i amintea de copilărie. Cînd, la umbra unui smochin, văzu un cerşetor şchiop care-i ceru de pomană:

— Faceţi-vă milă de un biet olog fără putere!

Harun opri calul, scotoci în pungă, şi-i aruncă cerşeto-rului un dinar, spunîndu-i:

— Ţine, omule!

— Un dinar de argint!? strigă cerşetorul, cu adîncă uimi-re. Alah să te răsplătească pentru fapta ta milostivă, drume-ţule. Dar, dacă sufletul tău bun ar voi să-şi facă într-adevăr milă de nenorocirea mea, se rugă el cu lacrimi în ochi, m-ai lua pe calul tău voinic pînă la Bagdad. Drumul pentru mine e lung şi anevoios, şi nu mă încumet să-l fac pe jos. Alah să-ţi ajute, şi Mohamed, profetul său, să te răsplătească, în veci de veci.

Califul Harun al Raşid, bun cum era de felul său, se înduioşă, şi grăi cu blîndeţe:

— Fie, omule, aşteaptă să descalec şi să te ajut să te sui pe cal dinaintea mea, deşi nu-mi place deloc să merg înghesuit.

Şi făcu precum spusese.

— Ah, mulţumesc, spuse cerşetorul peste măsură de în-cîntat.

— Şezi bine? îl cercetă califul.

— Da, cît se poate de bine. Alah să te răsplătească. Îţi mulţumesc din suflet pentru marea bunătate ce mi-ai arătat-o, continuă cerşetorul, şi nu mai contenea cu mulţumirile.

— Ei, lasă astea, acum, îi spuse Harun al Raşid.

— Nu ştiu cum voi putea să-ţi răsplătesc atîta bunăvoin-ţă.

— Să te rogi pentru mine, grăi califul, plictisit de atîta linguşeală.

— Voi face-o toată viaţa, cîtă îmi va mai fi

hărăzită de Alah!

Pe drum, cei doi călători sporovăiră, de una, de alta, ca să le treacă timpul mai uşor. Dar cerşetorului nici prin cap nu-i trecea că la spatele lui şedea preaputernicul stăpînitor Harun al Raşid. Cum ar fi putut oare să se gîndească la una ca asta?

Şi iată că, într-un tîrziu, califul spuse cu uşurare, căci îl cam obosise călătoria aceasta în doi pe spinarea aceluiaşi cal:

— Ei... omule, călătoria noastră se apropie de sfîrşit. Iată că se vede poarta dinspre apus a Bagdadului. Ce frumos strălucesc minaretele moscheelor în scăpătatul soarelui. Şi ce-rul parcă e de aur.

— Da, e frumos, într-adevăr, pentru alţii, răspunse cer-şetorul cu glasul îngheţat, dar mie nu-mi arde să mă bucur de asemenea privelişti.

Harun îi răspunse întristat, oftînd cu milă:

— Da, poate că ai dreptate; beteşugul de care suferi te împiedică.

Fură nevoiţi să tacă, însă, din pricina larmei ce era în piaţa Bagdadului, în care ajunseseră pe nesimţite.

Negustorii nu mai conteneau, lăudîndu-şi mărfurile, care de care mai frumoase.

Dar califul se trezi deodată, din toropeala ce-l cuprinsese plăcut, la auzul vorbelor pline de obrăznicie ale cerşetorului, care se răsti la el:

— Iată, am sosit în piaţa cea mare a Bagdadului, omule,
aşa că fă bine şi dă-te jos de pe calul meu cît mai repede.
De aci poţi merge şi pe picioare, că eşti zdravăn cît un bivol. Eu mă duc acasă cu calul, că am întîrziat.

Lui Harun nu-i veni să-şi creadă urechilor ce aude, şi strigă înfuriat:

— Ce tot sporăvăieşti acolo, bicisnicule? Nu eşti zdravăn, pesemne. Eu, să mă dau jos de pe calul meu, după ce ţi-am făcut bine şi te-am adus pînă aci, chinuindu-mă? Hai, hai, dă-te tu jos, şi asta cît mai repede, să nu te arunc eu acuma, nemernicule, ticălosule!

Dar păcătosul de cerşetor începu să ţipe, din răsputeri, strîngînd mulţimea în jurul lui:

— Ajutoor, săriţi, ajutoor! Tîlharul vrea să-mi fure calul. Vai de măiculiţa mea; atîta nerecunoştinţă nu mi-a fost dat să văd, pînă astăzi!

Şi izbucni într-un hohot de plîns.

Ca prin farmec, gălăgia din piaţă conteni brusc, şi cei doi pricinaşi se văzură înconjuraţi de îndată de neguţătorii şi muş-terii care-i luară la rost.

— Dar ce e, ce s-a întîmplat?

— De ce ţipi aşa, omule?

— La ce-ai strigat după ajutor?

Cerşetorul, cu lacrimile în ochi, le răspunse tînguios:

— Fraţii mei, oameni buni, ajutaţi-mă, vă rog, să scap de nerecunoscător şi minciunos, cum eu n-am mai pomenit în viaţa mea.

— Dar ce, s-a întîmplat? întrebară cîţiva.

— Mergeam pe căluţul meu spre Bagdad, începu cerşeto-rul, că sînt olog şi-mi ţin viaţa cu milostenia credincioşilor, şi pe drum îl întîlnesc pe acest om aci de faţă, obosit, flămînd ca vai de el; „Ia-mă şi pe mine”, zice, „pînă la Bagdad, că nu mai pot, mă prăbuşesc în praf!”. Mi-e milă de el, că de felul meu sînt tare milos, şi-l iau dinapoia mea, pe cal, chinuindu-mă cu el, ca vai de lume. Iar acum, cînd să coboare, ce credeţi, fraţi-lor, vrea să-mi ia calul, să mă lase nenorocit pe drumuri; zice că e calul lui.

Atunci Harun izbucni, plin de indignare:

— Da’ nici pomeneală de aşa ceva, oameni buni;

calul e al meu, şi tot ce vă spune acest nemernic sînt minciuni sfruntate!

Cerşetorul începu să plîngă cu sughiţuri, căinîndu-se:

— Oh, oh, el minte, oameni buni, el, că vrea să-mi ia calul.

— Dar calul e al meu, înţelegeţi odată, se înfurie califul.

— Auziţi, auziţi, oameni buni, nu se lăsă ologul, calul e al lui! Ce să mă fac?

Atunci săriră cîţiva cu gura pe Harun al Raşid:

— Dar ce ai cu el, neguţătorule? De ce vrei să-i iei calul omului?

— Aşa ceva nu s-a mai pomenit!

— Adevărat că nu s-a mai pomenit, răspunse califul mîni-os; dar nu înţelegeţi, oameni buni, că e calul meu, de cîte ori să vă mai spun!?

— Cum poţi să dovedeşti asta?

— N-am cum să vă dovedesc. Dar el, milogul, cum dovedeşte că e calul lui?

Cerşetorul strigă, plîngînd, din răsputeri, cu sughiţuri:

— E al meu, şi pace. Cum să dovedesc, doar mă vedeţi că sînt călare pe el în faţa acestui ticălos, care vrea să mi-l răpeas-că.

— Aşa e, are dreptate omul, are dreptate, strigară cîţiva.

— Dar dacă n-are dreptate? sări un muşteriu mai înţelept. Nici unul, nici altul, n-au dovezi că e calul lui sau al celuilalt.

Şi, atunci, califul văzu că acela ce vorbise astfel nu era altcineva decît credinciosul său vizir Giafar care se afla în pia-ţă. Harun îi făcu un semn liniştitor cu mîna, şi grăi:

— Oameni buni, să mergem la cadiu să ne facă dreptate; el are să ştie mai bine să scoată adevărul la lumină, şi cum o hotărî el aşa să fie.

Şi cei doi pîrîşi, strălucitul calif Harun al Raşid şi cerşe-torul, au fost duşi, cu mare alai, de către locuitorii Bagdadului la cadiu. Acesta era un bătrîn arătos, cu barba mare, căruntă, şi cu un turban roşu. El le spuse cu blîndeţe să aştepte liniştiţi în încăperea unde se făceau judecăţile, pînă le va veni rîndul, întrucît, înaintea lor, mai erau două pricini de judecat.

Cadiul, după ce bătu cu un ciocănaş de argint în masa de dinaintea lui, rosti cu glasul cald şi binevoitor:

— Aşa. Sînt la rînd pentru judecată ţesătorul de covoare şi măcelarul.

Ţesătorul şi măcelarul răspunseră amîndoi, deodată:

— Aci sîntem, înălţimea voastră!

— Prea bine, grăi cadiul. Să vă aud pricina. Care face plîngere?

— Eu, înălţimea voastră, spuse măcelarul.

— Ei, ce ai de spus, măcelarule ?

— Înălţimea voastră, începu măcelarul, plîngerea mea împotriva ţesătorului de covoare aceasta este: m-am tocmit cu ţesătorul, aci de faţă, să-mi ţească un covor frumos ca la Buha-ra, din fire roşii, verzi şi galbene, ca aurul. Mi l-a ţesut, l-am luat cu mare bucurie, căci, ce e drept, e frumos, ţesut cu mare grijă, cu înfloriturі alese şi cu…

Dar cadiul îl întrerupse din turuiala:

— Lasă astea, spune-mi de ce te plîngi, nu cum e covorul. Ţi l-a făcut aşa precum ai dorit?

— Da, înălţimea voastră, încuviinţă măcelarul.

— Prin urmare, îţi place; eşti mulţumit de covor!

— Da, chiar foarte mulţumit.

— Păi, atunci, ce mai vrei, omule!? întrebă, nedumerit, cadiul.

— Înălţimea voastră, oftă măcelarul, din adîncul bojocilor, vreau să-mi faceţi dreptate. Că eu, cînd am luat covorul, azi de dimineaţă, i-am pus în mînă

ţesătorului cinci galbeni, aşa după cum ne-a fost învoiala. Am făcut covorul sul, l-am luat pe umăr, şi, cînd am dat să ies din prăvălie, ţesătorul sare la mine: „Păi, nu-mi plăteşti?” zice. Cum să-i plătesc, cînd i-am plătit o dată? Ce, el mi-a făcut două covoare? Şi am venit, de îndată, aci, la înălţimea voastră, să-mi faceţi dreptate şi să...

— Destul, omule, strigă cadiul, ajunge! Tu, ţesătorule, ce ai de spus la pîra măcelarului?

— Luminate şi înţelepte stăpîne, măcelarul, cînd a văzut covorul şi i-a plăcut, a rămas încîntat, şi într-adevăr a băgat mîna în buzunarul halatului, pesemne ca să ia cei cinci galbeni şi să mi-i dea mie. Dar, apoi, a început să laude covorul, că-i aşa şi pe dincolo, că e mai frumos decît se aştepta el, că ce bucuroasă o să fie nevastă-sa cînd i-o duce covorul şi l-o pune pe sofa, şi cîte şi mai cîte de-al de astea. Apoi, după cum el însuşi vă spuse, a făcut covorul sul, l-a pus pe umărul drept, mi-a spus *„salam-aleicum”* şi a ieşit, fără să-mi dea o firfirică măcar, necum cinci galbeni. Atunci, cum era şi firesc, l-am tras de covor înapoi şi i-am cerut galbenii.

— Hm, hm! mustăci cadiul, stînd o toană pe gînduri. Ziceţi că aţi venit de îndată după cearta voastră la judecata mea?

— Într-adevăr, aşa, înălţimea voastră, răspunseră amîn-doi pricinaşii.

— Prea bine.

Apoi, cadiul îl întrebă pe ţesător, repede:

— Tu ai la tine cumva cinci galbeni?

— Am, luminate stăpîne, zîmbi ţesătorul, dar aceşti galbeni nu sînt de la măcelar. Ce, numai un muşteriu am eu? Doar am muşterii berechet.

— Prea bine, dă încoace cei cinci galbeni, te rog.

— Poftim, înţelepte stăpîne, dar iarăşi vă spun: aceştia
nu sînt galbenii de la măcelar. I-am păstrat pentru...

— Destul, ţesătorule, ajunge! Puteţi pleca acum, şi veniţi să vă spun ce am hotărît, mîine, înainte de a cădea
amurgul.

Apoi, cadiul, bătînd iarăşi de trei ori cu ciocănaşul, spuse:

— Sînt acum la rînd scriitorul de jalbe şi brutarul.

— Aci sîntem, luminăţia ta! răspunseră scriitorul şi bru-tarul, amîndoi deodată.

— Prea bine, grăi cadiul. Să aud pricina voastră. Care este cel cu plîngerea?

— Eu, luminăţia ta! zise scriitorul.

— Ce ai de spus?

— Luminate şi cinstite stăpîne, începu el, după cum
bine ştii, eu sînt un biet scriitor de jalbe, plîngeri, scri-sori şi acte. Cînd are cineva ceva de scris, vreo scrisoare sau vreo cerere, vine la mine şi eu i-o scriu, frumos, cu pana pe hîrtie, cu cerneală albastră, neagră sau roşie, după gustul fiecăruia, şi după cum ne învoim.

— Bine, bine, lasă astea, spuse cadiul plictisit, şi treci la ce te doare.

Atunci, scriitorul grăi:

— Ca să mă ajute la treburile casei, să aibă grijă de biata maică-mea, care e bătrînă şi abia se mişcă, am luat-o de doi ani şi mai bine pe această fată, aci de faţă, pre nume Fatmé. Brutarul din mahalaua vecină cu a mea a încîntat-o să treacă vînzătoare de pîine la el în prăvălie. Acum o bate şi o ţine cu sila, că fata şi-a dat repede seama cu cine are de-a face.

— Ce ai de spus, brutarule, la pîra scriitorului de jalbe?

Brutarul, mîniat, strigă:

— Sînt uimit peste fire de tot ce spune scriitorul, lumină-ţia voastră. Fata e în slujbă la mine şi-mi ajută

în brutărie de multă vreme ! Pesemne că scriitorul nu e în toate minţile, sau născoceşte minciuni, deprins cu balivernele pe care le înşiră toată ziua pe hîrtie. Ca să vă încredinţaţi, poftiţi, întrebaţi-o şi pe fată, care e aci.

Cadiul, întorcîndu-se înspre fată, întrebă cu blîndeţe:

— Răspunde-ne, Fatmé, pe cine cunoşti tu de stăpîn?

Fatmé răspunse, sfioasă:

— Luminăţia ta, brutarul este stăpînul meu de vreme
îndelungată. Pe scriitor nici nu l-am văzut pînă acum, şi nu ştiu ce să cred de minciuna lui.

Atunci, scriitorul, înfuriat la culme, strigă:

— Ei mint amîndoi, prealuminatule cadiu; lui Fatmé îi este frică de brutar, să n-o omoare în bătaie.

— Aha, prea bine, grăi cadiul, sînt lămurit! Fatmé, tu ai să rămîi aci, iar voi să veniţi mîine, înainte de apusul soarelui, să vă spun ce am hotărît. Acuma, duceţi-vă!

Apoi, cadiul, întorcîndu-şi privirea spre calif şi cerşetor, spuse:

— E rîndul vostru. Ce pricină v-a adus la judecată, pe tine, neguţătorule, şi pe tine, ologule?

Cerşetorul răspunse, cu glas plîngăreţ şi linguşitor!

— Prealuminate şi înţelepte şi drept judecător, veneam, la pas, călare pe căluţul meu, în drum spre Bagdad, cînd îl întîlnii pe acest hoţoman, nu l-ar mai răbda cerul să facă umbră pămîntului.

Dar cadiul îl opri, strigîndu-i cu asprime:

— Vorbeşte cuviincios. Pînă cînd nu-mi rostesc eu ho-
tărîrea, nimeni nu e hoţoman, precum ai îndrăznit să spui, şi nimeni cinstit. Grăieşte pe scurt ce ai de spus.

Ologul miorlăi din nou:

— Şi acest om, pe care îl vedeţi, se milogi de mine
cum ştiu mai frumos, să-l iau sus pe calul meu pînă la Bagdad, că este istovit de drum şi de foame. Îl luai la spate şi, cînd sosirăm în piaţa de lîngă moscheea cea mare, voi să mă dea jos şi să-mi ia calul.

Cadiul îl întrebă pe Harun:

— Ce ai de spus la această pîră, neguţătorule?

Harun răspunse liniştit, şi cu multă bunăcuviinţă:

— Înţelepte cadiu, lucrurile stau cu totul altfel de cum
le-a spus pîrîtorul meu: *eu* veneam călare spre Bagdad, şi l-am întîlnit pe el sub un smochin. Mi-a cerut pomană, i-am dat un dinar de argint, şi apoi m-a rugat să-l iau pe cal pînă la cetate, că-l dor picioarele şi este beteag. Mi-a fost milă de el, şi l-am luat în faţă, dar, cînd am ajuns în piaţă, mi-a poruncit cu glas aspru să mă dau jos de pe cal, întrucît el trebuie să se ducă acasă cu calul fiindcă e grăbit. Am rămas ca trăsnit, şi nu am ştiut ce să cred. Apoi, a făcut o larmă, de s-a adunat lumea buluc împrejurul nostru.

— Unde este calul cu pricina? voi să ştie cadiul.

— E afară, în stradă, priponit de un pom, lîngă poartă.

— Aha, prea bine, prea bine! spuse cadiul.

Apoi hotărî:

— Duceţi calul la mine în grajd; iar voi să veniţi mîine, înainte de apus, spre a vă spune ce am hotărît.

A doua zi, pe seară, înainte de a cădea amurgul, după cuvîntul cadiului, cei şase împricinaţi veniră, pe rînd, ca să afle ce hotărîse acesta. Cadiul îi aştepta în aceeaşi încăpere, aşezat pe jilţul său acoperit cu catifea roşie. El bătu de trei ori cu ciocănaşul în masă, îşi drese glasul, şi rosti răspicat:

— Ascultaţi hotărîrile mele: tu, ţesătorule, eşti un mare pungaş. Măcelarul ţi-a plătit cinstit cei cinci

galbeni pentru covor. Iată galbenii, ţi-i dau înapoi, deşi n-ai merita, dar, pentru că te-am dovedit a fi înşelător, ca să te înveţi minte şi să te faci om cinstit, măcar de aci înainte, vei primi la spate douăzeci şi cinci de vergi.

— Iartă-mă, stăpîne, se milogi ţesătorul, că nu mai fac altă dată.

— Am zis! strigă cadiul, ridicînd mîna. Acuma tu, scriito-rule. Fatmé este slujitoarea ta.

— Aşa este, înălţate stăpîne, spuse, peste măsură de bu-curos, scriitorul.

Cadiul adăugă:

— Cu toate că spune că e a brutarului, care şi el e un mare înşelător. De frică a spus Fatmé aşa. Ia slujitoarea, şi du-te acasă liniştit. Iar brutarului să i se tragă douăzeci şi cinci de vergi la spate.

— Iertare, stăpîne! se milogi brutarul.

— Nici o vorbă, strigă la el cadiul. Afară! Şi, dacă nu te potoleşti, şi vei căuta să te răzbuni pe scriitor sau pe Fatmé, bagă bine la cap ce-ţi spun, te trimit la închisoare pe un an, ca să te răcoreşti de dogoarea cuptorului şi să te limpezeşti la cap, aşa cum trebuie. Hai, plecaţi acum. Slujitor, ai grijă de cei doi înşelători, să-şi primească pedeapsa. Aşa, acum, neguţătorul şi ologul.

Cerşetorul, din cale afară de linguşitor, strigă:

— Aci sînt, preastrălucite şi înţelepte stăpîne!

Dar cadiul îl repezi cu asprime:

— Lipseşti din ochii mei, neruşinatule şi nenorocitule!

Apoi, îndreptîndu-se către Harun, îi grăi cu glas blînd:

— Cinstite neguţător, calul este al tău. Iar tu, olog păcă-tos, fiindcă ai vrut să înşeli, vei fi plimbat pe cal, cu faţa la spate, prin tot Bagdadul, spre a te cunoaşte lumea şi a te ocoli, fără să-i mai fie milă de beteşugul tău. De bătaia care ţi se cuvine pe deplin,

scapi, fiindcă eşti olog; altminteri...

Atunci, Harun, lăsînd orice milă la o parte, spuse indignat:

— Dar n-are nici un beteşug, înţelepte cadiu, e un prefă-cut. L-am urmărit pe cînd venea la judecată, astăzi, înaintea mea. Mergea drept, ca toţi drepţii. Abia la colţul străzii şi-a prefăcut mersul, începînd să şchioapete din greu!

— Aşa? se înfurie atunci cadiul, vrea să zică te prefaci schilod, ca să le fie milă oamenilor de tine şi să-ţi dea de pomană. Deci, de două ori înşelător. Atunci, slujitor, ai grijă să i se tragă şi acestui păcătos cincizeci de vergi tari la spate, ca să-i vină mintea la cap.

— Iertare, stăpîne, iertare, se milogi cerşetorul.

— Dacă mai scoţi o vorbă, îţi îndoiesc pedeapsa. Afară! Aşa.

Apoi, văzînd că Harun nu plecase încă, îi grăi cu prietenie:

— Văd că ai rămas, cinstite neguţător; cu ce-ţi mai pot fi de folos?

— Prea înţelepte cadiu, îi răspunse califul, iartă-mă că-ţi mai răpesc puţin din timpul tău atît de preţios.

— Te ascult, încuviinţă cadiul binevoitor.

— Sînt pe deplin încredinţat că ai judecat cum nu se poate mai înţelepţeşte, şi că ai dat dreptatea aşa după cum se cuvenea, acelora ce o meritau într-adevăr. Dacă mă socoteşti demn de încrederea ta, spune-mi, rogu-te din suflet, cum ai ajuns să afli adevărul? De unde ai ştiut că măcelarul i-a dat cei cinci galbeni ţesătorului?

Cadiul îi răspunse, rîzînd uşor:

— Îmi dau seama că eşti un om deosebit, şi îţi spun cu plăcere. Ieri seară, am pus cei cinci galbeni într-un pahar cu apă curată. Azi, de dimineaţă, ochiuri mici

de grăsime pluteau la suprafaţa apei. Asta înseamnă că banii au fost mai întîi în mîna măcelarului, care este mai întotdeauna murdar de grăsime de berbec. Ţesătorul lucrează cu stofa uscată, şi nu pu-tea să le dea grăsime.

Harun strigă, uimit de limpezimea judecăţii:

— Aşa e, într-adevăr. Dar cum de i-ai dat-o pe Fatmé scriitorului de jalbe, atîta vreme cît ea însăşi a mărturisit că îl slujeşte pe brutar, şi încă de mult timp?

— Şi aceasta mi-a fost uşor să descopăr, grăi cadiul, şi iată cum: Aseară, voind să scriu ceva, am găsit cerneala uscată în călimară, de prea mare căldură. Atunci am chemat-o pe Fatmé şi i-am spus: „Iată, cerneala s-a uscat, vezi de călimară, te rog”. Ea a luat călimara cu multă bună-cuviinţă, a turnat cîteva picături de apă în cerneală cu multă băgare de seamă, să nu se verse cumva, a luat un beţisor şi a amestecat bine, apoi mi-a adus călimara şi mi-a pus-o pe masă, uşor, fără să scoată o vorbă. În felul acesta, mi-am dat seama că l-a slujit timp îndelungat pe scriitor; avea multă îndemînare în treaba asta. Brutarului putea să-i facă cocă de lipit, dar nicidecum să-i potrivească cerneala, căci el nu scrie.

— O, într-adevăr, ai dovedit şi aci multă iscusinţă! grăi Harun. Dar cu calul meu cum a fost?

— Apoi aceasta, zîmbi cadiul, mi-a fost mai uşor de aflat decît celelalte. De ieri, de cînd am luat calul la mine, nu i-am dat nici să mănînce, nici să bea; iar astăzi, înainte de a sosi voi la judecată, l-am priponit lîngă uşă în aşa fel, încît să-i vadă pe toţi cei care vor veni. Iar eu m-am pus la pîndă.

— Şi ce-ai văzut? Întrebă, nerăbdător, califul.

— Cînd a trecut cerşetorul, calul nici nu s-a sinchisit de el. Dar cînd ai trecut tu, neguţătorule, deodată a tresărit, a ciulit urechile, şi-a umflat nările, a nechezat

uşor, a început să bată neliniştit cu copita în pământ, şi a întors capul după tine, ca după un vechi şi bun prieten. Aşa mi-am seama că tu eşti stăpînul lui cel adevărat, iar nu cerşetorul!

— O, îi grăi Harun, cu multă căldură, îţi mulţumesc
din inimă, preaînţelepte cadiu, pentru toate aceste lămuriri. Am avut, într-adevăr, ce învăţa de la tine, şi îmi va fi de folos toată viaţa. Şi, cu toate că-mi pare rău, am să te răpesc din mijlocul acelora pe care-i judeci cu adîncă înţelepciune.

— Să mă răpeşti, zici?! întrebă cadiul, uimit.

— Da, da, cu toate că-mi pare rău, te voi lua ca să stai
alături de mine, şi să mă sfătuieşti, cu aceeaşi înţelepciune,
în pricinile ce le am eu de judecat, şi care au de o sută de
ori mai multă însemnătate.

Atunci, cadiul, străluminat, grăi, plin de mare bucurie:

— O, înălţimea ta, abia acum îmi dau seama că l-am judecat pe însăşi strălucitul stăpîn, Califul Harun al Raşid.

— Nu, îi răspunse califul cu modestie, tu ai judecat pe un oarecare neguţător. Dar vei fi sfetnicul meu de cinste, aju-tîndu-mă să judec şi eu cu aceeaşi înţelepciune cu care ai judecat tu, astăzi, în toate judecăţile ce le voi avea de făcut eu de aci înainte.

Fata din Dafin

de GRIGORE BĂJENARU

A FOST ODATĂ un împărat ca toţi împăraţii. Şi a dobîn-dit abia la bătrîneţe un fecior, care, de cum s-a născut, a început să plîngă: şi plîngi... şi plîngi, dar nu aşa, ca toţi copiii, să mai stea şi el acolo, o clipă, două, ca să răsufle şi să se odihnească. Aş... ăsta plîngea întruna, de să-şi rupă baierele inimii şi nu alta.

Acu', împăratul şi împărăteasa au cătat să-l domolească cu fel de fel de vorbe şi mîngîieri; zadarnic, însă. Atunci, doica feciorului de împărat i-a spus:

— Măria ta, făgăduieşte-i că i-o dai de mireasă pe Fata din Dafin, şi-o să tacă!

— Oare?! întrebă împăratul, cu mirare. Crezi, doică? Să încerc. Hai, taci, dragul tatii fecioraş, taci, că ţi-oi da de mi-reasă pe Fata din Dafin; hai, taci cu tata!

Şi iată că, la aceste vorbe, copilaşul împăratului mai dădu un chiot, şi apoi, treptat, treptat, încetă plînsul, oftînd obosit, şi începu să gungurească vesel.

Împăratul spuse, uşurat:

— Of, că mi-a scos peri albi, numai în cîteva ceasuri. Da' tu de unde ai ştiut, doică, de Fata din Dafin?

— Iacă, am visat întîmplarea asta, măria ta, răspunse doica şi văd că s-a potrivit visul, spre binele nostru, al tuturor.

Dar anii trecură repede, uşor, pe nebăgate în seamă, şi Graur, cel cu părul de aur, fecioraşul de împărat, se făcu de însurat. Şi, cum s-a întîmplat n-aş putea să vă spun, a aflat pesemne de la slujitori că mireasa făgăduită lui, încă din pruncie, e prea

frumoasa *Fată din Dafin.* Hai la împărat şi împărăteasă, aşa pe nepusă masă, să-i întrebe de mireasă.

— Măriile voastre, tată şi mamă, am venit să vă spun că eu plec.

— Cum, aşa, netam, nesam? Grăi, foarte uimit, împă-ratul.

— Unde pleci, dragul mamei? îl întrebă împărăteasa, în-grijorată.

— În larga lume, le răspunse Graur, să-mi caut mireasa pe care mi-aţi făgăduit-o, de la naştere chiar.

Împăratul sări, ca ars:

— Da' cum asta, fecioraşul tatii?! Am aruncat şi eu o vorbă, aşa, în vînt, şi tu o iei de bună?

— Taică, eu, dacă mai stau, mă topesc de dorul ei ca o lumînare. Aşa că, fără tocmeală, să-mi dai bani de cheltuială, paloş, cal de călărie, că eu plec după soţie.

— Apoi, dacă aşa mi-a fost zisa, oftă împăratul din greu, cată, dar, a mă ţine de vorbă, ce pot face alta? Du-te în grajdul meu, şi alege-ţi ce cal voieşti; iar ca paloş, iată-l, ţine-l pe al meu, că-i uşor ca un resteu, însă taie îndesat, de-ai zice că-i fermecat!

Şi împăratul îi dete lui Graur paloşul său din tinereţe, oftînd, cu inima grea de grijă.

Şi, ce să mai lungim mult vorba, hai să pornim şi noi la drum împreună cu Graur, feciorul de împărat, noi în gînd şi tot pe jos, el pe cal că-i Făt-Frumos. Dar ce cal avea, să nu mă întrebaţi... cal năzdrăvan, care vorbea ca oamenii, ce mai tura vura? De mers, nu mai vorbim; cît drum făceau alţi cai în zece zile, al lui Graur îl făcea într-o singură zi. Aşa că iată-i ajunşi, curînd după ce plecaseră, în apropierea unei cîmpii cu cele mai frumoase şi mai înmiresmate flori din lume.

Calul necheză uşor, şi-l strigă pe Graur, trezindu-l din toropeala în care căzuse:

— Stăpîne, hei, stăpîne!

— Ce-i, Roibule, tresări Graur.

— Stăpîne, pînă acum drumul a fost o joacă, dar de aci înainte, vine greul, să ştii. Ai multe de întîmpinat, şi, de n-oi face cum te povăţuiesc eu, nu va fi bine. Ni se va trage moartea amîndurora.

— Ce spui? Chiar aşa să fie?! se miră flăcăul.

— Aşa şi nu altfel, doar ştii bine că sînt cal năzdrăvan. Ia seama la ce-ţi spun acum: iată, în faţa noastră se întinde, cît vezi cu ochii, o cîmpie cu tot soiul de flori.

— Ah, le văd frumuseţea şi le simt mireasma îmbătătoare, răspunse Graur, încîntat. Stai o clipă aci, Roibule, să cu-leg un mănunchi pentru Fata din Dafin.

Dar calul, nechezînd puternic, strigă repede:

— Ba nici gînd de aşa ceva, stăpîne, că astea-s flori
vrăjite, şi, de atingi cumva pe vreuna din ele, toate se înalţă asemenea unor copaci uriaşi, se abat asupra noastră şi ne stri-vesc sub greutatea lor, ca pe nişte biete furnici. Aci ne rămîn oasele.

— Atunci, cum vom putea oare să trecem printre flori fă-ră a le atinge? Întrebă, uimit, Graur.

— Hei, răspunse calul cu mîndrie, nu degeaba eşti cu mine. Cunosc o potecă tainică, de nimenea ştiută. Vom merge pe acolo la pas, cu cea mai mare grijă, şi vom scăpa cu faţa curată. Numai ţin-te bine, şi strînge-mi spatele tare cu genun-chii.

Dar florile, ce se legănau la suflarea uşoară a vîntului în dreapta şi în stînga potecii, prinseră a răspîndi o mireasmă a-meţitoare. Graur îi strigă calului:

— Ia te uită, Roibule, toate florile din preajma noastră şi-au ridicat capetele către noi şi par a ne zîmbi.

— Fă-te că nu le vezi, îi spuse calul cu asprime.

Dar florile începură deodată să grăiască cu glasuri sub- ţiri şi dulci de nespus:

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, culege-mă pe mine,

că îţi voi înmiresma toată casa.

— Ba culege-mă pe mine, Făt-Frumos, că eu nu mă ofi-lesc niciodată.

— Mai bine pe mine, şi răsădeşte-mă în grădina ta, Făt-Frumos, şi n-o să-ţi pară rău!

Şi, deodată, Graur, încîntat peste măsură de florile fra-gede, înmiresmate şi colorate aşa de frumos, de parcă ar fi căzut curcubeul pe acea pajişte minunată, îi porunci calului.

— Opreşte-te, Roibule; vreau s-o culeg pe aceasta de lîngă mine, că prea e frumoasă.

Dar calul îi răspunse, supărat :

— Nu, stăpîne, de-i aşa,
Eu te-asvîrl pe loc din şa,
De ţi s-a făcut de moarte,
Şi plec singur mai departe!

Graur îşi veni în fire numaidecît, zicînd:

— Ba nu, Roibe, mă trezii,
Du-mă înainte, hiii!

Dar, deodată, calul nechează, de se cutremurară văile, şi grăi, puţin speriat:

— Stăpîne, ţin-te bine, că săr!

Un vaiet mare, ca de furtună grozavă, se auzi, şi calul spuse, de astă dată liniştit:

— Ah, bine că scăparăm!

— Dar ce s-a întîmplat? voi să ştie Graur.

— N-am băgat de seamă o floare cu rădăcina scoasă, ce crescuse tocmai în mijlocul potecii, şi am călcat-o. Noroc că eram la sfîrşitul drumului. Hai, stăpîne, că acum pornim ca vîntul. Iată, aceasta este pădurea cu pasări vrăjite, care îţi cîntă de-ţi farmecă

auzul, ca să te piardă, îndemnîndu-te să le iei cu tine.

— O, din partea asta, nici o grijă, Roibule, zise Graur.

— De, de, răspunse calul, îndoielnic, teamă mi-e să nu te încînte cu ghiersul lor neasemuit de frumos.

Într-adevăr că o sumedenie de pasări cîntătoare: privighetori, sticleţi, scatii, florinţi, mierle, cintezoi, ciocîrlii şi pitpalaci se întreceau, şi cîntau, de te simţeai ridicat în slavă.

Şi, deodată, şi păsărelele, ca şi florile, începură să vorbească cu grai omenesc, şi să-l ademenească pe Graur, care era cu totul fermecat de minunatele lor cîntece:

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, ia-mă la tine în casă, şi-am să-ţi cînt în fiecare noapte pînă-n zori, îi grăi privighetoarea.

— Ba pe mine, Făt-Frumos, că eu am să-ţi cînt şi ziua şi noaptea, spuse florinţele.

— Ba, mai bine, ia-mă pe mine, Făt-Frumos, că am penele pestriţe şi guşa roşie, îi fluieră sticletele, îmbietor.

Şi, iarăşi fermecat, ca şi de flori, Graur strigă:

— Stai, Roibule, să-l prind pe sticletele ăsta, că-i mai
frumos decît toate, şi are un cîntec de te slăveşte.

Dar calul, înţelept, îl sfătui aşa:

— De te amăgeşti, stăpîne,
Nu apuci ziua de mîine!
Ţin-te bine, şi fii tare,
Nu-ţi pese de-a lor cîntare!

Şi bietul Graur, scuturîndu-se ca trezit din vis, îi şopti calului cu drag:

— Mulţumesc, Roibuţul meu,
Iarăşi mă scăpaşi din greu!

Dar, deodată, se auzi un vuiet groaznic, şi zgomot mare de pasări, zburătăcind înnebunite, iar calul strigă, înfricoşat:

— Ţin-te bine, stăpîne, că sar. Scăparăm şi acum.

— Dar ce s-a mai întîmplat, Roibule? întrebă Graur mi-rat.

Iacă, un afurisit de scatiu a picat chiar în faţa co-pitelor mele şi, fără să vreau, l-am atins pe-o pană. Dar noroc că ne aflam la marginea pădurii. Şi, acum, ascultă-mă cu multă luare-aminte, stăpîne; pînă aci, ce-a fost a fost floare la ureche, dar de aci înainte să fii cu multă băgare de seamă; trei primej-dii mari ne aşteaptă, să ne abată calea dreaptă!

— Cum aşa, Roibuţul meu? se nelinişti Graur.

— Iată, spuse calul năzdrăvan, acum intrăm pe tărîmul foamei, al setei şi al somnului. Pînă unde ne aflăm noi acum, să ştii că au mai răzbit mulţi flăcăi viteji, dar aci le-au rămas oa-sele, fiindcă n-au ascultat sfaturile primite.

— Ce spui? se miră flăcăul, puţin speriat. Şi ce trebuie să fac?

— Tocmai, că nu trebuie să faci nimic din ce vei fi ispitit să faci, îl sfătui calul, şi vom scăpa şi de astă-dată cu faţa cura-tă. Dar iată că am ajuns.

Graur nu mai văzuse în viaţa lui asemenea livezi, şi nu mai contenea să se mire:

— Tii... ia te uită, ce bogăţie de roade la pomii ăştia; şi aci văd crescînd, laolaltă, cireşe, vişine, caise, piersice, mere, pere, rodii, portocale, smochine şi curmale. Toate coapte în acelaşi timp! Toate bune de mîncat! Şi ce struguri frumoşi: unii cu boabele galbene ca de aur, şi alţii cu boabele ca frunza ruginită de toamnă. Ah, nu mai pot de foame! Stai mai încet, Roibule, te rog, să rup măcar o pară de asta tămîioasă, că-mi lasă gura apă; nu mai pot răbda.

Dar calul dădu un nechezat puternic, şi spuse

înfuriat:

— Ce-ţi spusei adineauri, stăpîne? Ai şi uitat?

— Ah, da, se potoli Graur, mi-am adus aminte: să nu mă las ispitit. Acu', parcă mi-a trecut foamea cea grozavă. Ce ciu-dat! Dar să ne oprim puţin, măcar la izvorul acesta limpede, cu apa cum e cleştarul; mă sting de sete, şi mi-e cald cum nu mi-a mai fost niciodată pînă acum. Stai, Roibule, îţi zic.

— Ba, stăpîne, ba, grăi calul, şi mie, vezi, îmi atîrnă limba afară din gură de sete, şi totuşi nu mă adăp, că nu vreau să-mi fie pentru cea din urmă oară.

— O, mi-e de-a mirare, oftă Graur liniştit; iată că, îndată ce m-am îndepărtat de izvor, mi-a trecut şi setea, ca prin far-mec.

Mustrător, calul îi spuse:

— Văzuşi, stăpîne, văzuşi?

Dar iată că Graur începu să caşte, de să-şi rupă fălcile:

— Aaa, da' ce somn m-a cuprins aşa, deodată!

Şi atunci se auzi un glas îmbietor şi dulce de fată, glasul ierbii de cîmp:

— Făt-Frumos, Făt-Frumos, dă-te o clipă jos, pe covorul mătăsos, să te mîngîie o clipă blînda somnului aripă!

Graur căscă şi mai tare, cuprins de un somn de nebiruit. El spuse:

— Aaa, ce iarbă moale, bună de dormit. Stai, Roibuţule,
puţin, că mă prinde somnul lin; mergi mai uşor, să mă ţin de gîtul tău, şi să aţipesc cîteva clipe, măcar că nu mai pot.

Dar calul, nechezînd puternic, îl scutură de cîteva ori şi-l trezi:

— Ba, stăpîne, ba; şi pe mine m-a podidit somn greu, ca de plumb, de abia îmi mai tîrii picioarele şi iată că merg îna-inte. Scoate-ţi paloşul îndată, şi crestează-te puţin la un deget pînă la sînge, şi ţi-o

trece somnul îndată.

Şi flăcăul făcu întocmai cum îl sfătuise calul, şi se trezi deodată, înviorat.

— Ei, dar ce-i asta? se miră el. Acum nu mai simt pic de somn; parcă m-am trezit dîntr-un vis ameţitor.

— E, că am trecut de hotarul ispitelor, stăpîne, îl lămuri calul. De acum, drumul ne duce neted pînă la Fata din Dafin. Am ajuns pe calea dreaptă, dar primejdii tot ne aşteaptă.

Merseră ei cale lungă fără a mai fi supăraţi şi opriţi în drum de nimica. Şi, deodată, în faţa ochilor lor uimiţi, se ivi o lumină uriaşă, tare îndepărtată.

— Hei, Roibule, ce-o fi strălucind aşa de puternic, întrebă Graur, colo, în fund, la marginea cîmpiei, de parcă ar fi o piatră nestemată, cu mii şi mii de ape şi lumini?

— Văd şi eu, stăpîne, răspunse calul; părea a fi o stea, dar într-adevăr ce e n-aş putea spune! Puterea mea de năzdrăvan pînă aci, la hotarul ispitelor, a fost. De acum înainte, ne vom călăuzi şi noi după cum ne va tăia capul.

După ce mai făcură o bună bucată de drum, iată că în dreapta lor, ascunsă de viţă sălbatică verde şi zorele albastre, se ivi o colibă sărăcăcioasă. Pe hornul ei ieşea o şuviţă de fum alburiu, semn că era locuită de cineva.

Dar Graur nu voi să se oprească. El dorea să ajungă cît mai degrabă la Fata din Dafin. Nici nu mai ştia cîte zile sau poate luni chiar, se scurseseră de cînd plecase el de acasă, şi ardea de nerăbdare să ajungă la capătul călătoriei sale. Şi apoi îi era tare dor de părinţi, şi mai cu seamă de maică-sa, pe care o lăsase pierdută, cu lacrimile în ochi.

Iată, însă, că, dinspre căsuţă, se auzi un scîrţîit prelung de uşă neunsă; iedera bogată se dete la o parte, şi în prag se ivi un moşneag. Dar ce moşneag?! Sprîncenele îi crescuseră atît de mari, încît îi

acoperiseră ochii; mustăţile îi acopereau gura; barba albă colelie îi ajunsese la brîu, şi părul îi învăluia gîtul şi urechile, nepieptănat de un veac.

Se auzi un glas gros, răguşit, lipsit de putere, dar plăcut, prietenos:

— Cine-mi tulbură liniştea pustietăţii mele?

— Un drumeţ cu calul său, moşule! răspunse Graur, cu bunăcuviinţă. Dar dumneata cine eşti?

— Eu, un biet unchiaş uitat de vreme, răspunse bătrînul, înduioşător. Fii bun, rogu-te, drumeţule, apropie-te de mine şi tunde-mi sprîncenele, că nu mai văd bine din pricina lor, şi mustăţile, că nu mai pot mînca de lungi ce mi-au crescut, şi barba, de care mi se prind scaieţi şi ciulini, şi părul care mă apasă pe cap şi-mi ţine cald, de nu mai pot.

— Of, moşule, răspunse flăcăul, cu milă, măcar că mi-e tare degrabă să ajung acolo unde am pornit, dar nu mă lasă inima să plec de aci fără a-ţi da o mînă de ajutor. Văd că, într-adevăr, aşa cum eşti, duci o viaţă tare chinuită!

Şi, sărind de pe cal, grăi:

— Hai, Roibule, tu du-te şi paşte iarba asta verde şi grasă, pînă îl tund eu pe bunicul.

Într-un tîrziu, Graur grăi, cu multă bucurie:

— Eşti gata! Ei, cum te simţi? Ia priveşte cum arăţi, colea, în luciul paloşului meu, că e ca o oglindă!

— A, să trăieşti, dragul moşului, spuse fericit bătrînul, că nu ţi-a fost silă de bătrîneţele mele şi m-ai ajutat. Parcă sînt alt om acum, şi parcă am întinerit cu douăzeci de ani. Îţi mul-ţumesc; să trăieşti!

— Acu te las sănătos, bunicule, spuse Graur, şi el tare mulţumit, şi, de m-oi mai întoarce pe-aci, trec şi pe la dum-neata, să te cercetez ce mai faci şi cum te mai simţi.

— Ei, dragul moşului, grăi bătrînul tainic, de-i voi

sau ne-i voi, pe la mine tot mai vii. He, hei, mulţi tineri s-au perindat pe aci, prin faţa colibei mele, în drum către palatul Fetei din Dafin, unde te duci şi tu, şi care se înalţă hăt departe, la marginea acestei cîmpii, dar nu se vede de aci decît în zori, cînd se ridică ceaţa ce-l înconjoară.

— Aşadar, e pe aproape palatul Fetei din Dafin, moşule? întrebă Graur, cu sufletul la gură.

— E, zise moşul, iarăşi tainic, e pe aproape şi nu prea. Dar mai îngăduie, rogu-te, un bob zăbavă, şi rău n-o să-ţi pară de această pierdere de vreme.

Apoi rosti, în şoaptă, ca pe o vorbă de taină: că eu oi fi cine sînt, dar nu ce crezi dumneata că sînt.

— Cum aşa, că nu pricep, bunicule? spuse Graur, mirat.

— Dacă vei avea răbdare să mă asculţi, continuă moşul, vei pricepe îndată, nepoate. Mai întîi se cade, însă, să te ome-nesc. Poftim, deci, în coliba mea, să guşti din pîinea plămădită şi coaptă de mine la ţest, să mănînci mere domneşti şi struguri tămăioşi, şi să bei din vinul făcut de mine, că-ţi va prinde tare bine... şi ascultă:

— Bunicule, m-am făcut numai urechi! spuse Graur, dor-nic, ca un copil, să audă cît mai degrabă povestea.

Şi moşneagul începu:

— Cum îţi spuneam, flăcăule, mulţi feciori de domni şi împăraţi au trecut pe la mine în drum spre Fata din Dafin, dar nici unul nu s-a milostivit de rugăminţile mele, să mă ajute în restriştea în care mă aflu aci, aşa precum ai făcut tu, ci au plecat înainte, nepăsători, dar înapoi nu s-a mai întors nici unul.

— De ce, moşule? abia şopti Graur, înfiorat.

— Fiindcă n-a fost cine-i povăţui ce să facă, şi s-au sfîrşit de oboseală.

— Cum aşa, de oboseală?

— Iacă bine! Ian priveşte pe fereastra asta, ceaţa

s-a ridi-cat binişor acum, şi de aci poţi vedea palatul Fetei din Dafin.

— Se vede bine chiar, şi pînă acum n-am văzut ceva mai minunat! Spuse, încîntat peste fire, Graur.

— Pentru că nici nu se află pe lume un palat asemenea acestuia ce-l vezi strălucind, zise bătrînul. S-ar părea că-i la o fugă de cal de aci, aşa-i?

— Chiar aşa.

— Ei, dar dacă ai să porneşti de aci călare sau pe picioare, pe măsură ce-ai să mergi spre el, socotind că ajungi curînd-curînd, la poalele lui, palatul se îndepărtează.

— Auzi colo, se minună Graur.

— Stai tu pe loc, continuă moşul, stă şi el; porneşti tu din nou către el, iarăşi se îndepărtează, şi de multe ori îţi piere chiar din vedere, precum fata morgana pe bărăganele pustii, la vreme de arşiţă şi secetă cumplită, cînd te stingi de sete.

— Cum aşa, bunicule, spune-mi, te rog?

— Vezi dumneata, nepoate, că palatul este vrăjit, şi i se spune numai palatul Fetei din Dafin, dar această preafrumoasă fată nu mai locuieşte în el, ehei, de ani şi ani.

— Tiii, puteam să alerg eu mult şi bine, se înfioră Graur.

— Aşa au păţit toţi cei cîţi au pornit după Fata din Dafin, şi ţi-am spus: au pierit de osteneală şi n-au mai avut putere să se întoarcă.

— Şi Fata din Dafin unde-şi are sălaşul? voi să afle Graur.

— Păi de ce crezi că-i spune Fata din Dafin? îl întrebă moşul cu şiretenie. Ea locuieşte într-o grădină fermecată, cu un singur pom, un dafin mare, frumos, rămuros, care este casa fetei. Sumedenie de flori înmiresmate şi stoluri de pasări cîntătoare înconjoară dafinul. Dar, fiindcă ai fost milostiv cu mine şi te-ai oprit să mă ajuţi, cu toate că te grăbeai tare, vraja

Fetei din Dafin s-a destrămat pe jumătate. Am să te ajut şi eu, desvăluindu-ţi taina palatului şi a grădinei cu un singur pom: dafinul.

— O, spune-mi, bunicule, spune-mi, îl rugă flăcăul bucu-ros. Dacă ai şti ce mult îmi plac poveştile adevărate.

— Apăi, că mai adevărată ca asta nici nu poate fi alta, întări moşul. Ascultă, dar: a fost o dată, de demult, o fată fru-moasă, care se îndrăgostise de un flăcău şi el frumos şi voinic, pe care-l chema Dafin. Dar mama fetei nu-l dorea pe acesta de ginere, pentru că era un biet grădinar, şi atîta tot. Că, vezi dumneata, eu uitai să-ţi spun, mama fetei era fiică de împărat, şi tatăl fetei împărat şi el. Tatăl fetei îl iubea pe Dafin, că acesta era tare harnic şi priceput grădinar. Îi făcuse dintr-o cîmpie seacă un rai de flori şi pomi, străbătut de ape curgătoare şi înveselit de pasări cîntătoare. Şi, odată, cînd mama fetei era plecată la părinţii ei, cei doi tineri, numai cu voia tatălui fetei, se cununară în taină. Peste un an, dobîndiră o fată de o rară frumuseţe, cum nu se mai văzuse copil pe pămînt. De bună seamă că acum s-a aflat totul. Atunci, mama fetei, care era şi o mare vrăjitoare, l-a prefăcut pe tînărul ei ginere, nedorit de ea, în pomul ce-i poartă numele, adică în dafin; pe fiică-sa a încuiat-o cu nouăzeci şi nouă de lacăte ferecate în palatul ăsta pe care-l vezi, iar pe fetiţa lor a blestemat-o să locuiască întotdeauna în dafinul din grădină, pînă va veni un tînăr care să fie în stare s-o scoată din locuinţa ei; iar pe bunicul fetei l-a blestemat să se urîţească, să trăiască departe de lume, ca un pustnic, cu dorul de fiica şi nepoţica lui, să-i crească părul, barba şi sprîncenele mari, şi să-l împiedice să ducă o viaţă omenească pînă se va milostivi de el un călător...

Cînd bătrînul ajunse cu povestea aci, Graur sări în sus şi spuse cu duioşie:

— Cum, moşule, dumneata eşti bunicul Fetei din Dafin?

— Eu, preaiubite nepoate! răspunse bătrînul, surîzînd trist.

— Şi bunica Fetei din Dafin? întrebă repede Graur.

— A vegheat pînă acum asupra vrăjitoriei sale, şi ţi-a scos în cale tot soiul de primejdii, pe care le ştii, că doar trecuşi prin ele.

— Şi acum ce-mi rămîne de făcut spre a împrăştia vraja? întrebă Graur, cu sufletul la gură.

— Să faci întocmai ce-ţi voi spune eu, grăi unchiaşul. Ai avut mare noroc că te-a întovărăşit un cal năzdrăvan, la toate primejdiile ce ţi s-au ivit în cale. Tot el îţi va prinde bine şi de aci înainte. Iată ce-ai să faci, iar în vremea asta eu am să caut să-i încurc iţele vrăjitoarei de nevastă-mea, care turbează de mînie că i s-au destrămat farmecele.

Şi moşneagul îl învăţă pe Graur al nostru, cu cea mai mare bunăvoinţă şi dragoste, ce să facă.

Călăreţul şi calul porniră din nou la drum, şi, peste cîteva zile, sosiră, într-o dimineaţă senină şi călduţă, la grădina Fetei din Dafin.

— Tii, stăpîne, spuse calul, uimit de sumedenia de păsări cîntătoare ce zburătăceau prin grădina cu un singur pom, păsăretul ăsta ar fi putut să se ia la întrecere cu cel din tărîmul ispitelor. Dar parcă astea sînt şi mai multe, şi cîntă şi mai frumos.

— Dar şi despre flori poţi spune că sînt mai multe şi mai frumoase decît acelea ce ne-au întîmpinat! zise Graur. Ciudată grădină, cu un singur pom! Dar ce mîndreţe de dafin!

— Acu, stăpîne, îl opri calul din vorbă, nu uita ce te-a povăţuit moşul. Eu mă duc, şi mă fac că pasc, niţel mai încolo, deşi nu prea am ce, că flori n-a mîncat neam din neamul meu, iar iarbă verde nu se prea vede! Dumneata du-te şi ascunde-te în

apropierea dafinului, printre lujere, şi fă-te una cu pământul, să vedem ce se întîmplă, ca să ştim ce să facem mai apoi. Iar cînd oi necheza eu o dată uşor, ridică-te şi intră în vorbă cu fata.

— Bine, Roibule, aşa am să fac, grăi flăcăul. O, ce plăcut e să stai printre flori! Numai de nu m-o apuca somnul în miresmele astea ameţitoare.

Dar, deodată, se auzi un freamăt puternic de frunze şi un zgomot de crengi rupte. Dafinul se despică în două, şi din el ieşi o fată frumoasă şi plină de farmec ca o zînă din poveşti, care începu să cînte dulce şi mîngîios:

— Dafine, iubite tată,
Lasă-n voie pe-a ta fată,
Să colinde prin grădină,
Printre dălii şi sulfină,
Că se va întoarce-acasă,
Mai blîndă şi mai voioasă.

Şi atunci, dafinul răspunse şi el, tot în cîntec, cu o voce groasă şi fremătătoare:

— Plimbă-te, copilă dragă,
Că a ta-i grădina-ntreagă.
Să te joci cu mii de flori,
Mîndrele tale surori.

Dar, deodată, Fata din Dafin tresări la auzul unui nechezat uşor de cal, şi şopti, înfricoşată, către sine însăşi:

— Dar cum de a pătruns calul acesta în grădina noastră fermecată?!

Atunci Graur ieşi la iveală, şi, făcînd o plecăciune în faţa fetei, grăi cu multă bună-cuviinţă:

— M-a adus pe mine, frumoasă domniţă.

— Ah, ţipă Fata din Dafin, înspăimîntată, dar tu

cum de-ai ajuns pînă aci, şi cum de mai eşti încă în viaţă? se miră ea.

— O, preagingaşă Fată din Dafin, povestea mea nu e prea lungă, dar nu ştiu dacă ai timp s-o asculţi.

— Spune-o, încuviinţă fata, şi apoi am să hotărăsc dacă vei primi pedeapsă sau iertare.

Graur oftă, din adîncul inimii, şi grăi cu nespusă dra-goste:

— Încă de cînd m-am născut, taică-meu şi maică-mea mi te-au făgăduit de mireasă.

— Cum aşa? se-ncruntă Fata din Dafin, voi să ştiu tot; spune mai repede, că nu pot sta în grădină decît atîta timp cît se află şi roua pe flori.

— Ascultă, dar!

Şi Graur îi povesti preafrumoasei Fete din Dafin tot ce se întîmplase îndată după naşterea lui. Apoi isprăvi astfel: aşa am izbutit să mă aflu în grădina ta cu un singur pom, o, preafrumoasă şi preaminunată Fată din Dafin.

Tare bucuroasă, fata îi grăi, sorbindu-l din ochi:

— O, dragul meu, povestea ta a ţinut atît de mult, încît nici un strop de rouă măcar nu se mai zăreşte pe vreo floare sau pe vreo frunză. Iar eu, în lăcaşul meu de ani şi ani, care este dafinul, nu mă mai pot întoarce acum!

— Dar nici nu te mai întorci în dafin, îi răspunse, peste fire de bucuros, flăcăul. Eu de aci nu plec singur. Vom merge împreună.

Atunci, Fata din Dafin îi grăi, cu multă dragoste:

— O, Graur, Graur, Făt-Frumos, ştii tu de ce-ai izbutit să rupi vraja făcută de bunica mea? Pentru că m-ai rugat să merg eu singură, de bună voie, cu tine, şi n-ai încercat să mă răpeşti, aşa precum au făcut alţii, care nu s-au mai întors la casele lor, ci au pierit pe loc, înălţînd pămîntul acestei grădini. Dă-mi mîna, dragul meu, acum putem pleca în toată liniştea, că nu vom mai întîmpina de aci înainte nici un fel de

supărare din partea nimănui.

Dar iată că, după rostirea acestor vorbe, în grădină se stîrni un vînt puternic, cu bubuituri ca de tunet. Apoi se auziră cîntece dulci, melodioase, şi glasul gros al dafinului:

— O, fata mea, multiubită, vino să te strîng în braţe; vraja a fost ruptă; iată că m-am preschimbat iarăşi în om.

Fata îşi îmbrăţişă tatăl, fericită, şi spuse, înfiorată:

— Şi porţile palatului nostru s-au deschis, multiubite
tată; iată, maica mea vine către noi, plîngînd de bucurie.

Şi, deodată, ca prin farmec, un rădvan împărătesc, ce venea în goană, huruind, cu cai sforăitori, se opri în faţa lor. Vizitiul, pocnind de cîteva ori din biciul său înflorat, strigă, de le asurzi urechile:

— Pttrruuu, cai năzdrăvani! Poftiţi de vă urcaţi, măriile voastre, că ne aşteaptă părinţii preafericitului Graur, cu sufletul la gură. De cînd le-a plecat feciorul, ei întruna i-au dus dorul. Pîini şi cozonaci frămîntă, s-avem ce mînca la nuntă. Dii, căluţi, zburaţi acasă, că mireasa e frumoasă... şi mirele la fel este, ca sfîrşitul din poveste.

Zînele din poiana florilor

de MIHAELA NAUM

A FOST ODATĂ ca niciodată; dacă n-ar fi fost, nu s-ar fi povestit; în pădure, dincolo de cascadă, dincolo de izvorul rîu-rilor ce curg la vale, dincolo hăt... mult, de Slănicul de azi, a fost, după cum spuneam, o poieniţă.

O poieniţă minunată, cu păsări, animale, flori şi pomi, care vorbeau, şi care-şi aveau regină şi stăpînă o zînă bună, pe nume Flora.

Poieniţa se chema „Poiana Florilor”, iar toate vieţuitoa-rele ce-şi aveau lăcaş acolo erau în grija şi ocrotirea zînei celei bune.

Într-o bună zi, Flora, zîna lor, auzind toate cele povestite şi de Nic-pitic şi de pîrîiaşul cel năzdrăvan, îşi puse în gînd să plece printre oameni. Pentru asta era nevoie de învoirea buni-cei sale, regina zînelor.

Aşadar, se duse la ea, şi-i spuse:

— Îngăduie-mi să mă duc printre oameni, să-i văd,
să-i cunosc; am auzit atîtea vorbindu-se despre ei!

Regina îi îngădui, dar cu o singură condiţie: să plece dimineaţa în zori, iar pînă la miezul nopţii să fie înapoi la palat. Altfel, îşi pierdea puterea ei de zînă şi era sortită să rămînă pentru totdeauna printre oameni.

În zori, Flora părăsi palatul de cleştar din poieniţă. Îmbrăcată în straie ţărăneşti, alunecă pe undele pîrîiaşului pînă la primul sat din vale.

Era devreme; oamenii de abia se trezeau; era duminică, şi deci zi de odihnă. Se opri la fîntînă — îi era sete — şi încercă să scoată apă. Acolo întîlni un flăcău, venit şi el tot după apă.

— Cine eşti, fată frumoasă? De unde vii, şi unde te duci? După cîte ştiu, nu eşti de prin părţile locului!

— Într-adevăr, îi răspunse zîna, nu sînt de pe aici. Azi am poposit în satul vostru.

Deşi spusele zînei erau adevărate, flăcăul nu putea înţe-lege cum o fată singură poate merge noaptea la drum. Apoi, de unde putea veni, din munte? Acolo, sus, nu mai era nici o aşezare omenească.

Flăcăul prinse mai mult curaj:

— Pe mine mă cheamă Cosmin; ţie cum îţi zice?

— Flora e numele meu, îi răspunse fata, zîmbind.

Porniră împreună spre sat, jucară la horă împreună, iar Flora fu oaspetele părinţilor lui Cosmin. Între cei doi începuse să se înfiripe un sentiment frumos, curat, de iubire.

Către seară, fata, neuitîndu-şi promisiunea făcută bunicii, îşi luă rămas bun, mulţumi pentru tot, şi dusă a fost pe drumul codrului.

Cosmin, purtat de iubire, o urmări în taină. Astfel văzu cum fata, ajunsă la pîrîu, se aşează pe o frunză mare, iar mrenele o purtară în sus spre munte, plutind lin pe apele limpezi. Mai văzu cum, în poieniţa fermecată, sînzienele o primiră cu bucurie; mai văzu un pitic, şi ceva minunat — un palat scînteietor, unde Flora intră, şi de unde ieşi îmbrăcată în hainele ei de zînă.

Se aşează lîngă trunchiul unui copac, privind luna, as-cultînd ţîrîitul greierilor, privind stelele, părîndu-i-se că zăreş-te chipul luminos al Florei... Şi Cosmin adormi, acolo, în vîrful muntelui. Cu gîndul la aleasa lui, era hotărît ca, odată cu pri-mele raze de soare, să se ducă la palat, să-i spună Florei că-i cunoaşte secretul, că vrea s-o ia cu el în sat să-i fie nevastă.

Bătrîna bunică a zînelor, aflînd vestea, că picior de pă-mîntean se apropiase de Poiana Florilor, veni îndată.

Zîna cea mică îşi recunoscu dragostea ei pentru acest pămîntean, şi o rugă fierbinte să-l aducă pe Cosmin în Poieniţa Zînelor.

Foc se supără regina zînelor. De acum, nu mai rămîneau decît două căi: ori Flora pleca pentru totdeauna printre oa-meni, dar atunci îşi pierdea puterile ei de zînă, ori amîndoi, dacă nu renunţau la dragostea ce-i unea, să devină stane de piatră. Plîngînd, zîna cea mică ceru îndurare şi timp de gîndire.

I se dădu răgaz pînă în zori.

Necăjită, se aşeză pe malul pîrîiaşului, cu toate animalele în jur, şi plînse... plînse.

Florile, păsările, animalele, Nic-pitic, Fifilic, toţi veniră în jurul ei, rugînd-o să nu plece, să nu-i părăsească.

Dacă nu pleca, îşi cunoştea soarta! Legea zînelor era aspră şi de neclintit. Avea oare dreptul să-l tragă şi pe Cosmin în pedeapsa cea grea?

Cu pas uşor, pe nesimţite, ca prin farmec, apăru cerbul, regele pădurii. Apropiindu-se de Flora, îi spuse cu glas duios:

— Nu mai plînge, zînă mică, necazul tău va trece ca un vis dacă-mi asculţi sfatul! Mergi repede, în aşa fel ca pînă în zori să fii înapoi — mergi la împăratul vieţii şi al tuturor zînelor, la înţeleptul An. El poate să lege şi să dezlege toate hotărîrile.

Luîndu-şi în fugă aripioarele ei de zînă, Flora zbură la stăpînul tuturor zînelor. Îl rugă, plîngînd cu suspine, să-i îngă-duie să-l ia pe Cosmin în Poiana Florilor.

Era bătrînul înţelept blînd şi statornic, cu toate hotărîri-le.

— Ai avut noroc, fata mea, că ai ajuns la mine înainte
să bată clipa cea tîrzie. Cu o asemenea rugăminte n-a îndrăznit nimeni vreodată să mi se înfăţişeze. Dar

acum, pentru că dra-gostea voastră este mai presus de viaţă, iar tu ai venit într-un suflet, am să vă ajut.

Mai adăugă:

— Bagă însă bine de seamă, dragostea ta omenească să nu cumva să te îndemne să-ţi uiţi îndatoririle de zînă! Vei ve-ghea asupra poienii, a vieţuitoarelor şi a florilor cu aceeaşi grijă ca şi pînă acum, altfel...

Bătrînul An dispăru.

Zîna nu mai apucă nici măcar să-i mulţumească, să-i spună cît îi este de recunoscătoare...

Cînd ajunse în poieniţă, totul era pregătit de nuntă: şi bucate alese, şi rochia de mireasă strălucitoare ca o volbură. Cînd se trezi Cosmin, nu mai era în pădure, ci se afla în palat, într-un pat de cleştar, iar Nic-pitic şi animalele roiau în jurul lui, aducîndu-i numai bunătăţi.

...Şi se făcu o nuntă, ca în poveşti! Orchestrele cîntau, musafirii dansau, florile îşi deschideau petalele, iar mirii erau mai frumoşi ca doi porumbei luminoşi... Trăiră fericiţi, avură copii, iar despre Flora şi Cosmin se mai vorbeşte şi azi în Poiana Florilor.

Eu v-am spus ce-am ştiut şi auzit; voi dacă vreţi să aflaţi mai multe, mergeţi în Poiana Florilor, în poieniţa fermecată.

Cea care ştie lucruri minunate, este Roşcovana — veveriţa cea bătrînă. Căutaţi-o, şi sigur că vă va povesti lucruri mai multe şi mai minunate despre Flora şi Cosmin!

Negrea şi Caşin

de MIHAELA NAUM

SE SPUNE CĂ, după ce Măgura, fata cea vitează, luptase vitejeşte alături de Ştefan cel Mare, acesta i-ar fi dăruit ţinutul dinspre sudul Poienii Măgura, cunoscut azi sub numele de Poiana Sărată.

Tot din neamul neînfricat al Măgurei se trăgeau şi cei doi fraţi, Negrea şi Caşin — despre care vă voi povesti acum.

Îşi aveau gospodărie în locul moştenit de la străbuna lor, şi se ocupau cu pescuitul, atunci cînd

năvălirile duşmane nu-i chemau la oaste.

În acea vreme, domnea peste Ţara Moldovei Petru Mu-şat, fiul lui Ştefan cel Mare şi al Răräşoaiei — recunoscut de istoric şi sub numele de Petru Rareş.

Într-un sfîrşit de toamnă, se află veste în aşezarea de la poalele muntelui că mare pericol se abate asupra Moldovei şi domnului ei. Leşii din nord şi otomanii din sud ameninţau cu război ţara. Se aştepta, deci, în curînd ca goarnele să sune, clopotele să bată şi războiul să înceapă.

Nori grei de nelinişte întunecau chipurile îngrijorate ale oamenilor.

Aşadar, în acea vreme tîrzie de toamnă, un pîlc de pescari, printre care şi cei doi fraţi, plecară să mai aducă ceva provizii de peşte.

Urma să se întoarcă în curînd.

În vîrf de munte, unde apele erau repezi şi îngheţate, unde păstrăvii săreau sprinteni în apele cristaline, acolo, sus, pescarii îşi aveau colibă şi adăpost în desişul pădurii.

Ajunşi înainte de a se înnopta, făcură foc bun, mîncare caldă, şi rămaseră de vorbă pînă mai tîrziu în noapte.

Gînduri negre îi nelinişteau; nu aveau odihnă, nu-i prindea somnul.

Într-un tîrziu, unii din ei se culcară; apoi, unul cîte unul, adormiră — pînă ce în jurul focului mai rămaseră treji doar Negrea şi Caşin. Stăteau de pază, nu cumva să se stingă focul, iar fiarele pădurii să-i atace.

Deodată, din liniştea fără murmur a nopţii, străbătu fîşîit de frunze. Se părea că sînt paşi de om. Se apropiau... erau din ce în ce mai aproape, şi iată, printre copaci, apăru statura unui bărbat.

Era înalt şi frumos, pletele-i uşor cărunte alunecau rotunjit pe umerii laţi. Purta haină ţărănească de aba şi traistă de pescar. Părea obosit.

— Seară bună, fraţilor, zise străinul. Mă lăsaţi să mă încălzesc la focul vostru?

— Cu dragă inimă, răspunseră, într-un glas, flăcăii. Poate eşti şi flămînd. Iacă, pîine, peşte — fă bine, şi împarte cu noi bucatele, îl îmbiară ei.

Mulţumind, străinul mîncă cele puse dinainte-i.

Flăcăii îl priveau curioşi. Fiecare se întreba, în sinea lui, cine poate fi străinul. Nu era de prin părţile lor, asta sigur; nu-l mai văzuseră nicicînd. Părea să fi făcut un drum lung, după cît îi erau de prăfuite şi zdrenţuite opincile. După îmbrăcăminte, aducea să fie pescar, iar după purtările-i alese, ceva mai mult.

După ce mîncă, bărbatul îşi îndreptă ochii umbriţi parcă de o tristeţe înăbuşită spre cei doi fraţi. Dintr-un buzunar scoase un galben pe care-l întinse lui Caşin.

— Iată, zise, pentru ospitalitatea voastră!

— Nu primim, răspunseră amîndoi. În neamul nostru, oaspeţii se primesc totdeauna cum se cuvine. Noi ţi-am pus dinainte ce am avut. Ospeţia nu se cumpără.

Străinului i se umplură ochii de lacrimi, iar privirea lui de-o nemaigrăită duioşie.

— Sînt moldovean ca şi voi, zise el. Nu-s de aici, din
părţile voastre, şi pentru asta v-aş ruga să-mi spuneţi cît de departe este trecătoarea ce mă poate duce în ţara Transilvaniei.

Negrea şi Caşin se priviră bănuitori. Cine era străinul acesta? De ce vrea să ştie drumul peste munţi? Dacă era un trădător sau un spion?

Parcă ghicindu-le gîndurile, omul îşi întoarse faţa în bătaia focului.

— Nu vă fie frică, fraţilor! Uitaţi-vă bine la mine; chiar nu mă recunoaşteţi?

— Măria ta! căzură cu faţa la pămînt cei doi. Măria ta, iartă-ne, nu te-am recunoscut decît acum,

cînd flăcările îţi lu-minară chipul!

— Măria ta, zise Caşin, cu ce-ţi putem fi de folos? Cere-ne orice, şi sîntem gata să facem totul pentru tine!

— Bine, bine, zise blînd Rareş, vreau doar să mă ajutaţi să trec munţii.

Le spuse, în cîteva vorbe, cum o mînă de trădători vîn-duseră Moldova otomanilor, iar el era obligat să-şi părăsească domnia.

Pleca să găsească ajutor în Transilvania, la fraţii noştri, de unde avea să se întoarcă, apoi, cu oaste.

Pe dată înţeleseră cei doi pericolul în care se afla domnul. Îi deteră merinde de drum, iar Negrea se pregăti să-i arate calea spre pasul Oituzului.

Porniră împreună spre strîmtoarea munţilor, unde ajunseră aproape de ivirea zorilor. Acolo, Rareş îl sărută pe amîn-doi obrajii, luîndu-şi rămas bun.

Îl urmări Negrea cu privirea pînă ce strîmtoarea şi ceaţa îl înghiţiră. Avea inima împăcată că-şi scăpase domnul din grea cumpănă.

Agale, se întoarse apoi spre tabăra unde-şi părăsise fratele şi tovarăşii, dar aci găsi cîţiva turci care încercau să afle dacă nu cumva trecuse pe acolo un străin.

Spuseră cu toţii că n-au văzut pe nimeni, că ei sînt acolo la pescuit, şi că nu înţeleg pe cine caută. Iscoadele, neîn-crezătoare, îi luară zălog.

Porniră spre vale. Turcii erau doar şase, pescarii, nouă. La o îngustare de drum, se iscă învălmăşeală, şi se încinse o luptă cruntă.

Muriră otomanii cu toţii, iar dintre moldoveni, pieriră doi — chiar cei mai dragi: Caşin şi Negrea.

Spune legenda că cele două rîuri îngemănate, ce curg prin Poiana Sărată, venind din vîrful muntelui — rîul Negru şi rîul Caşin — ar fi izvorît chiar pe locul unde cei doi viteji pes-cari şi-au unit vieţile şi dincolo de moarte.

Mai spune legenda că Rareş, întors în Moldova, ar fi venit să-şi caute prietenii, şi că ar fi vărsat lacrimi amare de recunoştinţă pe malul celor două ape.

POVESTE RUSĂ

Furtună-Viteazul Ivan

TRAIA ODATĂ, într-o împărăţie, un rege cu regina lui. Vieţuiau împreună de multă vreme, dar soarta nu se îndurase a le dărui vreo odraslă. Într-o bună zi, regele hotărî să trimită solie la toţi împăraţii şi craii, în toate cetăţile şi la toate no-roadele, chemînd la sfat spre a afla leacul ce ar putea face ca regina să aibă copii.

La chemarea lui, s-au adunat mulţi crai şi împăraţi, prinţi şi boieri, neguţători bogaţi şi oameni de rînd. Regele i-a ospătat cu bucate şi băuturi alese, după care a purces a-i în-treba pe fiecare în parte. Dar nimeni nu avea ştiinţă, nici mă-car nu-şi putea da cu părerea ce s-ar putea face ca regina să rămînă grea. Dar iată că un fecior de om simplu se jură că ar putea afla leacul tămăduitor. Plin de speranţă, regele îl dărui cu o pungă mare de galbeni, hărăzindu-i trei zile întru împli-nirea făgăduinţei.

Feciorul de ţăran se legase el să afle leacul, dar cum şi unde nici prin cap nu-i trecea. O luă, îngîndurat, pe drumul ce ducea afară din cetate. Curînd, îi ieşi înainte o femeie bătrînă.

— Ziua bună, flăcăule! Da’ ce-ai păţit, de ai căzut, aşa, pe gînduri?

— Cată-ţi de drum, cotoroanţo. Lasă-mă-n pace! îi răs-punse el.

Dar ea se ţinu după el, iscodindu-l:

— Spune-mi ce te frămîntă atît de tare? Eu sînt bătrînă, şi bătrînii ştiu multe.

„Ce mi-a venit să-i vorbesc urît? Poate că ştie ceva, şi mi-o da vreo povaţă”, gîndi flăcăul.

— Uite, măicuţă, m-am legat în faţa regelui să aflu cum ar putea regina să zămislească. Dar habar n-

am cum!

— Da, da! Păi, să-ţi spun eu. Ascultă: du-te la rege şi spune-i să dea poruncă slujitorilor să împletească trei năvoade de mătase. În lacul de lîngă palat trăieşte o ştiucă cu ari-pioarele de aur. Cînd regele o va prinde, s-o dea bucătarilor s-o frigă, apoi s-o ducă reginei s-o mănînce, şi ea va purcede grea.

Feciorul de ţăran se întoarse în cetate, meşteri singur năvoadele şi se duse să prindă ştiuca cu aripioarele de aur. Aruncă cele trei năvoade de mătase, dar ştiuca zvîcni cu pu-tere, le rupse şi scăpă. Le aruncă a doua oară, şi iarăşi le rupse şi scăpă. Atunci flăcăul îşi scoase brîul şi năframa de mătase, legă năvoadele, şi le aruncă a treia oară. De astă dată izbuti să prindă ştiuca cu aripioarele de aur. Cu mare bucurie, o luă şi o duse regelui.

Regele porunci să fie spălată, curăţată, friptă şi apoi dată reginei s-o mănînce. Bucătarii luară ştiuca, o curăţară, o spă-lară şi aruncară apa pe fereastră. Tocmai atunci, pe acolo tre-cea o vacă, şi sorbi apa cu solzi cu tot.

După ce bucătarii fripseră ştiuca, o puseră pe un taler şi chemară degrabă o slujnică, spunîndu-i s-o ducă reginei în iatacul ei. Slujnica, pe drum, rupse o aripioară şi o mîncă.

Toate trei: vaca, slujnica, şi regina, rămaseră grele în aceeaşi zi, în acelaşi ceas.

Cînd s-a împlinit sorocul, la rege se înfăţişă grăjdarul palatului, care-i spuse că vaca a făcut un prunc. Regele rămase înmărmurit de uimire. Nici n-apucă bine să plece grăjdarul, că alţi slujitori dădură buzna să vestească, miraţi, că fata de la bucătărie născuse un băiat care semăna leit cu fiul vacii. Nu după multă vreme, veniră să-l înştiinţeze că şi regina a dat naştere unui fecior ce semăna ca două picături de apă cu fiul vacii.

Tare grozavi erau cei trei feciori: creşteau într-

un ceas cît alţii într-un an, în trei ceasuri cît alţii în trei ani! Au crescut mari, s-au făcut puternici şi voinici.

Într-o zi, veniră tustrei la rege, cerîndu-i dezlegare să meargă prin cetate să privească norodul, şi norodul să-i pri-vească pe ei. Regele nu se împotrivi, le dădu bani fără zgîrcenie, şi îi sfătui să fie cu băgare de seamă.

Şi cei trei feciori ai regelui plecară. Pentru că, trebuie să spunem, regele îi socotea pe toţi feciorii săi. Unul se numea Ivan, fiul regelui, al doilea Ivan, fiul slujnicei, iar cel de al treilea Ivan Furtună-Viteazul, fiul vacii.

Colindară ei ce colindară prin tîrg, dar de cumpărat nu cumpărară nimic. Ivan, fiul regelui, zări pe o tarabă nişte gogo-loaie de sticlă, şi zise către fraţii săi:

— Fraţilor, haideţi să cumpărăm cîte un gogoloi, şi să aruncăm cu el în sus. Cine va arunca mai sus, acela va fi cel mai mare dintre noi.

Fraţii lui se învoiră şi traseră la sorţi care să arunce cel dintîi. Sorţii îl aleseră pe Ivan, fiul regelui. El aruncă gogoloiul sus de tot; Ivan, fiul slujnicei, şi mai sus; iar Furtună-Viteazul, fiul vacii, aruncă atît de sus, încît gogoloiul se pierdu din vedere.

— Vedeţi, fraţilor, rosti el, eu sînt cel mai mare dintre voi!

— Cum aşa? zise Ivan, fiul regelui. Tu, fiul vacii, vrei să fii cel mai mare?

— Pesemne aşa a fost să fie, ca voi să ascultaţi de mine.

Pe urmă, porniră mai departe, şi merseră cale lungă pînă ajunseră la o apă mare. În acea apă, se zvîrcolea şi mugea, făcînd tărăboi grozav, un balaur fioros. Ivan, fiul regelui, zise:

— Fraţilor! Care va astîmpăra lighioana asta, acela va

fi cel mai mare!

Ceilalţi doi se învoiră, iarăşi, iar Furtună-Viteazul adău-gă:

— Astîmpăr-o tu, frăţioare. Dacă izbuteşti, vei fi cel mai mare dintre noi.

Ivan, fiul regelui, începu să strige, să chiuie, dar lighioana se întărîtă şi mai tare. Pe urmă porni s-o sperie Ivan, fiul slujnicei, şi nici el nu făcu mare lucru. Dar, cînd chiui o dată Furtună-Viteazul, şi azvîrli cu ghioaga sa cea groasă, lighioana se făcu nevăzută cît ai clipi din ochi. Şi voinicul glăsui din nou:

— Vedeţi? Tot eu sînt cel mai mare.

— Noi nu vrem să fim fraţii mai mici! Răspunse, mînios, Ivan, fiul regelui.

— Atunci rămîneţi sănătoşi! zise Furtună-Viteazul, şi porni pe drumul de întoarcere spre meleagurile natale.

Ceilalţi doi fraţi ţinură drumul mai departe.

Aflînd regele că Furtună-Viteazul s-a întors acasă singur, porunci să fie aruncat în temniţă. Şi mai porunci ca trei zile şi trei nopţi să nu i se dea nimic de mîncat şi de băut.

După o vreme, viteazul prinse să bată cu pumnii în ziduri şi să strige cu glas tunător:

— Întrebaţi-l pe rege, tatăl meu adoptiv, de ce mă lasă să rabd de foame? Spuneţi-i că zidurile lui pentru mine nu-s ziduri, gratiile nu-s gratii, iar dacă vreau, le prefac în praf şi pulbere!

Slujitorii îl înştiinţară degrabă pe rege. Regele veni chiar el, şi-l întrebă:

— De ce te lauzi, Furtună-Viteazul?

— Tată, spune-mi, de ce nu mi se dă mîncare? De ce mă laşi să mor de foame? Eu nu mă ştiu vinovat cu nimic.

— Da’ unde sînt cei doi feciori ai mei, şi fraţii tăi? Ce-ai făcut cu ei?

Furtună-Viteazul, fiul vacii, îi povesti totul cum s-a în-tîmplat.

— Fraţii mei sînt vii şi nevătămaţi. Au pornit în lumea largă; s-au dus încotro au văzut cu ochii.

Regele îl iscodi iarăşi:

— Dar tu de ce nu te-ai dus cu ei?

— Fiindcă Ivan, fiul tău, vrea să fie cel mai mare. Iar după vrerea sorţilor mie mi se cuvine.

— Prea bine! O să trimit slujitorii să-i aducă înapoi.

— Nimeni, în afară de mine, nu-i mai poate ajunge. Căci s-au dus hăt departe, spre ţinuturile zmeilor. Acolo, din marea cea neagră, ies trei zmei înfricoşători: unul cu şase capete, altul cu nouă, iar al treilea cu douăsprezece, spuse Furtună-Viteazul.

Regele se rugă de el, şi-l înduplecă să plece după cei doi fraţi. Furtună-Viteazul, fiul vacii, se găti de drum. Îşi luă buz-duganul şi paloşul de oţel, şi porni.

Merse el cît merse, şi iată că îi ajunse din urmă pe fraţii săi, lîngă podul din nuiele de călină, aproape de marea cea neagră. Lîngă pod se afla un stîlp, şi pe stîlp scria că acolo e locul unde se arată trei zmei.

— Bun găsit, fraţilor!

— Bine-ai venit, Furtună-Viteazul, fratele nostru mare!

— Ei, pesemne nu prea vă cade bine ce e scris pe stîlp?

Apoi se uită roată în jur, şi zări, în apropierea podului, o căsuţă aşezată cu faţa la pădure şi cu spatele la ei.

— Căsuţă, căsuţă! Întoarce-te cu faţa spre noi şi cu spa-tele spre pădure! glăsui Furtună-Viteazul.

Căsuţa se întoarse aşa cum i se porunci. Flăcăii intrară în ea şi găsiră o masă aşternută cu fel de fel de bucate şi băuturi alese. Într-un colţ, se afla un pat de scînduri, cu saltea şi perini de puf.

— Vedeţi, fraţilor? Dacă nu eram eu, n-aţi fi avut

nimic din toate astea.

Se aşezară la masă, se ospătară, apoi se culcară să se odihnească. Cînd se sculară, Furtună-Viteazul le zise:

— Fraţilor! În noaptea asta, va ieşi zmeul cu şase capete. Haideţi să tragem la sorţi, să vedem cine o să stea de veghe.

Au tras, şi primul a căzut Ivan, fiul slujnicei. Furtună-Viteazul îl povăţui:

— Ia seama! Din mare va ieşi un ulcioraş şi va începe
să dănţuiască în faţa ta. Tu să nu te uiţi la el, să scuipi şi să-l spargi.

De cum veni seara, Ivan, fiul slujnicei, plecă să stea de pază. Dar adormi numaidecît. Furtună-Viteazul, ştiind că fraţii lui sînt oameni pe care nu te poţi bizui, se duse el să stea de veghe. Mergea pe pod încolo şi-ncoace, lovind uşurel cu to-iagul. Deodată, în faţa lui răsări un ulcioraş care începu să dănţuiască. Furtună-Viteazul scuipă pe el şi-l sparse, făcîndu-l cioburi mărunţele. Îndată se auzi un măcăit de raţă, ţărmurile se zguduiră, marea începu să se frămînte, să clocotească şi din ea se ivi o dihanie, o pocitanie: zmeul cu şase capete. Numai ce se arătă, că îndată slobozi un şuier asurzitor, un răcnet în-fricoşător:

— Cal năzdrăvan, armăsar şoiman! Din pămînt, din
iarbă verde, să răsai degrabă în faţa mea!

Auzindu-se chemat, calul alergă ca gîndul, de se zguduia pămîntul, şi de sub copitele lui zburau bulgării cît căpiţele de fîn. Din nări şi din urechi îi ieşeau rotocoale de fum. Dihania-pocitania încălecă, şi o porni spre podul din nuiele de călină. Dar calul se poticni sub zmeu şi se opri.

— De ce te poticneşti, pui de căţea? Ai simţit cumva vreun prieten sau vreun duşman?

— Ne aşteaptă un vrăjmaş, Furtună-Viteazul, fiul

vacii, răspunse calul cel năzdrăvan.

— Minţi, pui de cioară spurcată! El nu e în stare să ajungă pe aceste tărîmuri. Poate corbii i-au adus ciolanele în gheare.

— Hei, dihanie-pocitanie! Corbii n-au adus ciolanele mele. Am venit chiar eu, întreg şi nevătămat.

— De ce ai venit, Furtună-Viteazul? Vrei să peţeşti pe vreuna din surorile sau fetele mele? îl întrebă zmeul.

— Nu, frăţioare! N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieşim, armele să scoatem, şi să ne batem!

Furtună-Viteazul se avîntă o dată, fluturîndu-şi paloşul de oţel, şi-i reteză zmeului trei capete. Se avîntă a doua oară, şi i le tăie şi pe celelalte. Luă apoi trupul zmeului, îl ciopîrţi în bucăţele, şi-l aruncă în mare. Capetele le ascunse sub podul de călină, calul îl priponi la picioarele lui Ivan, fiul slujnicei, iar paloşul de oţel i-l aşează la cap. Pe urmă, intră în căsuţă şi se culcă, de parcă nimic nu se întîmplase.

Cînd Ivan, fiul slujnicei, se trezi, zări calul şi tare se mai bucură. Încălecă pe el, şi porni spre căsuţă, strigînd:

— Hei, Furtună-Viteazul! Mi-ai poruncit să stau de
pază şi să iau seama la ulcioraş. Am luat seama, şi am fost
dăruit cu un armăsar neasemuit!

Fiul vacii îi răspunse:

— Ţie ţi-a fost dăruit, şi nouă făgăduit.

În noaptea următoare, după sorţi, veni rîndul lui Ivan, fiul regelui, să stea de strajă. Furtună-Viteazul îi povesti şi lui despre ulcioraş. Fiul regelui începu să se plimbe pe pod, încolo şi-ncoace, lovind uşurel cu toiagul. Ulcioraşul răsări dinaintea lui, şi prinse să dănţuiască. Ivan, fiul regelui, privea la el cu gura căscată, pînă căzu într-un somn adînc. Dar Furtună-Viteazul, ştiind că nu se poate bizui pe frate-său, se

duse, şi de data asta, să stea de pază. Mergea pe pod, dintr-o parte într-alta, lovind din cînd în cînd cu toiagul. Ulcioraşul se ivi şi dinainte-i, şi începu să dănţuiască. Furtună-Viteazul îl scuipă şi-l izbi, prefăcîndu-l în cioburi mărunţele. Îndată se auzi un măcăit de raţă, ţărmurile se zguduiră, marea prinse să se frămînte şi să clocotească, şi din ea răsări o dihanie-pocitanie, care slobozi un şuier asurzitor, un răcnet înfricoşător:

— Roib năzdrăvan, armăsar şoiman! Din pămînt, din
iarbă verde, să apari degrabă în faţa mea!

Auzindu-se chemat, calul alergă ca gîndul, de se cutremura pămîntul; din nări şi din urechi îi ieşeau valuri de fum; din gură îi ţîşneau flăcări de foc. Se opri în faţa zmeului ca împietrit. Dihania-pocitania, zmeul cel cu nouă capete, încă-lecă, şi porni spre podul de călină. Cînd ajunse la pod, calul se poticni sub el.

— De ce te poticneşti, pui de cioară spurcată? Ai simţit vreun prieten sau vreun neprieten? se răsti zmeul, lovindu-l cu biciul.

— Ne aşteaptă un vrăjmaş, Furtună-Viteazul, fiul vacii.

— Minţi! Poate corbii i-au adus ciolanele; singur n-avea cum ajunge pe aste tărîmuri.

— Hei, dihanie-pocitanie! răsună glasul lui Furtună-Vi-teazul. De un an sînt aici, şi te aştept.

— La ce ai venit, Furtună-Viteazul? Vrei să te însori cu vreuna din surorile sau fiicele mele?

— N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieşim, armele să scoatem, şi să ne batem!

Furtună-Viteazul se repezi, fluturîndu-şi paloşul, şi, din-tr-o lovitură, îi reteză zmeului trei capete. Se repezi a doua oară, şi-i mai tăie trei; iar a treia oară i le reteză şi pe celelalte. Luă apoi trupul, îl ciopîrţi, şi-l aruncă în marea cea neagră; capetele le ascunse sub

podul de călină, calul îl priponi lîngă Ivan, fiul regelui, iar paloşul de oţel i-l puse la cap. Pe urmă, intră în căsuţă şi se culcă, de parcă nimic nu se întîmplase.

Dimineaţa, Ivan, fiul regelui, se trezi, zări calul, şi mai frumos decît primul, şi se bucură nevoie mare. Porni spre casă, strigînd:

— Hei, Furtună-Viteazul, mi-ai poruncit să stau de pază, şi am fost dăruit cu un cal mai grozav decît cel dintîi.

— Vouă v-a fost dăruit, mie doar făgăduit, răspunse voi-nicul.

Veni şi cea a treia noapte. Furtună-Viteazul începu să se gătească de strajă. Strînse masa, şi pe ea puse o lumînare. Înfipse un cuţit în perete, şi de el atîrnă un ştergar. Apoi, dădu fraţilor săi un pachet de cărţi şi le zise:

— Şedeţi, fraţilor, şi jucaţi în cărţi, dar de mine să nu uitaţi. Cînd lumînarea se va stinge, şi din ştergar va picura sînge în taler, să daţi fuga la pod, să-mi săriţi în ajutor.

Cînd se făcu noapte, Furtună-Viteazul se duse la locul de pîndă. Se plimba pe pod, încolo şi-ncoace, lovind din cînd în cînd cu toiagul. Ulcioraşul răsări înaintea lui, şi începu să dănţuiască. Voinicul îl scuipă şi-l izbi, prefăcîndu-l în cioburi mărunţele. Cît ai clipi din ochi, se auzi un măcăit de raţă, ţărmurile se zguduiră, marea se învolbură, spumegînd, şi din adîncurile ei se ivi dihania-pocitania — zmeul cu douăsprezece capete. El slobozi un şuier asurzitor şi un răcnet înfricoşător:

— Roib năzdrăvan, armăsar şoiman! Din pămînt, din iarbă verde, să te iveşti degrabă în faţa mea!

La chemarea lui, calul alergă ca vîntul, de se cutremura pămîntul. Din nări şi din urechi îi ieşeau fuioare de fum; din gură îi ţîşneau flăcări de foc. Se

opri în faţa zmeului, ca îm-pietrit. Dihania-pocitania încălecă, şi porni spre pod, dar calul se poticni.

— Hei, pui de cioară spurcată, de ce te-ai poticnit? Ori ai simţit vreun neprieten?

— Ne aşteaptă un vrăjmaş, Furtună-Viteazul, fiul vacii.

— Să taci, că doar nu i-au adus corbii ciolanele pe aste tărîmuri!

— Ba nu, dihanie-pocitanie! Sînt aici de trei ani, şi te aştept!

— Cu ce gînd ai venit, Furtună-Viteazul? Nu cumva voieşti să te însori cu vreuna din surorile ori fetele mele?

— N-am venit să ne-nrudim, ci-n cîmp să ieşim, săbiile
să scoatem, şi să ne batem!

— Aha! Dacă i-ai ucis pe fraţii mei, gîndeşti c-o să mă birui şi pe mine?

— Cum o vrea soarta! Dar ascultă, dihanie-pocitanie,
tu eşti călare şi eu pe jos. Să facem o înţelegere: cel căzut la pămînt să nu fie răpus.

Furtună-Viteazul se avîntă, fluturîndu-şi paloşul, şi reteză zmeului trei capete dintr-odată. Se avîntă a doua oară, dar zmeul îl doborî la pămînt. Atunci voinicul strigă:

— Stai, dihanie-pocitanie! Doar am făcut înţelegere:
cel căzut la pămînt să nu fie răpus.

Zmeul îl lăsă să se ridice în picioare. Viteazul se ridică, şi alte trei capete ale zmeului zburară cu iuţeala fulgerului. Şi se luptară aşa încă vreme de trei ceasuri. Amîndoi erau istoviţi peste măsură. Zmeul îşi mai pierdu trei capete, iar paloşul voinicului se frînse în două. Furtună-Viteazul îşi scoase cizma din piciorul stîng, şi o azvîrli spre căsuţă. Se dărîmă jumătate din casă, dar fraţii lui dormeau duşi, nu auzeau nimic.

Atunci scoase şi cizma din piciorul drept, o azvîrli, căsuţa se prăbuşi bîrnă peste bîrnă, dar fraţii tot nu se treziră; puteai să tai lemne pe ei. În cele din urmă, Furtună-Viteazul apucă o bucată din paloşul rupt şi o aruncă spre grajdul unde erau închişi cei doi armăsari. Uşa sări din balamale, armăsarii veniră în goană spre pod, şi doborîră zmeul la pămînt. Voinicul se bucură, aler-gă spre zmeu, şi-i reteză şi celelalte capete.

Apoi, îi ciopîrţi trupul în bucăţi şi îl aruncă în marea cea neagră, iar capetele le vîrî sub pod. Luă cei trei armăsari şi îi duse în grajd, iar el se ascunse sub podul de călină.

Dimineaţa, cînd se treziră, cei doi fraţi văzură cu mirare căsuţa dărîmată, talerul plin cu sînge. Dădură fuga la grajd — acolo se aflau acum trei armăsari. Mare le fu mirarea, negăsindu-l nicăieri pe fratele lor mai mare. Ce s-o fi petrecut cu el? Îl căutară trei zile şi trei nopţi, dar degeaba, nu-l găsiră.

— Pesemne că s-au răpus unul pe altul, şi trupurile lor au dispărut, îşi ziseră ei. Hai să plecăm acasă.

De-abia înşeuaseră caii, pregătindu-se de drum, cînd Furtună-Viteazul se trezi şi ieşi de sub pod.

— Cum asta, fraţilor, plecaţi fără tovarăşul vostru? Eu v-am scăpat de la pieire, dar voi aţi dormit buştean şi nu mi-aţi sărit în ajutor.

— Iartă-ne, Furtună-Viteazul, fratele nostru cel mare! ziseră fraţii lui, căzîndu-i în genunchi. Sîntem vinovaţi!

— Iertaţi să fiţi.

Apoi, se întoarse către căsuţă şi rosti:

— Cum ai fost înainte, aşa să fii şi acum!

Căsuţa îşi luă înfăţişarea dinainte. Masa era

plină cu bucate şi băuturi felurite.

— Haideţi, fraţilor, să prînzim. Mă tem că, fără mine, aţi cam flămînzit. Pe urmă, o să pornim la drum.

Prînziră, şi apoi plecară. După ce străbătură vreo două poşte, Furtună-Viteazul, fiul vacii, se opri şi rosti:

— Fraţilor! Mi-am uitat biciuşca în căsuţă. Voi mergeţi la pas, pînă dau fuga s-o iau. O să vă ajung din urmă.

Se întoarse la căsuţă, descălecă de pe cal, şi-l slobozi să pască pe pajiştea cea verde.

— Du-te, roibul meu drag, să paşti în voie pînă o să te chem.

Apoi, se prefăcu într-o muscă, intră în căsuţă şi se aşeză pe sobă.

Nu trecu multă vreme, şi în căsuţă intră Baba-Cloanţa, muma zmeilor, aşezîndu-se în colţul din faţă. Înaintea ei, se înfăţişă nora cea mare.

— Vai, măiculiţă! Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii, l-a răpus pe soţul meu, şi feciorul dumitale. Dar mă voi răzbuna crunt pentru netrebnicia asta! O iau înaintea lui, îi potrivesc o zi de arşiţă, iar eu mă voi preface într-o pajişte verde, apoi într-o fîntînă îmbietoare, cu ciutură de argint, şi într-un pat moale şi ademenitor la odihnă. Şi, de bună seamă, cei trei fraţi îşi vor dezlega caii să pască, iar ei vor pofti să se odihnească şi să-şi potolească setea cu apă rece din fîntînă. Ei, şi atunci praful şi pulberea se va alege de ei!

Baba-Cloanţa încuviinţă:

— Aşa le trebuie, nelegiuiţii!

Se înfăţişă şi nora mijlocie.

— Vai, măiculiţă! Soţul meu, şi feciorul dumitale, a fost răpus de Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii. Dar eu n-am

să las nerăzbunată nelegiuirea asta. Am să le-o iau înainte, şi-o să mă prefac într-o livadă fără asemuire. Peste gard vor atîrna crengi încărcate cu felurite roade, frumoase şi aromitoare. Cei trei fraţi vor pofti să culeagă, după placul inimii. Ei, şi atunci praful şi pulberea se va alege de ei!

— Bine te-ai gîndit, fata mea ! răspunse cotoroanţa.

Veni şi cea de a treia noră, cea mică.

— Vai, măiculiţă, Furtună-Viteazul, Ivan, fiul vacii, l-a răpus pe soţul meu, şi feciorul dumitale! Dar nu voi lăsa nerăz-bunată asemenea ticăloşie. O să mă prefac într-o căsuţă, şi fraţii vor pofti să înnopteze în ea. Dar numai ce-i vor călca pragul — praful şi pulberea se va alege de ei!

— Prea bine, dragele mele nurori! Iar dacă voi nu veţi izbuti să le veniţi de hac, mîine eu o să le-o iau înainte, mă prefac într-un porc, şi-o să-i înghit pe toţi trei!

Furtună-Viteazul auzi toate astea de după sobă, apoi zbură afară, se lovi de pămînt, luîndu-şi iarăşi înfăţişarea dinainte, fluieră, şi strigă cu glas voinicesc:

— Roib năzdrăvan, armăsar şoiman! Din pămînt, din iar-bă verde să apari aici numaidecît!

Calul zbură ca vîntul, de se cutremura pămîntul. Fur-tună-Viteazul încălecă, şi porni ca fulgerul. Pe drum se opri, rupse o nuia de alun, şi legă de ea cîteva fîşii din coajă de tei împletite. Cînd îi ajunse pe ceilalţi din urmă, le zise:

— Iată, fraţilor, asta e biciuşca de care nu mă pot despărţi!

— Vai, frăţioare, pentru asemenea fleac te-ai întors din drum? Cînd ajungeam acasă, îţi cumparai una nouă din tîrg!

Merseră ei, merseră cale lungă, prin văi şi prin cîmpii. Deodată, se lăsă o arşiţă dogorîtoare, şi simţiră o sete cumplită. Dar iată că înaintea lor apăru

o pajişte verde, cu iarbă deasă, iar în iarbă un pat care îmbia la odihnă.

— Frate, hai să lăsăm caii să pască prin iarba asta, iar noi să ne odihnim în patul de colo. Uite şi o fîntînă; ne vom potoli setea, şi ne vom răcori cu apă rece.

— Cu fîntîna asta nu-i lucru curat. N-o să beţi apă din ea! le răspunse Futună-Viteazul.

Zicînd acestea, sări jos de pe cal şi se apucă să izbească în fîntînă cu paloşul. Din ea ţîşniră şuvoaie de sînge. Şi, numai-decît, dogoarea zilei se risipi, iar setea încetă să-i mai chinuie.

— Ia uitaţi-vă, fraţilor, ce apă groasă! Parc-ar fi sînge.

Şi porniră mai departe.

Cît or fi mers, nu se ştie, dar după o vreme se pomeniră lîngă o livadă fără asemănare. Ivan, fiul regelui, vorbi către fratele lui mai mare:

— Lasă-ne să rupem cîte un măr.

— Ehei, fraţilor, aici nu-i lucru curat. Cine a mai pomenit o livadă într-o pustietate ca asta. Pesemne că merele sînt putrede; dacă muşti din ele, te mai şi îmbolnăveşti! Lăsaţi-mă pe mine să văd despre ce e vorba.

Intră în livadă, şi tăie pomii toţi, pînă la unul. Cei doi fraţi tare se mai mîniară pe el că nu voieşte în nici un chip să le facă pe plac.

Purceseră iarăşi la drum, şi merseră pînă se lăsă întunericul nopţii. În calea lor, dădură peste o colibă.

— Frate, Furtună-Viteazul, iaca, începe ploaia. Hai să în-noptăm în coliba de colo.

— Ehei, fraţilor, mai bine dormim sub cerul gol decît în coliba asta veche şi prăpădită. De vom intra în ea, se va prăbuşi peste noi şi ne va strivi sub dărîmături. Staţi să mă duc eu, să văd despre ce e vorba.

Se apropie de colibă, scoase paloşul, şi, cînd

începu s-o izbească, din ea ţîşniră şiroaie de sînge.

— Vedeţi cît de putregăioasă era coliba voastră? Haideţi, şi-om porni mai departe.

În sinea lor, cei doi fraţi fierbeau de ciudă, dar nu lăsau să li se vadă supărarea. Şi merseră înainte. Curînd, drumul lor se desfăcu în două. Furtună-Viteazul vorbi iarăşi:

— Fraţilor, s-o luăm pe drumul care-o apucă la stînga.

— Ia-o pe unde vrei; noi nu mai mergem cu tine! răspunseră ei.

Şi au pornit-o: cei doi la dreapta, iar Furtună-Viteazul la stînga.

Furtună-Viteazul Ivan, fiul vacii, ajunse, după o vreme, într-un sat. În acel sat trăiau doisprezece fierari. Flăcăul fluieră, şi strigă cu glas voinicesc:

— Hei, fierari, meşteri făurari! Veniţi cu toţii încoace!

Fierarii auziră strigarea lui şi, cu toţii doisprezece, i se înfăţişară.

— Care ţi-e dorinţa, voinicule?

— Vreau să înveliţi fierăria într-o foaie de oţel.

Într-o clipită, fierarii îi îndeplinră rugămintea.

— Iar acum, făurarilor, să-mi meşteriţi douăsprezece ver-gele de fier, şi să înroşiţi cleştele în foc. Curînd, o să apară un porc, şi-o să vă zică: „Hei, fierari, meşteri făurari! Să-mi adu-ceţi degrabă nelegiuitul. De n-o să mi-l daţi, o să vă înghit pe toţi, cu fierărie cu tot!” Dar voi să-i răspundeţi: „Vai, porcule, binefăcătorule, scapă-ne de nărodul ăsta, că demult ne-am să-turat de el! Fii bun, şi vîră-ţi rîtul în fierărie; o să ţi-l punem drept pe limbă”.

Abia apucă Furtună-Viteazul să rostească aceste vorbe, că se şi arătă un porc cît toate zilele de mare, care începu să grohăie, cît îl ţinea gura:

— Hei, fierari, meşteri făurari! Aduceţi-mi degrabă nele-giuitul!

Fierarii răspunseră, cu toţii într-un glas:

— Vai, porcule, binefăcătorule! Izbăveşte-ne de nărodul ăsta, că demult ne-am săturat de el. Dar vîră-ţi rîtul în fierărie, şi ţi-l vom aşeza drept pe limbă.

Porcul, prost, nepricepînd şiretenia, vîrî rîtul, scoţînd o limbă lungă de un stînjen. Furtună-Viteazul o prinse cu cleş-tele înroşit, şi strigă către fierari:

— Luaţi vergile şi scărmănaţi-l cu nădejde!

Fierarii îl loviră cu sete, pînă ce porcul se rugă voinicului:

— Furtună-Viteazul, milostivule! Îndură-te de sufletul meu!

— Da’ tu de ce i-ai înghiţit pe fraţii mei?

— O să ţi-i slobozesc îndată, vii şi nevătămaţi.

Furtună-Viteazul îl apucă de urechi; porcul icni zdravăn şi-i scuipă afară pe amîndoi fraţii, cu cai cu tot. Apoi, îl ridică deasupra capului şi-l trînti de pămînt cu toată puterea, de se făcu mii fărîme.

— Vedeţi, nătîngilor, unde aţi nimerit?

Cei doi fraţi căzură în genunchi:

— Iartă-ne, Furtună-Viteazul, fiul vacii, sîntem vinovaţi!

— Acum haideţi să purcedem la drum. Nimic nu ne mai stă în cale.

Merseră ei, merseră pînă ajunseră în împărăţia craiului indian. Îşi orînduiră tabăra pe pajiştea din apropierea palatului.

Dimineaţa, cînd craiul se trezi, se uită spre pajişte şi zări tabăra celor trei fraţi. Îl chemă degrabă pe întîiul său sfetnic.

— Ia du-te, frate, ia un cal din grajd şi mergi pe pajiştea de lîngă palat să afli cine sînt nătărăii care şi-au orînduit tabăra şi au aprins focurile pe pămînturile mele, fără să aibă încuviinţare.

Cînd ajunse la ei, sfetnicul îi întrebă:

— Ce fel de oameni sînteţi voi? Împăraţi, sau fii de împăraţi? Regi sau fii de regi? Ori viteji

preaputernici?

Furtună-Viteazul, fiul vacii, glăsui:

— Sîntem viteji preaputernici, şi am venit să peţim
fata craiului vostru. Mergi, şi spune-i craiului s-o dea pe fiică-sa de nevastă lui Ivan, fiul regelui. De nu se învoieşte, să trimi-tă oastea.

Craiul o chemă pe prinţesă, şi o întrebă dacă vrea să se mărite cu Ivan, fiul regelui.

— Nu, tăicuţule! Nu vreau să mă mărit cu el. Trimite oş-tirea.

Curînd, trîmbiţele trîmbiţară, tobele bubuiră, oştirea se strînse şi se îndreptă spre pajiştea din apropierea palatului. Cînd văzură ditamai oastea, Ivan, fiul regelui, şi Ivan, fiul slujnicei, se înspăimîntară din cale-afară.

În vremea asta, Furtună-Viteazul, fiul vacii, pregătea mîncarea pentru masa de dimineaţă. Şi, cum era cu polonicul în mînă, se repezi şi, cînd izbi o dată, doborî jumătate din oş-tire. Se întoarse, mestecă în mîncare, apoi izbi iarăşi cu polonicul, şi doborî şi cealaltă jumătate. Cruţă numai pe un chior şi pe un orb, cărora le zise:

— Mergeţi, şi spuneţi craiului vostru să i-o dea pe fiică-sa de nevastă lui Ivan, fiul regelui. Dacă nu se învoieşte, să trimită oştirea, iar el să vină în fruntea ei.

Chiorul şi orbul alergară, într-un suflet, la crai, căzură în genunchi şi glăsuiră:

— Înălţimea ta! Furtună-Viteazul ne-a poruncit să-ţi spu-nem s-o dai pe fiica măriei tale de nevastă lui Ivan, fiul regelui. S-a mîniat foarte tare, şi ne-a doborît pe toţi cu polonicul.

Craiul se duse îndată în iatacul fetei.

— Copila mea dragă! Ia-l pe Ivan, fiul regelui, de bărbat.

Fiică-sa îi răspunse:

— Se vede treaba că nu mai e nimic de făcut, şi trebuie să-l iau de bărbat. Dă poruncă să fie trimisă caleaşca după el.

Craiul trimise caleaşca, iar el, cu tot alaiul, ieşi la poartă să-l întîmpine. Ivan, fiul regelui, sosi însoţit de cei doi fraţi ai săi. Craiul îi întîmpină cu surle şi tobe, blînd şi curtenitor. Îi pofti să şadă la mese de stejar, aşternute cu ştergare înflorate, pline cu tot felul de bunătăţi: bucate gustoase şi băuturi aro-mitoare.

După o vreme, Furtună-Viteazul îi şopti lui Ivan, fiul regelui, la ureche:

— Ia seama, frăţioare, prinţesa o să vină şi o să-ţi zică: „Îngăduie-mi să lipsesc un ceas”. Tu să-i răspunzi: „Poţi să lipseşti şi două!”

Nu trecu mult, şi prinţesa se apropie de Ivan, fiul regelui, şi-i spuse:

Îngăduie-mi, Ivane, să merg în altă odaie, să-mi schimb straiele.

Ivan, fiul regelui, o lăsă să plece. Prinţesa ieşi, dar Furtu-nă-Viteazul o luă, uşurel, pe urmele ei.

Afară, prinţesa se lovi de pridvor, se prefăcu în porumbiţă, şi îşi luă zborul spre mare. Furtună-Viteazul se lovi de pămînt, se prefăcu în şoim, şi zbură pe urmele ei. Cînd ajunse la ţărmul mării, prinţesa se izbi de pămînt, se prefăcu în fe-cioară frumoasă, şi glăsui:

— Moşule, bunule, cap de aur şi barbă de argint, vino să stăm de vorbă!

Moşul se ivi din marea albastră, şi întrebă:

— Ce-i, nepoata mea, ce necaz ai?

— Ivan, fiul regelui, vrea să se însoare cu mine. N-aş fi vrut să mă mărit cu el, dar toată oştirea noastră a fost înfrîntă. Te rog, bunicule, dă-mi trei fire de păr. O să le arăt lui Ivan, fiul regelui, şi-o să-i zic: „Ivane, poţi să-mi spui din ce rădăcină sînt firele astea de iarbă?”

Bunicul îi dădu cele trei fire de păr. Fata se lovi

de pământ, se prefăcu în porumbiţă, luîndu-şi zborul spre casă.

Furtună-Viteazul se lovi şi el de pământ, luă chipul prin-ţesei, şi rosti:

— Moşule, bunule, mai arată-te o dată, am uitat că mai aveam ceva să-ţi spun.

Şi, îndată ce bătrînul îşi scoase capul din valuri, Furtună-Viteazul îl prinse şi-l smulse, apoi se izbi de pământ, se prefăcu în vultur, şi ajunse la palat înaintea prinţesei. Îl chemă pe Ivan, fiul regelui, în tindă şi-i şopti:

— Ţine căpăţîna asta, frate! Prinţesa va veni, şi-ţi arăta trei fire de păr, zicîndu-ţi: „Spune, Ivane, din ce rădăcină e iarba asta?" Atunci, tu să-i arăţi căpăţîna.

Nu trecu mult, şi prinţesa se apropie de Ivan, fiul regelui, arătîndu-i cele trei fire de păr:

— Ghiceşte, Ivane, din ce rădăcină e iarba asta? Dacă ghiceşti, o să fiu nevasta ta; dacă nu, să nu te superi pe mine!

Ivan, fiul regelui, scoase capul de sub masă şi i-l arătă:

— Uite rădăcina!

Prinţesa, înciudată, zise, în gîndul ei: „Afurisiţii! M-au biruit". Apoi, cu glas tare:

— Îngăduie-mi, Ivane, să merg în altă odaie, să-mi schimb straiele.

Ivan, fiul regelui, o lăsă iarăşi să plece. Ea ieşi în pridvor, se lovi de duşumea, se prefăcu în porumbiţă, luîndu-şi din nou zborul spre mare. Furtună-Viteazul luă capul, ieşi afară, îl izbi de pridvor, şoptind:

— Unde erai înainte, acolo să fii!

Capul zbură, ajunse înaintea prinţesei, şi se lipi de trup.

Prinţesa ajunse la ţărmul mării, se lovi de

pămînt, luîn-du-şi chipul de fecioară frumoasă.

— Moşule, bunule! Ieşi afară, că am să-ţi spun o vorbă, rosti fata. Nu cumva capul ce mi l-au arătat era capul tău?

— Nu ştiu, nepoată! Pare-mi-se că am dormit zdravăn.

— Nu, bunicule, era capul tău!

— Pesemne, cînd ai fost aici ultima oară să stăm de vor-bă, mi-au smuls capul.

Prinţesa se lovi de pămînt, se prefăcu în porumbiţă, şi îşi luă zborul spre palat. Cînd ajunse, îşi schimbă straiele, intră în sala ospeţelor, şi se aşează alături de Ivan, fiul regelui.

A doua zi, Ivan, fiul regelui şi prinţesa fură cununaţi, după datină. Îndată după cununie, Furtună-Viteazul îl duse pe mire să vadă iatacul ce le-a fost hărăzit pentru culcare. Ară-tîndu-i trei nuiele, una de fier, alta de aramă, iar a treia de cositor, îi zise:

— Dacă vrei să mai trăieşti, lasă-mă pe mine să mă culc, în locul tău, în patul prinţesei.

Fiul regelui se învoi.

Nu trecu mult, şi craiul îi conduse pe tinerii miri în iata-cul nupţial. Găsind un moment prielnic, Furtună-Viteazul luă locul lui Ivan, fiul regelui. Se culcă în pat, şi se prefăcu a dormi adînc. Prinţesa îl lovi de două ori cu piciorul, să vadă dacă doarme, apoi luă perna şi i-o puse pe gură să-l înăbuşe. Furtună-Viteazul sări din pat, luă nuiaua de fier şi începu s-o lovească pe fata de crai. O lovi pînă se rupse nuiaua. Pe urmă, o luă pe cea de aramă. După ce se rupse şi asta, începu s-o lovească cu cea de cositor. Prinţesa căzu în genunchi, şi se jură cu mii de jurăminte că n-o să mai facă aşa ceva niciodată.

Spre dimineaţă, Furtună-Viteazul se sculă şi se duse la Ivan, fiul regelui şi-i zise:

— Du-te, frate, de vezi cum s-a îmblînzit nevasta ta. Cele trei nuiele ce le-ai văzut, toate le-am rupt pe

spinarea ei. De-acum să trăiţi fericiţi, să vă iubiţi unul pe altul, iar pe mine să nu mă daţi uitării.

Repovestire de NIC ILIESCU

Cei patru muzicanţi

AU FOST ODATĂ patru muzicanţi, care colindau prin lume. Luau satele la rînd, cîntau prin tot felul de cîrciumi şi, iaca-aşa, îşi agoniseau pîinea. Într-o seară, poposiră la un castel oarecare. Dar aici nici ţipenie de om. Castelul era tot o paragină. Luna îşi plimba razele pe zidurile năruite, iar printre ferestre se legănau ramurile copacilor. Neavînd de lucru, unul dintre muzicanţi zise:

— Prieteni, hai să facem o serenadă foştilor locuitori
ai castelului.

Înveseliţi de această propunere, toţi muzicanţii începură să cînte, dar în loc de serenadă, se treziră cîntînd o horă săl-tăreaţă. Cînd se opriră din cîntat, dintre ruinele castelului apă-ru un bătrîn mărunţel, care le mulţumi pentru cîntare şi le dădu cîte o crenguţă de nuc, spunîndu-le:

— Să duceţi aceste crenguţe copiilor voştri!

Muzicanţii le luară, dar pe drum le aruncară în iarbă, ba îl mai luară şi peste picior pe bătrînelul acela.

— A şi găsit ce să ne dea! Nu putea să ne dăruiască
altceva? De ce trebuinţă le-ar putea fi copiilor noştri ramurile astea? N-au destule acasă?

Numai unul dintre ei nu rîse de bătrîn. El ascunse crenguţa în sîn. Cînd ajunse acasă, o dădu copiilor săi.

A doua zi dimineaţa, copiii alergară la el şi-i ziseră mi-raţi:

— Tătucă, de ce ne-ai adus nucile astea? Sînt aşa de

tari, că nu le putem sparge! În schimb, sînt tare frumoase.
De-ai şti cît sînt de frumoase... Şi-s galbene, galbene de
tot! N-am mai văzut nuci ca astea...

Muzicantul a privit cu uimire crenguţa de nuc, fiindcă era împodobită, toată, cu nuci de aur. Se grăbi să le poves-tească şi prietenilor săi această întîmplare ciudată. Cînd auziră una ca asta, ceilalţi muzicanţi cît p-aci să leşine. Porniră în grabă să-şi caute crengile aruncate. Şi le căutară ei toată ziua prin iarbă, dar zadarnic. Se întoarseră acasă seara, tîrziu, cu mîinîle goale. În schimb înţeleseră că omul trebuie să preţuiască darul care i se face. Oricît ar fi el de mic!

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Împăratul şi cei trei feciori ai săi

A FOST ODATĂ un împărat. Şi, pentru că îmbătrînise prea tare, într-o zi îşi chemă feciorii la el, şi le zise:

— Fiii mei! M-au ajuns bătrîneţile, şi nu mai sînt în stare să stăpînesc împărăţia. Cred că zilele îmi sînt numărate! Pe toţi trei vă iubesc la fel, dar pe tronul meu nu este loc decît pentru un singur moştenitor. Mi-e tare greu, chiar peste puteri să hotărăsc care dintre voi e cel mai destoinic. Plecaţi în lume, şi fiecare dintre voi să-şi încerce norocul. Cel care îmi va aduce darul cel mai de preţ, acela să fie moştenitorul tronului.

Plecară feciorii de împărat, fiecare pe drumul lui, cu
gîndul să găsească darul cel mai de preţ şi să rămînă singurul moştenitor al tronului şi stăpînitor al puternicei împărăţii.

Feciorul cel mare s-a gîndit ce s-a gîndit, şi şi-a amintit că tatălui său îi plac cel mai mult pietrele preţioase. De aceea, fără să mai piardă vremea, se duse glonţ la un giuvaergiu, cumpără cel mai scump diamant şi-l duse tatălui său. Acesta primi bucuros darul de preţ, şi-l puse bine.

Feciorul cel mijlociu îşi zise: „Coroana tatălui meu s-a învechit, şi nu mai străluceşte. Dacă voi rămîne singurul moş-tenitor al tronului, oricum va trebui s-o schimb. Ia să mă duc eu la giuvaergiu, şi să-i poruncesc să-mi facă cea mai frumoasă coroană din lume.”

Cum zise, aşa şi făcu. Giuvaergiul îi meşteri o coroană din aur curat, împodobind-o cu cele mai scumpe pietre.

Împăratul primi cu bucurie şi darul acesta, apoi îl ascunse printre celelalte comori ale sale.

Veni şi rîndul mezinului. Acesta străbătu lumea în lung şi-n lat, doar-doar o găsi un dar potrivit, dar degeaba. Toate darurile la care se oprea i se păreau prea neînsemnate pentru bunul său tată. În cele din urmă, hotărî: „Tatăl meu are de toate. Şi încă din belşug. Oamenilor bătrîni multe lucruri li se par a fi de prisos. Văd eu că n-o să găsesc nimic care să-i bucure inima cu-adevărat. O să mă întorc cu mîna goală acasă, şi o să las tronul împărătesc unuia dintre fraţii mei, care s-o dovedi mai destoinic. Aşa să fie! La urma urmei, n-am să pizmuiesc pe nimeni; o să trăiesc în bună pace, şi fără bogăţii. Îmi ajunge dragostea tatălui meu."

Cu gîndurile astea, se înfăţişă la palatul împărătesc.

— Ce dar îmi aduci, fiule? îl întrebă împăratul.

Feciorul răspunse, cam cu teamă:

— Tată, am răscolit tot pămîntul, în nădejdea că voi găsi un dar pe măsura iubirii ce mi-o porţi. Dar degeaba! Nicăieri n-am aflat un asemenea dar. De aceea îţi aduc inima mea care te iubeşte cu-adevărat. Primeşte-o cu aceeaşi dragoste cu care te iubesc eu, şi încredinţează împărăţia unuia dintre fraţii mei. Iar mie îngăduie-mi doar să te slujesc cu credinţă şi dragoste pînă în clipa cînd soarta ne va despărţi de tine.

Mişcat de cuvintele acestea, împăratul îşi îmbrăţişă feciorul cel mic şi zise:

— Bine, fiule! Îţi făgăduiesc, însă, că nimeni, în afară de tine, nu va fi stăpînul împărăţiei mele, fiindcă dragostea ta este darul cel mai de preţ pentru mine. Văd că-ţi iubeşti fierbinte şi fraţii, şi supuşii. De aceea ţie îţi încredinţez împărăţia.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN

DEŞLIU

Mărul de leac

A FOST ODATĂ un împărat care avea trei feciori. Şi, cum era în pragul bătrîneţii, puterile începură să-l lase. Într-o zi, pe neaşteptate, se îmbolnăvi. Chemară pe cei mai vestiţi doctori ai împărăţiei ca să-i redea sănătatea de altădată, dar degeaba. Se dovediră cu toţii neputincioşi.

Împăratul se împăcă, în cele din urmă, cu soarta sa, şi se pregăti de ultimul său drum, fără de întoarcere.

Într-o bună zi, cînd în odaia lui nu era nimeni, uşa se deschise şi înăuntru intră un cerşetor. Împăratul se mînie foar-te tare.

Cerşetorul văzu asta, şi zise:

— Împărate, nu trebuie să te superi! N-am venit la tine să cerşesc. Ţi-aş spune ceva foarte important, dar mi-e teamă că nu-mi vei da crezare...

— Spune repede! Nu vezi că mi se apropie sfîrşitul? îi răspunse împăratul, cu glasul stins.

— Nu ţi-a bătut încă ceasul, împărate. Pe lumea asta se află un leac care ar putea să-ţi redea sănătatea.

— Nu pot să te cred! spuse cu amărăciune împăratul, dar să te aud, totuşi! Vorbeşte...

— Ştiam eu că nu-mi vei da crezare, şi că vei clătina din cap. Dar ceea ce-ţi voi spune eu e adevărul adevărat, aşa cum e adevărat că eu mă aflu acum în faţa ta. Vei fi din nou în putere numai după ce vei avea mărul de leac. Cum îl vei mînca, cum te vei însănătoşi tun! De aceea, trimite-ţi feciorii în lume ca să-ţi găsească mărul de leac. Unul din ei va izbuti negreşit. Dacă nu faci cum îţi spun, îţi va suna ceasul de pe urmă. Rămîi cu bine, împărate.

Nici nu termină bine aceste cuvinte, şi cerşetorul se făcu nevăzut. Împăratul îl strigă să se întoarcă, fiindcă voia să ştie unde se află grădina în care creşte mărul de leac. Dar, la strigătul lui, nu apăru decît sluga sa credincioasă. Împăratul îi porunci ca deîndată să-l cheme pe cerşetorul acela care abia plecase de la el. Sluga îi răspunse mirată că nu văzuse pe ni-meni ieşind din odaia împăratului, deşi tot timpul stătuse lîngă uşă.

Împăratul căzu pe gînduri. După un timp îşi chemă fecio-rii, şi le zise:

— Feţii mei! Să ştiţi că eu mai am de trăit. Dar mă voi însănătoşi numai dacă mi se va aduce mărul de leac. De aceea, porniţi în lumea largă. Acela dintre voi care îmi va aduce mărul de leac va fi urmaş la tronul împărăţiei mele.

Celor doi feciori mai mari nu le fură pe plac vorbele împăratului. Lor nu le plăcea să călătorească; se simţeau mai bine, şi mai în largul lor, cînd trîndăveau, ori cînd îşi pierdeau vremea în petreceri deşarte, fără rost. În schimb, feciorul cel mic se bucură din toată inima cînd auzi că tatăl său ar mai putea să trăiască.

Chiar în aceeaşi zi, cei trei feciori de împărat porniră la drum. Şi merseră ei, merseră, zi de vară pînă-n seară, timp de mai multe săptămîni. Feciorul cel mare ajunse pe un tărîm unde nu se zărea picior de om. Cercetă în jurul său, dar nu văzu nici casă, nici sat. Mai merse el cît mai merse pe drumul acela pustiu şi, tocmai cînd se minuna mai mult, văzu că vine spre el un om şchiop. Era un cerşetor oarecare. Feciorul de împărat ar fi trecut ţanţoş pe lîngă el, dacă acesta nu l-ar fi oprit din drum:

— Rogu-te, milostive stăpîne, ajută-mă cu ceva!

El îi aruncă un ban, dar schilodul adăugă:

— Dă-mi o bucată de pîine, milostive stăpîne; sînt tare

flămînd, o să mor de foame!

Trufia prinţului nu-i îngădui să mai stea lîngă omul săr-man. Nu-i răspunse nimic, şi porni mai departe, îngîmfat ca un curcan. Dar, după puţin, se opri, îi aruncă o privire, şi zise:

— Hei, cerşetorule, ţi-am dat un ban întreg. Ia spune-mi, ştii unde se află grădina în care creşte mărul de leac?

— Dacă ţii mereu drumul ăsta, curînd vei ajunge la grădina aceea minunată. După ce rupi mărul, să fugi de acolo cît te ţin picioarele!

— Bine, bine! zise prinţul, bucurîndu-se de vestea bună pe care i-o dăduse cerşetorul.

Drumul fu destul de lung. În cele din urmă, ajunse la o poartă mare, o deschise, şi intră în grădină. În mijlocul ei creştea singur-singurel, verde şi frumos, mărul de leac. Alţi copaci nu mai erau în jur, doar straturi — strat lîngă strat, în care înfloreau mii de flori sălbatice. O mireasmă îmbătătoare se răspîndea prin toată grădina. Feciorul de împărat păşea încet pe poteca ce ducea spre măr. Pomul nu avea alte fructe. Doar pe una din ramuri strălucea un măr roşu. Cum îl văzu, prinţul se repezi la pom şi rupse fructul minunat. Curios, începu să-l cerceteze pe toate părţile. Mărul părea să fie ca orişicare altul. Dar, stînd aşa mai multe clipe sub copac, îl cuprinse o oboseală adîncă. Fără să stea mult pe gînduri, se întinse pe iarba verde.

Nu trecu mult, şi de el se apropie un om. Prinţului i se păru că-l vede ca prin ceaţă, dar totuşi îl recunoscu. Era acelaşi cerşetor de mai înainte. Acesta se aplecă deasupra prinţului şi-i luă mărul. Apoi îl atinse doar de ramul pomului, şi mărul atîrna acum, de parcă nici nu fusese rupt. După aceea, rupse o crenguţă, îl atinse pe prinţ şi-i şopti:

— Nu eşti destoinic să duci tatălui tău mărul de leac.

De ce nu m-ai ascultat? Să te prefaci acum într-un corb negru, şi corb să rămîi pînă cînd va suna ceasul izbăvirii tale.

Şi, într-adevăr, feciorul de împărat se prefăcu într-un corb negru care zbură din grădină.

După trei zile, pe acelaşi drum porni şi feciorul mijlociu, dar păţi ce-a păţit şi fratele său mai mare.

După alte trei zile, îşi încercă norocul şi mezinul. În în-tîmpinarea lui ieşi acelaşi cerşetor. Nici n-apucă bine acesta să-i ceară milostenie, şi prinţul îi aruncă un galben în pălărie, zicîndu-i:

— De bună seamă că eşti flămînd, omule sărman! Mai
ia şi bucata asta de pîine! şi dădu să treacă mai departe.

Cerşetorul îi mulţumi, şi spuse:

— Ştiu încotro ai pornit-o. Iată, acesta e drumul cel
drept. Să rupi iute mărul, şi să fugi grabnic din grădină! Azi e ultima zi. Înainte de a se ivi luna, tatăl tău trebuie să aibă mărul de leac, altfel va fi prea tîrziu, şi vai, şi amar, de tine şi de fraţii tăi, dacă nu mă asculţi.

Aceste cuvinte dădură prinţului noi puteri. Curînd, ajunse la grădină şi intră în ea. Florile răspîndeau o mireasmă îmbietoare, dar el se grăbi către măr. Cînd rupse fructul roşu, vru să plece repede de-acolo, aşa cum îi spusese cerşetorul. Dar îşi simţi capul ca de plumb, iar picioarele i se înmuiară de tot. Îl cuprinse moleşeala şi, de ostenit ce era, s-ar fi culcat sub copac. Deodată, deasupra se auzi un foşnet. Privi în sus şi văzu doi corbi. O presimţire cumplită puse stăpînire pe el. „Oare nu sînt fraţii mei?” îi trecu prin minte. Un fior trecu prin trupul lui, şi slăbiciunea de mai-nainte i se topi ca prin farmec.

— Tătucă! strigă el, şi o luă la fugă prin grădină.

Afară îl întîmpină cerşetorul.

— Ai izbîndit, nepoate! Dar să ştii că mi-a fost frică pen-tru tine! Aşează-te aici, în poiana asta verde şi odihneşte-te un pic!

Cerşetorul tăcu cîteva clipe, apoi vorbi din nou:

— Ia această crenguţă şi, în clipa în care tatăl tău se va însănătoşi, să ieşi afară din palat. Vor veni doi corbi şi vor coborî pe pămînt în faţa ta. Să-i atingi repede cu crenguţa asta...

Şi din nou îl cuprinse moleşeala pe prinţ. De astă dată, nu se mai putu împotrivi şi închise ochii. Îşi simţea pleoapele ca de plumb. În clipa următoare, i se păru că cerşetorul îl înşfacă de mijloc şi pluteşte cu el în sus.

Cînd se trezi, în jur era ceaţă deasă. În faţa sa, doar la o aruncătură de băţ, se înălţa palatul tatălui său. La început, crezu că visează şi că mărul de leac l-a văzut doar în vis, dar, cînd îşi privi palma, înţelese că totul era aievea. Îşi aminti că trebuie să fie în faţa tatălui său înainte de a răsări luna. Şi, atunci, porni ca săgeata spre palat.

De îndată ce mîncă mărul, împăratul se însănătoşi pe loc şi se ridică din patul în care zăcuse atîta vreme. Prinţul părăsi, însă, grabnic odaia. Cînd ieşi din palat, doi corbi se roteau dea-supra lui. Cum îl văzură, se apropiară de el şi coborîră pe pă-mînt chiar în faţa lui. Atunci, să vezi minune! Nici nu-i atinse bine cu crenguţa pe care i-o dăduse cerşetorul, şi se pomeni dintr-odată cu fraţii săi lîngă el.

O bucurie nemaipomenită cuprinse întregul palat. Cei doi prinţi mai mari nu-l vedeau acum cu ochi buni pe fratele lor mai mic, fiindcă acesta devenise moştenitorul tronului împărătesc, dar nu mai aveau ce face, şi trăiră împreună pînă la adînci bătrîneţi.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Mireasa-şarpe

UN OM NEVOIAŞ avea trei feciori. Cel mai mare dintre ei ar fi vrut să se însoare: dar nu îndrăznea să-i spună tatălui său. De aceea, se sfătui cu fratele său mijlociu, şi hotărîră să pornească amîndoi la drum şi să colinde lumea în lung şi-n lat, pînă şi-or găsi neveste pe potrivă. În cele din urmă, îşi luară inima în dinţi, şi se înfăţişară înaintea tatălui lor, mărturisindu-i tot ce puseseră la cale:

— Noi pornim în lume, să ne căutăm neveste!

— Of, băieţii mei! Asta e o treabă prea grea pentru nişte oameni sărmani ca noi. Cine să vă ia? zise tatăl.

Dar, pînă la urmă, se înduplecă şi hotărî ca feciorul cel mare să-şi încerce primul norocul, şi, dacă totul se sfîrşeşte cu bine, abia după aceea să pornească şi cel mijlociu.

Porni feciorul cel mare la drum şi, tot mergînd aşa, ajun-se la marginea unei păduri dese ca peria. Pînă atunci, tot tim-pul fluierase şi cîntase voios. În pădurea asta, îşi avea căsuţa un om bătrîn, care împlinise o sută şaptezeci de ani! Acesta îi ieşi în întîmpinare:

— Încotro ai pornit, fiule, că-mi fluieri şi-mi cînţi cu-atîta voie bună? îl întrebă uncheşul.

— Cum să nu fluier, şi cum să nu cînt, moşule, cînd am plecat să-mi caut nevastă! îi răspunse, mîndru, flăcăul. Cine ştie, poate că am noroc şi găsesc una care să ia de bărbat şi un sărăntoc ca mine.

— Eh, păi asta n-ar fi o treabă chiar aşa de grea! îi răs-punse bătrînul. Tot ţinînd drumeagul ăsta, o să ieşi din pădure şi o să dai de-o căscioară. Abate-te din drum, şi povesteşte-le oamenilor ce te doare.

Aşa şi făcu flăcăul nostru. Mulţumi pentru sfat şi merse, tot merse, pînă dădu de căsuţa cu pricina. Intră înăuntru, şi le spuse tot ce avea pe suflet.

— Trei fete am, zise mama. Alege-ţi una, fiule, pe cea care-ţi place cel mai mult, şi duceţi-vă sănătoşi.

A treia zi, feciorul cel mare se întoarse acasă cu aleasa inimii sale.

— Tată, spuse feciorul mijlociu în aceeaşi zi, vreau şi eu să-mi încerc norocul. Pornesc la drum chiar de mîine, în revărsat de zori.

Zis şi făcut. Ca şi fratele său mai mare, nici nu păşi bine în codrul cel des, şi-l întîlni pe uncheşul acela. Şi toată poves-tea se repetă aidoma. Ajuns la căsuţa din pădure, îşi alese mi-reasa dintre cele două fete care mai rămăseseră acasă cu bătrînica, şi a treia zi se întoarse la ai săi.

— Tată, îndrăzni şi mezinul casei, vreau şi eu să mă
însor, cu toate că toţi mă ţineţi de prostănac. Poţi să ştii, te pomeneşti că se milostiveşte vreuna şi de mine şi mă ia de băr-bat!

Bătrînul tată clătină nemulţumit din cap, şi încercă pe toate căile să-l convingă să se lase păgubaş de-o treabă ca asta, dar aşi, parcă aveai cu cine te-nţelege?! Dacă văzu, şi văzu, că nu poate s-o scoată la cap cu el, îl lăsă în plata domnului! N-are decît să-şi caute şi el norocul în lumea asta mare.

Şi merse mezinul, merse cale lungă, cîntînd şi fluierînd, şi gîndindu-se întruna cît de bine o să fie cînd o s-aducă şi el o noră în casă. Şi tot mergînd aşa, ajunse pînă la o salcie bătrînă care-şi tîra pletele lîngă o cărare.

— Încotro ai plecat aşa vesel, Mijek? se auzi o voce.

Pe flăcăul nostru îl chema Mijek.

— Am plecat în lumea largă. Caut o nevastă...

— Hm, păi, dacă-i vorba de-aşa ceva, eu o să-ţi

îndepli-nesc dorinţa pe loc. Ia-mă pe mine de nevastă, se auzi din nou acelaşi glas.

— Dar cine eşti tu, de mă cunoşti şi mă strigi pe nume? întrebă Mijek, privind în jurul său, fiindcă nu dădea cu ochii de nimeni.

— Eu sînt Crăiasa şerpilor.

— Unde te-ai băgat, că nu te poate vedea omul?

— Sînt aici, în salcie. Priveşte!

Mijek se aplecă spre scorbura din trunchiul sălciei, şi zări, într-adevăr, acolo încolăcit un şarpe mare, urît şi scîrbos, care începu să se întindă spre el, şuierînd întruna cu limba sa despicată în două. Ce-i drept, Mijek o cam sfeclise.

— Văd că ţi-e teamă de mine, vorbi şarpele, dar nu te speria; n-o să-ţi fac nici-un rău. Dacă vrei să fii fericit, ascultă-mă cu luare-aminte şi fă tot ce ţi-oi spune. Ia cheia asta. De-o învîrţi de trei ori în buzunar, capeţi tot ce-ţi pofteşte inima. Acu', du-te acasă şi pregăteşte toate cele de trebuinţă pentru nuntă. Apoi veniţi să mă luaţi, dar cu trăsură. Şi ai grijă ca trăsura să aibă scară. Şi încă un lucru să nu uiţi: În trăsură să fie şapte lăutari — şase negri, şi unul alb.

Flăcăul luă cheia, care era de aur, se întoarse acasă şi-i povesti tatălui său tot ce i se întîmplase.

— Ia încearcă tu, fătul meu, să vedem ce poate cheia
asta, zise tatăl. Pe urmă vedem noi ce avem de făcut.

Mijek învîrti de trei ori cheia de aur.

— Vreau o tavă cu plăcinte! zise el.

Nici n-apucă să-şi termine bine vorba, că pe masă şi apă-ru tava aburindă, răspîndind în toată casa o mireasmă îmbie-toare.

— N-ar strica şi nişte vin la plăcinta asta. Aşa... să zicem trei căni, se gîndi Mijek, răsucind din nou cheia de aur. Şi, ce să vezi? Cănile se şi aflau în faţa lor.

— Fiule, cheia asta e năzdrăvană, zise tatăl. Eu zic să fa-cem tot ce ţi-a cerut crăiasa şerpilor.

A doua zi, se duseră la salcie, cu trăsură şi cu cei şapte lăutari. Cum îi văzu, şarpele coborî din copac şi se întinse spre ei, şuierînd îngrozitor. Toţi se speriară, şi se ghemuiră prin colţurile trăsurii. Numai Mijek nu se sperie.

— Nu vă temeţi! Eu vă vreau binele, vorbi şarpele, şi se tîrî în trăsură, aşezîndu-se în dreapta mirelui, după care por-niră spre casă, unde erau aşteptaţi de nuntaşi. Aici, oaspeţii şovăiră. Nici unul nu cuteza să se aşeze în faţa bucatelor. Cu mare greutate, se hotărîră. În cele din urmă, se aşezară, fiecare căutînd să fie cît mai departe de miri. Şarpele-mireasă, de, se întinse sub masă, pe toată lungimea acesteia, iar capul şi-l ridică deasupra tuturor, parc-ar fi vrut să-i vadă mai bine, apoi se lipi de mire. Fraţii mai mari îşi dădeau mereu coate, zîm-bind cu răutate, şi bucurîndu-se în sinea lor de alegerea pe care o făcuse mezinul, prostănacul de Mijek.

Cînd bătu, însă, ornicul miezul nopţii, pielea şarpelui scîrbos se desprinse şi căzu sub masă, iar lîngă mire se ivi o fată de o frumuseţe orbitoare, îmbrăcată toată în fir de aur şi mărgăritare, avînd şi o coroniţă de aur pe cap, toată bătută în nestemate.

— Tu m-ai scăpat de un mare blestem, Mijek, luîndu-mă de soţie, spuse mireasa. De-acum încolo, nimic nu ne mai poate despărţi.

Şi tinerii însurăţei trăiră ani mulţi şi fericiţi, mulţumiţi de viaţă. Şi poate că mai trăiesc şi azi, dacă nu cumva or fi murit.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Moiţa cea bună la suflet

ODATĂ MOIŢA POKRAIŢULEA[1] a găsit un groş, cu care şi-a cumpărat un ulcior. Cînd s-a făcut seară, a intrat în el, s-a culcat, şi a adormit. Afară era un ger năpraznic, de crăpau şi pietrele. Dar, tocmai cînd dormea mai dulce, Moiţa Pokraiţulea se trezi, fiindcă cineva bătea cu putere la uşa căsuţei sale.

— Cine e? întrebă ea.

— Eu sînt, Cumătra Vulpe. Oh, Moiţa Pokraiţulea, te rog frumos, dă-mi drumul înăuntru, căci afară e furtună şi ger. O să îngheţ de tot, dacă nu mă adăposteşti sub streaşina ta! se văicări ea.

Moiţa Pokraiţulea nu se lăsa prea uşor înduplecată; de aceea, i-a zis:

— Am să-ţi deschid, numai dacă ştii să faci ceva; altfel, nu!

— Eu sînt croitoreasă, spuse vocea...

Moiţa Pokraiţulea o lăsă înăuntru, după care se culcară, şi adormiră. Dar nici nu-şi făcură bine primul somn, cînd din nou se auzi bătînd la uşă. Moiţa Pokraiţulea întrebă cine bate, şi cel de afară izbucni în plîns:

— Oh, Moiţa Pokraiţulea, te rog mult de tot, lasă-mă să intru la căldurică, fiindcă afară e furtună mare şi voi îngheţa. Eu sînt Cumătrul Lup, bucătar iscusit...

— De vreme ce eşti în stare să faci ceva, vino la noi, îi răspunse gazda.

Deschise uşa, şi-l primi înăuntru. Dar n-apucară

---

[1] În folclorul sloven, fetiţa Moiţa Pokraiţulea este simbolul bu-nătăţii. Totodată, este şi diminutiv de la Maria. (N.t).

să doar-mă nici pînă la primul cîntat al cocoşilor, că fură treziţi din nou:

— Moiţa Pokraiţulea, rogu-te frumos, deschide-mi, eu sînt, mormăi Moş Martin. Furtuna se-nteţeşte, geru-i tot mai mare; o să-ngheţ de-a binelea!

— Ce ştii să faci? îl întrebă Moiţa Pokraiţulea.

— Sînt cizmar, şi-s meşter mare, răspunse Ursul.

Moiţa Pokraiţulea îi deschise uşa larg.

— Toată noaptea n-avem un pic de tihnă, se mînie ea, cînd se auzi o nouă bătaie în uşă:

— Moiţa Pokraiţulea, te rog din toată inima, deschide repede uşa, e prăpădul lumii!...

— Dar tu cine mai eşti? Şi ce ştii să faci? întrebă stăpîna casei.

— Eu sînt Urechilă, croitor vestit! veni răspunsul.

Şi iepuraşul căpătă un colţişor în ulcior.

Moiţa era foc de supărată, cînd auzi iarăşi bătăi în uşă:

— Moiţa Pokraiţulea, îndură-te, şi dă-mi drumul înăun-tru, că nu mai apuc ziua de mîine...

Era Cerbul. Moiţa îl primi şi pe el, mai ales cînd află că e un pădurar încercat. După asta, se lăsară cu toţii în mrejele somnului dulce.

Dimineaţa, Moiţa Pokraiţulea îşi trimise toţi musafirii la treabă, iar Lupul rămase la bucătărie ca să pregătească o cină bogată. Aduse, între altele, şi cîteva buduroaie, le stoarse mierea, şi o strînse într-un vas. După aceea, mîncară cu toţii şi se culcară din nou. Către miezul nopţii, Vulpea se trezi gemînd:

— Aoleu! Aoleu, burta mea! Aoleu, ce mă fac?!

— Du-te în bucătărie, şi fă-ţi un ceai de muşeţel! îi zise Moiţa Pokraiţulea.

Se duse Vulpea valvîrtej la bucătărie, dar, cînd aţipiră din nou cu toţii, iar începu să se văicărească, aşa că Moiţa Po-kraiţulea îi spuse să-şi mai facă un ceai de muşeţel. Şi, astfel, Cumătra Vulpe reuşi să se ducă de mai multe ori la bucătărie. Dar pe ea n-o

durea burta, şi nici de ceai nu-i ardea. Ea ştia unde pusese Moiţa mierea, şi nu se linişti pînă nu o linse toată. Apoi, adormi mulţumită.

Dimineaţa următoare, Moiţa Pokraiţulea hotărî pentru fiecare cîte ceva de făcut, iar Vulpii îi zise:

— Croitoreaso, fiindcă azi-noapte ţi-a fost rău, şi n-ai pu-tut dormi, poţi să mai rămîi în pat, să te mai odihneşti şi tu.

Nu trecu, însă, multă vreme, şi în bucătărie se iscă zarvă mare şi gîlceavă.

— Tu ai lins mierea!

— Ba nu eu, ci tu! continuau să se ocărască animalele.

Moiţa Pokraiţulea hotărî, pe loc:

— Hoţul e unul dintre noi. Nimeni altul n-a ştiut de mie-re, şi nici n-a putut să intre aici, fiindcă uşa a fost încuiată.

Ca să se afle cine-i vinovatul, Lupul le dădu un sfat:

— Să ne culcăm cu toţii pe spate, să deschidem gura, şi să ne prăjim la soare. Pînă la urmă, mierea va începe să curgă din gura celui vinovat.

Se culcară cu toţii pe iarbă, în faţa ulciorului, şi adormiră. Dar Cumătra Vulpe, care era cu musca pe căciulă, stătea trează. Nu trecu mult timp, şi mierea începu să-i iasă din sto-mac şi să picure pe pămînt. Ea se şterse repede pe bot, şi mînji cu miere botişorul iepuraşului adormit, după care adormi şi ea. Acu' era liniştită.

Se trezi într-o larmă asurzitoare. Nu mai dormea nimeni. Animalele, văzînd că iepurelui i se scurge mierea de pe bot, începură să-l bată fără milă pînă-i rupseră picioarele din faţă.

Şi, astfel, Iepurele rămase cu cele două picioare din faţă rupte, şi ele nu-i mai crescură niciodată,

rămînînd pentru tot-deauna mai scurte decît cele din spate.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Singur-eu

ERA O NOAPTE de toamnă. În pădurea întunecoasă, un om prinsese nişte veveriţe şi, cum era flămînd, aprinse focul, cu gîndul să-şi facă o frigare bună. Tocmai cînd se îndeletnicea cu trebuşoara asta şi întorcea veveriţele pe jăratec, de el se apropie Scaraoschi care căuta broaşte prin pădure.

— Cum te cheamă? îl întrebă Necuratul pe vînător.

— Singur-eu mă cheamă, îi răspunse acesta.

— Îngăduie-mi, Singur-eu, să frig cîteva broaşte la focul tău. Sînt tare flămînd.

— Ba să-ţi pui pofta-n cui! i-o reteză vînătorul. Fă-ţi foc, dacă vrei să te ospătezi!

— De nu-mi dai de bună-voie, ai să-mi dai de nevoie.

— Zău? Nu mai spune! Ia să ne încercăm puterile! îi răs-punse, mînios, vînătorul, şi suflînd în foc, luă un tăciune mare, cuprins de vîlvătaie, şi-l pocni cu sete pe diavol drept la mir.

Pîrlit bine, Scaraoschi o luă la goană prin pădurea întu-necoasă, văicărindu-se întruna, şi chemîndu-şi tovarăşii în aju-tor. În curînd, în jurul lui se strînse toată ceata dracilor împieliţaţi.

— Cine te-a batjocorit în halul ăsta? îl descusură prietenii săi.

— Aoleu, sărăcan de mine, Singur-eu, Singur-eu! se văita Necuratul, cît îl ţinea gura.

— De vreme ce singur ţi-ai făcut-o, atunci rabdă... Capul face, capul trage! Şi ce răcneşti aşa? De ce ne-ai mai chemat în ajutor? se răstiră dracii la el, şi se împrăştiară, care încotro, prin pădurea întunecoasă, văzîndu-şi fiecare de treburile lui.

În românește de MIHAELA și VALENTIN DEȘLIU

Cele trei boabe de mazăre

A FOST ODATĂ un om sărman, care abia-şi ducea zilele de azi pe mîine. N-avea nici pîine pentru singurul său copil. Într-o zi, nemaiputînd răbda, îi zise fiului său să-şi ia lumea în cap:

— Du-te, fiule, încotro vezi cu ochii. Cine ştie, poate-ţi
afli şi tu norocul! Numai să nu uiţi ce-ţi spun eu acum: primul lucru care-ţi cade în mînă, să nu-l arunci, să-l pui bine.

Aşa, se despărţiră. Tatăl rămase acasă, iar feciorul plecă prin lume, cu traista în spinare, să bată drumurile colbuite.

Tot mergînd aşa, întîlni în calea sa un bob de mazăre! Îşi aminti de sfatul părintelui său, luă bobul, şi-i dete drumul în traistă. Continuîndu-şi drumul, mai găsi un bob, căruia de asemeni îi dete drumul în traistă. Către seară al treilea bob. Nici pe acesta nu-l lăsă să zacă în mijlocul drumului.

Se făcuse tîrziu, cînd ajunse la un castel, şi se rugă de găzduire.

— Bine, se învoi stăpîna casei, măsurîndu-l din creştet
pînă-n tălpi pe flăcăul chipeş.

Se vede treaba că-i plăcuse, dar şi mai mult îi plăcuse fii-cei sale, care stătea lîngă maică-sa.

— Oaspetele ăsta, pe care l-am primit sub acoperişul nos-tru, nu mi se pare a fi om nevoiaş, zise femeia bărbatului său, la cină. Aş jura că s-a îmbrăcat aşa ca să vadă cum e la noi. Cred că vrea s-o ia pe fiica noastră de nevastă. Eu zic să-l punem la încercare.

Stăpîna porunci unei slugi să-i pregătească

musafirului un aşternut rău, şi să-l iscodească, să vadă ce-o să facă acesta toată noaptea.

— Dacă e un sărăntoc, o să doarmă fără vise şi pe aşternut rău. Dacă e, însă, din casă bogată, n-o să-şi afle liniştea toată noaptea, îl lămuri femeia pe bărbat-su.

După cum fu porunca, aşa fu şi aşternutul. Flăcăul se dezbrăcă şi se culcă. Dar, temîndu-se ca nu cumva cineva să-i fure traista, care era singura lui avere, o puse sub cap. Sărăcia asta de traistă nu fusese însă bine legată la gură, şi cele trei boabe de mazăre se rostogoliră din ea. El le adună cu grijă, şi le puse din nou la loc. Dar, nu apuca să bage bine primul bob în traistă, că al doilea o şi pornea la vale! Cînd îl prinse, în sfîrşit, şi pe acesta, şi-l puse înapoi, porni al treilea... Şi povestea asta se repetă toată noaptea, astfel că bietul băiat nu dădu geană prin geană!

— Ei, cum a fost? întrebă stăpîna, curioasă, a doua zi, pe servitorul care-l iscodise de sub pat, unde se ascunsese din timp.

— Toată noaptea s-a zvîrcolit în aşternut. Într-o vreme, mă apucase teama ca nu cumva să cadă peste mine!

— Aha! Am simţit eu că nu e un nepricopsit; se bucură stăpîna, şi se grăbi să ducă vestea asta îmbucurătoare bărbatului şi fiicei sale.

Toţi trei se vorbiră să-l mai oprească o noapte, ca să se convingă pe deplin că e un bogătaş ascuns în haine sărace. În seara următoare, porunciră să i se pregătească un aşternut moale şi frumos.

Văzînd că toată lumea nu ştie ce să-i mai facă, flăcăul se hotărî să mai rămînă o noapte la castel. După cina bogată care urmă, îl poftiră să doarmă în odaia cea mai frumoasă.

„Oho, e din ce în ce mai bine! se gîndi omul sărman. Văd că mă aflu în casa unor oameni cinstiţi şi de treabă. De ce să-mi ţin traista sub cap, şi să alerg

toată noaptea după boabele astea neastîmpărate? Ia mai bine să trag un pui de somn colea, că m-a cam ajuns oboseala!”

Şi, agăţîndu-şi traista în cuier, se dezbrăcă de hainele sale sărace, şi toată noaptea dormi somn dulce, neîntors.

— Cum a fost de data asta? îl întrebă stăpîna, pe acelaşi servitor.

— A dormit toată noaptea ca un butuc! veni răspunsul.

— Am ştiut eu cu cine am de-a face! îşi frecă mîinile, de bucurie, mama fetei. Nu încape nici-o îndoială că e nobil, dacă nu cumva chiar prinţ.

Şi vestea asta, caldă încă, o duse în grabă bărbatului şi fiicei sale.

După gustarea de dimineaţă, oaspetele se duse la stăpî-nul castelului ca să-i mulţumească pentru găzduire, pentru bunăvoinţa şi grija cu care fusese omenit.

— Unde ţi-ai pus în gînd să mergi acum, prietene, îl întrebă cu interes stăpînul.

— Ia, pe drumul ăsta lung şi colbuit, nici eu nu ştiu încotro.

— Apăi, dacă aşa stă treaba, nu te mai lăsăm să pleci. Ştii, eu am o fată de-o vîrstă cu dumneata. Ai văzut-o, şi cred că ţi-e pe plac. Dacă vrei, încă de astăzi ţi-o dau de soţie. După aceea, faci ce vrei.

În prima clipă, bietul băiat rămase cu gura căscată. Cu-rînd, însă, îşi veni în fire şi se învoi cu însurătoarea asta neaş-teptată.

În aceeaşi zi, făcură nuntă mare, care se prelungi patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi. În timpul acesta, în castel nu puteai zări un singur chip abătut. Fericitul mire nu-şi bătu capul cu nimic. O dată, măcar, nu se gîndi ce-ar fi putut să se întîmple de-aci încolo.

Cînd se scurse şi cea de a patruzecea zi, mama

soacră chemă ginerele şi-i zise:

— Fiule, după cum vezi, nunta a trecut. Mîine să porniţi la drum, ca să-i arăţi soţiei tale castelul.

„Castelul?” era cît p-aci să strige bietul om, şi să spună tot adevărul, că taică-su n-are decît o amărîtă de cocioabă. Dar, în ultima clipă, se răzgîndi şi tăcu mîlc. Se învoi ca a doua zi să plece cu mireasa la „castelul său”. Dar toată veselia de pînă atunci se risipi ca fumul în vînt, şi o jale adîncă i se strecură în suflet.

— Îţi citesc pe faţă că-ţi vine greu să te desparţi de noi, continuă soacra, cu bunătate. Linişteşte-te, dragă ginere! Cu-rînd, ne vom vedea din nou. Nimeni nu vă pune cu sila să staţi acolo, dacă nu vă place. Staţi un timp, şi pe urmă veniţi iar la noi.

A doua zi, încărcară o căruţă cu trei saci de ovăz pentru cai, şi unul cu bani pentru tinerii însurăţei, care se urcară în rădvan însoţiţi de doi paznici. Surugiii dădură bice cailor, şi porniră spre celălalt castel, al mirelui, de, care de fapt nu exista decît în închipuirea socrilor!

Tristă era acum mireasa, dar şi mai trist mirele. Îi pierise de tot glasul. Soţia lui îl compătimea, văzîndu-l cît e de bun la suflet, cît de mult i s-a muiat inima la despărţirea de părinţii ei. El, însă, se gîndeşte ce-l aşteaptă cînd or ajunge la cocioaba dărăpănată a tatălui său.

Către seară, rădvanul trecu printr-un codru des. Mireasa vru să afle dacă mai e mult pînă la castel.

— Mai e, mai e, e tare departe, răspunse el. Poţi să tragi un pui de somn pînă acolo.

Şi, într-adevăr, tînăra femeie aţipi într-un timp. Folosin-du-se de acest prilej, mirele sări din rădvan.

„Mai bine să-mi aflu moartea, decît să înţeleagă

cît sînt de ticălos!” se gîndi, şi o luă razna prin pădure. Dar nu făcu decît cîţiva paşi, şi în faţă îi apăru un moşneag cu barbă colilie.

— Încotro, fiule, în noaptea asta neagră ca tăciunele?

— Îmi caut moartea, moşule! răspunse el, şi-i povesti to-tul, de-a fir-a-păr.

— Nu face să te amărăşti, prietene! zise uncheşul. Urcă-te, mai bine, înapoi în rădvan, şi urmează-ţi drumul împreună cu femeia ta. Curînd veţi ajunge la castelul meu. Eu plec acum de-acasă şi mă voi întoarce tocmai peste un an. Pînă atunci, fii dumneata stăpînul castelului meu. Un singur lucru să nu uiţi: cînd voi porni, după un an, înapoi spre casă, castelul se va zgudui o dată din temelii, şi atunci dumneata, împreună cu soţia dumitale, va trebui să fugiţi grabnic din el. Dacă nu faceţi aşa, să ştiţi că v-a sunat ceasul!

Tînărul însurăţel îi mulţumi din inimă moşneagului şi se întoarse la nevastă-sa.

— Credeam c-am încurcat drumul, şi mă dusei să mă
conving, o linişti el. Dar acu’ m-am dumirit, sîntem pe drumul ăl bun. Încă niţel, şi ajungem acasă...

Şi, într-adevăr, curînd ajunseră la un mare castel, cu toate ferestrele luminate. În faţa porţii, îi aştepta un alai de slugi bine îmbrăcate. Cu toţii se ploconeau pînă la pămînt, urîndu-le bun sosit acasă, ca şi cum ar fi fost stăpînii lor, de cînd lumea!

— Ah! Dar castelul tău e mult mai frumos decît al nostru! se minuna tînăra soţie.

Era fericită că o ascultase pe descurcăreaţă sa mamă şi se măritase după acest musafir, chipurile sărăntoc!

Trecu o săptămînă, trecu o lună din viaţa lor plină de bucurii şi de belşug. Veni şi sfîrşitul anului. Deodată, castelul se legănă o dată, apoi se zgudui din

temelii, dar aşa de tare, că nu lipsi mult să se năruie de tot! Abia atunci îşi aminti bietul om de vorbele moşneagului din pădure. Vru să fugă cu ne-vastă-sa, dar ia-o de unde nu-i! Alergă, cu sufletul la gură, dintr-o odaie în alta, din pivniţă în hambar, din hambar în pod, din pod iar în pivniţă, dar degeaba. Nevastă-sa, nicăieri. Parcă o înghiţise pământul! În cele din urmă, tot umblînd prin pivniţă, dădu peste-o babă urîtă, care îl privea încruntată, parcă era Muma Pădurii. Dar el nu luă în seamă asta, şi o întrebă cu blîndeţe:

— Nu cumva ştii, măicuţă bună, unde-i nevasta mea?

O caut peste tot, şi n-o aflu nicăieri. Îşi pierde viaţa, dacă nu părăseşte castelul înainte de sosirea stăpînului!

Atunci baba îi răspunse:

— Să nu te temi de nimic, fătul meu! Du-te, şi spune-i

bucătarului să puie în moară, la măcinat, grîu cernut de şapte ori. Din făina asta să frămînte de şapte ori aluatul şi să coacă pîinea tot de şapte ori. Apoi s-o aşeze în faţa porţilor castelului. Atîta tot. Încolo să nu mai ai nici o grijă...

„De două ori mi-a ieşit norocu-n cale. Nici a treia oară n-o să mă lase” se gîndi el, şi se duse liniştit la bucătar, căruia îi porunci să facă tot ce-l învăţase bătrîna.

Nici nu-şi încheie bine vorba, şi castelul se zgudui a doua oară. Şi se zgudui aşa de tare, că zidurile se crăpară peste tot.

„Apăi, castelul ăsta se va nărui de o sută de ori pînă se va coace pîinea, se gîndi el. Dar acu’, fie ce-o fi!”

Pînă una alta, bucătarul gătă toată treaba, scoase pîinea din cuptor, şi o puse în faţa porţilor, aşa cum i se poruncise. Şi uite că norocul îi surîse încă o

dată. Chiar atunci, în faţa castelului, se ivi un zmeu uriaş. Avea şapte capete, iar fiecare cap avea cîte şapte limbi despicate.

— Miroase a om în castelul meu! urlă zmeul, şi din gura lui zbură o flacără lungă de şapte metri. Hei, poartă! Poartă a castelului meu! Nu-ţi mai cunoşti stăpînul, de nu vrei să te mai deschizi?!

Atunci vorbi pîinea coaptă de şapte ori în cuptor:

— În van ţi-e toată truda, zmeule! Doar dacă vei putea să te semeni de şapte ori, să te seceri şi să te macini de şapte ori, şi tot de şapte ori să te frămînţi şi să te coci, abia atunci să vii, altfel îţi pierzi timpul de pomană şi urli de-a surda!

La auzul acestor cuvinte, zmeul turbă de-a binelea. Se izbi cu atîta furie în porţi, că acestea se învîrtiră de trei ori cu castel cu tot, dar nu se deschiseră. Încercă a doua oară. Cas-telul se învîrti de şapte ori, dar tot degeaba. Atunci, încercă a treia oară. De data asta, se năpusti cu-atîta înverşunare, încît el însuşi se făcu praf şi pulbere, prăpădindu-se cu zile în faţa propriului său castel.

Şi, uite-aşa, flăcăul sărman ajunse stăpîn peste toată averea zmeului, şi de bună seamă că duce şi astăzi un trai îmbelşugat şi fericit împreună cu soţia sa frumoasă şi cuminte.

În româneşte de MIHAELA şi VALENTIN DEŞLIU

Keloglan şi Hasan cel rău

A FOST ODATĂ ca niciodată. În vremi îndepărtate tare, cînd robi de-ai lui Allah se aflau pe pămînt, puzderie, şi a mîn-ca mult şi a vorbi mult se socotea a fi un păcat, trăia o biată văduvă, făr' de nimeni pe lume, în afară de un fecior chel. Cît era ziulica de lungă, Kelogan mîna turmele de vite pe munţi şi costişe, ciobănea pe la ţăranii înstăriţi, şi aşa cîştiga pentru el şi maică-sa un blid de mîncare bună ori proastă, multă ori pu-ţină, după cum se nimerea.

Într-o bună zi, bătrîna îşi chemă lîngă ea băiatul, şi, mîn-gîindu-l cu mare dragoste, vorbi aşa:

— Fecioraşul meu chel, fecioraşul meu chipeş. Iacă, ai ajuns la vîrsta de douăzeci de ani. În sat, toţi cei de o seamă cu tine s-au aşezat pe la casele lor. Iar cei de-o seamă cu mine se bucură de nepoţi şi trăiesc în tihnă, mulţumiţi şi cinstiţi, ca nişte bătrîni ce sînt. De cînd crezi că tot stau şi chibzuiesc la treaba asta, dar nu-i chip să-i dau de capăt. Hai să zicem că-mi aduci noră în casă. Cu ce să facem nunta, ce daruri să-i dăm miresei, după datină, cînd îşi scoate vălul de pe faţă şi-şi arată chipul, şi, mai ales, ce să punem la foc, ce bucate să întindem pe masă, zi de zi? La noi în gospodărie fluieră vîntul. Te-am crescut în văduvie, fără sprijinul unui bărbat. Noi amîndoi, şi numai noi, ne-am ştiut amarul, şi acum, tot amîndoi, şi numai amîndoi, stăm aici, ca două bufniţe singuratice...

Şi bătrîna oftă adînc, cu mare obidă. Din ochii-i prinşi în creţuri mărunte, începură a-i picura lacrimi. Vorbele, şi mai ales zbuciumul ei, îl puseră pe Keloglan pe gînduri. După o vreme, flăcăul spuse:

— Maica mea, măicuţa mea, bătrînică dragă cu părul cărunt, cu fruntea brăzdată de griji şi necazuri,

nu mai suspina; nu-ţi mai face atîta sînge rău din pricina mea. Uite, fără ză-bavă, mîine chiar, îmi iau traista de merinde pe umăr şi pornesc în pribegie. Mă duc la oraş. Acolo, am să trudesc din greu şi am să agonisesc gologani. Pe orice meleaguri, în orice ungher mi-ar fi norocul hărăzit mie de soartă, am să mă duc să-l culeg, şi am să-l aduc acasă, ca să-ţi împlinesc dorinţa, să fii bunică, să ai un trai tihnit, în cinste şi în dragoste... Hai, fii cu inima uşoară, c-o să se limpezească totul!

Şi Keloglan îi sărută bătrînei mîna tremurătoare şi ochii scăldaţi în lacrimi.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, în timp ce maica sa îi umplea traista cu ce brumă de merinde se aflau prin casă, Kelo-glan îşi îmbrăcă vestmintele sale ponosite, îşi legă opincile, îşi săltă traista la spinare şi, luîndu-şi rămas bun, o porni, cu bîta în mînă, la drum. Şi cum, încă din primii ani ai copilăriei, avea un prieten bun cu care ciobănea împreună, nedespărţiţi, Keloglan se abătu pe la casa acestuia, ca să-i spună şi lui ceea ce hotărîse:

— Hasane, noi doi, tu şi cu mine, împreună am mînat oile altora prin munţi şi printre stînci; împreună am împărţit, frăţeşte, bruma de cîştig dobîndit. Şi aşa, pe nesimţite, iată-ne pe amîndoi la vîrsta bărbăţiei. A venit vremea să ne însurăm, frăţioare, dar sîntem săraci lipiţi. Hai, scoală, şi vino cu mine în pribegie. Vom trudi, şi ne-om întoarce cu gologani la chimir. Ne-om însura şi noi, ca tot omul, şi gospodăriile noastre or răsuna şi ele de voie bună, iar chipul bătrînelor noastre s-o lu-mina de bucurie...

— Ai dreptate, încuviinţă Hasan.

O zori pe maica sa, să-i pregătească şi lui o traistă cu merinde, şi porniră amîndoi să străbată pulberea drumurilor.

Şi merseră, merseră iute, în pas tineresc, pînă în miezul zilei, cînd soarele, înfipt sus, pe boltă, îşi

trimetea asupra pă-mîntului dogoarea-i de foc. Istoviţi, şi de umblet şi de arşiţă, se aşezară pe malul unui pîrîiaş, la umbră, să îmbuce ceva.

— Uite ce-i, Keloglan, flăcăule chipeş, spuse Hasan, pînă la oraş mai avem cale, nu jucărie. Să fim chibzuiţi, şi să nu dăm iama prin amîndouă traistele cu merinde deodată. Mai întîi să mîncăm din traista ta, şi, cînd om termina-o, o deschidem pe a mea, şi, aşa, împărţind totul frăţeşte, pe din două, om ajunge cu bine acolo unde voim.

Keloglan îşi scărpină scăfîrlia chealã, şi, socotind dreaptă judecata lui Hasan, se învoi. Îşi deschise traista şi mîncară a-mîndoi pe săturate, băură apă rece din pîrîiaş, şi iarăşi se aş-ternură la drum. Noaptea, se cuibăriră cum putură mai bine, pe aşternutul moale al ierburilor, iar a doua zi, zorile îi găsiră pe potecile pustii, zorind către oraş. Aşa trecu o săptămînă în-cheiată. În cea de a şaptea zi de mers, Keloglan dădu de fundul traistei sale. O scutură, împărţi şi ultimele fărîmituri, frăţeşte, cu Hasan, apoi îşi împături traista şi o vîrî la brîu.

— Acum, Hasane, frăţioare, a venit vremea merindelor tale. Hai, deschide-ţi traista, să îmbucăm ceva şi să ne vedem de drum.

La început, Hasan se prefăcu a nu fi auzit. Dar, cum Ke-loglan îşi mai repetă o dată vorbele, îi răspunse:

— Ia stai, mă, că nu aşa ne-a fost vorba. Doar nu-s nerod, să-ţi dau ţie merindele mele şi eu să rămîn flămînd, în creier de munte, pradă fiarelor şi păsărilor răpitoare! Pune-ţi pofta-n cui, isteţule! Descurcă-te cum ştii, că eu te las, Keloglan! Ia-ţi ziua bună de la mine, că n-ai să mă mai vezi!

Şi Hasan porni cu toată iuţeala, dispărînd pe

poteca şer-puită.

Keloglan rămase înlemnit. Nu-i venea să-şi creadă ochilor şi urechilor. Mai apoi, cînd se dezmetici, încercă să-l readucă pe Hasan lîngă sine, strigînd după el:

— Stai, frăţioare, opreşte-te! Nu mă lăsa în pustietăţile astea, singur cuc, şi fără fărîmă de mîncare. Doar n-ai inima să-ţi îngropi de viu singurul tău prieten...

— Ba bine că nu! rîse Hasan, şi îşi văzu de drum, fără măcar să privească înapoi.

Abătut, îngîndurat mai rămase Keloglan! În grea cumpănă se afla! După cîteva clipe de chibzuire, plecă şi el, cu gîndul să caute vreun sat prin apropiere. Străbătu munţi şi văi, trecu rîuri, colindă, şi colindă, pînă ajunse în dreptul unor ziduri prăbuşite. Pasămite, acolo fusese cîndva un hamam. Dar firul de apă secase de mult, şi baia, părăsită, se surpase, sub ploi şi vînt. Cum era întuneric beznă, şi se simţea foarte istovit, Keloglan se gîndi să mîie peste noapte acolo.

„N-am încotro, un loc mai bun de popas pentru noapte n-am unde să-mi găsesc. Şi-apoi, pe-aproape, trebuie să fie şi vreun sat, de vreme ce e baia. Mîine, pe lumină, am să-l caut şi am să-l găsesc”, îşi făcu el curaj. Se ghemui într-un ungher mai ferit, îşi apăsă pîntecul, care începuse să-l doară de foame, şi adormi. Într-un tîrziu, în noapte, fu trezit de nişte zgomote ciudate, care cutremurau pămîntul, ca nişte tunete dezlănţuite:

Bu bu bu, bu bu buuu,
Tu tu tu, tuu tuu tuuu!
Hai hai, şi hai hai,
Vai vai, şi vai vai!

Se băteau tobe, se loveau tamburine, surle ţipau ascuţit. Ecoul lor se izbea de pereţii dărăpănaţi, ca şi

cum locul pustiu avea să se prăvălească cu totul, dintr-o clipă într-alta. O vreme, Keloglan, buimac de somn, nu deosebi nimic; treptat, însă, se dezmetici, şi începu să desluşească totul în jur, din ungherul unde se ascunsese. În mijlocul hamamului, se întinseseră feţe de masă. Mai la o parte, în cazane pîntecoase de aramă, fierbea mîncarea. Omuleţi de o şchioapă, cu scufii ascuţite pe cap şi hangere la brîu, forfoteau de colo-colo, amestecau de zor în cazanele aburind, cărau vedre de apă şi bliduri cu mîncare, ori învîrteau deasupra jeratecului şişurile cu chebab. Unii băteau laptele în putini, alţii roiau în jurul meselor, împodobindu-le care mai de care; unii cîntau la tamburine, tobe şi clarinete, în timp ce alţii ţopăiau, pocnind din degete... Pînă la urmă, s-au aşezat cu toţii în jurul meselor încărcate cu bunătăţi, şi se apucară să înfulece cu atîta poftă, încît, o bună bucată de vreme, nu se mai auzi altceva decît plescăitul lacom al buzelor şi zgomotul sec al lingurilor. Cei care osteniră de mîncat şi de băut, de cîntat şi dănţuit, se traseră într-un colţ, şi cu cafelele şi narghilelele în faţă, se încinseră la taifas. Fiecare începu a povesti, cu rîndul, întîmplări citite, auzite ori văzute. Unul dintre ei, mai bătrîn, cu capul mare şi sprîncenele stufoase încărunţite, grăi aşa:

— Ia ascultaţi la mine, fraţilor! Fiecare din voi a povestit ce a citit, a auzit ori a văzut. Eu, de cînd mă ştiu, am o patimă, una singură: comorile. Am dat de urmele tuturor comorilor tăinuite şi ferecate în farmece, de pe meleagurile astea, ale noastre. Cea mai apropiată de aici se află sub platanul bătrîn de pe muntele din spatele nostru. Sub platan e o lespede mare, mare, în patru colţuri. Dedesubtul ei, numai aur, diamante şi smaragde. Ca să ridici lespedea, şi să poţi lua bogăţia de aur şi nestemate, trebuie ca să aştepţi vremea chindiei, cînd umbra platanului acoperă în întregime piatra. Asta-i vraja şi taina co-morii,

şi nu alta.

Şi, mai departe, piticul spuse cu de-amănuntul cum se ajunge la munte, descrise copacul şi lespedea, atît de bine, că parcă le şi aveai în faţa ochilor. Apoi, şi ceilalţi omuleţi numai despre comori vorbiră. Cîte chiupuri cu aur zac, neştiute de nimeni, la temelia cutărei mori prăbuşite, cîte sub cişmelele secate, cîte sub treptele nu ştiu cărei giamii... Se întreceau, care mai de care, să dea în vileag nenumăratele bogăţii ascunse în pămînt, cît mai ferite de muritori...

Din ungherul său dosnic, adăpostit de întuneric, Kelo-glan era tot numai ochi şi urechi, să nu cumva să piardă o vorbuliţă ori vreun gest de-al piticilor, dar, în acelaşi timp, bolborosea la litanii, şi dîrdîia, cuprins de o cumplită frică la gîndul că omuleţii cei cu iminei în picioare şi scufii ascuţite pe cap — duhuri, ori cine ştie ce alte făpturi din altă lume — să nu-i afle ascunzătoarea şi să nu-l măcelărească, pentru că le-a descoperit taina comorilor vrăjite...

Mai înainte ca zorile să mijească, şi lumina soarelui să se reverse peste zidurile prăbuşite ale hamamului, piticii pieriră, unul cîte unul... Keloglan a mai adăstat un pic, apoi a ieşit din ascunzătoarea sa, şi s-a apucat să adune resturile de mîncare pe care omuleţii le lăsaseră risipite peste tot. După ce s-a săturat bine, îşi umplu şi traista, o săltă în cîrcă, şi, odată cu răsăritul soarelui, se aşternu la drum, spre muntele dindărătul băii părăsită. Se caţără pînă pe creasta lui, unde găsi cu uşu-rinţă platanul cel bătrîn, cu lespedea în patru colţuri, de la poalele lui. Cînd, la chindie, umbra copacului acoperi lespedea în întregime, răsturnă piatra cu ajutorul unei crengi lungi şi groase, şi scoase afară din gropniţă un chiup plin cu aur şi giu-vaere. Îşi umplu cu ele buzunarele, traista, ba mai băgă şi în sîn, sub cămaşă, şi, după ce trecu, pe rînd, şi pe la locurile celorlalte comori, de se încredinţă că sînt, într-adevăr, acolo unde spuseseră

piticii, luă liniştit drumul satului şi al casei sa-le.

În timpul acesta, ce se întîmplase, oare, cu Hasan cel rău şi hain? Ajuns cu bine în oraş, Hasan munci pe la uşi străine, dar ceea ce cîştiga într-o parte, cheltuia în altă parte. Pe bău-tură şi jocuri de noroc îşi topi toţi gologanii, ba pe deasupra îi mai ieşi şi nume rău, încît, pînă la urmă, cum nimeni nu se mai încumetă să-i dea de lucru, se văzu silit să se întoarcă şi el în satul lui. Cînd sosi, sărac lipit pămîntului, istovit ca vai de el, slab, prăpădit, surle spintecau văzduhul cu gîlgîiturile lor ve-sele, în timp ce tobele băteau cu strălşnicie, a voie bună şi pe-trecere. Întrebînd pe primul ţăran ce se petrece în sat, acesta îi răspunse:

— Prilej de bucurie mare: Ahmet Aga, reîntors, nu de mult, în satul nostru, ca proaspăt gospodar, cuprins ce este, se însoară cu fiica bătrînului nostru agă. Pentru nunta lor răsună tobele şi surlele.

— Cine să fie Ahmet Aga, că eu nu-l cunosc, măcar că sînt din partea locului de cînd am văzut lumina zilei? întrebă Ha-san cel rău, nedumerit.

Şi, aşa, află că cel numit acum Ahmet Aga nu era altcineva decît fostul său prieten de odinioară, Keloglan... Se luă, atunci, după glasul surlelor şi al tobelor, şi se trezi în plină nuntă. Văzu în ogradă cazanele cu mîncare, văzu puzderie de slujitori care întindeau mesele, alergînd de colo-colo şi îngri-jind de oaspeţi. O mulţime de oameni mîncau, jucau, fumau din ciubucuri ori narghilele, dănţuiau ţărăneşte, ca în Anatolia, lovindu-şi palmele una de alta sau de genunchii îndoiţi. Hasan se preumblă prin ogradă, se preumblă prin odăi, pînă ce se găsi faţă în faţă cu Ahmet Aga. Şi, cum în halul în care se afla, prăpădit, zdrenţăros şi murdar, cu barba şi părul încîlcite şi crescute sălbatic, era de nerecunoscut, spuse singur cine este, şi îşi ceru iertare de la vechiul său prieten pentru purtarea lui haină. Mărinimos, Keloglan îl

trase într-un ungher mai sin-guratic, porunci să i se aştearnă dinainte o masă bogată, şi, pe cînd Hasan se ospăta, el povesti, fără nici un ascunziş, cum dobîndise toate cîte le avea.

Hasan cel rău nu se mulţumi cu ceea ce îi spunea Keloglan; înfulecînd de zor, îl descusu pe acesta atît de bine despre taina comorilor, încît nu rămase un amănunt uitat. Du-pă ce află totul, şi se sătură de mîncare şi băutură, se duse acasă la maică-sa, de se culcă.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, îşi luă o traistă cu merinde şi o porni, iar, de acasă, drept spre hamamul de care-i vorbise Keloglan. Se ascunse în ungherul în care se pitise şi acesta, şi, adăstînd, îl cuprinse somnul. Trecuse de miezul nopţii cînd, deodată, totul în jur fu zguduit de zgomote cumplite:

Bu bu bu, bu bu buuu,
Tu tu tu, tu tu tuuu!
Hai hai, şi hai hai,
Vai vai, şi vai vai!

Se băteau tobe, se loveau tamburine, surle ţipau ascuţit. Ecoul lor se izbea de pereţii dărăpănaţi, ca şi cum locul pustiu avea să se prăvălească cu totul, dintr-o clipă într-alta. O vreme, Hasan cel rău, buimac de somn, nu deosebi nimic; treptat-treptat, se dezmetici, şi, din ungherul unde stătea ascuns, în-cepu să desluşească toate cîte se întîmplau în hamam. În mijloc se întinseseră feţe de masă. Mai de o parte, în cazane pîntecoase de aramă, fierbea mîncarea. Omuleţi de-o şchioapă, cu scufii ascuţite pe cap şi hangere la brîu, forfoteau de colo-colo, amestecau de zor în cazanele aburind, cărau vedre de apă şi bliduri cu mîncare, ori învîrteau deasupra jeraticului şişurile cu chebab. Unii băteau laptele în putini, alţii roiau în jurul meselor, împodobindu-le, care mai de care; unii cîntau la tamburine, tobe şi clarinete, în timp ce alţii ţopăiau, pocnind din degete... Pînă la urmă, s-au aşezat cu toţii în jurul meselor încărcate cu bunătăţi, şi, după ce osteniră de mîncat şi de băut, de cîntat şi dănţuit, se traseră într-un colţ, unde, cu cafelele şi narghilelele în faţă, se încinseră la taifas. Unul dintre ei, mai bătrîn, cu capul mare şi sprîncenele stufoase încărunţite, grăi aşa:

— Ia ascultaţi la mine, fraţilor! Deschideţi-vă bine urechile, prieteni! Cineva isteţ a umblat la comorile vrăjite pe care le ştiam de atîta vreme, şi despre care v-am povestit şi vouă. Le-a deschis, rînd pe rînd, cu atîta dibăcie, de parcă el, cu mîi-nile lui, le-ar fi îngropat acolo. E limpede, un om ne-a auzit cînd am vorbit despre ele, şi astfel le-a aflat taina. Trebuie să dăm de el, mai înainte ca tot aurul şi toate giuvaericalele să i se scurgă în buzunare...

Cum auziră vestea, piticii începură să fiarbă:

— Iute la treabă, fîrtaţilor, să-l dibuim pe cel care, ascuns prin cine ştie ce ungher, tace chitic şi ne aude tainele! strigară ei.

— Staţi niţeluş, fraţilor, şi nu faceţi atîta zarvă!

mai zise bătrînul păzitor de comori, ridicîndu-şi mîinile, şi făcîndu-i pe toţi să amuţească. Eu simt aici miros de om. Adulmecaţi şi voi! Miroase a om! Să ne luăm după miros şi să scormonim peste tot. Să nu rămînă nici un ungher, nici o ascunzătoare, cît de mică, necercetate!

Abia sfîrşi de vorbit piticul cel bătrîn, şi cu toţii, buluc, cu torţe aprinse de la focul din vetre, împînziră hamamul, răs-colind totul. Hasan cel rău, mai-mai că-şi pierduse cunoştinţa de spaimă. Încercă să fugă, dar nu-l ţineau picioarele. Iar pi-ticii, printre dărîmături, alergau zoriţi, şi, cu glasurile lor ascu-ţite, care făceau să vuiască depărtările, ţipau un cîntec sălbatic, apropiindu-se din ce în ce de locul unde sta ghemuit, şi cu su-fletul la gură, Hasan cel rău:

„Ia zi, om viclean, ce-ai dori ca avere?

Să mă legăn în ştreang, să fiu ciopîrţit cu hangere!”

Aşa dădură peste Hasan cel rău, mai mult mort decît viu, de groază. Au tăbărît peste el, şi l-au bătut, l-au bătut pînă şi-a dat sufletul. Apoi, în furia lor, l-au făcut fărîme şi i-au aruncat trupul, bucată cu bucată, în cele patru colţuri ale lumii...

Iar Keloglan, în satul lui, şi-a durat o viaţă frumoasă, în tihnă şi respect, cinstindu-şi, după făgăduială, mama, şi încon-jurînd-o cu un cîrd de nepoţei... Ei şi-au atins visurile, au cunoscut ce-i bucuria vieţii împlinite, şi mi-au trimis şi mie veşti de la ei şi daruri, iar pentru voi, urări de sănătate şi voie bună...

Repovestire de VIORICA DINESCU

Cei doi Padişahi şi Keloglan

DE MULT, DE TOT, pe cînd erau atîtea făpturi omeneşti pe faţa pămîntului cît nisipul mărilor, încît se socotea mare păcat să vorbeşti mult şi să mănînci mult, trăia un fecior chel — Keloglan i se zicea — singur pe lume. Înnopta pe unde se nimerea, mînca pîine uscată, cînd o avea şi pe-asta, iar de n-o avea, se culca pe piatră şi pe iarbă şi privea cu nesaţ bolta cerească, încercînd să iscodească ce mai e nou pe ea. Scormonea cu ochii puzderia de stele, mari şi mici, rînduirea lor în constelaţii, ori îşi făcea socoteala cam pe unde s-o afla cel mai înalt cat al cerurilor, al şaptelea. Tată n-avea, mamă n-avea, n-avea pe nimeni care să-i cîrpească o zdreanţă pe spinare ori să-i pună în mînă măcar un dumicat de pîine. Învăţase Keloglan ăsta al nostru, de la cea mai fragedă vîrstă, să-şi dobîndească hrana prin trudă, să-şi scoată îmbucătura şi din piatră seacă. Pe cînd cei de-o seamă cu el se hîrjoneau, se dădeau de-a rostogolul, şi săreau pe uliţi fără habar, el se deprinsese ca, la fiecare pas, să care în spinare poveri din cele grele, să mun-cească cu sudoarea frunţii, să chibzuiască bine lucrurile şi, de şi-ar fi pus mintea, ar fi fost în stare să găsească şi o furnică neagră de sub lespezile negre, în bezna cea mai adîncă...

Într-una din zile, paşii îl purtară pe Keloglan pe dinaintea seraiului. Îşi aruncă ochii, din întîmplare, spre ferestre, şi rămase ţintuit locului: la una din ele stătea, după un grilaj, o fată. Dar ce fată! Ruptă din lună, nu alta. Atît de strălucitoare în frumuseţea ei desăvîrşită că, dacă în locul lunii s-ar fi arătat ea pe boltă, ar fi luminat pămîntul cu mult mai bine decît astrul nopţii. Şi, privind-o, cu Keloglan se petrecu ceva

ciudat. Prin vine nu-i mai alerga sînge, ci foc, iar picioarele, năuce, refuzau să-i mai dea ascultare: se înfipseseră lîngă zidul seraiului, şi pace să se mai urnească de-acolo! A încercat Kelo-glan s-o ia la dreapta, dar picioarele, încăpăţînate, îl aduceau de la sine sub ferestre; a încercat el s-o ia la stînga, dar picioa-rele, ca nebune, îl aduceau iarăşi lîngă serai. Şi aşa, pînă spre seară, în orice parte s-ar fi dus, se trezea iarăşi în faţa grilajului ferestrei, ca fermecat. Era cu neputinţă să facă altfel; voinţa sa îşi pierduse orice putere. Un foc cuibărit adînc în inimă îi mistuia mintea, care, cu fiecare oftat de dor, se tulbura şi mai tare.

Aşa se făcu că, sub seară, cînd padişahul se înturnă de la vînătoare, îl găsi pe Keloglan pironit în faţa seraiului său, într-o tulburare de nedescris.

— Ce cauţi, flăcăule, în dreptul ferestrelor mele? se răsti el, cu gîndul să-l sperie pe Keloglan.

Dar, ţi-ai găsit! Keloglan, să se sperie! El n-avea frică de nimeni, căci, în toată lumea asta, în afară de o zdreanţă în spinare, nişte buzunare rupte şi goale, şi un cap pribeag, dar neplecat, el nu avea nimic. Să-i fie frică lui că pierde? Aşa că, la întrebarea padişahului, Keloglan îi răspunse drept, fără ocoli-şuri:

— Allah să-ţi hărăzească zile îndelungate, şi să-ţi spo-rească din plin împărăţia, ca şi viaţa, o, padişah al meu! Eu ţi-am zărit fata la fereastră, şi pe loc am fost străfulgerat de dra-goste, şi din clipa aceea tot colind pe aici, ca un bezmetic...

Şi, aşa, flăcăul nostru îşi mărturisi, deschis, tot ceea ce simţea. Tare uluit rămase padişahul, că un zdrenţăros ca Kelo-glan nu cunoaşte sfiala şi-şi arată, neînfricat, fără ascunzişuri, taina inimii, şi tocmai în faţa cui? În faţa ditai padişahului, şi, pe deasupra, şi tatăl fetei! Se mînie peste măsură, îl numi pe Keloglan calic neobrăzat, şi cîte şi mai cîte vorbe de ocară îi aruncă în faţă bietului flăcău... Apoi, strigă la străji, şi sărmanul Keloglan fu aruncat în beciurile cele cumplite

ale se-raiului. Aşa erau vremurile acelea! Lege, ioc, judecată, ioc. Pa-dişahii, mulţi la număr, nu dădeau nimănui socoteală, de ni-mic; tăiau şi spînzurau după cum le era vrerea. Dacă ei aveau chef, ţi se hărăzea o viaţă de huzur, ori erai dat pieirii. Se în-cumeta cineva să cîrtească, sau să-ţi ia partea? Da' de unde! Şi, mai cu seamă, pe Keloglan, pe el cine să-l caute, cine să-l cer-ceteze, că doar era lipsit de orice şi de oricine pe lume! Şi padişahul, furat de plăcerile vieţii, uită cu totul de Keloglan, care petrecu în hruba cea neagră şi umedă şapte ani încheiaţi, singur şi cătrănit cum nu se mai poate.

Într-o zi, padişahul primi o scrisoare de la padişahul Indiei. În ea, spunea aşa: „Iată, frate padişah, îţi trimit prin solul meu un toiag şi te întreb: care din capetele lui e mai gros? Dac-ai să ştii a-mi răspunde, e foarte bine. Dacă n-ai să ştii, pregăteşte-te din vreme, că-ţi voi cotropi împărăţia cu atîţia ostaşi, încît abia-abia de-i poate ţine pămîntul". Padişahul a citit scrisoarea, şi-a plimbat ochii peste toiagul de care atîrna soarta ţării sale, iarăşi a citit scrisoarea, iarăşi a cîntărit toiagul... Şi vizirii, şi ceilalţi curteni, cîţi se aflau în jurul tronului, l-au cercetat unul după altul, cu nedumerire, căci în faţa lor se afla un toiag cu desăvîrşire neted, cu amîndouă capetele la fel, ca gemene. Au adus dulgheri de au măsurat toiagul, giuvaergii de l-au cîntărit, l-au arătat sfetnicilor celor mai înţelepţi. Nimeni însă n-a izbutit să-şi dea seama care din capetele lui e mai gros. Îngrijorat foarte, padişahul, nemai-ştiind încotro să se mai îndrepte, ceru şi sfatul fiicei sale.

— O, tată-padişahule, îi spuse ea, în temniţele noastre zace de mult Keloglan; să ne sfătuim şi cu el, poate c-o găsi un mijloc să ne scape de necaz.

Şi, numaidecît, fata a coborît, ea însăşi, în temniţă, a poruncit să se deschidă porţile şi, găsindu-l pe Keloglan, i-a povestit, dintr-o răsuflare, totul.

Keloglan nu era un flăcău oa-recare. Cîte ciomege nu a mîncat el altădată, cînd cutreiera pămîntul fără habar, cîte ciomege nu s-au rupt pe spinarea lui, şi de cîte altele nu a scăpat! A ascultat, cu luare-aminte, spu-sele fetei, şi s-a pornit să rîdă pe săturate:

— Ce poate să fie mai uşor decît asta, fiică a padişahu-
lui! Du-te la tatăl tău, şi spune-i să arunce în apă toiagul. Partea cea mai grea se va scufunda în apă. Şi-apoi, mai zi-i să nu uite un lucru: oricît ar fi el de padişah, nu se cade să ferece în închisoare pe oricine îi iese în cale, fără vreo pricină anume.

Bucuroasă că a aflat dezlegare la încîlcita întrebare a pa-dişahului Indiei, fata a alergat într-un suflet la tatăl său, de i-a spus cele zise de Keloglan. Pe dată, au aruncat toiagul într-un havuz, au pus de grabă un semn la partea care s-a scufundat, cum că ea este mai groasă decît cealaltă, şi au trimis toiagul înapoi, la padişahul Indiei.

Nu mică fu mirarea acestuia cînd văzu că semnul pus era după adevăr.

— Fie, de data asta s-au descurcat. Dar încercările sînt
trei. Mai au încă două la care trebuie să facă faţă, altminteri va fi război.

Aşa a grăit padişahul Indiei şi, fără zăbavă, a trimis celui-lalt padişah trei cai: tustrei de acelaşi soi, tustrei de aceeaşi statură, tustrei cu aceleaşi podoabe. Cu neputinţă să fie deose-biţi unul de altul. „Care dintre aceşti trei cai e mama, care e mînza ei, şi care e mînza mînzei?” Iată întrebarea la care tre-buia să răspundă padişahul, de nu voia să-i fie ţara trecută prin foc şi sabie. S-a uitat el la cai o dată, s-a uitat de două ori, iar s-a uitat, şi iar a chibzuit, şi-a dus mîna la bărbă, netezind-o în neştire. Au fost chemaţi toţi vracii pricepuţi la îngrijirea dobi-toacelor, toţi geambaşii şi mai marii peste grajdurile împă-răteşti. Nici unul, însă,

nu a putut să dea de rost la întrebare. Şi iarăşi, într-un tîrziu, padişahul şi-a făcut fiica părtaşă la în-grijorarea sa. Iar fata, fuga a coborît în temniţă, a pus iar de s-au desferecat porţile grele, ruginite, şi iarăşi a cerut de la Keloglan sfat care să le aducă izbăvirea:

— Vai, Keloglan, acum e vorba de trei cai. Seamănă între ei, ca trei picături de apă. Cu neputinţă de desluşit care e ma-ma, care e mînza, şi care e mînza mînzei... şi îşi plecă adînc capul, a umilinţă.

Keloglan cugetă o clipă, apoi grăi:

— Prea bine, fiică a padişahului. Nimic mai lesne: între-baţi, iar eu răspund. Voi rămîneţi muţi de mirare, iar eu caut şi dibuiesc adevărul. Voi vă culcaţi pe saltele de puf, iar mie îmi putrezesc oasele în temniţă. Voi vă ghiftuiţi cu miere şi cu unt, iar eu abia de-mi amăgesc foamea cu pîine uscată şi amară, şi apă sălcie. Eu iarăşi vă viu în ajutor, şi vă scap din nevoi, şi iarăşi zac în beciurile voastre, lipsite de orice rază de lumină... Spune-i aşa padişahului-tată, din partea mea, sultană: el să mă scoată din temniţă, iar eu din strîmtoarea în care se află...

Fata a alergat la taică-său şi i-a spus întocmai vorbele
flăcăului. Iar padişahul a dat poruncă cuvenită, şi Keloglan a fost scos din temniţă, şi, îmbrăcat în veşminte noi şi frumoase, a fost adus dinaintea stăpînitorului:

— Încercarea de acum e şi mai uşoară decît cea de rîn-
dul trecut, înălţimea ta. Porunceşte să se închidă caii în grajd. În faţa porţii grajdului, pune să se sape un şanţ care să fie umplut cu apă. Ca să deosebeşti apoi mama de mînză, şi mînza de mînza ei, nu mai este nici o greutate.

Pe dată dădu poruncă padişahul, de se înfăptuiră toate după cum ceruse Keloglan. Curtenii, îmboldiţi de curiozitate, s-au adunat cu toţii în curtea seraiului.

Keloglan, cu un bici în mînă, intră în grajd, deschise larg porţile, şi începu a biciui caii. Aceştia dau buluc spre porţi. Unul dintre ei se opri, îşi roii capul, cînd la dreapta, cînd la stînga, şi, aruncîndu-şi stîngaci picioarele din faţă, de parc-ar fi fost rupte, trecu şanţul.

— Calul care a trecut e bătrîna! strigă Keloglan.

Din nou lovi cu biciul, pînă ce al doilea cal răsări în poartă, şi sări şi el şanţul.

— Calul care a trecut, e mînza ei! Strigă, din nou, Ke-loglan.

Din nou se auzi şfichiuitul biciului; ultimul cal ţîşni peste şanţ, ca o nălucă:

— Iată şi mînza mînzei! strigă, iarăşi, Keloglan.

Toţi cei de faţă rămaseră uluiţi.

— Aferim, aferim! se auzi, ca dintr-o singură gură, cu-vînt prin care curtenii lăudau destoinicia lui Keloglan.

La un semn al padişahului, rîndaşii săriră, de însemnară fiecare cal în parte, după cum zisese Keloglan, şi aşa fură tri-mişi înapoi, la padişahul Indiei. Acesta fu silit să recunoască, şi de data aceasta, răspunsul primit ca fiind cel bun. Atunci, se apucă să scrie o altă scrisoare, a treia, în care spunea: „Trimite la curtea mea pe cei mai bărboşi sfetnici şi mai mari înţelepţi din ţara ta, ca eu să le pun cîteva întrebări. De vor şti să răspundă, slavă lor; de nu, pornesc cu război împotrivă-ţi”.

Crainici împînziră împărăţia, vestind pretutindeni să se adune la serai înţelepţii înţelepţilor. Din toate colţurile, soseau cărturari de soi, dervişi pribegi care răscoliseră, cu pasul lor neostenit, lumea, cugetători cunoscuţi peste mări şi ţări, dar nici unul nu voi să-şi ia o asemenea povară. Văzînd padişahul că rămîne iarăşi singur, şi în cumpăna asta, îşi aduse aminte de Keloglan.

— Eu mă duc, mărite padişah, şi voi da răspunsuri

care-ţi vor păstra numele nepătat. Şi, pe deasupra, voi aduce cu mine, în robie, pe însuşi padişahul Indiei cel trufaş. Ca răsplată, însă, pentru slujirea mea neclintită, va trebui să mi-o dai pe fiica ta. Numai aşa mă prind să te ajut.

Padişahul chibzui, în sinea lui: „Să mă prefac că mă învo-iesc la toate, ca să apuce Keloglan să se ducă. De răspuns la întrebări va răspunde el, negreşit, dar, de adus în robie pe un padişah atît de puternic şi de semeţ, cum să izbutească?! El n-o să-şi poată ţine făgăduiala în întregime, şi, atunci, nici eu nu trebuie să-mi dau fata. Şi totul se va rîndui de la sine, în folosul meu şi numai al meu". Aşa chibzui padişahul, în sinea sa. Dar nu-şi dădu pe faţă gîndurile, şi glăsui mieros către Keloglan:

— Prea bine, fiule. Să fie după cum ai spus tu.

Keloglan ceru o cămilă, un ţap, banii trebuincioşi pentru o călătorie atît de anevoioasă, şi porni la drum. Un sol, înaintea lui, îi vestea trecerea, strigînd: „Vine cel mai bărbos, cel mai mare şi cel mai înţelept om al ţării".

După luni şi luni de zile, Keloglan ajunse, în sfîrşit, în împărăţia Indiei. În semn de mare preţuire, ostaşi rînduiţi de-o parte şi de alta a drumului îl întîmpinau cu surle şi cu tobe, iar paşii i se afundau în covoare moi, care-l conduseră de la sine pînă la serai. Iar el, de parcă de cînd e lumea şi pămîntul n-ar fi avut parte decît de o astfel de cinstire, păşea nepăsător, într-o mînă cu căpăstrul cămilei, în cealaltă cu funia ţapului, făcînd semne de prietenie norodului adunat să-l vadă.

Padisahul Indiei, care se aşteptase să vadă un alai de oa-meni, care mai de care mai mîndri, nu ştiu ce să creadă cînd îl văzu pe Keloglan singur, trăgînd după el un ţap şi o cămilă.

— Fiule, spuse el cu grijă, padişahul tău trebuia să trimi-tă pe cei mai bărboşi, mai mari şi mai înţelepţi

bărbaţi din îm-părăţia lui. S-a întîmplat ceva cu ei pe drum? Unde e floarea înţelepciunii voastre?

Netulburat, Keloglan arătă spre cămilă:

— Iată pe cel mai mare dintre noi, Luminăţia Ta.

Arătă, apoi, spre ţap:

— Şi iată şi pe bărbosul nostru, slăvite.

După aceste vorbe, se arătă pe sine:

— Cît despre cel mai mintos om din împărăţie, luminate, zice-se că acela sînt eu. Pofteşte, de întreabă-mă ce vei vrea!

Şi îl privi, neînfricat, drept în ochi.

— Aşaaa?! se minună padişahul. Ia zi, atunci, cîte stele sînt pe cer?

— Taman cît păr are ţapul meu, Luminăţia Ta.

— Cum se poate adeveri că e aşa?

— Înălţimea Ta pune întrebări, Înălţimea Ta se cuvine să cerceteze dacă răspunsul meu e drept au ba. Număraţi pe înde-lete firele de păr ale ţapului, că eu adăst aici, nu mă zoresc.

Se priviră ce se priviră, între ei, cu înţeles, curtenii adunaţi în divan, apoi vestiră că socotesc ca drept răspunsul lui Keloglan.

— Dar mijlocul lumii, unde e? Întrebă, din nou, padişa-hul Indiei.

— Taman acolo unde se află acuma piciorul drept, din spate, al cămilei, slăvite.

— Cum se poate adeveri că e aşa?

— Măsuraţi, măsuraţi pe îndelete, padişahe, că eu nu mă zoresc. Înălţimea Ta pune întrebări, Înălţimea Ta se cuvine să cerceteze dacă răspunsul primit este drept au ba.

Iarăşi schimbară între ei priviri curtenii strînşi în divan, şuşotiră cît şuşotiră, şi încuviinţară răspunsul lui Keloglan.

— Prea bine, fiule, prea bine, mormăi padişahul, înciu-dat. Ai răspuns şi la întrebarea a doua, şi ultima. Acuma, vino să-ţi iei răsplata cuvenită pentru

înţelepciunea ta fără pereche. Şi, vîrîndu-şi mîna într-unul din buzunarele adînci ale giubelei, grăi:

— Desfă-ţi batista, fiule.

Keloglan îşi despături batista, şi padişahul se prefăcu a număra monezi grele de aur, zicînd:„tac, tac, tac!”. Apoi, vîrî mîna în celalalt buzunar al giubelei, şi se prefăcu a număra arginţi cu sunet sprinţar, zicînd „clinc, clinc, clinc!”... Nici în mîna padişahului, nici în batista lui Keloglan nu se zări nici urmă de gologani. Keloglan aşteptă niţeluş; apoi, pricepînd jo-cul, îşi înnodă fără şovăire batista, şi, ca şi cum ar fi fost o boccea de mare preţ, o vîrî la sîn:

— Să ai parte de sănătate şi belşug, padişahe, şi ceea
ce dăruieşti cu mîna ta să-ţi însoţească paşii oriunde, ca să-ţi sporească gloria, cinstea şi mărinimia.

„De data asta i s-a înfundat flăcăului cel isteţ, îşi zise padişahul, înveselit... A tăcut mîlc la bătaia mea de joc...”

Plin de bunăcuviinţă şi respect, Keloglan sărută, cu adîn-că supunere, poala veşmintelor împărăteşti şi părăsi seraiul. Se îndreptă spre piaţă, intră în cea mai arătoasă prăvălie, unde alese topuri topuri din cele mai de preţ ţesături, pe care le trimise la hanul în care trăsese. Cînd veni rîndul socotelii, neguţătorii se căzniră ceasuri îndelungate, într-atît de multe şi de scumpe erau lucrurile tîrguite de Keloglan. Iar acesta, în tot acest răstimp, o dată măcar nu s-a uitat să vadă dacă s-a soco-tit bine sau nu. Cînd i s-a spus cît are de plătit, şi-a scos tacticos batista de la sîn, a deznodat-o, şi, pe îndelete, se pre-făcu a număra monezi grele de aur, zicînd: „tac, tac, tac!”, apoi arginţi cu sunet sprinţar, zicînd: „clinc, clinc, clinc!”. Într-un tîrziu, ostenit de atîta numărat, grăi:

— V-am lăsat ceva mai mulţi gologani decît aţi cerut.
Ce trece peste socoteală vă las vouă, pentru osteneala

voastră, drept mărunţiş pentru hamam şi cafenea. Rămîneţi cu bine, vă încredinţez lui Allah! le mai zise el, şi ieşi din prăvălie.

În primul moment neguţătorii rămaseră năuci: în afară de „tac, tac”, şi „clinc, clinc”, spuse, ce-i drept, atît de serios de Keloglan, nu primiseră nimic. Iute, însă, se dumiriră, şi, aler-gînd după flăcău, îl înşfăcară de guler, şi, cu strigăte şi ocări, îl îmbrînciră pînă la cadiu, căruia îi povestiră păţania. Cadiul s-a întors spre Keloglan, şi l-a întrebat dacă lucrurile s-au petrecut aşa cum îi fuseseră înfăţişate.

— Pe legea mea, cadiu efendi, de n-am rămas trăznit cît de răzvrătit e norodul în ţara asta a voastră. Să nesocotească pînă şi galbenii şi argintii înmînaţi mie, ia, mai adineaori, de însuşi preacinstitul şi strălucitul vostru padişah! Căci gologanii cu care i-am plătit eu pe negustorii aici de faţă au fost nu-măraţi, uite colea, în batista asta, de padişahul vostru, ca răsplată pentru înţelepciunea mea. Zău, de pricep ce vină port eu, ca să mă văd tîrît la judecată?! Supuşii padişahului să nu pri-mească banii daţi de acesta unui străin, ca cinstire?

Auzindu-l, cadiul şi-a trecut palma peste barbă, a închis cartea mare, cu scoarţe negre, unde se afla dezlegarea tuturor jalbelor, şi zise:

— Pricina asta nu poate fi judecată decît de padişahul
însuşi!

Şi cu toţii o porniră la serai. Cum ajunse aici, Keloglan şi începu să vorbească:

— Vai, înălţimea ta, ce mi-a fost dat să pătimesc! Ieşind din seraiul tău, m-am dus la neguţătorii ăştia, ca să tîrguiesc cîte ceva. După ce am ales marfa, după trebuinţă, am plătit-o frumuşel cu părăluţele pe care mi le-ai dat cu propria-ţi mînă, îţi aminteşti doar, nu? „Tac, tac, tac! Clinc, clinc, clinc!” Ba mai le-am lăsat şi un bacşiş pentru osteneala lor. Ei, însă, se ară-tară tare

nemulţumiţi de gologanii mei — de fapt, ai tăi — mă acoperiră cu batjocuri, şi iată-mă tîrît şi la judecată.

Padişahul s-a uitat, cercetător, la vizirii săi: aceştia, cu capetele adînc plecate peste piept, abia îşi ascundeau zîmbe-tele, pe sub bărbile lungi şi mustăţile stufoase, dovedind, astfel, că, şi de astă dată, Keloglan ieşise învingător.

— Sloboziţi-l numaidecît pe flăcău, căci e nevinovat, iar datoria făcută de el vă va fi plătită de vistiernicul meu!

S-au împrăştiat cu toţii.

A doua zi, Keloglan şi-a deschis, chiar în faţa seraiului, o dugheană de dărăcit lînă şi bumbac. La miezul nopţii, cînd pe uliţe nu mai era ţipenie de om, a strecurat înăuntru o ladă. Apoi, s-a dezbrăcat pînă la piele, s-a uns cu clei pe tot trupul, s-a dat de-a dura peste maldărul de lînă şi bumbac, şi aşa s-a dus drept la serai. Văzînd arătarea asta, străjile, de frică, se tupilară cum putură, încercînd să se facă una cu pămîntul. Astfel Kelo-glan urcă, nestingherit, pînă la iatacul padişahului, care, în pa-tul său, tremura ca varga. „Vai mie, îşi zise el, a venit neîndu-rătorul gîde, cel de pe urmă; vai mie!'“ Se ghemui în învelitoa-rele lui împărăteşti, înfricoşat atît de tare, încît îi pieri pînă şi graiul.

— Eu sînt gîdele care ia sufletul muritorilor. Eşti aşteptat în ceruri. Trebuie să vii cu mine. Dacă scoţi o vorbă, s-a zis cu tine; nu mai ai scăpare.

Keloglan apucă de braţ pe padişahul îngrozit, şi îl luă cu el, tîrîndu-l pe scări, mai mult mort decît viu. Pe unde treceau, străjile îi salutau, încremenite. Keloglan îl duse pe padişah în dugheana sa, şi îl băgă în lada pe care o ferecă cu străşnicie. Se duse, pe urmă, la han, îşi încărcă pe catîri ţesăturile tîrguite, luă şi lada cu padişahul, şi încă noaptea o porni la drum. După luni şi luni, ajunse, într-o zi, în propria-i ţară, oprindu-se drept la se-rai. În faţa tronului, îşi desfăşură topurile cu

ţesături, care mai de care mai scumpe şi mai frumoase.

— Iată, slăvite, darurile mele pentru fiica ta, pentru tine şi pentru vizirii tăi, ca amintire din călătoria mea prin îndepăr-tatele meleaguri ale Indiei. Iar acesta, spuse el, deschizînd ulti-ma ladă, este padişahul Indiei cel trufaş şi pus pe batjocură şi războaie.

La vorbele lui, se ivi din ladă, suspinînd şi văicărindu-se, îmbrăcat anapoda, cu două rînduri de haine, de noapte şi de zi, un biet om, pe care nu-l ţineau picioarele. Nenorocitul căzu pe treptele tronului, cerşind milă, căci se credea în faţa lui Azrail, îngerul morţii... Keloglan îşi depănă, în faţa divanului, toate pe-ripeţiile prin care trecuse de cînd plecase din ţara sa. Iar padi-şahul îşi uită de gîndurile sale tulburi, cu care îl însoţise pe Keloglan la plecare, şi încuviinţă căsătoria flăcăului cu fiica sa. Bubuiră tobele, răsunară surlele, crainici vestiră marea bucurie. Şi patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi încheiate ţinu nunta, la care petrecură oaspeţi din cele patru colţuri ale împărăţiei, pre-cum şi din ţări vecine. Şi tot norodul se veseli, mîncă şi bău pe săturate, de pînă şi azi bătrînii mai povestesc de belşugul şi veselia de atunci. Padişahul Indiei fu lăsat să meargă înapoi, în ţara sa, să împărăţească mai departe, cu mai multă chibzuinţă, iar Keloglan ajunse mai mare vizir, şi nici un pai nu se mişca în serai, fără ştirea şi încuviinţarea sa.

Toţi, în poveste, şi-au atins fericirea, fie ca şi noi să avem parte de visele noastre împlinite.

Repovestire de VIORICA DINESCU

CUPRINS

Poveste arabă – Farizada cu zîmbetul de trandafir.....1
Poveste chineză – Piatra lunii.....30
Poveste chineză – Omul de piatră.....36
Poveste chineză – Bujorul de munte.....47
Poveste franceză – Povestea Scufiţei Albe.....55
Poveste franceză – Povestea Scufiţei Verzi.....59
Poveste lituaniană – Legenda chihlimbarului.....61
Poveste lituaniană – Legenda castelului Trakaj.....74
Poveste macedoneană – Ciobanul şi cele trei zîne.....83
Poveste macedoneană – Meşterul Michiduţă şi învăţăcelul său.....89
Poveste orientală – Cadiul şi califul.....92
Poveste românească – Fata din Dafin.....104
Poveste românească – Zîna din poiana florilor.....118

Poveste românească – Negrea şi Caşin.....122
Poveste rusă – Furtună-Viteazul Ivan.....126
Poveste slovenă – Cei patru muzicanţi.....143
Poveste slovenă – Împăratul şi cei trei feciori ai săi.....145
Poveste slovenă – Mărul de leac.....147
Poveste slovenă – Mireasa-şarpe.....152
Poveste slovenă – Moiţa cea bună la suflet.....156
Poveste slovenă – Singur-eu.....159
Poveste slovenă – Cele trei boabe de mazăre.....160
Poveste turcă – Keloglan şi Hasan cel rău.....166
Poveste turcă – Cei doi Padişahi şi Keloglan.....174